

Анализа локалних еколошких акционих планова, локалних и регионалних планова управљања отпадом у пет региона Србије

**Елена Јанковић
Владимир Павићевић**

Београд, мај 2012.

САДРЖАЈ

1 УНАПРЕЂЕНО УПРАВЉАЊЕ КОМУНАЛНИМ ОТПАДОМ —	
 КОНЦЕПТ РЕГИОНАЛНИХ САНИТАРНИХ ДЕПОНИЈА.....	4
1.1 НАЧЕЛА И УЧЕСНИЦИ У УПРАВЉАЊУ ЧВРСТИМ ОТПАДОМ.....	4
1.2 ХИЈЕРАРХИЈА И УСТРОЈСТВО УПРАВЉАЊА ЧВРСТИМ ОТПАДОМ.....	5
1.3 РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТРИ ЗА УПРАВЉАЊЕ КОМУНАЛНИМ ОТПАДОМ.....	7
1.3.1 ПРИМАРНО САКУПЉАЊЕ И ПРЕВОЗ ОТПАДА.....	13
1.3.2 ПРЕТОВАРНЕ (ТРАНСФЕР) СТАНИЦЕ.....	13
1.3.3 СЕКУНДАРНИ ПРЕВОЗ ОТПАДА.....	15
1.3.4 РЕГИОНАЛНЕ САНИТАРНЕ ДЕПОНИЈЕ.....	15
1.4 ОРИЈЕНТАЦИОНИ ТРОШКОВИ САНИТАРНОГ ДЕПОНОВАЊА	
КОМУНАЛНОГ ОТПАДА.....	22
1.5 УТИЦАЈИ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	22
1.6 ФОТО ЗАПИС СА ИЗГРАДЊЕ САНИТАРНИХ ДЕПОНИЈА У СРБИЈИ.....	23
2 БОР.....	30
2.1 ЛОКАЛНИ ЕКОЛОШКИ АКЦИОНИ ПЛАН (ЛЕАП) ОПШТИНЕ БОР.....	31
2.1.1 SWOT АНАЛИЗА.....	33
2.1.2 УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ.....	36
2.1.3 СТРАТЕГИЈА ЛЕАП-А У УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ	38
2.1.4 СТРАТЕГИЈА ЛЕАП-А ЗА ЕКОЛОШКУ СВЕСТ.....	42
2.2 ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ БОР.....	49
2.2.1 ОДЛУКЕ, СПОРАЗУМИ, АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ОПШТИНА РЕАЛИЗОВАЛА	
У ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ – ПРИМЕНА ЛЕАП-А.....	53
2.2.2 ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ МЕРА И АКТИВНОСТИ ПРИ СПРОВОЂЕЊУ ПЛАНА	
СА РОКОВИМА И ДИНАМИКОМ СПРОВОЂЕЊА.....	55
2.3 РЕГИОНАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ЗА ТИМОЧКИ РЕГИОН.....	66
2.3.1 ЦИЉЕВИ РЕГИОНАЛНОГ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ.....	68
2.3.2 ПРЕДЛОГ ОРГАНИЗАЦИОНЕ СТРУКТУРЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ЗА	
ТИМОЧКИ РЕГИОН.....	70
2.3.3 РАЗВОЈ И ПРИМЕНА РЕГИОНАЛНОГ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ЗА	
ТИМОЧКИ РЕГИОН.....	77
2.3.4 АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ПРИМЕНУ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ.....	78
2.4 ТРЕНУТНО СТАЊЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ У ОПШТИНИ БОР.....	83
3 ВЛАДИЧИН ХАН.....	85
3.1 ЛОКАЛНИ ЕКОЛОШКИ АКЦИОНИ ПЛАН ВЛАДИЧИНОГ ХАНА.....	86
3.1.1 ЦИЉЕВИ.....	86
3.1.2 АНАЛИЗА СТАЊА.....	89
3.1.3 ПОСТУПАЊЕ СА ОТПАДОМ.....	89
3.1.4 АКТИВНОСТИ И МЕРЕ.....	90
3.2 ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ВЛАДИЧИН ХАН.....	91
3.2.1 ЦИЉЕВИ.....	92
3.2.2 АНАЛИЗА СТАЊА.....	93
3.2.3 ПОСТУПАЊЕ СА ОТПАДОМ.....	95
3.2.4 АКТИВНОСТИ И МЕРЕ.....	107
3.3 АНАЛИЗА ПЛАНОВА.....	115

4 ИВАЊИЦА.....	112
4.1 ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ИВАЊИЦА.....	113
4.1.1 ЦИЉЕВИ ЛОКАЛНОГ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ.....	114
4.1.2 РАЗВОЈ АКЦИОНОГ ПЛАНА.....	115
4.1.3 ЗАКЉУЧАК СА ПРЕДЛОЗИМА ПРИМЕНЕ МЕРА ЗА ПОБОЉШАЊЕ УПРАВЉАЊА КОМУНАЛНИМ ОТПАДОМ.....	115
4.2 СТРАТЕГИЈА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ИВАЊИЦА 2009–2019.....	116
4.2.1 SWOT АНАЛИЗА.....	119
4.2.2 ЦИЉЕВИ У ОКВИРУ ПРИОРИТЕТА ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	120
4.3 СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ОПШТИНЕ ИВАЊИЦА.....	121
4.3.1 СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ – СЛОП МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР.....	121
4.3.2 ВИЗИЈА.....	126
4.3.3 ПРИОРИТЕТИ.....	126
4.3.4 АКЦИОНИ ПЛАН.....	129
4.4 ТРЕНУТНО СТАЊЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ У ИВАЊИЦИ.....	135
4.5 РЕГИОНАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ЗА РЕГИОН „ДУБОКО.....	136
4.5.1 ПРИМЕНА ПЛАНИРАНИХ МЕРА И АКТИВНОСТИ.....	139
5 КИКИНДА.....	145
5.1 ЛОКАЛНИ ЕКОЛОШКИ АКЦИОНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КИКИНДА.....	146
5.1.1 ЦИЉЕВИ.....	146
5.1.2 АНАЛИЗА ПОСТУПАЊА СА ОТПАДОМ.....	147
5.1.3 АКЦИОНИ ПЛАН И МЕРЕ.....	148
5.1.4 РЕЗИМЕ.....	150
5.2 ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ КИКИНДА.....	150
5.2.1 УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ.....	151
5.2.2 НАЧИН ПОСТУПАЊА СА ОТПАДОМ.....	152
5.2.3 АКТИВНОСТИ И МЕРЕ.....	154
5.3 РЕГИОНАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ.....	156
5.3.1 ЦИЉЕВИ И ПРАВНИ ОКВИР.....	158
5.3.2 МЕЂУОПШТИНСКИ СПОРАЗУМ.....	158
5.3.3 ОПШТИНЕ РЕГИОНА.....	160
5.3.4 НАЧИН ПОСТУПАЊА СА ОТПАДОМ.....	162
5.3.5 АКТИВНОСТИ И МЕРЕ.....	168
5.3.6 РЕЗИМЕ.....	169
6 КРАЉЕВО.....	172
6.1 ЛОКАЛНИ ЕКОЛОШКИ АКЦИОНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КРАЉЕВО.....	173
6.1.1 АКЦИОНИ ПЛАН ЛЕАП-А ЗА ИНТЕГРАЛНО УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ.....	177
6.1.2 АКЦИОНИ ПЛАН ЛЕАП-А ЗА ИНФОРМИСАЊЕ.....	184
6.2 ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ГРАДА КРАЉЕВА.....	185
6.2.1 АКЦИОНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ.....	191
6.2.2 ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ.....	216
6.3 ТРЕНУТНО СТАЊЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ У ГРАДУ КРАЉЕВУ.....	217
7 ЗАКЉУЧАК.....	220

8 ЛИТЕРАТУРА.....223**1 УНАПРЕЂЕНО УПРАВЉАЊЕ КОМУНАЛНИМ ОТПАДОМ —
КОНЦЕПТ РЕГИОНАЛНИХ САНИТАРНИХ ДЕПОНИЈА**

Током протекле деценије учињен је велики напредак у побољшању заштите животне средине у Републици Србији. Имајући у виду да висок ниво заштите животне средине представља основне циљеве који су садржани у Споразуму о ЕУ, Србија је суочена с огромним изазовом у смислу потпуне хармонизације правних прописа, јачања институционалних капацитета а изнад свега највећи изазови се огледају у делу обезбеђивања средстава за развој одговарајуће инфраструктуре. Процењује се да Србију, до 2030. године, за испуњавање свих правних тековина ЕУ у области животне средине очекују укупни трошкови око 10,6 милијарди евра. Очигледно је да примена ових прописа неће бити нимало лака а ни јефтина.

Адекватно управљање отпадом представља један од највећих изазова у спровођењу политике заштите животне средине. Након усвајања Закона о управљању отпадом и великог броја подзаконских аката као и Стратегије управљања отпадом, од 2009. године до данас чине се велики напори да се успостави систем интегралног управљања отпадом. Успостављање овог система је дугорочан процес и потребно је време за имплементацију свих законских и стратешких опредељења. Потребне инвестиције у овој области, пре свега за инфраструктуру коју треба изградити према савременим европским стандардима су процењене и износе око 2,8 милијарди евра. Очигледно је да након успостављања планских и системских оквира Србију чекају озбиљни изазови у реализацији, нарочито имајући у виду економску ситуацију у земљи.

У овом тренутку имплементација регионалног концепта управљања комуналним отпадом представља врло актуелну проблематику и од велике је важности да се у њу поред одговорних субјеката укључи шира друштвена заједница и то пре свега стручне институције и организације цивилног друштва. Приоритети овог концепта су:

- **зауставити неконтролисано бацање отпада**
(повећати организовано сакупљање; прећи на контролисано одлагање; изградња регионалних санитарних депонија; идентификација, одређивање приоритета, санирање и рекултивација званичних и дивљих депонија)
- **побољшати поновну употребу и рециклажу**
(раздвојено сакупљање - примарна селекција; изградити постројења за рециклажу)
- **унапредити управљање опасним отпадом**
(издвајање индустријског, медицинског, фармацеутског и опасног отпада из домаћинства; изградња објеката за прераду и одлагање)
- **целовит/стратешки приступ**
(нема универзалног, односно општеприхваћеног јединственог решења).

1.4 НАЧЕЛА И УЧЕСНИЦИ У УПРАВЉАЊУ ЧВРСТИМ ОТПАДОМ

Управљање отпадом као један од приоритетних циљева у Националном програму заштите животне средине Републике Србије мора бити усклађен са основним циљем придруживања Европској Унији (ЕУ), односно усаглашавањем политике

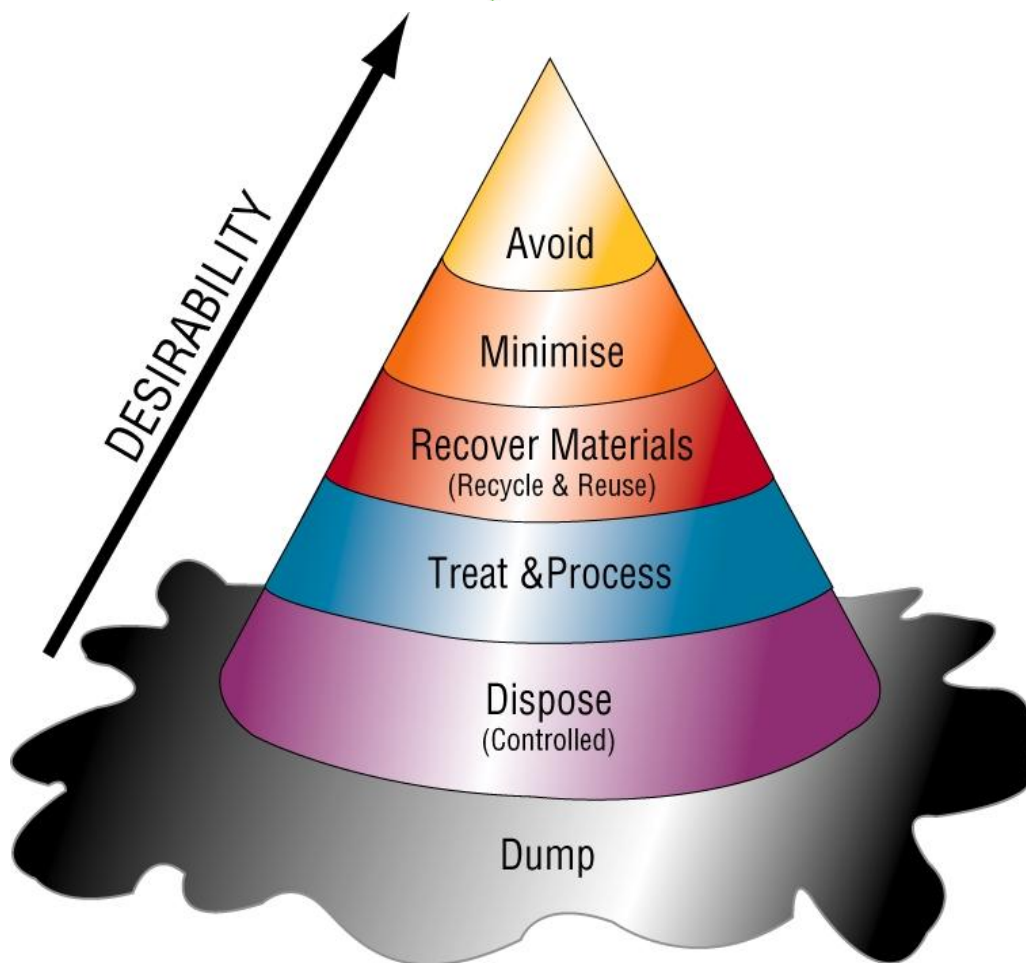
заштите животне средине, правног и организационог оквира у Србији са правним тековинама (acquis communautaire) ЕУ у области заштите животне средине.

У управљању отпадом потребно је применити следећа начела (принципе): **одрживи развој** (усклађен систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју, где се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације; одрживо управљање отпадом значи ефикасније и рационалније коришћење ресурса, смањење количине отпада и поступање са њим тако да то доприноси одрживом развоју), очување природних вредности, целovitost (интегралност), »загађивач плаћа« и »корисник плаћа«, примена подстицајних мера, заједничка одговорност, децентрализација одлучивања (супсидијарност), спречавање и предострожност, одговорност произвођача (загађивача) и његовог правног следбеника, најпрактичнија (најбоља) опција за животну средину, заштита права на здраву животну средину и приступа правосуђу, подизање нивоа свести о значају заштите животне средине, информисање и учешће јавности, близина и регионални приступ управљању отпадом, **хијерархија управљања отпадом**, отворено и прилагодљиво тржиште за услуге управљања отпадом и коришћење економских инструмената пре него правних.

Законодавно-правни и институционални оквир за управљање отпадом (и шире заштиту животне средине) има упориште у Уставу Републике Србије којим се утврђује право грађана на здраву животну средину, као и дужност грађана да штите и унапређују животну средину у складу са законом. Надлежности су подељене између републике, покрајине и локалне власти (општина и градова). Кључну одговорност има Министарство животне средине, рударства и просторног планирања, а остале државне установе су: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Дирекција за воде, Министарство здравља, Министарство економије и регионалног развоја, Министарство за инфраструктуру и енергетику, Агенција за заштиту животне средине, Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој, Републички хидрометеоролошки завод, заводи за јавно здравља и Републичка инспекција за животну средину. Остали учесници у управљању отпадом су јавна комунална предузећа, приватни сектор који се све више јавља као њихова допуна, конкуренција и алтернатива, невладине организације које су значајне, пре свега, за развијање јавне свести и побољшање комуникације са надлежним државним органима и становништво (домаћинства) као најважнији учесник јер без његовог позитивног доприноса нема добро организованог сакупљања, као ни ефикасне поновне употребе и рециклаже.

1.2 ХИЈЕРАРХИЈА И УСТРОЈСТВО УПРАВЉАЊА ЧВРСТИМ ОТПАДОМ

Од свих наведених начела у управљању отпадом најважнији су одрживи развој и хијерархија управљања отпадом (избегавање, смањење количина, поновна употреба и рециклажа, прерада и искоришћење енергије, контролисано одлагање и бацање).

Слика 1.1 Хијерархија управљања отпадом

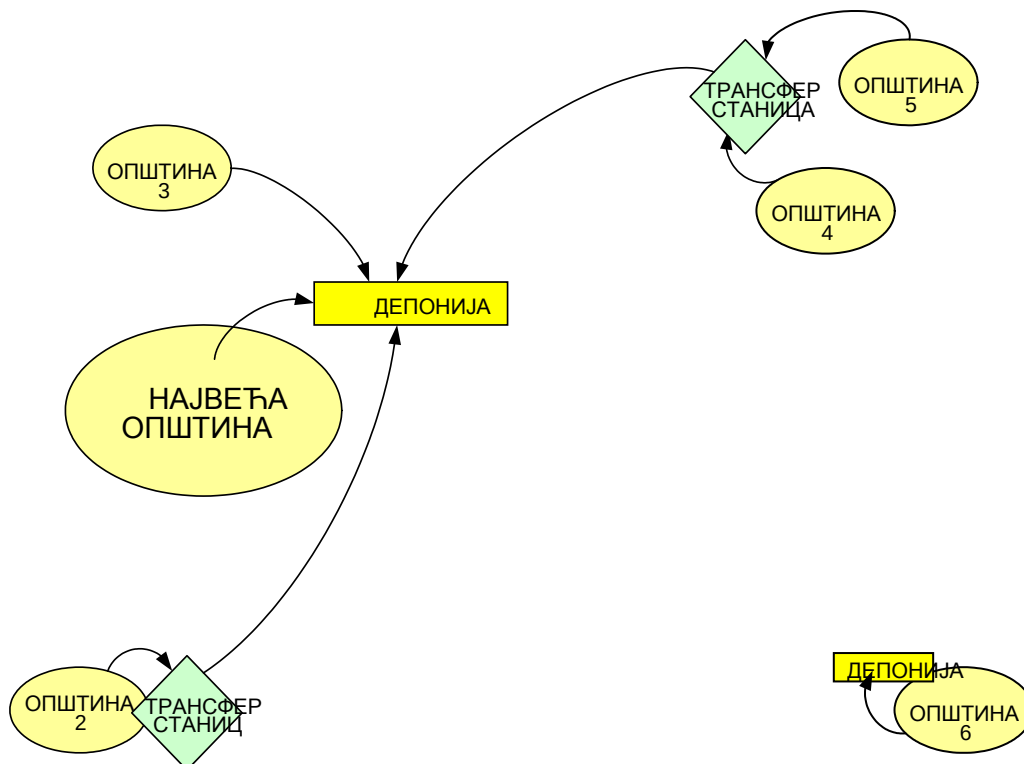
Систем управљања отпадом састоји се од следећих делова:

- **настајање отпада** (избегавање и смањење количина тј. минимизација)
- **примарно разврставање на месту настајања** (изузетно значајно за поновну употребу и рециклажу, као и прераду на месту настајања – кућно компостирање)
- **примарно сакупљање и превоз**
- **секундарно разврставање** (поновна употреба и рециклажа)
- **складиштење**
- **прерада** (рециклажа, искоришћење енергије)
- **секундарни превоз**
- **коначно одлагање** (искоришћење енергије).

Поновном употребом и рециклажом се остварују изузетни технички, економски, еколошки и социјални ефекти како код комуналног тако и код индустријског отпада. Најважније је значајно смањење отпада који се коначно одлаже (чиме се продужује век депонија) и успоравање исцрпљивања природних сировинских, енергетских и водних ресурса. Основне операције и процеси који се користе у рециклажи чврстог отпада су дезинтеграција (млевење, дробљење), класирање (мокро, суво, сепарација, флотација, филтрација, таложење), електролиза, лужење, топљење итд.

1.3 РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТРИ ЗА УПРАВЉАЊЕ КОМУНАЛНИМ ОТПАДОМ

Национална стратегија управљања отпадом са програмом приближавања ЕУ усвојена 2003. године уводи целовит систем на принципу регионалног управљања чврстим отпадом који представља рационалнију, економичнију и одрживу могућност у односу на постојеће стање засновано на засебним, малим, неразвијеним, локалним решењима. То је потврђено Стратегијом управљања отпадом за период 2010–2019. година усвојеном 2010. године.

Слика 1.2 Концепт регионалне санитарне депоније

Сада је организованим сакупљањем комуналног отпада обухваћено око две трећине становништва директним превозом на постојеће званичне депоније – сметлишта, уз сталан недостатак возила и контејнера, њихову неравномерну распоређеност, недовољну учестаност одношења, као и нерешено сакупљање чврстог опасног отпада из индустрије и здравствених установа. До краја 2011. изграђено је девет регионалних и локалних санитарних депонија (Кикинда, Панчево, Горњи Милановац, Лапово, Јагодина, Ужице, Пирот, Лесковац и Врање), четири су у изградњи (Инђија, Вршац, Сремска Митровица, и Нова Варош), десет региона се удружило и тренутно је у различитим фазама припрема планова и техничке документације неопходне за изградњу (Суботица, Сомбор, Нови Сад, Зрењанин, Смедерево, Петровац на Млави, Ваљево, Лозница, Зајечар и Ниш), регион Прокупље се прикључује Лесковцу док у четири случаја још није постигнут ни споразум о удруживању у регион за управљање отпадом (Београд, Крагујевац, Краљево и Крушевац).

Табела 1.1 Регионални центри за управљање отпадом у Републици Србији.

	Регион	Усвојен регионални план управљања отпадом	Усвојени локални планови управљања отпадом	Број становника у 2002.	Количина отпада у 2009. (t)
1.	Сомбор Апатин, Кула, Озаци, Бач	да 2009.	/	230.252	59.914
	Генералним планом града Сомбора 2007-2027. одређено је да локација регионалне депоније буде садашње депонија „Ранчево“. Усвојен је регионални план од свих општина потписница споразума и добијено је позитивно мишљење од Покрајинског секретаријата, недостаје Стратешка процена. Израђена је Студија избора локације будуће регионалне санитарне депоније (која је прихваћена), а то је на месту садашње депоније Града Сомбора, локација „Ранчево“. Предвиђене 3 трансфер станице.				
2.	Суботица Бачка Топола, Кањижа, Мали Иђош, Сента, Нови Кнежевац, Чока	да 2007.	/	266.193	86.749
	Основано је предузеће „Регионалне депоније“ д.о.о. Суботица, чији је задатак изградња регионалне депоније на одабраној локацији на територији Суботице. У току је израда комплетне техничке документације за регионалну депонију. (обезбеђена средства). Обезбеђена средства за финансирање изградње из ИПА 2012. Прикључује се општине Нови Кнежевац региону за управљање отпадом.				
3.	Нови Сад Бачка Паланка, Бачки Петровац, Беочин, Жабаљ, Врбас, Србобран, Темерин	да	/	510.522	192.226
	Регион је образован тек у јуну 2010. Предвиђена локација је поред старе депоније у Новом Саду. Усвојен регионални план управљања отпадом и добијена сагласност. У току је израда планске и техничке документације за санацију постојеће и изградњу нове регионалне депоније.				
4.	Кикинда Нови Бечеј Ада, Житиште, Нова Црња, Бечеј	не	Кикинда, Ада, Житиште, Бечеј	200.843	46.826
	Урађен је Регионални план управљања отпадом 2010. и сада је на усвајању у општинама потписницама споразума. Житиште се прикључило региону Зрењанина. Санитарна депонија изграђена 2008. на територији Кикинде је у већинском власништву приватног предузећа „А.С.А. Кикинда доо“ који врши одлагање комуналног и индустријског отпада само из Кикинде. Акутни проблем је врло неповољан уговор за Општину Кикинда.				
5.	Панчево Опово	не	/	138.178	54.927
	Изграђена прва фаза санитарне депоније на локацији „Доловачки пут“, има капацитет али нема статус регионалне депоније. Решење о грађевинској и употребној дозволи за депонију издала Општина Панчево, али није још у употреби. Израђен је регионални план управљања отпадом и достављен покрајинском секретаријату на мишљење.				
6.	Вршац Бела Црква, Алибунар, Планиште	да	Вршац Бела Црква, Алибунар, Планиште	111.067	33.771
	Урађени су генерални пројекат регионалног центра за интегрално управљање отпадом, технолошки пројекат сортирно-рециклажног центра, предходна студија оправданости, идејни				

	пројекат, студија изводљивости, главни пројекат и контрола техничке документације. Локација поред постојеће у Вршцу. Започета изградња депоније и прекинута због недостатка финансијских средстава. Предвиђено да ЈКП „2. октобар“ у Вршцу буде оператер на депонији.				
7.	Зрењанин Сечањ, Ковачица, Тител	да 2007.	/	193.368	67.512
	Усвојен регионални план са стратешком проценом Предложена локација нове регионалне депоније је поред старе општинске депоније која се санира и затвара. Региону се прикључило Житиште. У току је израда планске и техничке документације, урађена предходна студија оправданости и генерални пројекат. Зрењанин финансира и води израду документације.				
8.	Инђија Ириг, Рума, Сремски Карловци, Пећинци, Стара Пазова	да 2007. допуњен 2010.	Инђија, Рума	211.026	74.305
	Урађен и усвојен регионални план и добијена сагласност. Урађен је идејни пројекат регионалне санитарне депоније на територији Инђије и главни пројекат санације, затварања и рекултивације старе општинске депоније. Основано је јавно предузеће за регионално управљање отпадом „Ингрин“ априла 2010. У току је изградња тела депоније са пратећом инфраструктуром..				
9.	Сремска Митровица Шабач, Шид, Мали Зворник, Лозница, Богатић, Крупањ	не.	/	397.249	85.036
	Урађен регионални план и достављен министарству на сагласност. Урађени су идејни и главни пројекти, добијена грађевинска дозвола и почела је изградња на локацији „Јарак“ на територији Сремске Митровице. Завршетак радова се очекује средином 2012. године. Финансирање је из претприступних фондова ЕУ ИПА 1.компонента кроз програм МИСП2008, из фондова Сремске Митровице и Шапца и Фонда за заштиту животне средине. За трансфер станицу у Шапцу урађена је документација, у току је изградња. Регистровано регионално предузеће које управља системом (депонијом и трансфер станицом). Рециклажно двориште поред трансфер станице припада локалном ЈКП. Општине Мали Зворник, Лозница, Крупањ и Љубовија (из региона Ужица) образују сопствени регион за управљање отпадом (мимо Стратегије), док је Шид приступио региону Инђије. Општина Богатић нема потписан споразум нити са једним регионом.				
10.	Београд Вождовац, Врачар, Гроцка, Звездара, Земун, Младеновац, Нови Београд, Палилула, Раковица, Савски венац, Сопот, Стари град, Сурчин, Чукарица	не	да	1421.997	796.318
	Урађен је и усвојен новембра 2011. локални план управљања отпадом. Постоје недоумице у тумачењу Закона о управљању отпадом у смислу да ли је то локални или регионални план (формално локални, суштински регионални). За локацију будућег регионалног центра (регионалне депоније) предвиђена је локација постојеће депоније „Винча“.				
11.	Ваљево Уб, Осечина, Лајковац, Мионица, Љиг, Коцељева, Владимирци, Барајево, Лазаревац, Обреновац	да	Ваљево, Лајковац	382.340	88.075
	Уређен регионални план и добијена сагласност. Урађена је студија оправданости, економска анализа и одређена локација „Каленић“ на територији Уба (експлоатисани део угљенокопа „Тамнава–Западно поље“. У току израда техничке документације за регионални центар. Предвиђене 4 трансфер станице. Обреновац поставио линију за сепарацију, Ваљево и Коцељева у току израда документације и и изградња трансфер станица. Планирано финансирање изградње из ИПА фонда за 2012. годину и Фонда за заштиту животне средине. У току регистрација регионалног предузећа.				
12.	Смедерево Пожаревац, Ковин, Велико Градиште, Голубац	не	Смедерево	250.772	63.660

	Урађен је регионални план, још увек није добијена сагласност због стратешке процене. Урађена је студија изводљивости и главни пројекат. Локација регионалне депоније „Јелен до“ на територији општине Смедерево. Изабран је стратешки партнер за изградњу будуће депоније – француски конзорцијум „SADE CTGH“ у септембру 2011. године. Пожаревац, Велико Градиште и Голубац придружили се региону Петровца на Млави. Општина Велико Градиште је делатност сакупљања и превоза комуналног отпада поверила приватном предузећу.				
13.	Петровац на Млави Мало Црниће, Жабари, Кучево, Жагубица	да	Петровац на Млави	90.979	9.300
	Накнадно су се прикључили Пожаревац, Велико Градиште и Голубац тако да је потребно урадити ревизију регионалног плана. Одређено је да локација регионалне депоније буде на територији Петровца на Млави.				
14.	Лапово Велика Плана, Смедеревска Паланка, Рача, Деспотовац, Баточина, Свилајнац	не	/	179.013	37.700
	Регионална санитарна депонија на локацији „Врбак“ на територији Лапова изграђена је 2009. и њом управља приватно предузеће „А.С.А. Врбак доо“. На депонију у Лапову од 01.12.2010. године одлажу отпад општине Лапово, Баточина, Деспотовац, Рача и Топола Смедеревска Паланка и Велика Плана свој отпад одвозе и одлажу на регионалну санитарну депонију у Јагодини, због чега је у другом случају покренут судски спор поводом тога.				
15.	Крагујевац Аранђеловац, Топола, Горњи Милановац, Кнић	не	/	319.188	86.653
	Општине нису постигле споразум о удруживању у регион за управљање отпадом. Није одређена локација будуће регионалне депоније. Горњи Милановац је санирао и рекултивисао стару депонију „Вујан“ и проширио је, односно изградио санитарну депонију 2005. захваљујући донацији Норвешке. Топола се придружила Лапову. Аранђеловац тражи ближи регион.				
16.	Јагодина Параћин, Ћуприја	не	/	160.087	44.117
	Регионалном санитарном депонијом „Гигош“ на територији Јагодине управља приватно предузеће „Port – Werner & Weber doo“ (PWW). Рековац је потписао уговор о одлагању отпада с њима, али је у судском спору и не одвози отпад на ту депонију.				
17.	Ужице Бајина Башта, Пожега, Ариље, Ивањица, Чајетина, Косјерић, Чачак, Лучани, Љубовија	не	Ужице Ивањица, Пожега, Косјерић, Чачак	378.668	91.516
	Регионални план израђен али није добио сагласност министарства због стратешке процене. Регионална депонија са линијом за сепарацију на локацији „Дубоко“ на територији Ужица пуштена у рад 2011. године. Пројектован капацитет није довољан па се планира израда документације за проширење. Формирано је регионално Јавно предузеће „Дубоко“. ланирано је да свака општина сакупља и вози свој отпад до трансфер станице (предвиђено осам), а регионално предузеће одвози отпад на депонију и управља депонијом. Трансфер станице нису изграђене јер су присутни значајни финансијски и организациони проблеми. Љубовија је приступила Лозници као новом региону за управљање отпадом.				
18.	Нова Варош Прибој, Пријеполје, Сјеница	да	/	116.189	19.452
	Регионални план израђен и усвојен. Регионална депонија на локацији „Бањица“ на територији Нове Вароши се дуго и споро гради због значајних организационих и финансијских проблема. Тренутно се ради на ревизији постојеће документације. Основано је регионално предузеће.				
19.	Зајечар Бор, Неготин, Мајданпек, Кладово, Књажевац, Бољевац, Сокобања	не	Неготин, Бољевац, Сокобања	271.465	31.819
	Регионални план управљања отпадом је урађен и предат министарству на сагласност. Урађена је претходна студија оправданости са генералним пројектом, док је у току израда студије				

	оправданости, идејног пројекта и процене утицаја на животну средину у оквиру пројекта техничке помоћи из ИПА 2007. Одређена је локација „Халово“ на територији Зајечара која је проблематична због непосредне близине Тимока, односно његовог плављења. Сокобања се прикључила региону Ниша.				
20.	Пирот Димитровград, Бела Паланка, Бабушница	да	Димитровгр ад	100.133	21.617
	Изграђена је регионална санитарна депонија на локацији „Мунтина падина“ на територији Пирота, али без неопходне путне и канализационе инфраструктуре, тако да није пуштена у рад. Финансирање је обезбеђено из ИПА кроз МИСП 2008 програм. Иако је потписан споразум о региону постоји неслагање општина око оснивања регионалног предузећа. Планирано да свака општина сакупља отпад и сама га одвози на депонију својим возилима.				
21.	Краљево Врњачка Бања, Нови Пазар, Рашка, Тутин	не	/	296.761	57.077
	У марту 2011. потписан Споразум о сарадњи региона Краљево и Крушевац у заједничком организовању и управљању отпадом, али само на нивоу писма о намерама. Нови Пазар има изграђену санитарну депонију у брдском подручју без доброг приступног пута што је велики проблем.				
22.	Крушевац Трстеник, Варварин, Рековац, Ћићевац, Брус, Александровац	не	Крушевац Трстеник, Варварин, Рековац, Ћићевац, Брус, Александровац	263.740	54.595
	У марту 2011. потписан Споразум о сарадњи региона Краљево и Крушевац у заједничком организовању и управљању отпадом, али само на нивоу писма о намерама.				
23.	Ниш Гацин Хан, Сврљиг, Ражањ, Дољевац, Алексинац, Мерошина	да	Ниш	363.851	91.374
	Урађен је регионални план и у процедури је добијања сагласности.. За регионалну депонију је одређена локација „Келеш“ на територији Ниша. Сокобања се прикључила региону Ниша.				
24.	Прокупље Житорађа, Куршумлија, Блаце	да	/	98.250	18.044
	Споразумом о региону је одређена локација за будућу регионалну депонију, али од ње се одустало. Прокупље је потписало уговор да од 01.01.2011. одлаже отпад на регионалну депонију Лесковца.				
25.	Врање Прешево, Бујановац, Трговиште, Владичин Хан, Сурдулица, Босилеград	не	не	229.596	49.968
	Садашња санитарна депонија на локацији „Метерис“ изграђена 2002. као прва у Србији треба да проширењем прерасте у регионалну. Владичин Хан је приступио региону Лесковца.				
26.	Лесковац Лебане, Бојник, Медвеђа, Власотинце, Црна Трава			234.018	55.889
	Регионални план у припреми. Регионалном санитарном депонијом „Жељковац“ на територији Лесковца управља приватно предузеће „Porę-WernerßWeber doo“ (PWW). Владичин Хан је приступио региону Лесковца. Све општине (укључујући и Владичин Хан) су уговором делатности сакупљања, превоза и одлагања комуналног отпада повериле том предузећу. Прокупље је потписало уговор да од 01.01.2011. одлаже отпад на ову депонију.				

Примарно раздвајање чврстог отпада је у повоју, као и постројења за рециклажу и компостирање. Не постоје капацитети за контролисано спаљивање (осим коришћења цементара) и прераду опасног отпада из домаћинства, индустрије и саобраћаја, осим постројења за солидификацију дела индустријског опасног отпада. Значајне количине отпадних уља се спаљују, мање легалним токовима у цементари у Беочину, више илегалним токовима у разним неодговарајућим ложиштима широм Србије чиме се значајно угрожава здравље људи и животне средине. Протекле три године учињен је значајан напредак у третману дела инфективног медицинског отпада унапређеним аутоклавима захваљујући пројекту који је финансирала Европска агенција за реконструкцију).

Савремене санитарне депоније изграђене и вођене према стандардима ЕУ (који су засновани на поменутим начелима одрживог развоја, близине и регионалног приступа управљању отпадом, хијерархије управљања отпадом и заштите права на здраву животну средину) са постојећим званичним депонијама – сметлиштима у Србији имају заједничко само то што се на њима одлаже отпад. Иако је њихова изградња скупа (5 до 10 милиона ЕУР зависно од величине и локације) оне су техно-економски најјефтинији начин одлагања отпада, уједно и неизбежан, јер после свих других процеса (укључујући и спаљивање) остаје део отпада који се мора коначно одложити на депонију. Основни принцип код регионалног управљања комуналним отпадом је да се изградњом мањег броја већих санитарних депонија (за 200.000 до 500.000 становника) могу остварити знатне уштеде у инвестиционим и оперативним трошковима, као и значајно унапредити целовит регионални систем управљања комуналним отпадом, у односу на велики број малих локалних санитарних депонија. Ипак, чињеница је да су савремене санитарне депоније прилично скупе, нарочито ако се упореде са досадашњом праксом неодговарајућег одлагања на досадашњим депонијама – сметлиштима, или, нажалост честог, директног бацања на хиљадама дивљих депонија на ободима насеља (и у највећим градовима) поред путева, пруга, река, њива, шума... Пошто увек постоји више могућности приликом планирања појединих елемената регионалног управљања комуналним отпадом, приликом избора оптималне треба узети у обзир економске (инвестициони и оперативни трошкови) и неекономске критеријуме (утицај на здравље људи и животну средину, очување природних ресурса, социјални утицај, погодност локације, поузданост и дугорочност решења, итд).

Целовит систем регионалних санитарних депонија садржи следеће основне компоненте:

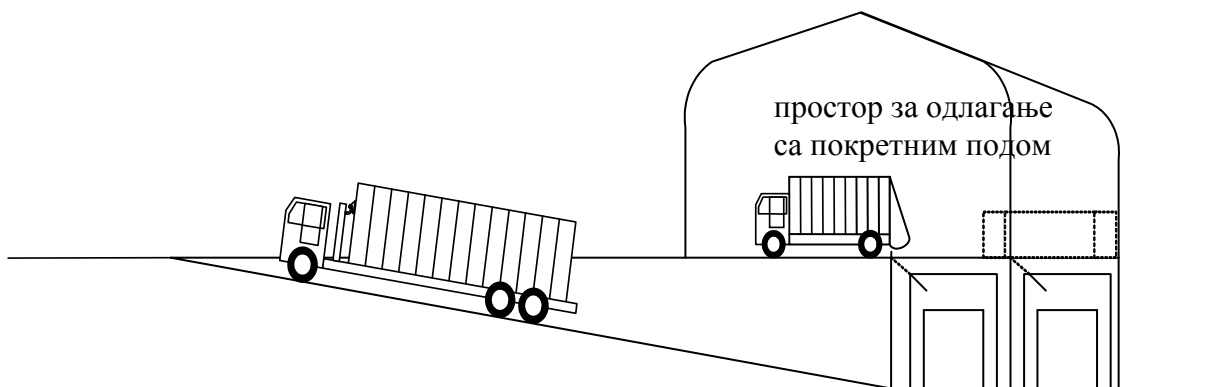
- примарно сакупљање и превоз отпада
- претоварне (трансфер) станице за отпад
- секундарни превоз отпада
- регионалну санитарну депонију.

1.3.1 ПРИМАРНО САКУПЉАЊЕ И ПРЕВОЗ ОТПАДА

У делу примарног сакупљања и превоза нема скоро никаквих разлика у односу на локалне системе. Нормално је да се регионалне санитарне депоније смештају, ако то разни услови дозволе, релативно близу највећег насеља. Техно-економски прорачуни опредељују на основу броја становника, удаљености од депоније, стања путева, географских и климатских услова да ли је за поједина насеља у региону исплатљивији директан превоз на регионалну депонију или изградња претоварних (трансфер) станица, где се отпад претоварује (уз пожељно сабијање) у веће контејнере и даље превози до регионалне санитарне депоније (секундарни превоз). За поједина насеља због малог броја становника и/или велике удаљености није техно-економски исплативо организовати ни директан превоз, ни претоварну станицу, па је неопходна мала локална санитарна депонија. Оптимално решење за сваки регион мора увек бити засновано на његовим специфичностима, односно правило је да нема универзалног модела, односно општеприхваћеног јединственог решења.

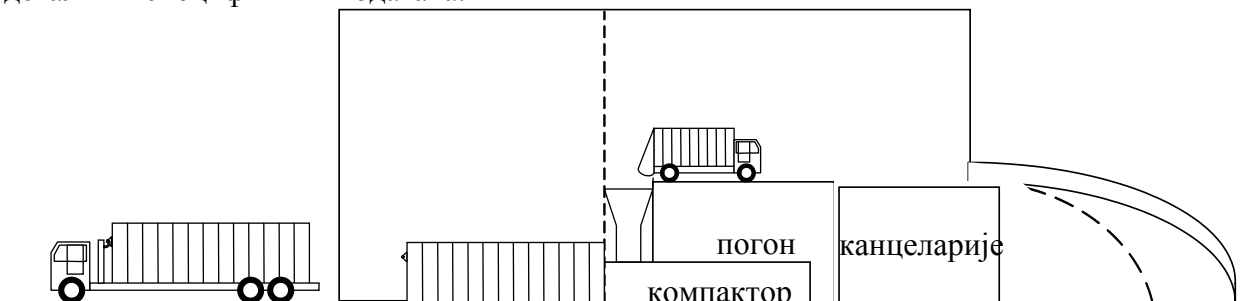
1.3.2 ПРЕТОВАРНЕ (ТРАНСФЕР) СТАНИЦЕ

Претоварне (трансфер) станице су постројења у којима се примарно сакупљен и превезен отпад истоварује, пожељно (али не и неопходно) сабија и утоварује у контејнере, односно возила много већег капацитета ради даљег превоза на регионалну депонију (секундарни превоз). Постоји више типова претоварних станица, од којих је најчешћи тип „раздвојених нивоа“, где мања возила примарног превоза са вишег нивоа истоварују отпад у веће контејнере за секундарни превоз на нижем нивоу.

Слика 1.3 Шематски приказ претоварне (трансфер) станице типа „раздвојених нивоа“

Ради рационалнијег коришћења простора у секундарном превозу могуће је користити ефекте гравитације (вертикалним постављањем контејнера при пуњењу) или сабијања у мањем или већем обиму (уређаји компактори). То наравно повећава и инвестиционе и оперативне трошкове, па је у сваком конкретном случају неопходно направити техно-економску анализу оправданости (студију изводљивости) такве инвестиције на основу детаљних специфичних података.

Слика 1.3 Шематски приказ претоварне (трансфер) станице са сабијањем

Постројења су најчешће у затвореном простору са уграђеним системима за пречишћавање ваздуха. Тиме су значајно смањени проблеми са емисијом прашине и непријатних мириса, као и буке, тако да одговарају локације обичних индустријских и складишних зона на ободима насеља.

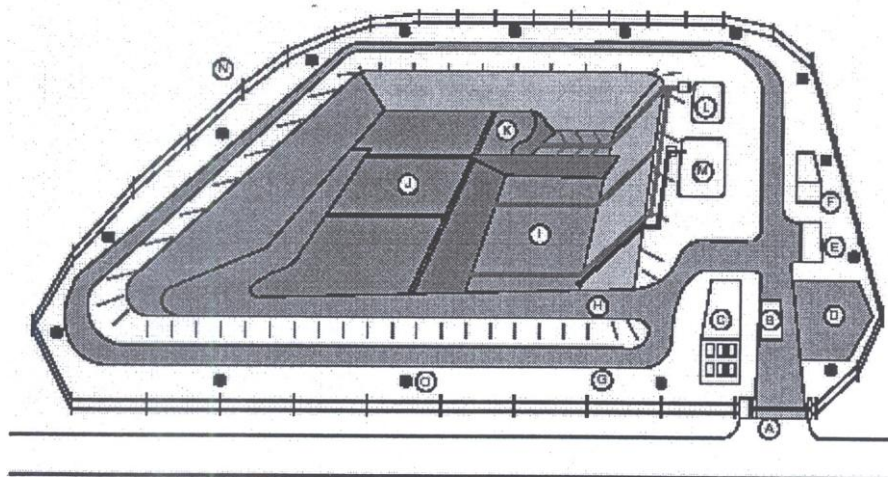
Слика 1.3 Возило са контејнером за секундарни превоз комуналног отпада

1.3.3 СЕКУНДАРНИ ПРЕВОЗ ОТПАДА

У претоварним станицама отпад (пожељно сабијен) се товари у „roll on roll off“ (RORO) контејнере запремине 40 м³. Они могу да се превозе до регионалне санитарне депоније друмским (што је најчешће), жељезничким, речним или морским саобраћајем. Најрационалнији вид превоза се одређује на основу разматрања свих расположивих саобраћајних, техничких, економских, здравствених и социјалних локалних услова и могућности превоза и поступања са отпадом. За Србију тренутно једино реално решење је друмски превоз.

1.3.4 РЕГИОНАЛНЕ САНИТАРНЕ ДЕПОНИЈЕ

Санитарно депоновање је инжењерска метода одлагања чврстог отпада на земљиште на начин којим се не угрожава људско здравље и животна средина. Доследном применом прописаних техничко-технолошких решења практично се не дозвољава загађивање ваздуха, подземних и површинских вода и земљишта. Концепт санитарног депоновања отпада (шематски приказан на слици 1.4 подразумева: одговарајућу подлогу (полимери и геотекстил); међуслојну и завршну прекривку; попуњавање део по део – принцип активних касета (ћелија); сакупљање, контролу и пречишћавање процедних вода; сакупљање, контролу и употребу депонијског гаса; контролне (колске) ваге; системе обезбеђења и надзора; административне и санитарне просторије; погонску лабораторију; приступне путеве, паркинг и простор за прање возила. Често је у оквиру постројења и рециклажни центар где се издвајају и/или доносе рециклабилне материјале.

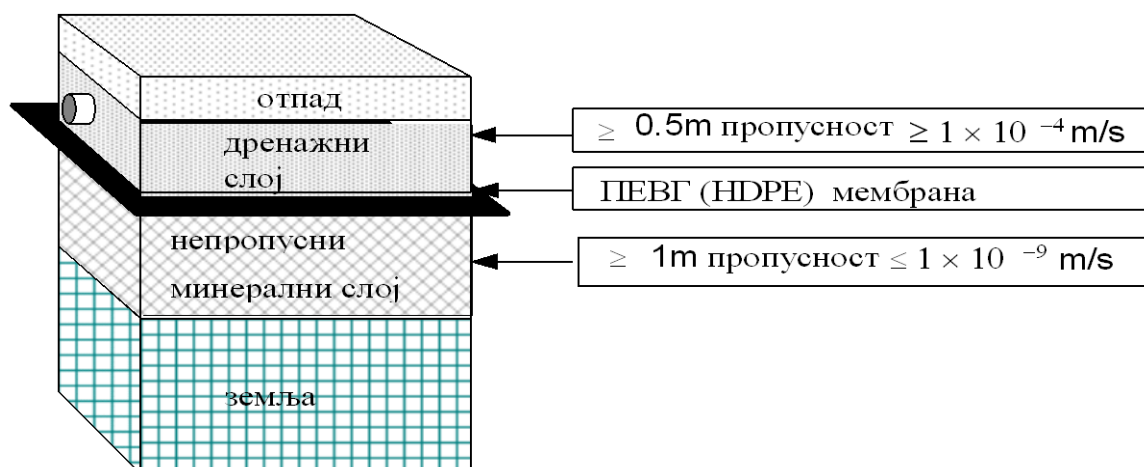

A	улаз	X	прилазни земљани пут за одлагање
B	контролна вага	И	зона са постављеном подлогом
Ц	канцеларија, лабораторија	J	попуњене касете
Д	паркинг	K	активна касета
Е	прање возила	Л	базен за третман процедне воде
Ф	одржавање	М	базен незагађене воде
Г	пут уз ограду	Н	ободна ограда
		О	бунари

Слика 1.4 Шематски приказ регионалне санитарне депоније

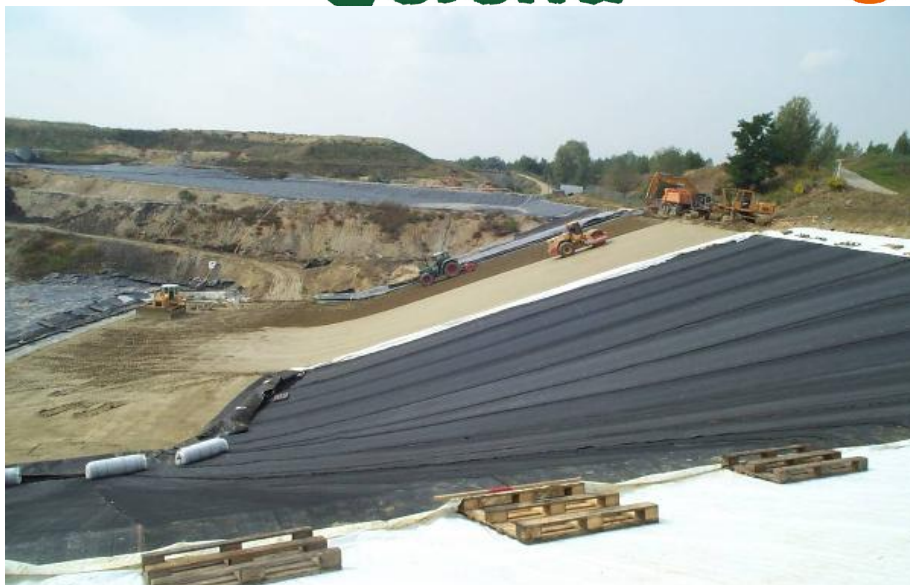

Слика 1.5 Постављање глинене подлоге на санитарној депонији

Слика 1.6 Минимални захтеви за подлогу санитарне депоније за комунални отпад

Европска Унија (ЕУ) има прецизне захтеве за постављање подлоге на санитарним депонијама; минимални захтеви су приказани на слици 1.6. Алтернативни начини могу се користити све док се може приказати (одговарајућим властима) да су “исти или бољи”. Обично се постављају подлоге од набијене глине. Глина се на лицу места ископава и побољшава (нпр. додатком бентонита) у циљу обезбеђење да се захтевана пропустљивост воде не премаши, пре њеног поновног постављања и сабијања. Наведени приказ је у ствари веома поједностављен јер би нормално требали да буду постављени заштитни слојеви (песак) изнад и испод мембране од полиетилена високе густине (ПЕВГ – енглески HDPE) и порозни геотекстилни слој између отпада и дренажног слоја.

Слика 1.7 Постављање геотекстилних и ПЕВГ (HDPE) мембрана

Дренажни слој има у себи мрежу водоравних цеви са отворима за сакупљање процедних вода повезаних са усправним цевима које обезбеђују да се она испумпа када је касета попуњена и покривена. Слика 1.8 приказује цеви за сакупљање процедних вода постављене у дренажном слоју. Није дозвољено задржавање процедне воде у активним или затвореним (попуњеним и прекривеним) касетама, већ се она уклања одмах по стварању и прикупља у базенима и затим пречишћава за испуштање, приказано на слици 1.9. Ако је стварање процедне воде умерено, понекад је могуће употребити је за квашење распршивањем по попуњеним зонама санитарне депоније или једноставно она испари у топлим областима.

Слика 1.8 Постављање цеви за сакупљање процедне воде у дренажном слоју

Слика 1.9 Базени за сакупљање (горе) и третман процедних депонијских вода (доле)

Разлагање отпада ствара депонијски гас који садржи углавном метан, угљен(IV)–оксид и угљен(II)–оксид. То захтева његово сакупљање и прикладно поступање. Ако се стварају минималне количине он може бити једноставно испуштен у атмосферу, али најчешће захтева спаљивање или третман за даље коришћење. Цеви за сакупљање се постављају у касетама санитарне депоније како се оне пуне и остављају се отвори у покривкама да обезбеде сакупљање у цевоводе и пумпање гаса до спаљивања или уређаја за сабијање (утечњавање) за даљу употребу. Ако се стварају значајне количине гаса може се производити когенеративно топлотна и електрична енергија за сопствене потребе и/или продају на тржишту енергије (или само једна врста енергије). Слика 1.10 је фотографија постављања цеви за сакупљање гаса на попуњеној зони санитарне депоније, док 1.11 приказује једноставну бакљу за спаљивање гаса

Слика 1.10 Постављање цеви за сакупљање гаса на попуњеној зони санитарне депоније

Слика 1.11 Бакља за спаљивање депонијског гаса

Рад санитарних депонија је устројен на принципу малих активних касета (ћелија) у које се одлаже отпад, приказано на слици 1.12. Оне се граде подизањем зидова од глине и након попуњавања отпадом покривају глином, приказано на слици 1.13. Тиме се постиже да отпад само у активној касети има додира са површинском водом, односно да се само ту стварају загађене процедне воде које морају да се пречишћавају, док површинске воде на преосталом, највећем делу депоније немају додира са отпадом, тако да могу да се испуштају без пречишћавања у оближњи водопријемник. Завршно

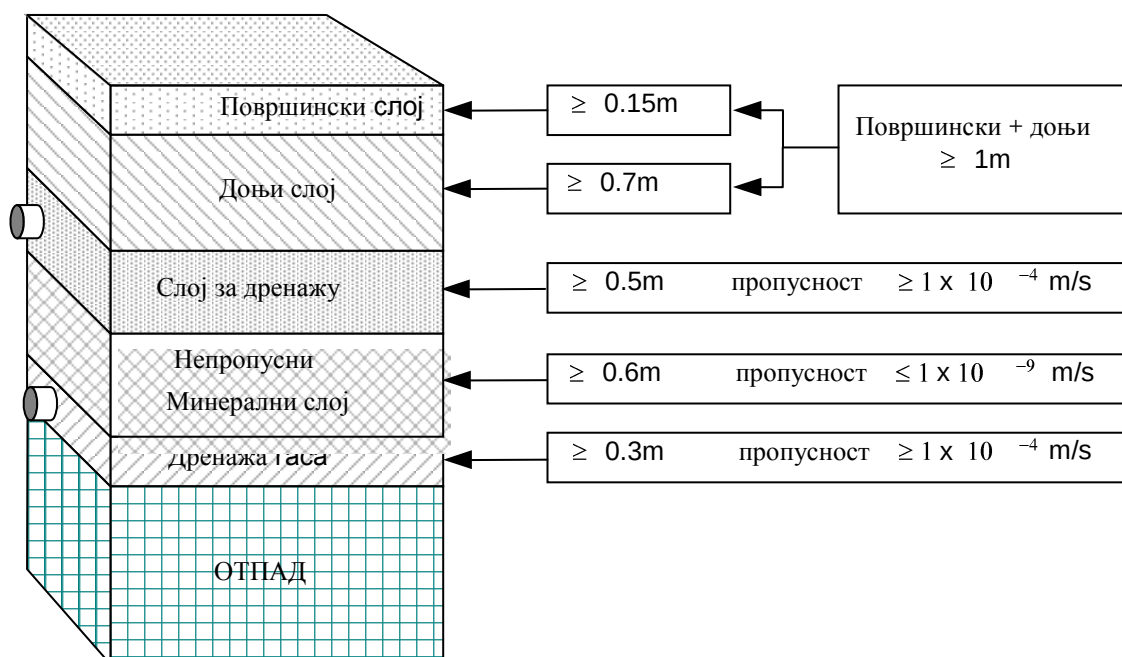
прекривање попуњене санитарне депоније се врши према прописаним захтевима, приказано на слици 1.14.

Слика 1.12 Активна касета (ћелија) санитарне депоније у раду

Слика 1.13 Прекривање глином попуњење касете (ћелије) санитарне депоније

Слика 1.14 Захтеви за слој за завршно прекривање попуњене санитарне депоније

Санитарне депоније изграђене по европским стандардима имају непрекидну ободну заштитну ограду (обично високу 2,4 м) и капије да спрече неовлашћен приступ, и то мора бити одржавано у сигурном стању за време радног века постројења. Заштитна ограда је један начин контроле улаза на санитарну депонију, али све допремљене количине отпада морају бити измерене и прегледане. Постојења су опремљена контролним (колским) вагама, камерама, рампама и простором за преглед поред улазног објекта где се допрема отпада може визуелно прегледати и/или узорковати.

Слика 1.15 Постављање контролне (колске) ваге при изградњи санитарне депоније

Санитарне депоније обично имају систем контроле (мониторинга) који укључује:

- бушотине за подземну воду смештене око обода санитарне депоније (унутар и ван граница постројења)
- погонску лабораторију за анализу узорака отпада, подземне воде и процедурне воде (пре и после пречишћавања)
- малу метеоролошку станицу за праћење брзине и смера ветра, влажности ваздуха и количине падавина.

1.4 ОРИЈЕНТАЦИОНИ ТРОШКОВИ САНИТАРНОГ ДЕПОНОВАЊА КОМУНАЛНОГ ОТПАДА

Табела 1.2 Оријентациони, просечни инвестициони и оперативни трошкови санитарног депонивања комуналног отпада

	Инвестициони трошкови (€)	Оперативни трошкови (€/години)
Мале санитарне депоније (локалне)	5.000.000	8 €/тони
Средње санитарне депоније (регионалне)	10.000.000	6 €/тони
Велике санитарне депоније (регионалне)	15.000.000	6 €/тони
Мале претоварне станице (без зграде) контејнери 10м ³	50.000	50.000
Средње претоварне станице (2 x 40 м ³)	250.000	500.000
Средње претоварне станице са сабијањем (2 x 40 м ³)	350.000	650.000
Возила за секундарни превоз са приколицом (2 x 40м ³)	125.000	500.000
Камион	75.000	
Возило за сакупљање отпада (смећар)	120.000	

1.5 УТИЦАЈИ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Током обављања примарног сакупљања и превоза, секундарног превоза, изградње, рада, затварања и рекултивације претоварних станица и, нарочито, санитарне депоније врше се значајни негативни утицаји на животну средину. То се посебно односи на ваздух, земљиште, подземне и површинске воде, буку, биљни и животињски свет, изглед локације. Због тога се примењују следеће мере за ублажавање негативних утицаја:

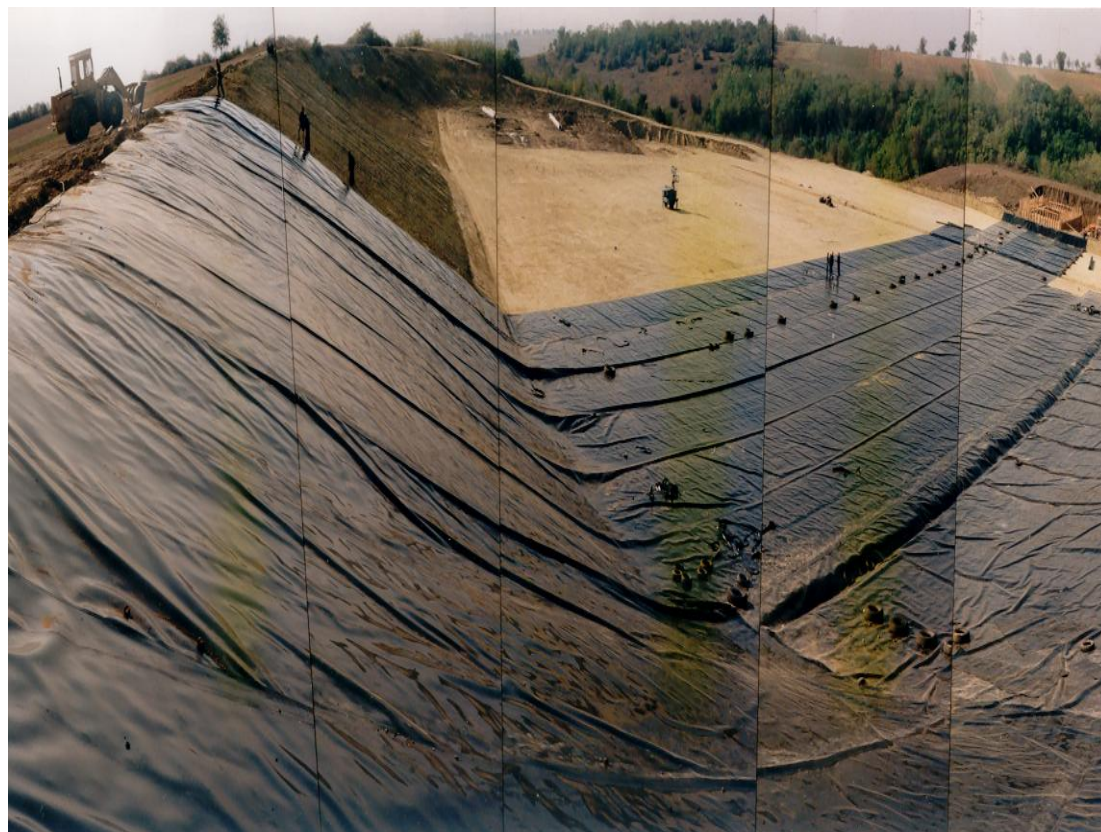
- настајање и распрострањање прашине и непријатних мириса спречава се правилним депонивањем, тј. свакодневним разастирањем, сабијањем и прекривањем инертним материјалом

- гасови настали анаеробним разлагањем депонованог отпада сакупљају се, издвајају и спаљују на бакљама или користе за производњу енергије
- постављање водонепропусних вештачких облога (полимери и геотекстил) на дно и бокове депоније спречава процуривање процедних вода у земљиште и подземне воде
- сакупљање процедних вода у дренажном слоју и њихово пречишћавање у одговарајућем постројењу, при чему се део пречишћене воде користи за орошавање радног дела депоније
- постављање заштитне ограде која спречава приступ незапосленим лицима и животињама
- образовање заштитног појаса високог зеленила у циљу смањења прашине, буке и вибрација
- редовно чишћење и прање радних површина претоварних станица и возила
- периодично спровођење дезинсекције и дератизације
- стални визуелни надзор и контрола редовним мерењем и анализама.

1.6 ФОТО ЗАПИС СА ИЗГРАДЊЕ САНИТАРНИХ ДЕПОНИЈА У СРБИЈИ

Врање

Горњи Милановац

Пирот

2 Бор

2.1 ЛОКАЛНИ ЕКОЛОШКИ АКЦИОНИ ПЛАН (ЛЕАП) ОПШТИНЕ БОР

Септембра 2003. године објављен је ЛЕАП Општине Бор чији су уредници Топлица Марјановић, др Милан Трумић и Љиљана Марковић, и који је Скупштина Општине Бор усвојила наредне 2004. године. Он је настао у години када се обележава стогодишњица савременог рударења у овом крају. Интензивна експлоатација и прерада руде бакра, чији је једини циљ био остварење што већег профита, довела је до деградације и загађења животне средине које се могу мерити као локална еколошка катастрофа. Садашње стање животне средине је ограничавајући фактор развоја, не само Бора, већ и целе Тимочке крајине.

Процес ЛЕАП-а покренуо је Еколошки клуб друштва младих истраживача. Руководство локалне власти је у тој идеји препознало могући излаз из свеукупне кризе и подржало његову реализацију. ЛЕАП је прихваћен од свих сектора друштва и појединаца. Формиран је Грађански форум којим је председавао потпредседник СО Бор. Грађански форум је доносио све стратешке одлуке, формирао је Стручни тим и именовао Координатора ЛЕАП-а.

Успешна образовање и иновација знања чланова Стручног тима обављена је на семинарима који су организовани захваљујући подршци Агенције за заштиту животне средине Уједињених нација (UNEP) и GRID–Arendala. UNEP је материјално помогао формирање ЛЕАП канцеларије и њено успешно функционисање у фази припреме документа. Његова помоћ се огледала и у набавци опреме за проширење и опремање савременим уређајима за мониторинг квалитета ваздуха неопходним за утврђивање стања животне средине и опредељивање приоритетних акција.

Учешће грађана у дефинисању документа и доношењу одлука било је од великог утицаја на квалитет процеса и документа. Министарство за природна богатства и заштиту животне средине финансирало је реализацију анкете којом је обухваћено 2 % становништва а која је била један од основа на којој се темељи стратегија реализације ЛЕАП-а. Информативни медији су редовно пратили ток свих активности, о томе правремено и објективно обавештавали јавност и тиме допринели да се грађани укључе у цео процес.]

Бизнис сектор, иако оптерећен бројним производним, економским, и пре свега еколошким проблемима, прихватио је овај процес као прилику да се укључи у општу друштвену акцију санације последица стогодишњег загађења.

Научно–стручне, као и медицинске институције су ставиле на располагање своје податке за потребе ЛЕАП-а који су основа стручне процене. Образовне институције су ЛЕАП процес схватиле као могућност проширења својих образовно–васпитних програма и усмеравање свог рада на подизање еколошке свести и формирања новог начина еколошког понашања, пре свега будућих генерација.

Овај документ је само први корак ка решавању еколошких проблема Борске општине, одрживом развоју и стварању квалитетнијих, хуманијих услова живота садашњих и будућих генерација. Он је резултат рада стручњака који су били спремни да своја знања, искуства, идеје и визије преточе у конкретне акције и тако помогну својој заједници, да реше проблеме који су настајали целог прошлог века.

Садржај ЛЕАП је следећи:

- 1. Извод**
- 2. Увод**
 - 2.1. Уводне напомене
 - 2.2. Бор – град дима са зеленим прстеном
 - 2.3. Природни ресурси и биодиверзитет
- 3. Процена стања**
 - 3.1. Квалитет ваздуха
 - 3.2. Квалитет вода
 - 3.2.1 Водоснабдевање
 - 3.2.2 Заштита вода
 - 3.3. Квалитет земљишта³⁸
 - 3.4. Отпад
 - 3.5. Животне намирнице
 - 3.6. Здравље људи
 - 3.7. Природни ресурси и биодиверзитет
 - 3.8. Еколошка свест
- 4. Јавно мишљење о животној средини**
- 5. Законска регулатива**
- 6. Визија за нови миленијум**
- 7. SWOT анализа**
- 8. Основи стратегије**
 - 8.1. Правни аспект
 - 8.2. Економско – финансијски аспект
 - 8.3. Технолошко – технички аспект
 - 8.4. Институционални аспект
 - 8.5. Аспект управљања
 - 8.6. Аспект заштите природе
- 9. Стратегије ЛЕАП-а**
 - 9.1. Квалитет ваздуха
 - 9.2. Квалитет вода
 - 9.2.1 Водоснабдевање
 - 9.2.2 Заштита вода
 - 9.3. Квалитет земљишта
 - 9.4. Отпад
 - 9.5. Животне намирнице
 - 9.6. Здравље људи
 - 9.7. Природни ресурси и биодиверзитет
 - 9.8. Еколошка свест
- 10. Надзор**
- 11. Прилози**
 - 11.1. Документи ЛЕАП процеса**
 - 11.1.1. Градска мрежа информационих ресурса
 - 11.1.2. Статут Локалног Еколошког парламента
 - 11.1.3. Статут Локалног еколошког фонда
 - 11.2. Карте**

- 11.2.1. Положај општине Бор
- 11.2.2. Општина Бор са катастарским општинама
- 11.2.3. Рударски и индустријски објекти у борској општини
- 11.2.4. Рударски и индустријски објекти у Бору
- 11.2.5. Рудник Церово
- 11.2.6. Рудник Велики Кривељ
- 11.2.7. Мониторинг квалитета ваздуха
- 11.2.8. Хидрогеолошка карта слива Тимока
- 11.2.9. Средње годишње количине падавина у сливу Тимока
- 11.2.10. Водни ресурси Србије и план управљања водама
- 11.2.11. Испусти отпадних вода
- 11.2.12. Коришћење пољопривредног земљишта
- 11.2.13. Региони за управљање отпадом
- 11.2.14. Мрежа депонија и трансфер станица.
- 11.2.15. Мрежа центара за рециклажу
- 11.2.16. Минерални ресурси у Србији
- 11.2.17. Биљни покривач у сливу Тимока
- 11.2.18. Шумски ресурси у Србији
- 11.2.19. Заштита животне средине и заштита природне баштине
- 11.2.20. Заштићени простори биодиверзитета
- 11.2.21. Биодиверзитет великих звери
- 11.2.22. Биодиверзитет птица грабљивица
- 11.2.23. Туристички простори у Србији
- 11.2.24. Тимочки басен
- 11.2.25. Размештај индустрије у Србији

2.1.2 SWOT АНАЛИЗА

Преиспитивање и процена садашњих поступака управљања животном средином је важан корак у процени способности заједнице да управља животном средином. Она даје користан увид у осмишљавање и избор одговарајућих акција. Техничко–стручни тим је за процену користио поступак SWOT анализе (Strenghts – јаке стране, Weaknesses – слабости, Opportunities – могућности, Threats – опасности). Јаке стране и слабости су унутрашња ствар локалне заједнице, док су могућности и опасности спољашње. Техничко–стручни тим је сачинио SWOT анализу у циљу процене могућности локалне заједнице да реализује ЛЕАП.

Оцењено је да су јаке стране општине Бор:

- богати необновљиви (руде бакра и неметала) и обновљиви природни ресурси (термоминералне воде, воде извора, шуме, биодиверзитет, геодиверзитет)
- могућност фазне санације извора и последица загађења
- постоје предузећа која могу да производе опрему намењену заштити ж. средине
- значајан број високо стручног кадра (преко 1500 инжењера и значајан број економиста, правника, лекара, наставника и професора и др)
- постојање научно – истраживачких институција (Институт за бакар, Технички факултет)

- поседовање опреме за мониторинг животне средине
- формирана јавна предузећа (водоснабдевање, грејање, комунални отпад, уређење града, стамбени фонд, јавни превоз)
- постоје медији за информисање јавности
- развијен школски систем од предшколског до универзитетског образовања
- постојање основе за развој система здравствене заштите
- постојање знања и искустава из области развоја и заштите животне средине
- политичка прихватљивост еколошких програма и пројеката
- пораст еколошке свести грађана и све већа спремност да се укључе у конкретне активности
- бизнис сектор исказује спремност за санацију извора загађења и постоје стратегије за решавање појединих проблема
- покренуте иницијативе за заштиту природних вредности
- млади су заинтересовани за укључење у програме одрживог развоја и заштите природних вредности
- притисак јавности за хитну санацију извора и последица загађења
- постизање афирмисаних еколошких невладиних организација.

Постоји велики број слабости од којих су најзначајније:

- бројни извори загађења и велики обим деструкције животне средине
- нерационално коришћење природних ресурса
- дотрајалост комуналне инфраструктуре (водоводна и канализациона мрежа, систем грејања и др)
- не постоје институције које се баве пословима управљања природним ресурсима и заштите животне средине
- не постоји информациони систем у овој области
- не постоје службе у јавним предузећима и бизнис сектору за управљање животном средином
- није уведен систем еколошког управљања
- неспремност локалне управе, јавних предузећа и бизнис сектора да се систематски баве овим пословима
- нема довољно технолошко техничких знања за санацију појединих извора загађења
- непоштовање законских прописа
- непотпуни локални прописи
- не постоји стратегија одрживог развоја
- не постоји просторни план локалне заједнице
- не постоје анализе утицаја објеката и радова на животну средину
- не постоји план за спречавање и санацију последица акцидената
- недостају новчана средства за еколошке пројекте
- не постоји еколошки фонд.

Постоје спољашње могућности које заједница може да искористи за спровођење ЛЕАП-а:

- заинтересованост државе за решавање еколошких проблема
- спремност државе да посебним законом дефинише економске олакшице за одрживи развој општине
- заинтересованост суседних локалних заједница за решавање еколошких проблема Бора
- могућност укључења у међународне пројекте за решавање глобалних еколошких проблема и заштиту државе
- заинтересованост иностраних стратешких партнера
- постојање научно–стручних институција у земљи
- значајно место еколошке едукације у реформи образовања
- развој мрежа еколошких НВО и еколошких информационих ресурса
- опредељења међународних организација да дају приоритет јачању еколошке свести
- међународне конвенције
- могућност стављања под међународну заштиту појединих простора изузетног биолошког диверзитета (резервати биосфере).

Реализацију програма могу да ометају и бројне спољашње опасности:

- споро доношење закона о систему заштите животне средине
- споро усаглашавање националног законодавства са законодавством ЕУ Уније
- спора ратификација потписаних међународних конвенција
- неизграђен систем националних институција које се баве заштитом ж.средине
- профитабилни приступ страних партнера
- незаинтересованост међународних донатора за помоћ бизнис сектору
- конкуретност сличних проблема у земљама Централне и Источне Европе
- заостајање у научним сазнањима и примени савремених технологија
- заостајање у модерној медицинској технологији
- недовољна заинтересованост државе за превентивну медицину
- недовољно фондова за ову област заштите животне средине
- нема контроле спровођења закона
- спора реализација Просторног плана Србије
- спора реализација Водопривредне основе Србије
- спора реализација програма заштиту биодиверзитета
- могући спор између локалних средина којима припада подручје Јужног Кучаја
- некоординиран приступ страним донаторима
- политизација.

Ова анализа имала је велики значај приликом утврђивања циљева и задатака и одређивања за приоритетне активности. Настојања су да се максимално искористе сопствене јаке стране и спољашње могућности, приоритетним активностима превазиђу сопствене слабости а алтернативним решењима избегну спољашње опасности.

2.1.2 УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Рударство и металургија су велики извори отпада због несавршености технолошких процеса. Вишедеценијском експлоатацијом и прерадом руде бакра настале су огромне количине отпада. Огромна количина отпада из рударства је опасан отпад јер садржи тешке метале који процесом природног лужења доспевају у површинске и подземне воде, загађују земљиште а преко биљака доспевају и у ланац исхране. У Србији не постоји одговарајуће складиште за збрињавање опасног отпада. Посебан проблем представљају уља и емулзије из индустрије. Органски отпаци из пољопривреде се неконтролисано бацају или спаљују. Пестициди и њихова амбалажа, нестручно се користе и неконтролисано бацају.

У току НАТО бомбардовања погођена је трафо станица у кругу Рударско топионичарског басена Бор. Том приликом је уништено или оштећено око 130 кондензатора пуњених пираленом. Пирален је просут на простору трафо станице. Рушевине трафо станице и оштећени кондензатори су уклоњени на привременој, необезбеђеној депонији. То је довело до ширења простора загађеног пираленом. UNEP/UNOPS реализују пројекат санације депоније и терена.

Раскривка се одлаже непосредно поред површинских копова без примене одговарајућих мера заштите. Флотацијска јаловина се одлаже у јаловиштима у долинама река и потока. Испод старог јаловишта у Бору налази се колектор градских отпадних вода који је педесетих година 20. века оштећен и кроз њега је отекла јаловина која је уништила приобаље Борске реке и Великог Тимока. Испод флотацијског јаловишта Велики Кривељ протиче Кривељска река. Њен колектор је такође оштећен те прети нова велика еколошка катастрофа. Раскривка и флотацијска јаловина садрже значајне количине бакра па постоје идеје за њихову рециклажу. Шљака пламених пећи је складирана непосредно поред Топионице. Она представља опасан отпад који треба на прописан начин складирати.

Депонија комуналног отпада је у непосредној близини града, у напуштеном делу копа, и није било никаквих улагања у њено уређење. Отпад се одлаже без икаквог претходног третмана или прекривања земљом након одлагања. Националним планом је предвиђено изградње рециклажног центра и регионалне депоније у Бору. У околини града и сеоских насеља налази се велики број неконтролисаних сметлишта и великих количина одбаченог отпада (дивље депоније).

Основни циљ је смањити утицај опасног и комуналног отпада на животну средину увођењем одговарајућег система управљања до 2010. године. То се може постићи следећим **активностима** које се могу остварити применом одговарајућих мера на локалном, националном нивоу и уз помоћ иностраних инвестиција :

- израда студије о класификацији и карактеризацији одложеног отпада до 2005.
- формирањем база података о отпаду, депонијама и складиштима до 2006.
- уклањање отпада са дивљих депонија и безбедно складирање опасног отпада у индустријским погонима до 2006.
- образовање становништва о значају сакупљања и рециклаже отпада до 2007.

- образовање јавних предузећа, бизнис сектора и јавних служби за управљање отпадом до 2007.
- реализација пројеката изградње сабирних и рециклажних центара и регионалне депоније у Бору до 2008.
- изградња складишта опасног отпада до 2010.
- развој система компостирања органског отпада код пољопривредних произвођача до 2010.

2.1.3 СТРАТЕГИЈА ЛЕАП-А У УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ

ЦИЉЕВИ, ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ

ЦИЉ	ЗАДАЦИ	ТИП	АКТИВНОСТИ
Смањити утицај опасног и комуналног отпада на животну средину увођењем одговарајућег система управљања 2010 године.	Сачинити локалну стратегију управљања отпадом	Научно истраживачке	Израда студије о класификацији и карактеризацији одложеног отпада до 2005. г. Формирање база података о отпаду, депонијама и складиштима до 2006. г.
	Решавање проблема одбаченог отпада	Техничке	Уклањање отпада са дивљих депонија и безбедно складирање опасног отпада у индустријским погонима до 2006.г.,
	Образовати све учеснике за управљање отпадом	Образовне	Образовање становништва о значају сакупљања и рециклаже отпада до 2007. године Образовање јавних предузећа, бизнис сектора и јавних служби за управљање отпадом до 2007.г.
	Реализација пројеката безбедног управљања отпадом		Изградње сабирних и рециклажних центара и регионалне депоније у Бору до 2008. г. Изградња складишта опасног отпада до 2010. г. Развој система компостирања органског отпада код пољопривредних произвођача до 2010.г.

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ, РОКОВИ И СРЕДСТВА

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	РОК	ПОТЕНЦИЈАЛНИ ИЗВОРИ СРЕДСТАВА	ПОТРЕБНА СРЕДСТВА
Израда студије о класификацији и карактеризацији одложеног отпада	Локална агенција за животну средину Дирекција за изградњу Ј.К.П. "3. октобар" РТБ Бор Здравствени центар	2005.	Национални еколошки фонд Локални еколошки фонд Донације	
Формирање база података о отпаду, депонијама и складиштима	Локална агенција за животну средину Ј.К.П. "3. октобар" РТБ Бор Комунална инспекција Републичка инспекција за животну средину Здравствени центар	2006.	Национални еколошки фонд Локални еколошки фонд Донације Буџет општине	
Уклањање отпада са дивљих депонија и безбедно складирање опасног отпада у индустријским погонима	Ј.К.П. "3. октобар" Рударско – топионичарски басен Здравствени центар Бизнис сектор	2006.	Буџет општине Фонд здравства Национални еколошки фонд Сопствена средства бизнис	

Образовање становништва о значају сакупљања и рециклаже отпада	Образовно – информациони центар	2007.	сектора Локални еколошки фонд Донације
Образовање јавних предузећа, бизнис сектора и јавних служби за управљање отпадом	Образовно – информациони центар Јавне службе Бизнис сектор Здравствени центар	2007.	Буџет општине Средства јавних служби Средства бизнис сектора Фонд здравства
Изградње сабирних и рециклажних центара и регионалне депоније у Бору	Ј.К.П.”3. октобар” Дирекција за изградњу	2008.	Буџет општине Национални еколошки фонд Инострана улагања Донације
Изградња складишта опасног отпада	Власници опасног отпада	2010.	Средства бизнис сектора Национални еколошки фонд Локални еколошки фонд Фонд здравства Донације
Развој система компостирања органског отпада код пољопривредних произвођача	Дирекција за изградњу ЈКП “3. октобар” Сеоске месне заједнице	2010.	Национални еколошки фонд Локални еколошки фонд Донације

ИНДИКАТОРИ НАПРЕТКА ЛЕАП-А

ЗАДАТАК	ИНДИКАТОР	МЕРНА ЈЕДИНИЦА	ВРЕДНОСТ 2001.	ЦИЉ	ИЗВОР
Сачинити локалну стратегију управљања отпадом	Урађена студија				Технички факултет Бор
	Формирана база података о отпаду				Локална агенција за животну средину
Решавање проблема неадекватно одбаченог отпада	Број уклоњених дивљих депонија	н			Ј.К.П. “3. октобар”
	Количина уклоњеног отпада	м ³			Ј.К.П. “3. октобар”
	Проценат рекултивисаних површина одлагалишта раскривки	%			Рударско – топионичарски басен Бор
	Број одлагалишта опасног отпада				Бизнис сектор
	Количина опасног отпада по становнику	по т/становнику			Бизнис сектор
Образовати све учеснике за управљање отпадом	Број одржаних образовних активности за становништво	н			Образовно – информациони центар
	Број учесника образовних активности	н			Образовно – информациони центар
	Број образовних активности у орг. које управљају отпадом	н			Образовно – информациони центар
	Број учесника образовних активности у организацијама које управљају отпадом	н			Образовно – информациони центар

Реализација пројеката управљања отпадом	безбедног	Проценат отпада који се рециклира	%	J.K.P. “3. октобар”
		Проценат отпада који се депонује	%	J.K.P. “3. октобар”
		Проценат опасног отпада који је складиран у безбедним складиштима	%	Републичка инспекција за животну средину

2.1.4 СТРАТЕГИЈА ЛЕАП-А ЗА ЕКОЛОШКУ СВЕСТ ЦИЉЕВИ, ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ

ЦИЉ	ЗАДАЦИ	ТИП	АКТИВНОСТИ
Промена квалитета еколошке свести и развој нових образаца културног понашања (Развој и прерастање еколошке свести у нову свест о одрживом развоју)	Јачање капацитета за еколошку едукацију	Организационе	Формирање центра за еколошку едукацију становништва до 2004.г.
		Организационе	Формирање информационог центра и развој еколошког информационог система до 2004.г.
	Подизање еколошке свести	Организационе	Увођење еколошке едукације у све медије до 2005.
		Организационе	Покретање нових штампаних издања до 2005.г.
		Организационе	Развој електронских комуникација до 2005.г.
		Образовне	Организовање јавних информативних кампања за решавање еколошких проблема и одрживо коришћење природних ресурса – трајан задатак
		Организационе и економске	Јачање капацитета постојећих, формирање нових и умрежавање еколошких НВО – трајан задатак
		Образовне	Формирање еколошких секција у школама

Подизање нивоа стручног знања и компетентности	Увођење нових занимања у образовни систем до 2005.	Образовне	Увођење новог образовног профила у средње стручно образовање до 2005.г.
		Образовне	Увођење еколошког профила у основно и постдипломско факултетско образовање до 2003.г.
Развој еколошке едукације кроз принцип доживотног образовања		Образовне	Едукација стручњака у организацијама загађивача до 2005.г.
		Образовне	Едукација едукатора до 2005.г.
		Образовне	Едукација новинара до 2005.г.
		Организационе	Формирање локалне експертске мреже и њено укључивање у националне и међународне експертске мреже до 2005.г.
		Организационе	Организовање научно – стручних скупова о одрживом развоју – трајан задатак

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ, РОКОВИ И СРЕДСТВА

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	РОК	ИЗВОРИ СРЕДСТАВА	ПОТРЕБНА СРЕДСТВА
Формирање центра за еколошку едукацију становништва	Извршни одбор СО Бор СО Бор	2004.	Буџет општине УНЕП	
Формирање информационог центра и развој еколошког информационог система	Извршни одбор СО Бор СО Бор	2004.	Буџет општине УНЕП	
Увођење еколошке едукације у све јавне медије	Информационо – образовни центар	2005.	Буџет општине	

Покретање нових штампаних издања	Ј.П. ШРИФ Бор		Локални еколошки фонд
	Информационо – образовни центар	2005.	Буџет општине
Развој електронских комуникација.	Ј.П. ШРИФ Бор		Локални еколошки фонд
	Информационо – образовни центар	2005.	Национални еколошки фонд
	Здравствени центар		Национални фонд за развој
	Институт за бакар		Буџет општине
	Технички факултет		Локални еколошки фонд
Организовање јавних информативних кампања за решавање одређених еколошких проблема и одрживо коришћење природних ресурса	Информационо – образовни центар	трајан задатак	Национални еколошки фонд
	НВО		Локални еколошки фонд
	Ј.П. ШРИФ Бор		Донације
	Школе		Фонд образовања
Јачање капацитета постојећих, формирање нових и умрежавање еколошких НВО	Информационо – образовни центар	трајан задатак	Национални еколошки фонд
	НВО		Локални еколошки фонд
			Донације
Формирање еколошких секција у школама	Установа за децу «Бамби»	трајан задатак	Национални еколошки фонд
	Основне школе		Локални еколошки фонд

Увођење новог образовног профила у средње стручно образовање	Средње школе	Информационо – образовни центар	2005.	Донације
	Средње школе			Национални еколошки фонд
Увођење еколошког профила у основно и постдипломско универзитетско образовање	Технички факултет	Информационо – образовни центар	2003.	Фонд образовања
	Технички факултет			Локални еколошки фонд
Едукација стручњака у организацијама загађивача	Информационо – образовни центар	Информационо – образовни центар	2005.	Фонд образовања
	Бизнис сектор			Национални еколошки фонд
Едукација едукатора	Технички факултет	Информационо – образовни центар	2005.	Локални еколошки фонд
	Институт за бакар			Донације
Едукација новинара	Основне школе	Информационо – образовни центар	2005.	Фонд образовања
	Средње школе			Национални еколошки фонд
	Ј.П. ШРИФ Бор			Локални еколошки фонд

Формирање локалне експертске мреже и њено укључивање у националне и међународне експертске мреже

Информационо – образовни центар

Технички факултет

Институт за бакар

Донације

Национални еколошки фонд

Локални еколошки фонд

Донације

ИНДИКАТОРИ НАПРЕТКА ЛЕАП-А

ЗАДАТАК	ИНДИКАТОР	МЕРНА ЈЕДИНИЦА	ВРЕДНОСТ 2001. ЦИЉ	ИЗВОР
Јачање капацитета за еколошку едукацију	Формиран центар за еколошку едукацију становништва			СО Бор
	Формиран еколошки информациони центар			СО Бор
	Број чланица еколошке информационе мреже	н		Образовно – информациони центар
Подизање еколошке свести	Број радио и ТВ емисија са еколошким садржајем	н/месечно		Образовно – информациони центар
	Број чланака у штампаним медијима	н/месечно		Образовно – информациони центар
	Број покренутих штампаних медија	н		Образовно – информациони центар
	Број новинара сарадника у електронским и штампаним медијима	н		Образовно – информациони центар

Број еколошких сајтова	н	Образовно – информациони центар
Број посета сајтовима	н/месечно	Образовно – информациони центар
Број кампања	н/годишње	Образовно – информациони центар НВО
Број учесника у јавним кампањама	н/годишње	Образовно – информациони центар НВО
Број организатора јавних кампања	н/годишње	Образовно – информациони центар НВО

Развој еколошке едукације кроз принцип доживотног образовања	Број еколошких НВО	н	Образовно – информациони центар
	Број активиста НВО	н	Образовно – информациони центар
	Број мрежа НВО	н	Образовно – информациони центар
	Број секција	н	Образовне институције
	Број ученика	н	Образовне институције
	Број ученика	н	Средње школе
	Број школа које су увеле еколошке профиле		Средње школе
	Успешност похађање наставе (проценат ученика који успешно завршавају разред)	н	Средње школе
	Број студената	н	Технички факултет
	Број постдипломаца	н	Технички факултет

Број успешно одбрањених магистарских радова

н/годишње

Технички факултет

Број успешно одбрањених докторских дисертација

н/годишње

Технички факултет

Број образовних активности

н/годишње

Образовно – информациони центар

Бизнис сектор

Број учесника у образовним активностима

н/годишње

Образовно – информациони центар

Бизнис сектор

Број семинара

н/годишње

Образовно – информациони центар

Основне школе

Средње школе

Број полазника

н/годишње

Образовно – информациони центар

Основне и средње школе

Средње школе

Број семинара

н/годишње

Образовно – информациони центар

Ј.П. ШРИФ

Број полазника

н/годишње

Образовно – информациони центар

Ј.П. ШРИФ

2.2 ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ БОР

Пре доношења сета закона из области заштите животне средине, општина Бор је оформила ЛЕАП канцеларију, задужену за примену ЛЕАП-а који је у општини Бор усвојен 2004.године. Увођењем закона из области заштите животне средине у децембру 2004.године, ЛЕАП канцеларија је добила нова задужења и прерасла у стручну службу општине. У оквиру Одељења за привреду и друштвене делатности устројени су Одсек за привреду и Одсек за друштвене делатности. У оквиру Одсека за привреду организована је **Канцеларија за заштиту животне средине** са четири запослене (две са високом школом техничке струке и две са средњом школом техничке струке). Задужења канцеларије односе се на извршавање дужности из изворног делокруга општине, и поверених послова из оквира права и дужности Републике у оквиру спровођења сета закона из области заштите животне средине.

Према Закону о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, број 36/09 и 88/10), јединица локалне самоуправе је надлежна да у области управљања отпадом:

1. донесе локални план управљања отпадом, обезбеђује услове и стара се о његовом спровођењу
2. уређује, обезбеђује, организује и спроводи управљање комуналним, односно инертним и неопасним отпадом на својој територији, у складу са законом
3. уређује поступак наплате услуга у области управљања комуналним, односно инертним и неопасним отпадом на својој територији, у складу са законом
4. издаје дозволе, одобрења и друге акте у складу са Законом о управљању отпадом, води евиденцију и податке доставља Министарству (дозволе за сакупљање и транспорт инертног и неопасног отпада на територији општине, као и дозволе за привремено складиштење инертног и неопасног отпада на локацији произвођача, одн. власника отпада)
5. на захтев Министарства или надлежног органа АП даје мишљење у поступку издавања дозволе у складу са овим Законом
6. врши надзор и контролу мера поступања са отпадом у складу са овим законом
7. врши и друге послове утврђене законом.

У Одељењу за инспекцијске послове, у оквиру ових надлежности тренутно ради осам комуналних инспектора, два комунална редара, један инспектор за заштиту животне средине и један волонтер. У сагласности са Законом о управљању отпадом Општини се поверава вршење инспекцијског надзора над активностима сакупљања и транспорта инертног и неопасног отпада, као и привременог складиштења инертног и неопасног отпада на локацији произвођача, односно власника отпада, за које горе наведен надлежан орган издаје дозволу на основу овог закона. У вршењу послова инспекцијског надзора инспектор има право и дужност да проверава и контролише нарочито:

1. спровођење и ажурирање планова управљања отпадом
2. спровођење и ажурирање радног плана постројења за управљање отпадом
3. употребу и коришћење одговарајућих технологија и ефикасног коришћења сировина и енергије

4. управљање отпадом у постројењима која стварају отпад, примену мера и поступака за смањење његових количина или опасних својстава, класификацију, сакупљање, складиштење, третман, транспорт и одлагање отпада
5. техничке карактеристике и капацитете, организацију и рад постројења за управљање отпадом, укључујући мониторинг, методе третмана и мере предострожности у складу са условима утврђеним у дозволи
6. испуњеност услова за изградњу и рад постројења за складиштење, третман и одлагање отпада
7. поступање са отпадом у току његовог сакупљања и транспорта, односно у току његовог кретања
8. поступање са отпадом у прекограничном кретању на позив царинских службеника
9. испуњеност услова за рад, затварање и рекултивацију постојећих депонија отпада и надзор над депонијом после њеног затварања у периоду од најмање 30 година
10. поступак класификације, складиштења, паковања, обележавања и транспорта опасног отпада, у складу са овим и другим законом
11. поступање са отпадом у складу са прописаним обавезама управљања посебним токовима отпада
12. примену прописаних мера и поступака за спречавање удеса и у случају удеса
13. прописане забране и ограничења
14. рад лица одговорног за управљање отпадом и квалификованог лица одговорног за стручни рад у постројењу за управљање отпадом
15. вођење и чување прописане евиденције са подацима о пореклу, одредишту, третману, врсти и количини отпада
16. спровођење других прописаних мера и поступака управљања отпадом. Јавне комуналне делатности могу да се организују за две или више општина. У том случају општине регулишу своја међусобна права и обавезе посебним уговором.

Сходно својим надлежностима и обавезама Канцеларија за заштиту животне средине, предвођена Љиљаном Марковић, у сарадњи са Инспекцијом за заштиту животне средине и стручњацима из Јавног комуналног предузећа „3. октобар“, Рударско-топионичарског басена Бор и Здравственог центра Бор, као и невладиним организацијама, израдила је током 2010. године Локални план управљања отпадом Општине Бор, који је усвојен јануара 2011. године на Скупштини Општине Бора. Он је усаглашен са нацртом Регионалног плана управљања отпадом за Тимочки регион (за општине Зајечар, Бољевац, Бор, Кладово, Мајданпек, Неготин и Књажевац), који је урађен 2009. године, односно употребио је многе податке из наведеног Регионалног плана.

Садржај Локалног план управљања отпадом Општине Бор је следећи:

I ТЕОРИЈСКЕ ПОСТАВКЕ

УВОД

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЈА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

1. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ОПШТИНИ

1.1.1. Географски положај и локација

1.1.2. Геологија, хидрогеологија, природа

- 1.1.3. Климатски услови
- 1.1.4. Инфраструктура
- 1.1.5. Индустијски развој
- 1.1.6. Становништво

1.2. ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

2. ПРАВНИ ОКВИР

- 2.1. АНАЛИЗА САДАШЊЕ ПРАКСЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ
 - 2.1.1. Одговорности у управљању отпадом
 - 2.1.2. Национални прописи у области управљања отпадом
 - 2.1.3. Законодавство ЕУ у области отпада
 - 2.1.4. Општински планови, стратегије и одлуке у области управљања отпадом

3. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

- 3.1. ПРОЦЕНА ОРГАНИЗАЦИЈЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ У ОПШТИНИ
- 3.2. ПРОЦЕНА ОДГОВОРНОСТИ ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ У ОПШТИНИ
- 3.3. ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ „3.ОКТОБАР“ БОР

4. ПОДАЦИ О ТИПОВИМА, КОЛИЧИНАМА И САСТАВУ ОТПАДА

- 4.1. ИНФОРМАЦИЈЕ О ПОПУЛАЦИЈИ, БРОЈУ И СТРУКТУРИ ДОМАЋИНСТАВА ПОКРИВЕНИХ СИСТЕМОМ САКУПЉАЊА ОТПАДА (КУЋЕ, ШКОЛЕ, ПРЕДУЗЕЋА, ОБЈЕКТИ, ЗДРАВСТВО)
- 4.2. ИДЕНТИФИКАЦИЈА ПРЕДУЗЕЋА – ГЕНЕРАТОРА ОТПАДА
- 4.3. ИДЕНТИФИКАЦИЈА ДЕПОНИЈА, ОДЛАГАЛИШТА И ПРИВРЕМЕНИХ СКЛАДИШТА ОТПАДА
- 4.4. ПРОЦЕНА КОЛИЧИНЕ И САСТАВА САКУПЉАНОГ ОПШТИНСКОГ ОТПАДА
- 4.5. УСПОСТАВЉАЊЕ БАЗЕ ПОДАТАКА О ОТПАДУ
- 4.6. ЧВРСТИ ОТПАД СА ДИВЉИХ СМЕТЛИШТА
- 4.7. ПРОЦЕНА КОЛИЧИНЕ И САСТАВА ДРУГИХ СПЕЦИЈАЛНИХ ТОКОВА ОТПАДА
- 4.8. ОПАСАН ОТПАД - ПОСТОЈЕЋА ИНФРАСТРУКТУРА ЗА УПРАВЉАЊЕ ОПАСНИМ ОТПАДОМ

5. САКУПЉАЊЕ И ТРАНСПОРТ ОТПАДА

- 5.1. ПРОЦЕНА ТРЕНУТНОГ СИСТЕМА ЗА САКУПЉАЊЕ И ТРАНСПОРТ
- 5.2. ОПИС ТРЕНУТНИХ ПРОБЛЕМА КОЈИ СЕ ТИЧУ БРОЈА И СТРУКТУРЕ КОНТЕЈНЕРА ЗА САКУПЉАЊЕ, ТРАНСПОРТНИХ ВОЗИЛА, СТАЊА У КОЈЕМ СЕ НАЈАЗЕ, ОРГАНИЗАЦИЈЕ СИСТЕМА ЗА САКУПЉАЊЕ И ТРАНСПОРТ

6. РЕЦИКЛИРАЊЕ ОТПАДА

- 6.1. ПРОЦЕНА ТРЕНУТНЕ СИТУАЦИЈЕ У РЕЦИКЛАЖИ
- 6.2. ОПИС ПРИСУТНИХ КАПАЦИТЕТА (МАЛИХ ПРЕДУЗЕЋА, ПОСТРОЈЕЊА ЗА РЕЦИКЛАЖУ ИЛИ ПРИСУСТВО НЕОРГАНИЗОВАНИХ САКУПЉАЧА)

7. ДРУГЕ ОПЦИЈЕ ЗА ТРЕТМАН

- 7.1. ПРОЦЕНА ДРУГИХ ОПЦИЈА ТРЕТМАНА (КОМПОСТИРАЊЕ, КОНТРОЛИСАНО ИЛИ НЕКОНТРОЛИСАНО СПАЉИВАЊЕ)

8. ОДЛАГАЊЕ ОТПАДА

- 8.1. ТРЕНУТНА ПРАКСА ДЕПОНОВАЊА (ЗВАНИЧНА ЛОКАЦИЈА ДЕПОНИЈЕ)
- 8.2. ИДЕНТИФИКАЦИЈА СТАТУСА ПОСТОЈЕЋИХ ДЕПОНИЈА
- 8.3. ИДЕНТИФИКАЦИЈА НЕКОНТРОЛИСАНИХ ДИВЉИХ СМЕТЛИШТА НА ПЛАНИРАНОМ ПРОСТОРУ

9. ИНДУСТРИЈСКИ, ОПАСАН И БИО-ХАЗАРДНИ ОТПАД

- 9.1. ИДЕНТИФИКАЦИЈА ПОСТОЈЕЋЕ ПРАКСЕ У УПРАВЉАЊУ ОПАСНИМ ОТПАДОМ ПОРЕКЛОМ ИЗ КОМУНАЛНОГ ОТПАДА КАО И ИЗ ИНДУСТРИЈЕ
 - 9.1.1. Рударски и индустријски отпад - Опис стања
- 9.2. УПРАВЉАЊЕ МЕДИЦИНСКИМ ОТПАДОМ
 - 9.2.1. Ток медицинског отпада
- 9.3. КЛИНИЧНИ ОТПАД

10. ЦЕНЕ И ТРОШКОВИ САДАШЊЕГ САКУПЉАЊА ОТПАДА

- 10.1. ОПИС САДАШЊИХ ЕКОНОМСКИХ ИНСТРУМЕНАТА, ЦЕНЕ, ТАКСЕ

11. ОПИС САДАШЊЕ СИТУАЦИЈЕ У УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ

- 11.1. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋИХ МОГУЋНОСТИ ЗА РЕЦИКЛАЖУ

11.1.1. Идентификовање појединаца или организација у општини које користе или рециклирају материјале из отпада

11.1.2. Идентификација количина отпада који се депонује или спаљује у двориштима појединаца

12. ИДЕНТИФИКАЦИЈА ПРОБЛЕМА У ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

12.1. ПОСТОЈЕЋИ НЕДОСТАЦИ И НЕДОВОЉНОСТИ

12.2. МОГУЋНОСТИ ЗА ПОБОЉШАЊЕ

13. ПОТПУНА АНАЛИЗА ГЕНЕРАТОРА И КОЛИЧИНА И ВРСТА ОТПАДА

13.1. КОЛИЧИНА ЧВРСТОГ КОМУНАЛНОГ ОТПАДА КОЈИ СЕ ПРОДУКУЈЕ У ДОМАЋИНСТВУ

13.2. КОЛИЧИНА ЧВРСТОГ ИНДУСТРИЈСКОГ ОТПАДА ПО ВРСТИ

II ПЛАНИРАЊЕ УПРАВЉАЊА КОМУНАЛНИМ ОТПАДОМ У ОПШТИНИ БОР

14. ПРИСТУП РЕГИОНАЛИЗАЦИЈИ

14.1. ФОРМИРАЊЕ РЕГИОНА – САРАДЊА И УДРУЖИВАЊЕ ОПШТИНА БОРСКОГ И ЗАЈЕЧАРСКОГ УПРАВНОГ ОКРУГА

14.2. ПРЕДЛОГ ОРГАНИЗАЦИОНЕ СТРУКТУРЕ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

14.3. РЕГИОНАЛНА САНИТАРНА ДЕПОНИЈА

15. ОЧЕКИВАЊЕ ВРСТЕ, КОЛИЧИНЕ И ПОРЕКЛО УКУПНОГ ОТПАДА

15.1. КРЕТАЊЕ ОТПАДА „У” И „ИЗ” ОПШТИНЕ БОР – ПРОЦЕЊЕНЕ КОЛИЧИНЕ КОЈЕ ЋЕ СЕ УЗЕТИ У ОБЗИР КОД ПРОРАЧУНА ЗА РЕГИОНАЛНУ ДЕПОНИЈУ

15.2. ОЧЕКИВАЊЕ - ПРОЦЕЊЕНЕ КОЛИЧИНЕ ОТПАДА У РЕГИОНУ

16. ЦИЉЕВИ КОЈЕ ТРЕБА ОСТВАРИТИ У ПРОЦЕСУ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

16.1. ПРЕВЕНЦИЈА СТВАРАЊА ОТПАДА И РЕДУКЦИЈА

16.2. ПОНОВНА УПОТРЕБА, ОДНОСНО ПОНОВНО КОРИШЋЕЊЕ ПРОИЗВОДА ЗА ИСТУ ИЛИ ДРУГУ НАМЕНУ

16.3. УВОЂЕЊЕ РЕЦИКЛИРАЊА ОДНОСНО ТРЕТМАН ОТПАДА РАДИ ДОБИЈАЊА СИРОВИНЕ ЗА ПРОИЗВОДЊУ ИСТОГ ИЛИ ДРУГОГ ПРОИЗВОДА

17. ПРОГРАМ И ПЛАН САКУПЉАЊА ОТПАДА

17.1. ПЛАН САКУПЉАЊА КОМУНАЛНОГ ОТПАДА

17.1.1. Анализа потребног броја контејнера

17.1.2. Анализа потребне механизације за сакупљање отпада

17.1.3. Оптималан број радника

17.2. ПРОГРАМ САКУПЉАЊА КОМЕРЦИЈАЛНОГ ОТПАДА

17.3. ПРОГРАМ САКУПЉАЊА ОПАСНОГ ОТПАДА ИЗ ДОМАЋИНСТВА

17.4. ПРОГРАМ СМАЊЕЊА КОЛИЧИНА БИОРАЗГРАДИВОГ ОТПАДА У КОМУНАЛНОМ ОТПАДУ

17.5. ПРОГРАМ СМАЊЕЊА АМБАЛАЖНОГ ОТПАДА У КОМУНАЛНОМ ОТПАДУ

17.6. ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА РУДАРСКИМ И ИНДУСТРИЈСКИМ ОТПАДОМ

17.7. ПРОГРАМ САКУПЉАЊА ОСТАЛИХ ТОКОВА ОТПАДА

17.7.1. Истрошене батерије и акумулатори

17.7.2. Отпадна уља

17.7.3. Отпадна возила

17.7.4. Отпадне гуме

17.7.7. Отпад контаминиран дуготрајним органским загађујућим супстанцама (POPs отпад).

17.7.8. Медицински отпад

17.7.9. Отпад животињског порекла

17.7.10. Пољопривредни отпад

17.7.11. Муљ из уређаја за пречишћавање комуналних отпадних вода

17.7.12. Грађевински отпад и отпад од рушења
17.7.14. Отпад од експлоатације минералних сировина и отпад из енергетике

17.7.15. Отпад из индустрије титан диоксида

18. ПРОГРАМ РАЗВИЈАЊА ЈАВНЕ СВЕСТИ О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ

18.1. СОЦИО-ЕКОНОМСКИ АСПЕКТИ

18.2. РАЗВИЈАЊЕ ЈАВНЕ СВЕСТИ

19. УВОЂЕЊЕ СИСТЕМА РАЗДВАЈАЊА И РЕЦИКЛАЖЕ ОТПАДА19.1. ПРЕДЛОЗИ ЗА ПОНОВНУ УПОТРЕБУ И РЕЦИКЛАЖУ КОМПОНЕНАТА КОМУНАЛНОГ ОТПАДА19.2. РЕЦИКЛАЖНО ДВОРИШТЕ**20. ПОСТРОЈЕЊЕ ЗА СКЛАДИШТЕЊЕ ОТПАДА, ТРЕТМАН ИЛИ ОДЛАГАЊЕ ОТПАДА, УКЉУЧУЈУЋИ ПОДАТКЕ О УРБАНИСТИЧКО-ТЕХНИЧКИМ УСЛОВИМА**20.1. ЛОКАЦИЈА ПОСТРОЈЕЊА ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ**21. ТРАНСФЕР СТАНИЦА**21.1. ПРЕТОВАРНЕ СТАНИЦЕ ЗА ЛОКАЛНО САКУПЉАЊЕ У ОПШТИНИ21.3. ЛОКАЦИЈА ТРАНСФЕР СТАНИЦА21.4. ИНВЕСТИЦИОНИ ТРОШКОВИ ФОРМИРАЊА ТРАНСФЕР СТАНИЦЕ СА РЕЦИКЛАЖНИМ ДВОРИШТЕМ**22. МЕРЕ САНАЦИЈЕ ДИВЉИХ ДЕПОНИЈА**22.1. ПРЕПОРУКЕ ЗА САНАЦИЈУ СМЕТЛИШТА22.1.1. Премештање (уклањање) дивљих депонија22.1.2. Делимична ремедијација дивље депоније22.1.3. Потпуна ремедијација дивље депоније**23. ПРОЦЕНА ТРОШКОВА И ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА ЗА ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ**23.1. ПРОЦЕЊЕНИ ТРОШКОВИ ЗА ИЗГРАДЊУ РЕГИОНАЛНЕ ДЕПОНИЈЕ СА РЕЦИКЛАЖНИМ ЦЕНТРОМ И ШЕСТ ТРАНСФЕР СТАНИЦА НА ПРЕДЛОЖЕНОЈ ЛОКАЦИЈИ23.2. ФИНАНСИЈСКЕ МОГУЋНОСТИ ОПШТИНА И КОРИСНИКА**24. ОДЛУКЕ, СПОРАЗУМИ, АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ОПШТИНА РЕАЛИЗОВАЛА ИЗ ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ (ЛЕАП)****25. ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ МЕРА И АКТИВНОСТИ ПРИ СПРОВОЂЕЊУ ПЛАНА СА РОКОВИМА И ДИНАМИКОМ СПРОВОЂЕЊИМА****2.2.1 ОДЛУКЕ, СПОРАЗУМИ, АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ОПШТИНА РЕАЛИЗОВАЛА У ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ – ПРИМЕНА ЛЕАП-А**

По завршетку ЛЕАП-а 2003. године Општини Бор је одобрен пројекат „Јачање капацитета за управљање отпадом“ и донација за набавку опреме за сакупљање, транспорт и одлагање комуналног отпада, финансирана од стране Европске агенције за реконструкцију (ЕАР), која је испоручила следећу опрему: камионе: аутосмећар, аутоподизач, аутоцистерна, ровокопач, у вредности 297.000 евра. Испорука је извршена у току 2005. и 2006. године. Општина Бор је учествовала у пројекту куповином 200 контејнера запремине 1,1 m³, 10 контејнера од 5 m³ и 1.000 пластичних канти од 120 l, све у вредности од 74.250 евра.

С обзиром на недостатак финансијског механизма за реализацију ЛЕАП-а, примененије текла по плану и углавном се заснивала на спровођењу одлука које нису захтевале додатна финансијска улагања и на спровођење едукативних активности за чију реализацију није било неопходно велико улагање. Агенције за заштиту животне средине у 2005. успоставила је два пројекта везана за прикупљање података о депонијама на подручју Србије и то:

1. Иновирање катастра одлагалишта отпада у Републици Србији;
2. Успостављање катастра дивљих и старих депонија и сметлишта Републике Србије.

У реализацији ових пројеката остварен је контакт и сарадња са свим месним заједницама и месним канцеларијама. Формирана је база података о дивљим и старим депонијама и прослеђена у ресорно Министарство и налази се на сајту Агенције за заштиту животне средине

У поступку регионализације решавања питања комуналног отпада, Општина Бор је потписала 2 документа:

- Споразум о намерама за успостављање регионалне сарадње управљања комуналним чврстим отпадом, 2006. године
- Споразум о заједничкој изградњи и коришћењу санитарне депоније (општина борског и зајечарског управног округа) 25.04.2007.год.

У новембру 2006. године, општинска комисија за избор локације будуће регионалне депоније на територије општине Бор, анализирала је неколико потенцијалних локација и донета је скупштинска одлука о одређивању локације регионалне комуналне депоније на територији општине Бор као што је ЛЕАП-ом било предвиђено. Међутим, изгласана је локација за будућу регионалну депонију на територији Општине Зајечар. Завршен је 2007. године и **Главни пројекат санације званичне депоније чврстог комуналног отпада на територији општине Бор**. Пројекат санације јаловишта РТБ-а који се финансира од стране Светске банке, обухватио је и локацију званичне депоније комуналног отпада која је формирана у напуштеном делу копа.

Одлуке које су од значаја за област управљања отпадом у Општини Бор:

1. **Одлука о комуналним делатностима** (Сл. лист општина бр 14/99, 11/2000, 13/2002), којом се прописују услови за обављање комуналних делатности у Општини Бор
2. **Одлука о одређивању привремене локације за хумано сахрањивање животиња на територији општине Бор**, број 323-3/2010-II, од 07.04.2010. која дефинише локацију као део парцеле у оквиру постојеће градске депоније Општине Бор
3. **Одлука о одређивању локације за привремено одлагање грађевинског отпада и отпада од рушења објеката на територији општине Бор**, број 501-89/2010-I, од 24.маја 2010.год.

Општина Бор је први пут усвојила Одлуку о формирању **Еколошког фонда општине Бор** („Сл лист општина“, бр. 19/06) од 14. септембра 2006.године, број 501-72/2006- I, по којој се Еколошки фонд оснива као евиденциони conto у оквиру главне књиге трезора општине Бор – буџетски подрачун, са телима Управни и Надзорни одбор. У складу са новим Законом о заштити животне средине Општина Бор је донела Одлуку о оснивању Буџетског фонда за заштиту животне средине општине Бор, број 415-2/2010-I од 6. априла 2010.године, као евиденциони рачун у оквиру главне књиге трезора, и којим управља Општинска управа Бор, док стручне и административне послове обавља Одељење за привреду и друштвене делатности – Канцеларија за заштиту животне средине, а финансијско-књиговодствене послове Одељење за финансије Општинске управе Бор, и Одлуку о накнади за заштиту и унапређење животне средине број 434-15/2010- I, од 29. априла 2010.године, преко које се средства остварена од накнаде користе путем буџетског фонда за заштиту и унапређење животне средине према усвојеном програму. У складу са чланом 100. Закона о заштити животне

средине, (Сл.гласник РС, бр 36/09), добијена је сагласност Министарства животне средине и просторног планирања на Програм рада и финансијски план буџетског фонда заштити животне средине општине Бор за 2010.годину, након чега је усвојен и на Скупштини општине Бор, број 501-137/2010 – I од 23. јула 2010. године. Формирање Буџетског фонда пружило је могућности да се у одређеној мери финансијски подрже извесни локални еколошки пројекти који су у складу са еколошким стратешким документима општине.

Активности које се односе на проблематику управљања комуналним отпадом, а које су финансиране из Екологичког фонда у 2008. години:

- 200.000,00 динара је опредељено ЈКП „3.октобар“ за активности на санацији дивљих депонија
- 200.000,00 динара је опредељено ЈКП „3.октобар“ за постављање рампе и оgrade око званичне градске депоније комуналног отпада
- 1.390.040,00 динара је додељено ЈКП “3.октобар“ Бор за куповину 62 контејнера од 1,1 m³.

У 2009. години, у оквиру пројекта „Очистимо Србију“ који је покренуло Министарство животне средине и просторног планирања, конкурисано је са пројектом „Јачање капацитета за управљање комуналним отпадом и санација дивљих депонија у Општини Бор“. При том је добијено 10 контејнера од 1,1 m³, 10 металних кавеза за прикупљање ПЕТ амбалаже и 10 стубних канти за смећа.

У септембру 2010. године извршена је ревизија базе података о дивљим депонијама на територији општине Бор. Програм коришћења средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине општине Бор за 2010. годину, предвидео је активности везане за подршку управљања комуналним чврстим отпадом и то:

- план активности на санацији дивљих депонија
- образовне активности и јачање еколошке свести о значају сакупљања и рециклаже отпада
- активности на санацији и ремедијацији градске депоније
- активности на подстицању смањења настајања отпада, рециклажи и поновној употреби
- суфинансирање пројеката и других активности.

2.2.2 ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ МЕРА И АКТИВНОСТИ ПРИ СПРОВОЂЕЊУ ПЛАНА СА РОКОВИМА И ДИНАМИКОМ СПРОВОЂЕЊА

ЦИЉ	ЗАДАЦИ	АКТИВНОСТИ
Успоставити ефикасан систем управљања комуналним чврстим отпадом на територији општине	Јачање капацитета локалне заједнице за управљање отпадом	Израда катастра генератора отпада (загађивача)
		Набавка опреме за сакупљање и транспорт отпада
		Повећан обухват становништва услугом сакупљања отпада и Ревизија потреба досадашњег броја и распореда посуда за сакупљање отпада
		Обезбедити довољан број контејнера у

		свим насељеним местима
		Увођење система еколошког управљања у предузећу које управља отпадом (ИСО 14000)
		Донети одлуке о локацијама за одлагање специфичног отпада
		Уредити локације за одлагање специфичног отпада
	Санација депоније комуналног отпада	Израдити план и програм управљања посебним токовима отпада, опасним отпадом и амбалажом од опасног отпада пореклом из домаћинства
		Обезбеђење средстава за реализацију пројекта
	Санација и рекултивација постојећих дивљих сметлишта	Санација постојеће депоније
		Израда пројекта санације евидентираних дивљих сметлишта
		Санација дивљих сметлишта
Успоставити систем управљања отпадом у складу са националном стратегијом и постојећим законодавством	Успостављање регионалног система управљања отпадом	Израда и усвајање регионалног плана управљања отпадом
		Израда пројекта регионалне депоније
		Изградња регионалне депоније
		Изградња трансфер станица са рециклажним двориштима и /или мини-компостаном
		Успоставити систем селективног сакупљања и рециклаже отпада у складу са потребама и специфичностима општине
		Изградња постројења за рециклажу појединих врста отпада
	Успостављање јединствене организације регионалног управљања комуналним отпадом	Израда и верификација елабората о организацији система управљања отпадом за општине обухваћене регионалним планом
		Успоставње нове организације за регионални систем управљања отпадом
Подизање нивоа свести за безбедно управљање отпадом	Образовати све учеснике за управљање отпадом	Образовање становништва о значају сакупљања и рециклаже отпада
		Образовање јавних предузећа, бизнис сектора и јавних служби за управљање отпадом
	Организовање јавних кампањи	Организовање јавних кампањи о значају селективног одвајања отпада и рециклаже
		Реализација демонстрационих програма селективног прикупљања отпада у школама и јавним институцијама

На подручју Борског и Зајечарског округа не постоји ниједна санитарна депоније за одлагање комуналног отпада. На постојећим сметлиштима у свим општинама одлаже се, без уређења, поред комуналног отпада и опасан отпад (индустријски, медицински, фармацеутски, ветеринарски). Успостављањем интегралног система управљања свим врстама отпада допринело би се смањењу загађења и повећању добити од рециклаже.

АКТИВНОСТИ	ОПИС АКТИВНОСТИ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	КО СПРОВОДИ	РОК	ПРОЦЕНА БУЏЕТА	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	КОМЕНТАР
Израда катастра генератора отпада (загађивача)	Обука и ангажовање лица за прикупљање, обраду и систематизовање података, састављање упитника и израда регистра	Добијање комплетних информација о загађивачима медијума животне средине	Општинска управа Бор Ангажована институција	2011.		Општински буџет, национални еколошки фондови	Добија се комплетна база података о загађивачима на територији општине Бор
Набавка опреме за сакупљање и транспорт отпада	Опремање комуналног предузећа адекватним контејнерима, опремом и транспортним средствима	Ефикасније одвожење и одлагање отпада на депонију	ЈКП „3. октобар“ Бор Дирекција за изградњу <i>Општинска управа</i>	Стална активно ст	1.014.650 евра	Општински буџет, национални еколошки фондови, донације	Опрема за сакупљање и транспорт мора да буде усклађена са регионалним условима у управљању отпадом
Повећан обухват становништва услугом сакупљања отпада и Ревизија потреба досадашњег броја и распореда посуда за сакупљање	Снимање стања у граду и селима, одређивање места распореда и броја контејнера, процена запремине истих, процена броја посуда за селективно одлагање	Повећана покривеност општине услугом и остварени предуслови за ефикасно	Општинска комунална и еколошка инспекција Дирекција за изградњу	2012.		Општински буџет, републички фондови	Остваривање циљева стратегије управљања отпадом за период 2010 – 2015.год.

отпада	отпада и израда елабората о томе.	сакупљање и селективно одлагање отпада у граду, селима, викенд насељима и на излетиштима	Канцеларија за заштиту животне средине ЈКП „3. октобар“ Бор				
Обезбедити довољан број контејнера у свим насељеним местима	Изменити и прилагодити општинску одлуку о комуналним делатностима којом је прописан број контејнера, сачинити нове анализе и предлоге потреба и на основу ње вршити набавке и распоређивање	Успостављен ефикасан систем сакупљања отпада у складу са ново усвојеним планом, обезбеђен довољан број контејнера	ЈКП „3. октобар“ Бор Општинска управа Канцеларија за заштиту животне средине			Општински буџет, републички фондови,	До успостављања регионалног управљања отпадом, вршити набавку контејнера који се могу користити и у каснијој фази – компатибилних са предвиђеним системом
Увођење система еколошког управљања у предузећу које управља отпадом (ISO 14000)	Израда потребне документације, успостављање нове организације рада и образовање запослених	Успостављена ефикасна организација рада јавног комуналног предузећа и побољшана ефикасност рада	ЈКП „3. октобар“ Бор	2012.		Општински буџет, ЈКП	
Донети одлуке о локацијама за одлагање специфичног отпада	Евидентирање постојећих локација, израда пројектне документације, Скупштинско доношење одлука	Одређене локације, израђена пројектна документација, донете	Дирекција за изградњу ЈКП „3. октобар“ Општинска управа (Канцеларија за заштиту	2011.		Општински буџет	Поштовање законских одредби

	kojima se trajno resava pitanje odlaganja specifichnih vrsta otpada na lokacijama koje zadovoljavaju zakonske uslove	opštinske odluke	животне средине, Одељење за урбанизам)				
Уредити локације за одлагање специфичног отпада	Изградња и инфраструктурно опремање одлагалишта специфичних врста отпада	Решено питање безбедног одлагања специфичних врста и токова отпада у складу са законском регулативом	Дирекција за изградњу ЈКП „3. октобар“	2012.		Општински буџет, републички фондови, донације	Поштовање законских одредби
Изградити план и програм управљања посебним токовима отпада, опасним отпадом и амбалажом од опасног отпада пореклом из домаћинства	Обезбеђивање услова за сакупљање, евидентирање и привремено складиштење посебних токова отпада и опасног отпада, њихова дистрибуција у овлашћена постројења под законским условима	Решено питање безбедног сакупљања, привременог складиштења и дистрибуције посебних и опасних токова отпада пореклом из домаћинства		2011.		Општински буџет, републички фондови	До успостављања ефикасног система управљања посебним токовима и опасним отпадом у РС припремити планску документацију
Обезбеђење средстава за реализацију пројекта санације постојеће званичне општинске депоније	Решавање власничког статуса локације, припрема потребне документације за конкурисање код фондова и банака,	Обезбеђена средства	Општинска Управа Бор Дирекција за изградњу РТБ			Светска банка	Општина Бор већ поседује пројекат санације депоније

Санација постојеће депоније	Расписивање тендера и избор извођача, Спровођење пројекта санације	Санирана званична депонија	Општинска Управа Бор Дирекција за изградњу РТБ	Дугогодишњи процес		Светска банка	Санација депоније је обухваћена пројектом санације јаловишта
Санација евидентираних дивљих сметлишта	Сачинити пројекат санације са мерама, програм чишћења по насељеним местима, чишћење регистрованих локација, евидентирање и уклањање новонасталих дивљих сметлишта	Санирани дивље депоније у општини	ЈКП „3. октобар“	2011 – 2013.		Општински буџет, републички фондови	Постоји база података о дивљим депонијама на територији општине Бор
Рекултивација простора на којима су била дивља сметлишта	Сачинити динамику рекултивације, обезбеђење средстава, израда пројекта за поједине локације, реализација санације, примена мера за спречавање неконтролисаног одлагања	Рекултивисане локације дивљих сметлишта, обезбеђеност локација од поновног неконтролисаног одлагања	ЈКП „3. октобар“ Дирекција за изградњу	Дугогодишњи процес		Општински буџет, републички фондови	Пројекат санације и рекултивације се даје на мишљење министарству
Израда регионалног плана управљања отпадом	Снимање постојећег стања, израда техничке документације	Сачињен и усвојен план регионалног управљања отпадом	Општине потписнице РАРИС Ангажована институција	2011.		Општине потписнице, Републички фондови, стратешки партнер	Активност коју спроводе све учеснице регионалног управљања отпадом

Израда пројекта регионалне депоније	Снимање постојећег стања, израда техничке документације, добијање дозвола	Израђен пројекат регионалне депоније	Општине потписнице РАРИС Ангажована институција	2011.		Општине потписнице, Републички фондови, стратешки партнер	Активност коју спроводе све учеснице регионалног управљања отпадом
Изградња регионалне санитарне депоније за комунални отпад	Обезбеђење финансијских средстава, тендер, Изградња регионалне депоније, технички пријем	Успостављено регионално збрињавање отпада, смањење броја дивљих депонија и смањење загађења	Општине потписнице РАРИС Ангажована фирма	2013.		Општине потписнице, Републички фондови, банкарски кредити, стратешки партнер, донације	Активност коју спроводе све учеснице регионалног управљања отпадом
Изградња трансфер станица са рециклажним двориштем, мини компостаном и потребним садржајем	Изградња трансфер станица на претходно утврђеним локацијама дефинисаним регионалним планом	Израђене ТС, успостављено њихово функционисање, ефикасније сакупљање и транспорт отпада	Општине потписнице РАРИС Ангажована фирма	2012.		Општине потписнице, Републички фондови, стратешки партнер	Активност коју спроводе све учеснице регионалног управљања отпадом
Успоставити систем селективног сакупљања и рециклаже отпада у складу са потребама и специфичностима општине	Снимање насталих врста и количина рециклабилног отпада, процене економичности рециклаже, израда студије изводљивости о рециклажи појединих врста отпада, доношење одлука,	Остварено примарно издвајања у значајном %, успостављен функционалан систем рециклаже, Смањење количине отпада	Општине потписнице РАРИС Комунална предузећа свих општина потписница, инспекцијске службе, еколошке НВО, бизнис сектор, школе, обданишта, факултети и др.	2013.		Општине потписнице, Републички фондови, бизнис сектор, стратешки партнер, кредити банака, донације	Активност коју спроводе све учеснице регионалног управљања отпадом упоредо са едукацијом становништва и медијском

	Набавка контејнера, канти и кеса за разне врсте отпада.	на депонији					кампањом
Изградња постројења за рециклажу појединих врста отпада	Успостављање рециклаже исплативих компоненти отпада на локацији регионалне депоније	Изграђено регионално постројење за рециклажу, продужен век рада регионалне депоније	Општине потписнице РАРИС Ангажована фирма	2013.		Општине потписнице, Републички фондови, стратешки партнер	Активност коју спровode све учеснице регионалног управљања отпадом
Организационо и кадровски оспособити комунална предузећа и новоформирано регионално комунално предузеће за управљање отпадом	Едуковати постојеће кадрове и запослити стручњаке за рециклажу отпада	Правилно управљање отпадом на принципима одрживости што ће побољшати чистоћу у насељима и већи профит ЈКП-има	ЈКП „3. октобар“ СО Бор, Еколошке НВО, Технички факултет Бор,	2012.		Општински буџет, национални еколошки фондови, донације	Предвидети и обуку кадрова на трансфер станицама
			ЈКП „Комуналац“ СО Мајданпек, Еколошке НВО, Технич. факул. Бор, ОЕАП				
			ЈКП „Бадњево“ СО Неготин, Еколошке НВО, Технички факултет Бор, ОЕАП				
			ЈКП „Комуналац“ СО Кладово, Еколошке НВО, Технич. факул. Бор, ОЕАП				
Сачинити базу података о отпаду, депонијама и складиштима отпада	Попис свих врста отпада и места на којима се одлажу и стварање базе података о врсти, количинама и власништву отпада	Створена база података са свим релевантним подацима која се ажурира	ЈКП „3. октобар“ СО Бор, Еколошке НВО, РТБ Бор, Институт за рударство и мет., инспекцијске службе Остале општине, комунална предузећа, инспекцијске службе.....	2012.		Општински буџет, РТБ Бор	Категоризација отпада, депонија и складишта у општини
Уклањање дивљих	Спровођење пројекта	Враћање	СО и ЈКП свих општина	Стални		Општински	

депонија са територије свих општина борског округа	санације и мера прописаних у њему и рекултивација земљишта	земљишта првобитној намени и смањење загађења околине	борског округа, МЗ, НВО	задатак		буџети	
Санирање и рекултивација постојећих депонија	Санација и рекултивација свих постојећих депонија у региону	Смањење ризика за здравље људи и смањење загађења животне средине	СО и ЈКП свих општина борског округа, инспекцијске службе	Трајни задатак		Општински буџети, ЈКП	Пројекат санације и рекултивације прописује предлоге мера одрживости
Изградња сточног гробља	Одређивање локације и уређење простора	Правилно третирање и смањење ризика од зараз. болести	СО и ЈКП свих општина борског округа, ветеринарски инспектор, Савет месне заједнице	2013.		Општински буџет, бизнис сектор	Постоји скупштинска одлука о привременој локацији
Образовање становништва о значају сакупљања и рециклаже отпада	Одржавање презентација, предавања и емисија на телевизији и радију, штампање лифлета и едукативног материјала	Смањење загађења животне средине и повећање искоришћења корисног отпада	НВО, Технички факултет Бор, ЛЕАП и ОЕАП Канцеларије, ЈКП	Стални задатак		Општински буџети, бизнис сектор, национални фондови, донације	Ова активност је уско везана са активношћу успостављања система за сакупљање и одвајање отпада. Обавезно укључивање медија
Образовање јавних предузећа, бизнис сектора и јавних служби за управљање отпадом	Организација семинара за обуку и едукацију радника запослених у ЈКП, бизнис сектору и свим установама које генеришу отпад.	Смањење загађења животне средине и повећање профита предузећима	НВО, Технички факултет Бор, ЛЕАП и ОЕАП Канцеларије, ЈКП	Стални задатак		Општински буџети, бизнис сектор, национални фондови, донације	Ова активност је уско везана са активношћу успостављања система за сакупљање и одвајање отпада

Изградити депонију индустријског отпада	За сваку индустрију одредити место и услове одлагања отпада	Смањење загађења околине индустријским и опасним отпадом	Бизнис сектор	2015.		Бизнис сектор	Пре свега за индустрије у градовима
Успоставити систем сакупљања и одвајања рециклабилног индустријског отпада	У индустријском кругу обезбедити места за правилно одлагање и рециклажу индустријског отпада	Смањење индустријског отпада и искоришћење корисног отпада	СО и ЈКП свих општина борског округа, инспекцијске службе, еколошке НВО, бизнис сектор, школе	2012.		бизнис сектор	У склопу реализације ове активности неопходна је и едукација запослених
Успоставити систем интегралног управљања медицинским, фармацеутским и ветеринарским отпадом	Направити попис загађивача, обезбедити услове и прописати мере за прописно третирање отпада	Смањење ризика од заразних болести и загађења животне средине	Здравствени центар, Ветеринарска станица, фармацеутске установе, бизнис сектор, СО, ЈКП.	2013.		Здравствени центар, донатори, бизнис сектор	У склопу реализације ове активности неопходна је и едукација
Успоставити интегрални систем управљања опасним индустријским отпадом	Попис потенцијалних загађивача опасним отпадом и обезбедити услове и предузети мере за правилно третирање отпада	Смањење ризика за здравље људи и загађење животне средине	Одговарајуће инспекцијске службе, еколошка друштва и покрети, индустрија и бизнис сектор	2013.		бизнис сектор, национални фондови, локални фондови	У склопу ове активности треба решити и проблем одлагања неиндустријског опасног отпада
Изградња складишта опасног отпада	Изградња регионалног складишта за привремено одлагање опасног отпада	Смањење ризика за здравље људи и загађење животне средине	Одговарајуће инспекцијске службе и задужена министарства	2013.		национални фонд, бизнис сектор	За реализацију ове активности неопходно је укључење републичких институција
Образовати пољопривреднике о	Одржавање презентација,	Смањење ризика од пожара,	Општинске службе, Завод за пољопривреду, МЗ, НВО,	трајни задатак	300 000 динара	општински фондови,	Укључити и медије и све

могућностима рециклаже пољопривредног отпада	предавања и емисија на телевизији и радију, штампање лифлета и едукативног материјала	загађења ваздуха, правилно коришћење пољ. остатака	ЛЕАП и ОЕАП Канцеларије, ЈКП		тродневни семинар	донације, котизација	заинтересоване стране
Организовати производњу хумуса од пољопривредних отпадака	Одржавање предавања и обуке и организовање производње хумуса	Рационално коришћење пољопривредних остатака	Општинске службе, Завод за пољопривреду, МЗ, удружења грађана, ЛЕАП и ОЕАП Канцеларије	трајан задатак	300 000 динара тродневни семинар	општински фондови и котизација	Укључити медије и све заинтересоване стране
Стимулисати пољопривреднике за компостирање пољопривредног отпада	Обезбедити средства и начин стимулације	Придобивање већег броја пољопривредника за компостирање отпада	Општинске службе, месне заједнице	трајан задатак		општински фондови, ресорно министарство	Издавањем органског отпада из укупне масе отпада, смањују се умногоме трошкови а добија корисна сировина

НАПОМЕНА: БУЏЕТСКА СРЕДСТВА ЋЕ БИТИ ПРОЈЕКТОВАНА КАДА БУДУ РАСПИСИВАНИ ТЕНДЕРИ И ИЗРАЂЕНА ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

2.3 РЕГИОНАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ЗА ТИМОЧКИ РЕГИОН

Новембра 2009. завршен је нацрт Регионалног плана управљања отпадом за Тимочки региона (за општине: Кладово, Мајданпек, Неготин, Бор, Зајечар, Бољевац и Књажевац). План су израдили стручњаци Факултета техничких наука, Департмана за инжењерство заштите животне средине, под руководством др Горана Вујића док су сарадници били: мр Дејан Убавин, мр Бранка Гвозденац, мр Мирјана Станковић, Зорица Војновић, MSc, Ивана Михајловић, MSc, Немања Станисављевић, MSc, Бојан Батинић, MSc, Никола Карановић, MSc и Никола Маодуш, MSc.

Садржај плана је следећи:

ОПШТИ ПОДАЦИ О ПРОЈЕКТУ

1. ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ РЕГИОНАЛНОГ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

2. ПОДАЦИ О РЕГИОНУ

- 2.1. Формирање региона, територија и становништво
- 2.2. Подаци о општинама, територија и становништво
- 2.3. Економска и привредна активност Региона

3. АНАЛИЗА САДАШЊЕ ПРАКСЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

- 3.1. Институционални оквир - Субјекти и одговорности у управљању отпадом
- 3.2. Институционални оквир - Национални прописи у области управљања отпадом
- 3.3. Институционални оквир - Прописи локалне самоуправе – Анализа постојеће ситуације
- 3.4. Законодавство ЕУ у области отпада

4. СТАЊЕ У ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ У ОПШТИНАМА РЕГИОНА

- 4.1. Оцена стања
- 4.2. Јавна комунална предузећа
- 4.3. Врсте, количине, састав и рециклажа отпада
- 4.4. Сакупљање отпада и транспорт
- 4.5. Покривеност територије општине услугама сакупљања отпада,
- 4.6. Преглед комуналних и дивљих депонија на територијама општина Региона

5. СТРАТЕШКИ ОКВИР И ПОТРЕБНЕ ПРОМЕНЕ

- 5.1. Процена неопходне опреме за сакупљање отпада за реализацију регионалног плана
- 5.2. Стратешки оквир будућих цена
- 5.3. Процена будућих количина и састава отпада
- 5.4. Густина чврстог отпада који ће бити сакупљан у периоду покривеном овим планом
- 5.5. Прорачун укупне количине отпада који ће бити сакупљен
- 5.6. Капацитет и век експлоатације депоније
- 5.7. Предлог организационе структуре система управљања отпадом
- 5.8. Регионална санитарна депонија, технологија депоновања, предлози могућих зона за локацију
- 5.9. Претоварне станице за локално сакупљање у општини
- 5.10. Просторни аспект Регионалног плана управљања отпадом

- 5.11. Систем раздвајања и рециклаже отпада, рециклажна дворишта, постројења за селекцију отпада
- 5.12. Управљање комуналним - кућним и комерцијалним отпадом
- 5.13. Управљање индустријским отпадом
- 5.14. Управљање посебним токовима отпада
- 5.15. План сакупљања отпада (региони опслуживања, учесталост, врста и количине отпада, тип возила)
- 5.16. Кретање отпада ‘у’ и ‘из’ општина
- 5.16. Препоруке за санацију сметлишта
- 5.17. Институционалне реформе

- 5.18. Компаративна анализа могућих опција третмана отпада

6. НАЈПРАКТИЧНИЈЕ ОПЦИЈЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- 6.1. Најпрактичније опције опреме за одлагање и сакупљање отпада на извору настајања
- 6.2. Превенција стварања отпада и редукција
- 6.3. Поновна употреба, односно поновно коришћење производа за исту или другу намену
- 6.4. Рециклажа, односно третман отпада ради добијања сировине за производњу истог или другог производа
- 6.5. Искоришћење, односно коришћење вредности отпада (компостирање, спаљивање уз искоришћење енергије и др.)
- 6.6. Друге технологије искоришћења отпада
- 6.7. Депоновање отпада
- 6.8. Потребна инфраструктура

7. ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА И ПРОЦЕНА ТРОШКОВА

- 7.1. Инвестициони трошкови изградње регионалне депоније са рециклажним центром
- 7.2. Инвестициони трошкови формирања трансфер станица са рециклажним двориштима
- 7.3. Финансијска анализа пословања регионалне депоније са рециклажним центром и трансфер станица са рециклажним двориштима
- 7.4. Процена прихода регионалне депоније са рециклажним центром и трансфер станица са рециклажним двориштима
- 7.5. Предлог структуре и рада Јавних комуналних предузећа
- 7.6. Степен и висина наплате накнаде за одношење отпада

8. СОЦИО-ЕКОНОМСКИ АСПЕКТИ

- 8.1. Развијање јавне свести
- 8.2. Учешће јавности
- 8.3. Начин укључивања мишљења јавности у процес процене утицаја
- 8.4. Финансијске могућности општина и корисника

9. РАЗВОЈ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА РЕГИОНАЛНОГ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

- 9.1. Акциони план
- 9.2. Праћење промена
- 9.3. Финансирање регионалног плана

АНЕКС 1. ИСТРАЖНИ РАДОВИ ЗА ДЕПОНИЈУ
АНЕКС 2. ОСОБИНЕ ГЕОТЕКСТИЛА И ФОЛИЈЕ
АНЕКС 3. ИЗГРАДЊА САНИТАРНЕ ДЕПОНИЈЕ
АНЕКС 4. ПРИМЕР КОМПЛЕКСА РЕГИОНАЛНЕ САНИТАРНЕ ДЕПОНИЈЕ У БЈЕЉИНИ
АНЕКС 5. ЛОКАЦИЈА НОВЕ РЕГИОНАЛНЕ ДЕПОНИЈЕ
АНЕКС 6. АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

2.3.1 ЦИЉЕВИ РЕГИОНАЛНОГ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Регионални план управљања отпадом ће бити стратешки документ региона који ће презентовати тренутно стање и дефинисати правац, приоритете, динамику и начин решавање проблема управљања отпадом у свим општинама Тимочког региона, у складу са свим позитивним националним и ЕУ законодавством из области управљања отпадом и из области заштите животне средине. Сврха израде плана је дугорочно успостављање одрживог система за регионално управљање отпадом на начин који има минималан штетни утицај на животну средину и здравље садашњих и будућих генерација, уз рационално коришћење ресурса и поштовање савремених принципа управљања отпадом, а уз координисано учешће свих субјеката управљања отпадом - републичке власти, локалних власти општина учесница, домаћинства, привредних и комерцијалних организација, невладиних институција, приватног сектора и наравно сваког појединца. То подразумева дефинисање најприхватљивијих модела за постизање пуне контроле над свим токовима отпада од настајања, раздвајања, сакупљања, транспорта, третмана и депоновања. Систем управљања треба да обезбеди смањење количине отпада, издвајање корисних компонената из отпада, и рационално прикупљање и одлагање отпада, сагледавајући инвестициона улагања, динамику активности и финансијску и технолошку спремност на прелазак на нови систем рада.

Регионални план управљања отпадом ће нарочито помоћи граду Зајечару и његовим регионалним партнерима да:

- стекну потпуни увид у садашњу ситуацију у управљању отпадом у региону
- дефинишу заједничке циљеве у управљању отпадом у региону у складу са домаћим законодавством
- дефинишу оптимални систем за управљање отпадом у региону што укључује и могући избор приватног партнера на основу спроведеног јавног тендера
- дефинишу метод и оптималне рокове за имплементацију регионалног плана
- дефинишу укупна финансијска улагања као и финансијска улагања за приоритетне делове регионалног плана које је неопходно одмах имплементирати.

Регионални план управљања отпадом ће дати одговоре на многа отворена питања која детерминишу успостављање потпуно новог система управљања отпадом, који се заснива на смерницама Националне стратегије управљања отпадом, европским стандардима и законским мерама који одређују ову област, а које су обухваћене следећим приказом.

Општи циљеви

Развој и јачање регионалне стратегије, сарадња и заједничке акције у истраживањима и реализацији одрживе регионалне стратегије и плана управљања отпадом. Побољшање заштите животне средине, услуга сакупљања, третмана и одлагања отпада и побољшање хигијенских и здравствених услова у општинама региона.

Специфични циљеви

Општински чврсти отпад

Изградња регионалног система управљања отпадом и изградња регионалне депоније за санитарно одлагање чврстог комуналног отпада за све становнике региона. Проширење сакупљања отпада и на сеоска насеља. На овај начин ће већи проценат становника, минимум 80 % (нарочито из сеоских средина) бити укључен у систем комуналних услуга сакупљања отпада, чиме би био отклоњен главни узрок нелегалног депоновања отпада.

Редукација отпада

Смањити количине отпада по становнику које треба одложити на депонију, промоција рециклирања, селекције и поновно коришћења.

Сакупљање, селекција, поновно коришћење/рециклирање

Развијање и почетак примене система за селекцију отпада на месту настанка, укључујући одговарајућа техничка решења и економске механизме за учешће домаћинстава у новом систему сакупљања отпада и његовог сортирања. Уводјење сепарације специфичних материјала из отпада (коришћена ПЕТ амбалажа, пластика, папир, стакло, метали) до минимум 25% запреминских. Развој програма за сакупљање неопасног и опасног отпада из домаћинстава, програма за управљање индустријским отпадом, програма за рециклажу и поновно коришћење комуналног отпада, програма за управљање биоразградивим отпадом и амбалажним отпадом и др.

Надзор и контрола

Успостављање и развој континуалног надгледања порекла отпада (количина и састав отпада), сакупљања и третмана отпада и обезбеђење функционалне И ажуриране базе података о отпаду на регионалном нивоу.

Утицај на животну средину и друштвено окружење

Значајно побољшати квалитет живота становника региона индиректно преко санирања сметлишта и смањења ризика по здравље људи. Спречити загађење околине, површинских и подземних вода и земљишта.

Средства и опрема

Набавка одговарајуће опреме (контејнера, возила) за сакупљање отпада, која треба да одговара регионалним решењима за сакупљање и транспорт отпада.

Санациони радови

Успостављање процедуре припреме пројектне документације и реализација пројеката санације, рекултивације и затварања постојећих општинских депонија/сметлишта која представљају велику опасност за животну средину.

Финансијски инструменти

Корекција тарифа наплате сакупљања и одношења отпада у циљу обезбеђивања одрживог система услуга сакупљања и одлагања отпада. Развијање система наплате комуналних услуга према економским и тржишним механизмима. Увођење тарифе за одлагање отпада.

Законски инструменти

Локална и регионална примена Закона о управљању отпадом и Закона о амбалажи и амбалажном отпаду. Осигурати имплементацију приоритетног пројекта у сагласности са Националном стратегијом управљања отпадом за Републику Србију из 2003, са Националном стратегијом животне средине (НЕС) из 2005, и Националним еколоским акционим планом (НЕАП) за период 2006-2015; Обезбедити спровођење краткорочних циљева у сагласности са НЕАП за период од 2006 -2010, као и средњорочних циљева за период 2011-2015.

Обука

Успостављање и развој специјалних програма обуке и јачање капацитета менаџмента и запослених у ЈКП.

Развијање јавне свести

Успостављање и развој програма и система информисања, образовања и повећања утицаја јавног мњења.

Јавно–приватно партнерство

Сагласно активностима на националном нивоу, реализовати реструктурирање и власничку трансформацију ЈКП према профитно оријентисаним компанијама за управљање отпадом. Дефинисање, развој и спровођење мера за јачање партнерства између јавних и приватних предузећа у сектору управљања отпадом. Стварање услова за развој микро и малих предузећа у овој области.

2.3.2 ПРЕДЛОГ ОРГАНИЗАЦИОНЕ СТРУКТУРЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ЗА ТИМОЧКИ РЕГИОН

У Регионалном плану посебно је занимљиво поглавље које даје предлоге будуће организационе структуре управљања отпадом које наводимо у целини.

У пракси се данас може видети више облика система управљања отпадом на регионалном нивоу. Облик управљања који ће бити изабран зависи од низа фактора који се односе на број општина које ће учествовати у реализацији плана, територије, структуре становништва, односно преовлађујућег облика становања, финансијских могућности корисника услуга и предузећа која треба да спроводе план итд. У пракси се најчешће појављују два модела управљања отпадом на регионалном нивоу.

Kao prva mogućnost organizovanja upravljanja otpadom u regionu je stvaranje jednog preduzeća koje će skupljati, transportovati, vršiti separaciju i tretirati (deponovati) otpad. To preduzeće bi „preuzelo“ sva komunalna preduzeća i u svoju delatnost dodalo i sortiranje reciklažnih sirovina, i deponovanje. Taj proces nije definisan zakonom i može se primeniti stav iz zakona o komunalnim delatnostima u коме piše da opština poverava komunalne delatnosti. To znači da bi u slučaju regiona u коме su Zajčar, Boļevač, Bor, Kladovo, Maјdanapek, Negotin i Kњажеваč, trebalo organizovati tender za svih 8 opština. Ovaј sistem je moguće uraditi u regionu koji ima mali broj opština, veoma sličnih. U pomenutom regionu je veoma komplikovana primeniti ovačav sistem pa se i ne preporučuje.

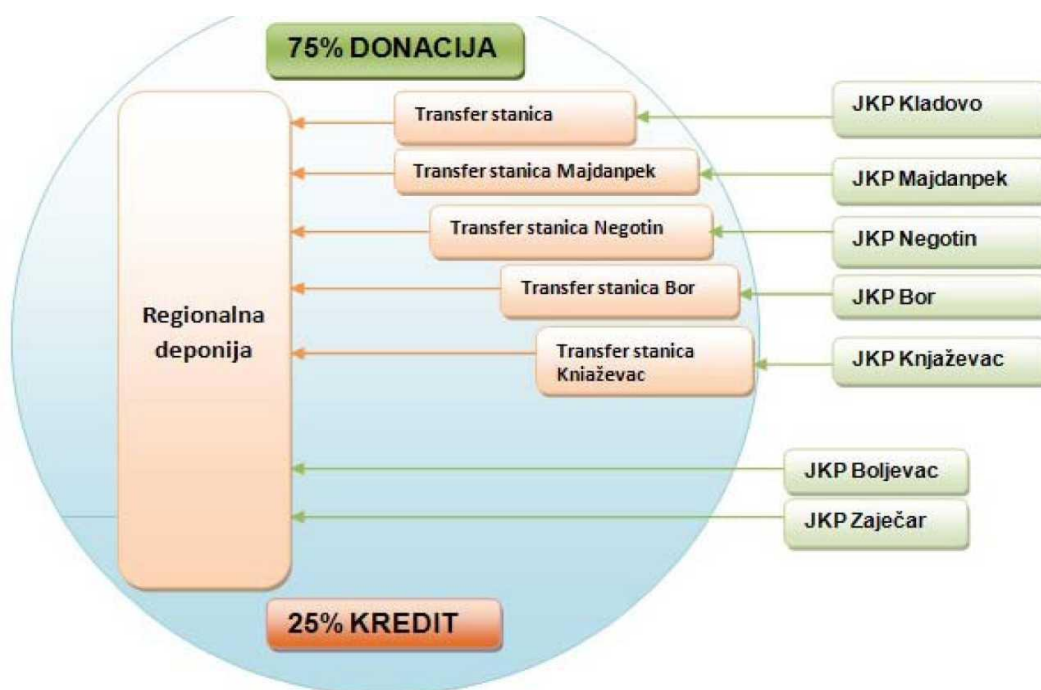
Ostale mogućnosti se zasnivaju na postojanju većeg broја мањих preduzeća koji će svoje односе регулисати комерцијалним уговорима. Тако нпр. постојећа општинска комунална preduzeća могу да наставе са радом на територијама општине на којој се налазе, а да otpad одлажу на заједнички регионалну депонију.

Предлози организационе структуре управљања комуналним otpadом у Тимочком regionу у општинама Зајчар, Боļевач, Бор, Кладово, Мајданапек, Неготин и Књажевач, заснива се на идеји да скупљање otpada и транспорт до трансфер станице, а у случају општине Зајчар до Регионалне депоније, остаје у надлежности општине, односно општинских комуналних preduzeća, а да се формира посебно preduzeće за депоновање otpada односно за управљање регионалном санитарном депонијом и трансфер станицама. У оквиру Регионалног плана управљања otpadом за општине Тимочног regiona биће понуђене три могуће опције организације, са свим својим предностим и евентуалним недостацима, како би доносиоци одлука могли у наредном периоду да изаберу опцију за коју процене да највише одговара њиховој општини и целом regionу.

Прва опција подразумева да се значајна средства потребна за куповину земљишта за изградњу депоније, изградња депоније и пратећих трансфер станица, као неопходну механизацију обезбеди кроз донације. Опција се може разматрати искључиво ако се донацијама обезбеди 75 % укупних трошкова изградње депоније и осталих делова за спровођење регионалног плана. Преосталих 25 % потребних инвестиција обезбедило би се кроз кредит. У оквиру прве опције планира се формирање новог preduzeća „Регионална депонија“ које ће обухватити поред саме регионалне депоније и одговарајући број трансфер станица и комплетну механизацију за рад на депонији и транспорт otpada од трансфер станица до санитарне депоније.

Друга опција подразумева да се комплетан износ инвестиције финансира из кредита. У оквиру ове опције такође се предлаже формирање новог preduzeća „Регионална депонија“ која ће обухватити и потребан број трансфер станица и сву неопходну механизацију за рад депоније и трансфер станица. У ситуацији обезбеђивања значајних финансијских средстава путем кредита неопходно је систем доношења одлука и обезбеђивања средстава за отплату кредита максимално рационализовати. Из тог разлога сматра се неповољним решењем да све општине укључене у реализацију плана буду укључене у рад, односно управу новоформираног

предузећа. Због тога управу, али и обезбеђивање финансијских средстава за рад предузећа треба поверити једној општини, а то је у овом случају општина Зајечар, као општина које је понудила локацију за изградњу депоније. Пословање између новоформираног предузећа и општина, односно општинских јавних комуналних предузећа која се баве сакупљање отпада било би регулисано на основу комерцијалних уговора. Пословање предузећа „Регионална депонија“ општина може самостално да реализује или да пронађе стратешког партнера којем би била поверена управа над предузећем, под условом да обезбеди инвестиције. Уколико стратешки партнер није у могућности или нема интереса да у ново предузеће уврсти и трансфер станице, могуће је посебним уговорима дефинисати односе новог предузећа и постојећих комуналних предузећа у чијем саставу би тада биле трансфер станице.

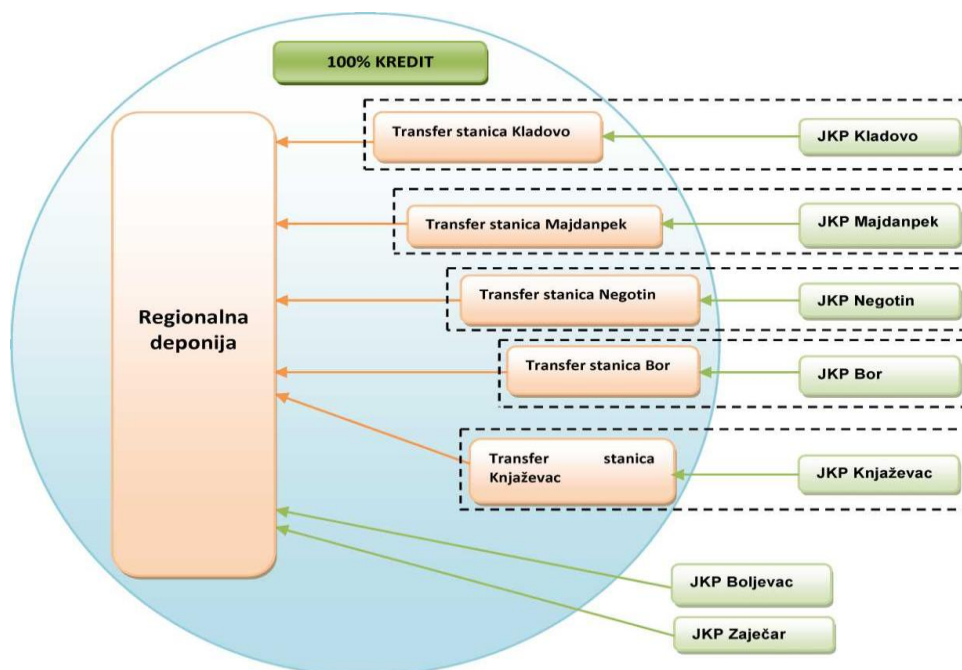

Слика 2.1 Шема прве опције

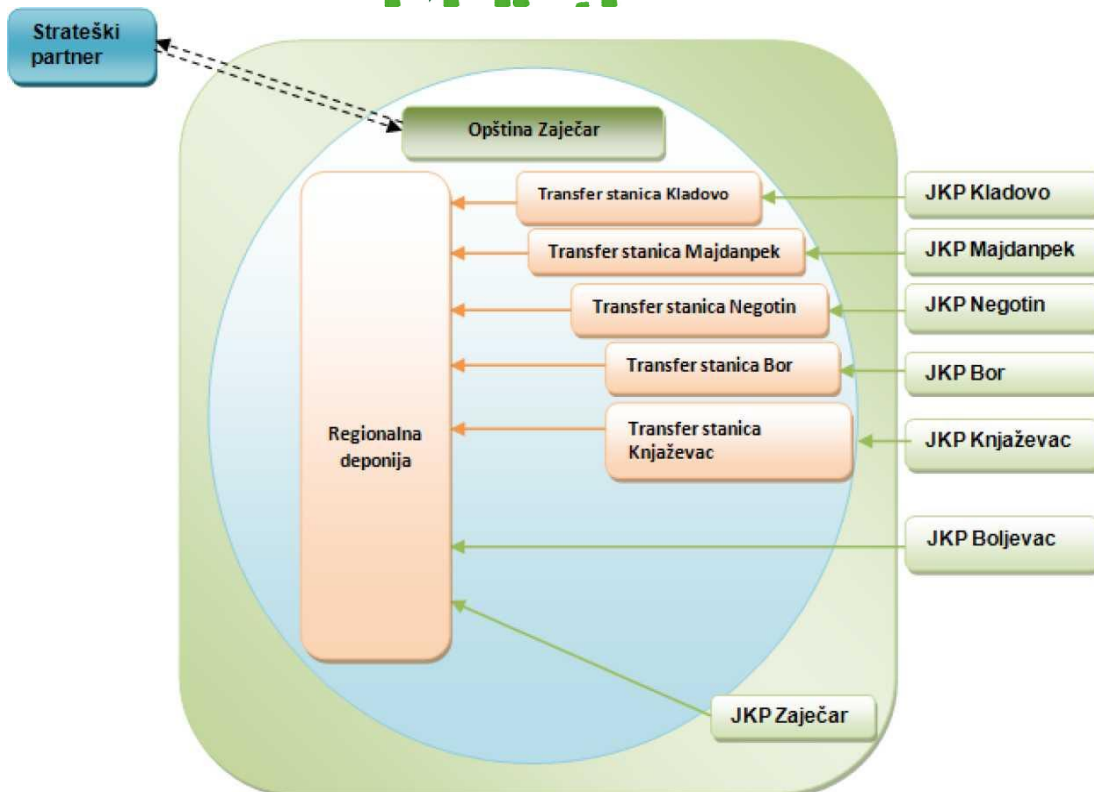
Трећа опција организације управљања подразумева да обезбеђивање почетне инвестиције за куповину земљишта за депонију, стартовање депоније (изградња прве касете), потребног број трансфер станица и куповину неопходне механизације, кроз донацију од државе. Након тога би се новоформирано предузеће дало стратешко партнеру на управљање, који би био у обавези да даље инвестира у изградњу нових касета на депонији, врши одржавање и замену дотрајале механизације и реализује рад регионалне депоније. Такође стратешки партнер би био у обавези да део добити, који

би био унапред дефинисан, дели са општинама на основу њиховог удела у укупној количини отпада, с обзиром да није било иницијалних улагања стратешког партнера у изградњу депоније итд. На овај начин иако једна или више општине успеју да обезбеде довољно средстава за почетак рада спровођења плана, управу дају стратешком партнеру како би се избегло нестручно управљање предузећем оптерећено превеликим бројем радника који су последица политичке трговине различитих партија.

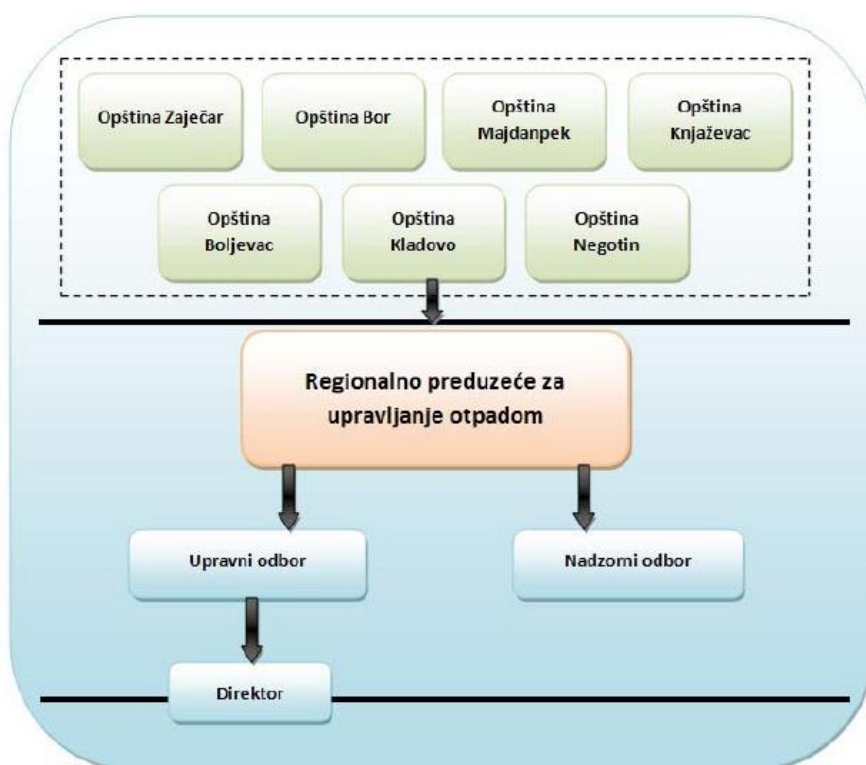
Утицај при доношењу одлука, односно о начину управљања новоформираним предузећем требао би бити пропорционалан количини отпада који настаје на територијама општина и који се транспортују до трансфер станице или до депоније, али и пропорционалан залагањима и активностима општина у сврху обезбеђивања инвестиције и средстава за спровођење плана. За једнака права у одлучивању неопходно је да све општине равноправно финансирају куповину земљишта на локацији депоније, изградњу депоније и трансфер станица, куповину механизације за рада на депонији и остало. Међутим како финансијске могућности нису једнаке у свим општинама региона, очекује се да ће неке општине имати већи удео у обезбеђивању средстава за спровођење плана, те је логично да имају и већи утицај приликом одлучивања.

Слика 2.2 Шема друге опције

Слика 2.3 Шема треће опције

Слика 2.4 Управљање предузећем „Регионална депонија“ у првој варијанти

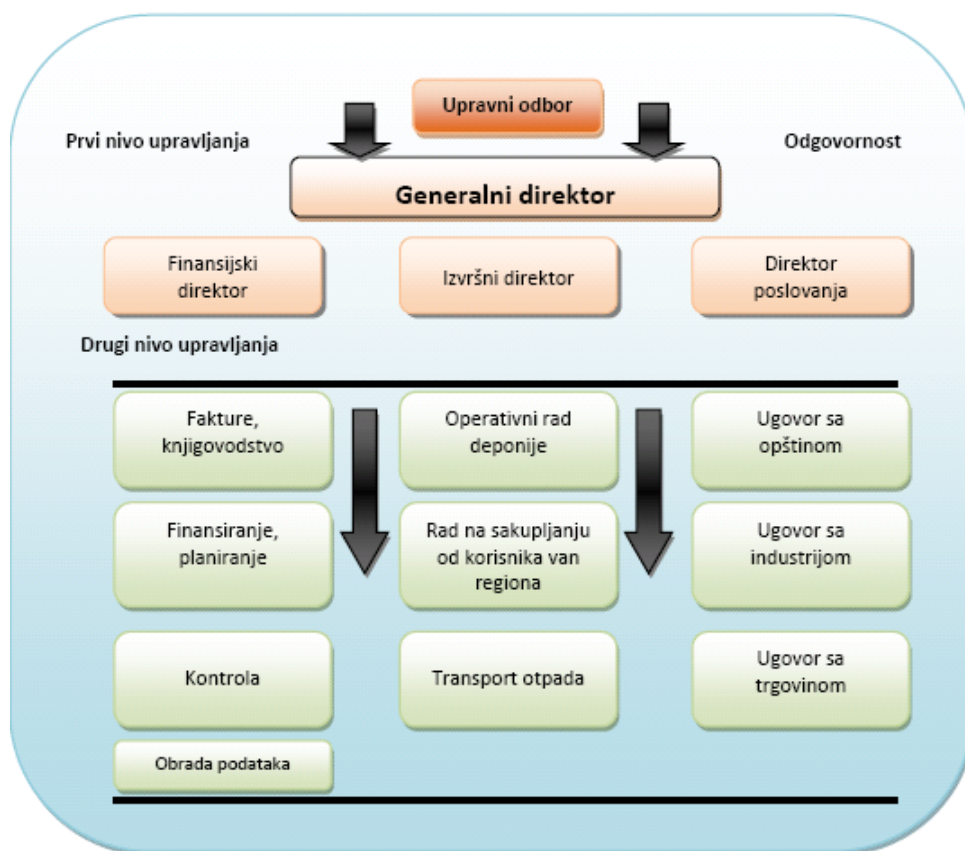
Опције избора начина управљања предузећем заснивају се на две основне варијанте:

1. прва варијанта је да општине у потпуности поделе одговорности и права у изградњи регионалне депоније и трансфер станица
2. друга варијанта је да Општина Зајечар, као општина на чијој територији ће се налазити депонија преузме одговорност за инвестиције и управљање а да релације са осталим општинама буду на основу уговорно–комерцијалних аранжмана.

Обе варијанте представљају такву опцију где је регионална депонија, заједно са пет трансфер станица представља посебно правно лице, одвојено од јавних комуналних предузећа које скупљају и транспортују отпад у општинама, осим у случају да се обезбеђивање целокупне инвестиције повери стратешком партнеру, па да у случају немогућности обезбеђивања инвестиције и за трансфер станице, оне буду у саставу општинског јавног комуналног предузећа. Кључно за реализацију плана је оснивање новог предузећа „Регионална депонија“, које може бити у власништву више општине, једне општине или стратешког партнера. Активности којима треба да се бави овакво предузеће треба да буду:

- изградња и рад нове регионалне санитарне депоније и трансфер станица
- транспорт отпада од трансфер станица до регионалне депоније, осим за случајеве у општинама Зајечар и Бољевац, где ће општинска јавна комунална предузећа самостално транспортовати отпад до регионалне депоније
- издвајање, сакупљање и сепарација искористивог отпада из комуналног отпада, сортираног на самом месту настајања, или на месту одлагања.

Општине би у потпуности поделиле одговорност за инвестиције, управљање и одржавање.

Слика 2.5 Управљање предузећем „Регионална депонија" у другој варијанти

У другој варијанти општине би у потпуности препустиле одговорност општини која је преузела одговорност за избор локације за изградњу санитарне регионалне депоније и изградњу трансфер станица. Општине би на комерцијалној основи у дефинисању уговорних основа преузеле одговорност за скупљање отпада у општини, исто као и у првој варијанти. Друга варијанта омогућава да општина једноставније пронађе стратешког партнера, или да се једноставније обезбеде инвестициона средства код донатора, кредитних организација или банака. Опасност код ње представља неучествовање осталих општина у доношењу одлука, могућност повећања цена депоновања без сагласности других општина итд. У првој варијанти систем одлучивања може бити блокиран због некооперативности неких од општина, као и сложен систем усаглашавања који може одужити и искомпликовати доношење одлука. Политички утицај у првој варијанти је много лакше остварити него у другој.

Обе варијанте су могуће тренутном законском регулативом али као оснивање д.о.о. или д.д. са учешћем општина у скупштини сразмерно количини отпада који генеришу. Избором количине отпада за критеријум процентуалног учешћа неке општине обезбеђује се тежња за већим покривањем територије општине услугама сакупљања отпадом, док критеријум броја становника то не би обезбедио.

2.3.3 РАЗВОЈ И ПРИМЕНА РЕГИОНАЛНОГ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ЗА ТИМОЧКИ РЕГИОН

Акциони план представља редоследни попис акција које је потребно реализовати да би се регионални план управљања спровео. Почетак примене регионалног плана представља у случају регионалног плана управљања отпадом за општина тимочког региона представља избор локације за регионалну депонију. Након избора локације потребно је у просторном плану општине верификовати избор локације, и након тог тренутка могуће је почети пројектовање регионалне санитарне депоније. Израда пројекта прати и израда процене утицаја на животну средину. Након усвајања Закона о процени утицаја на животну средину 2004. године, који је у сагласности са законима ЕУ, поступак израде и добијања сагласности на израђену процену утицаја може трајати од 3 до 6 месеци. У поступку израде процене утицаја потребно је саслушати и усвојити мишљење јавности у неколико корака, као и цео поступак израде водити на транспарентан, тј. јаван начин.

Израда пројектно–техничке документације пролази кроз израду студије изводљивости, идејног пројекта, затим главног пројекта. Приликом њене израде потребно је добити мишљења и сагласности надлежних органа, тај поступак добијања разних документа такође, односи неко време али се може паралелно радити са пројектом процене утицаја на животну средину. Након комплетирања пројектне документације, потребно је расписати тендер за извођача радова као и за набавку опреме. Изградња депоније може бити комплетирана за око 6 месеци, наки делови санитарне депоније могу се градити након отварања, типа рециклажних центара, платоа за кабасти отпад, отпадне воде итд.

Примена регионалног плана управљања зависи највише од:

1. избора модела организације предузећа Регионална депонија (и трансфер станице)
2. пројекта регионалне депоније.

Кључни део регионалног плана управљања отпадом је регионална санитарна депонија, на основу тог циља дошло је и до удруживања општина. Акциони план презентован је у анексу, евентуална одлагања због избора локације могу одложити почетак осталих делова акционог плана.

Праћење промена и стална надоградња плана управљања неопходни су из неколико разлога:

- промене законске регулативе (Србија је земља у транзицији и долази до сталне промене законске регулативе, приступање ЕУ такође је процес који доноси честе промене закона у наредних 10 година)
- промене стандарда грађана
- приватизација и промене у индустријском сектору
- промене споразума о сарадњи
- евентуалне значајне промене количине отпада којим се управља (већи раст количине отпада од предвиђеног).

Финансирање Регионалног плана управљања отпадом могуће је вршити кроз неколико облика, који су представљени у финансијској анализи Регионалног плана са свим својим предностима и недостацима. С обзиром на величину и значај пројекта изградње регионалне депоније, може се очекивати и неки облик донације, што би свакако олакшало спровођење регионалног плана с обзиром на финансијске могућности општина региона. Донације могу ићи кроз Европску агенцију за реконструкцију и ИПА програм, те програм помоћи општинама у Србији. Грантови се могу пронаћи и у одређеним билатералним споразумима и код других донаторских организација. Узимање кредита код комерцијалних банака је стандардна врста проналажења неопходних финансијских средстава, али постоји и могућност узимања кредита код ЕБРД (Европске банке за обнову и развој) под веома повољним условима. Постоји и модел концесије који је веома сложен процес у складу са Законом о концесији, као и проналажење стратешког партнера сагласно Закону о комуналним услугама.

Одлуку о финансирању је неопходно донети што пре, јер она условљава остале неопходне кораке за изградњу и рад депоније као и примену плана управљања отпадом. У оквиру начина организовања управљања предложене су три опције, од којих општине треба да изаберу најповољнију у тренутним условима.

2.3.4 АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ПРИМЕНУ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Područje/problem	Cilj	Mere i aktivnosti	Rok i nadležna institucija
Nedostatak strateških i planskih dokumenata na lokalnom i regionalnom nivou i u oblasti upravljanja otpadom	1. Usvajanje i implementacija strateških dokumenata u oblasti upravljanja otpadom na regionalnom i lokalnom nivou	- Razvoj kapaciteta za pripremu strateških dokumenata i pripremu projekata - Izrada opštinskih planova upravljanja otpadom - Usvajanje strategija i planova na regionalnom nivou u oblasti upravljanja otpadom u skladu sa nacionalnim strateškim dokumentima - Priprema ili usaglašavanje lokalnih propisa u oblasti upravljanja otpadom sa nacionalnim propisima	2010, Opštine 2010, Opštine 2010, Opštine, Ministarstvo 2010-2012, Opštine Ministarstva
Nedovoljni institucionalni i administrativni kapaciteti na lokalnom nivou za sprovođenje zakona u oblasti upravljanja otpadom	2. Proširenje i jačanje kapaciteta u opštinskim službama u oblasti upravljanja otpadom	- Jačanje administrativnih kapaciteta na nivou opštine, posebno institucija i organa zaduženih za planiranje, izdavanje dozvola, nadzor i monitoring; - Jačanje administrativnih kapaciteta za efikasnije sprovođenje propisa u oblasti zaštite životne sredine na lokalnom i regionalnom nivou - Razvoj kapaciteta lokalnih samouprava za pripremu strateških dokumenata i	2010-2011, Opštine 2010, Opštine 2010, Opštine

		pripremu infrastrukturnih projekata prema nacionalnim i evropskim propisima ;	
		• Unapređenje rada postojećih inspeksijskih službi kroz poboljšanje koordinacije opštinskih i republičkih inspekcija, odnosno osnivanje novih inspeksijskih službi nadležnih za upravljanje otpadom i zaštitu životne sredine u opštinama gde ne postoje, radi primene nacionalnih i lokalnih propisa;	2010-2011, Opštine, Ministarstvo
		• Izgradnja kapaciteta za sprovođenje nadležnosti u oblasti zaštite životne sredine formiranjem Sekretarijata za zaštitu životne sredine u onim opštinama gde još uvek ne postoje, odnosno jačanje kapaciteta postojećih Sekretarijata za zaštitu životne sredine;	2010, Opštine, Ministarstvo
		• Osnivanje opštinskih Fondova za zaštitu životne sredine u opštinama u kojima ne postoje, odnosno jačanje kapaciteta postojećih opštinskih Fondova za zaštitu životne sredine;	2010, Opštine, Ministarstvo
		• Planiranje i jačanje institucionalne strukture i sektorska integracija u opštinama uz planiranje kadrova i organizovanje službe (organizacione jedinice) za obavljanje poslova sprovođenja svih mera i postupaka upravljanja otpadom u svim opštinama Regiona i usklađivanje rada tih službi sa radom ostalih relevantnih sektora u opštini (planiranje i izgradnja, zaštita životne sredine, zemljišta, voda, poslovi privrede, finansija i dr.), kao i usklađivanje rada sa međuopštinskim, regionalnim organom, telom ili preduzećem, u skladu sa obavezama koje proizilaze iz odluka opštinske uprave, posebno odluka vezanih za implementaciju regionalnog plana upravljanja otpadom;	2010, Opštine, Ministarstvo
		• Uključivanje privatnog sektora u organizacionu strukturu upravljanja otpadom i mogući oblici partnerstva, (tenderi, ugovori, koncesije i dr.), uključujući razdvajanje pojedinih delatnosti, posebno sakupljanje i transport od tretmana, odnosno odlaganja otpada	2010-2012, Opštine, Ministarstvo
		• Obezbeđenje institucionalnih kapaciteta za praćenje i efikasan inspeksijski nadzor nad radom pravnih i fizičkih lica koja su uključena u organizaciju upravljanja otpadom i nadzor nad primenom mera zaštite životne sredine;	2010-2011, Opštine
		• Finansijsko upravljanje u okviru regionalnog plana što podrazumeva određivanje cena usluga i prikupljanje naknada za usluge upravljanja otpadom koje organizuju opštine, odnosno zajednica opština preko međuopštinskog organa, tela ili preduzeća, pripremu i planiranje budžeta	2010-2012, Opštine, Ministarstvo

		prema stvarnim troškovima i realnim potrebama, kao i investiranje u izgradnju i opremanje postrojenja ili unapređenje delatnosti upravljanja otpadom. Finansijsko upravljanje direktno zavisi od opredeljenja skupština jedinica lokalne samouprave u pogledu modela na kojima će se zasnivati odnos javnog i privatnog sektora i obezbeđenja uslova konkurencije - Razvijanje dodatnih programa za obuku administrativnih kapaciteta u opštinama. Ovi programi treba da budu posebno posvećeni opcijama i dobroj praksi za uvođenje razdvajanja otpada; tretmana i konačnog odlaganja komunalnog otpada; upravljanje građevinskim i drugim vrstama otpada (korišćenim uljima, isluženim vozilima, utrošenim baterijama i akumulatorima, fluorescentnim lampama itd); - Razvijanje svesti svih opštinskih aktera u upravljanju otpadom o neophodnosti zaštite životne sredine i o upravljanju otpadom prema nacionalnim propisima i evropskim standardima.	2010-2016, Opštine 2010-2012, Opštine
Nedovoljni institucionalni i administrativni kapaciteti na lokalnom nivou za sprovođenje zakona u oblasti upravljanja otpadom	3. Uspostavljanje i opisa poslova za sprovođenje mera i postupaka upravljanja otpadom kojima će se baviti novoformirane službe u svim opštinama Regiona.	- Praćenje stanja, pripremu i predlaganje lokalnih planova upravljanja otpadom i posebnih programa (sakupljanje opasnog i drugih otpada iz domaćinstva, smanjenja biodegradibilnog i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu, postupanja sa otpadom za koji su propisani posebni tokovi, razvijanje javne svesti i dr.); - Pripremu i obradu podataka za određivanje lokacije postrojenja za privremeno skladištenje i čuvanje otpada (transfer stanice), postrojenja za tretman, odnosno odlaganje otpada, uključujući tehničke zahteve za projektovanje objekata i organizovanje aktivnosti; - Koordinaciju organizacije upravljanja otpadom između opštine, regionalnih organa i tela ili preduzeća, komunalnih i drugih pravnih i fizičkih lica uključenih u regionalni ili lokalni sistem upravljanja otpadom; - Planiranje budžeta (izvori finansiranja i procenu troškova), pripremu predlaganje i izvršenje finansijskih planova; - Izdavanje odobrenja, dozvola i drugih propisanih akata; - Saradnju sa drugim nadležnim službama u opštini, drugim opštinskim upravama uključenim u regionalni plan upravljanja otpadom, nadležnim ministarstvima, agencijom i dr;	2010-2011, Opštinske službe za upravljanje otpadom 2010, Opštine 2010-2016, Opštine 2010-2011, Opštinske službe za upravljanje otpadom 2010-2016, Opštinske službe 2010-2016, Opštine, Ministarstvo 2010-2016,

		Nadzor i kontrolu, kao i druge poslove u skladu sa zakonom i lokalnim, odnosno opštinskim propisima;	Opštine, Ministarstvo
Neadekvatno upravljanje otpadom (nedostatak sanitarnih deponija i veliki broj smetlišta)	4. Proširenje i jačanje kapaciteta u javnim preduzećima u oblasti upravljanja otpadom	- Osnivanje administrativno-finansijski zasebnih organizacionih jedinica nadležnih za poslove sakupljanja i transporta otpada u okviru postojećih JKP u onim opštinama gde ti poslovi nisu razdvojeni od ostalih komunalnih delatnosti; - Unapređenje rada tehničkih i operativnih službi organizacionih jedinica u okviru JKP nadležnih za poslove sakupljanja i transporta otpada, njihovo osposobljavanje da svoje usluge vrše na tehnički modernom nivou i u saglasnosti sa Zakonom o upravljanju otpadom i svim drugim nacionalnim propisima koji se odnose na zaštitu životne sredine; - Unapređenje rada finansijskih službi organizacionih jedinica u okviru JKP nadležnih za poslove sakupljanja i transporta otpada, njihovo osposobljavanje da zajedno sa opštinama vrše određivanje ekonomskih cena usluga i da vrše efikasno prikupljanje naknada za usluge upravljanja otpadom, kao i da vrše pripremu i planiranje budžeta prema stvarnim troškovima i realnim potrebama, kao i investiranje u opremu za sakupljanje i transport otpada; - Razvijanje dodatnih programa za obuku administrativnih i tehničkih kapaciteta u JKP. Ovi programi treba da budu posebno posvećeni opcijama i dobroj praksi za uvođenje razdvajanja otpada; tretmana i konačnog odlaganja komunalnog otpada; upravljanje građevinskim i drugim vrstama otpada (korišćenim uljima, isluženim vozilima, utrošenim baterijama i akumulatorima, fluorescentnim lampama itd); - Razvijanje svesti svih radnika JKP u službi upravljanja otpadom o neophodnosti zaštite životne sredine i o upravljanju otpadom prema nacionalnim propisima i evropskim standardima - Organizovanje sistema sakupljanja otpada na celoj teritoriji svake opštine što podrazumeva nabavku novih standardizovanih kontejnera i kanti, nabavku kontejnera za reciklabile, popravku starih posuda koje se još mogu koristiti, nabavku novih transportnih sredstava-smečara za standardizovane posude, nabavku vozila za sakupljanje reciklabila.	2010, Opštine i JKP 2010-2012, Opštine i JKP 2010-2012, Opštine i JKP 2010-2012, Opštine 2010-2011, Opštine 2010-2012, Opštine, JKP, Ministarstvo, Fondovi, Banke
Neadekvatno upravljanje	5. Uspostavljanje	Usvajanje međuopštinskog sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u obezbeđenju uslova za obavljanje poslova	

otpadom (nedostatak sanitarnih deponija i veliki broj smetlišta)	regionalnog sistema upravljanja otpadom	regionalnog upravljanja otpadom, izgradnju, finansiranje i rad postrojenja, osnivanje regionalnog preduzeća odgovornog za rukovođenje i sprovođenje plana, koordinaciju učesnika i usklađivanje procedura; • Usvajanje regionalnog plana upravljanja otpadom; • Osnivanje regionalnog preduzeća odgovornog za rukovođenje i sprovođenje plana, koordinaciju učesnika i usklađivanje procedura upravljanja regionalnim sistemom za tretman otpada u saglasnosti sa Zakonom o upravljanju otpadom, nacionalnim i evropskim propisima iz oblasti upravljanja otpadom i zaštite životne sredine; • Uključivanje privatnog sektora u organizacionu strukturu upravljanja otpadom i mogući oblici partnerstva, (tenderi, ugovori, koncesije i dr.), uključujući razdvajanje pojedinih delatnosti, posebno sakupljanje i transport od tretmana, odnosno odlaganja; • Proširenje obima sakupljanja komunalnog otpada u opštinama posmatranog Regiona na 100% ukupnog stanovništva; • Izgradnja regionalne sanitarne deponije sa reciklažnim platoom na izabranoj lokaciji Halovo u Zaječaru, prema tehničkim i operativnim zahtevima iz EU Direktive o deponijama 99/31/EC i prema nacionalnim i evropskim propisima za zaštitu životne sredine; • Saniranje postojećih kontrolisanih i nekontrolisanih smetlišta u opštinama i obezbeđenje odlaganje otpada do izgradnje regionalne deponije na postojećim gradskim deponijama; • Uspostavljanje reciklažnih dvorišta u svim opštinama u okviru transfer stanica, jedino za Zaječar u okviru regionalne deponije; • Izgradnja transfer stanica za novu regionalnu deponiju u svakoj opštini Regiona osim u Zaječaru; • Uspostavljanje mreže kontejnera za primarnu selekciju (papir, staklo, plastika, limenke); • Organizovanje sistema transporta otpada od transfer stanica do regionalne deponije što podrazumeva nabavku transportnih vozila za daljinski transport otpada; • Izgradnja postrojenja za selekciju otpada na regionalnom nivou na lokaciji nove regionalne deponije;	2010, Opštine 2010, Opštine 2010-2011, Opštine, potencijalo privatni sektor 2010- 2012, Opštine, privatni sektor 2010-2012, Opštine, Ministarstvo, Fondovi 2011-2012, Opštine, Ministarstvo, IPA Fond, Fondovi, banke-EBRD; EIB; krediti 2010-2012, Opštine, Fondovi, Ministarstvo 2011-2012, Opštine, Ministarstvo 2011-2012, Opštine, Ministarstvo 2010-2012, Opštine, JKP, Fondovi, Ministarstvo 2012, Opštine, Ministarstvo, Fondovi, EBRD; EIB; 2012, Opštine, IPA fond, Fondovi,
---	--	---	--

		• Uspostavljanje kućnog kompostiranja i potencijalno izgradnja postrojenja za kompostiranje na regionalnom nivou na lokaciji nove regionalne deponije; • Postavljanje mobilnog postrojenja za reciklažu građevinskog otpada na regionalnoj deponiji;	EBRD 2010-2012, Opštine, JKP, 2012, Opštine, JKP, Fondovi, Ministarstvo
Neefikasan sistem finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou i nedostatak ekonomskih podsticaja	6. Razvoj i implementacija sistema za finansiranje zaštite životne sredine na lokalnom nivou	• Razvoj višegodišnjeg plana za finansiranje programa i projekata u opštinama koji se odnose na upravljanje otpadom i zaštitu životne sredine; • Primena principa pune nadoknade troškova za sakupljanje i odlaganje otpada • Uvođenje opštinskih ekoloških taksi • Uvođenje kazni za upravljanje otpadom na način koji je u suprotnosti sa propisima Zakona o upravljanju otpadom i svih drugih nacionalnih zakona koji se odnose na zaštitu životne sredine.	2010-2011, Opštine 2010-2012, Opštine, JKP 2010-2011, Opštine 201, Opštine, Ministarstvo
Nedovoljno znanje i motivacija stanovništva i nizak nivo učešća građana u odlučivanju o životnoj sredini	7. Razvijanje javne svesti stanovništva o značaju zaštite životne sredine i adekvatnog upravljanju otpadom	• Razvijanje svesti o neophodnosti zaštite životne sredine i o upravljanju otpadom prema nacionalnim i evropskim propisima, pre svega kod dece i omladine; • Razvijanje dodatnih programa za obuku stanovništva i privrede. Ovi programi treba da budu posebno posvećeni opcijama i dobroj praksi za uvođenje razdvajanja otpada; tretmana i konačnog odlaganja komunalnog otpada; upravljanje građevinskim i drugim vrstama otpada (korišćenim uljima, isluženim vozilima, utrošenim baterijama i akumulatorima, električnim i elektronskim otpadom, fluorescentnim lampama itd); • Implementacija programa za razvijanje svesti javnosti o odvojenom sakupljanju i reciklaži, ponovnoj upotrebi, o korišćenju otpada kao energenta i dr	2010-2012, Opština, JKP, Ministarstvo 2010-2016, Opštine, Ministarstvo, JKP 2010-2012, Opštine, Ministarstvo

2.4 ТРЕНУТНО СТАЊЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ У ОПШТИНИ БОР

Регионални план управљања отпадом за Тимочки регион урађен крајем 2009. године усаглашен је са Законом о управљању отпадом донесеним 2010.године и допуњен, али још увек није добио неопходну сагласност надлежног министарства да би био усвојен на скупштинама општина региона. Утисак дела стручне јавности је да приликом избора локације Халово код Зајечара за будућу регионалну депонију био изражен утицај политике (преко НИП-а као финансијера израде Регионалног плана управљања отпадом за Тимочки регион) што никада није добро за струку. Изабрана локација је у непосредној близини Тимока, на подручју које у случају неповољних хидролошких услова (који нису ретки, већ напротив, нажалост, чести) може бити

поплављено, као и поред велике фарме свиња. Логично питање је да ли је у региону било прихватљивије локације, посебно имајући у виду многе напуштене површинске копове РТБ-а у околини Бора.

Још увек није добијена локацијска дозвола јер није комплетирана неопходна планска документација, односно није усвојен урбанистички план детаљне регулације, што је потребан услов за решавање имовинско-правних проблема на тој локацији, тј. откуп земљишта од приватних власника. Што се тиче техничке документације у току је израда студије оправданости са идејним пројектом, главног пројекта и процене утицаја на животну средину регионалне санитарне депоније у оквиру пројекта техничке помоћи из ИПА 2007. Поступак оснивања регионалног предузећа, и поред препорука из Регионалног плана, још није одмакао од почетних размишљања, без било каквих конкретних активности. На основу наведеног јасно је да остваривање најважнијег задатка тј. циља Регионалног плана управљања отпадом за Тимочки регион – успостављање регионалног система управљања отпадом значајно касни јер има озбиљних институционалних, организационих, финансијских и, што је најважније, кадровских тешкоћа у његовој реализацији. Ово недвосмислено наводи на закључак да је веома потребна додатна помоћ и подстицај надлежног министарства.

Локација за трансфер станицу предвиђену Регионалним планом је поред постојеће општинске депоније која се налази на делу напуштеног површинског копа РТБ-а на периферији Бора. Тренутни проблеми у вези с тим су неусклађеност планова Општине Бор и РТБ-а за ту локацију, као и чињеница да она није укњижена, што значи да се не може добити локацијска дозвола неопходна за изградњу трансфер станице.

ЈКП „3. октобар“ конкурисало је код Фонда за заштиту животне средине за изградњу рециклажног дворишта у оквиру простора ЈКП-а. У оквиру тога предвиђен је и простор за поједине посебне токове отпада (акумулатори и батерије, отпадне гуме, отпадна уља, отпадна возила, електронски и електрични отпад и др). Успешно је одрађена почетна акција са електронским отпадом. Постоје контејнери за посебно издвајање ПЕТ амбалаже и папира и картона, као и преса за ПЕТ амбалажу. Издате су дозволе заинтересованима за сакупљање, превоз и привремено складиштење рециклабилних материјала из отпада, односно секундарних сировина – ПЕТ, папир, картон, стакло, лименке, метал. Набавка опреме и контејнера за ЈКП „3. октобар“ обавља се према Локалном плану управљања отпадом у складу са тренутним финансијским могућностима Буџетског фонда за заштиту животне средине Општине Бор који је за 2012. годину око 47.000.000 динара.

За 2012. годину предвиђени су пројекат уклањања дивљих депонија и ревизија ЛЕАП-а, док се за наредну 2013. годину очекује израда катастра загађивача и постављање рециклажних острва. Неколико година се спроводи третман инфективног и могуће инфективног медицинског отпада у здравственим установама, што је значајно унапређење стања у тој области заштите радне и животне средине.

Сарадња са невладиним организацијама била је успешна током израде ЛЕАП-а, Локалног плана управљања отпадом Општине Бор и Регионалног плана управљања

отпадом за Тимочки регион, посебно са „Друштвом младих истраживача“. Сада је нарочито добра у васпитно–образовним активностима у области заштите животне средине са становништвом, посебно најмлађим узрастима, предшколцима и ђацима основних школа. Такве акције осмишљава и води Канцеларија за заштиту животне средине уз значајну помоћ волонтера – студената Техничког факултета у Бору и средњошколских ученика смера за заштиту животне средине. Пример успешних активности су образовање ромске деце, као и недавна васпитно–образовна акција о потреби и значају прикупљања лименки као рециклабилног материјала организована у вртићима и основним школама, која је била подржана чак и пригодним маскенбалом

3. Владичин Хан

3.1 ЛОКАЛНИ ЕКОЛОШКИ АКЦИОНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ВЛАДИЧИН ХАН

Обзиром на чињеницу да је општина Владичин Хан мала и једна од најнеразвијенијих општина, значајно је да је сакупила сопствене снаге да тимски одради посао у дефинисању локалног еколошког акционог плана. На изради ЛЕАП-а учествовала је служба за заштиту животне средине, урбанистичка служба, одељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду, комунална полиција, предузеће „Србијашуме“, ЈКП „Водовод“ а поред тога су консултовани стручњаци из области заштите животне средине и заштите природе.

Како се општина Владичин Хан налази на раскрсници друмског и железничког саобраћаја, на простору око река Калиманке, Врле и Јужне Мораве, уз чињеницу да јој се развој базира на индустријској производњи, може се претпоставити са каквим се све проблемима она сусреће. Очекује се да ће се применом ЛЕАП-а знатно смањити ниво загађења у животној средини, чак и испод прописаних граничних вредности и тиме побољшати квалитет воде, земљишта, ваздуха, очувати разноврстност биљног и животињског света и да ће општина Владичин Хан постати уреднији и чистији град у коме ће приоритет у развоју бити транзитни туризам.

3.1.1. ЦИЉЕВИ

Просторним планом Општине Владичин Хан који је донесен у 2010 години, Просторним планом републике Србије, Стратегијом одрживог развоја Републике Србије и другим планским документима и стратегијама, дефинисани су општи циљеви заштите животне средине, природних и културно-историјских добара. Стратешко опредељење у области заштите и унапређења квалитета основних елемената животне средине, односно заштите природе и културних добара, заснива се на следећим **општим циљевима**:

- обезбеђивање квалитетне животне средине, што приоритетно подразумева чист ваздух, обезбеђивање довољних количина квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, рекреацију и производњу, очуваност квалитета пољопривредног земљишта, биолошку разноврстност, обезбеђивање здравствено безбедне хране, уређеност насеља и др.
- **рационално коришћење природних ресурса, а нарочито необновљивих и делимично обновљивих ресурса, односно боље искоришћавање сировина и енергије, смањење количине отпада и повећање степена рециклирања, безбедно депоновање комуналног, индустријског и опасног отпада, као и санација еколошких последица неодговарајуће и неразумне експлоатације сировина**
- заустављање даље деградације природне средине (вода, ваздух, земљиште, вегетација)
- заустављање ерозионих процеса у најугроженијим подручјима
- заштита природних предела, амбијената и пејзажа око културно-историјских споменика, односно очување природних предела посебне вредности и значаја,

угрожених и ретких биљних и животињских врста, као и одржавање биолошке разноврстности и равнотеже очуваних и нарушених екосистема

- очување темеља и материјалне баштине националне културе и других култура које су се развијале на територији Републике Србије.

У области заштите и унапређења животне средине Просторним планом за општину Владичин Хан дефинисани су **посебни циљеви**:

- апсолутни приоритет има заштита основних компоненти животне средине (воде, ваздух, земљиште) у њиховом изворном облику
- заштита водних ресурса уз примену интегралног управљања њима (коришћење, заштита вода од загађивања, заштита од вода), заштита најзначајнијих изворишта водоснабдевања на подручју општине (фабрика воде „Пролом“, Сува Морава, Лепеница, Грамађе) од могуће деградације, потпуна заштита подземних вода, нарочито у алувиону реке Јужне Мораве
- унапређење квалитета површинских водотокова у складу са захтевом класе (овај циљ се посебно односи на квалитет вода реке Јужне Мораве за коју је прописана II-б класа квалитета), нарочито спечавање негативног утицаја испуштања непречишћених комуналних и индустријских отпадних вода у природне водопријемнике
- заштита и очување квалитета ваздуха, нарочито у зонама интензивног саобраћаја (посебно дуж планираног коридора аутопута и у оквиру урбаног дела Владичиног Хана), просторима на којима се врши експлоатација сировина, односно привредних погона и локација нехигијенских сметлишта
- заштита земљишта, нарочито пољопривредног земљишта виших бонитетних класа, посебно у алувиону реке Јужне Мораве, од негативних последица природе (ерозија, поплаве, бујице) и антропогених фактора (примена минералних ђубрива, пестицида и других средстава за заштиту биља у пољопривреди, непланско ширење грађевинских подручја насеља, изградња нових индустријских капацитета у оквиру индустријске зоне „Сува Морава“, изградња деонице аутопута Ниш – граница са Македонијом на територији општине Владичин Хан, итд)
- **управљање отпадом на еколошким основама, а у складу са циљевима који су дефинисани Националном стратегијом управљања отпадом са програмом приближавања ЕУ (санација и рекултивација постојећих сметлишта на подручју општине, односно питање решавања одлагања отпада у сеоским насељима)**
- уравнотежено коришћење простора са становишта животне средине и заштите природних вредности подручја
- обезбеђење примене принципа предострожности за све активности коју у планском периоду могу имати повећан степен еколошког ризика, применом методе процене утицаја на животну средину пре доношења инвестиционих одлука о развоју саобраћајних коридора, индустријских објеката и туристичке инфраструктуре
- увођење система управљања животном средином на бази дефинисаних еколошких стандарда у свим постојећим и будућим индустријским постројењима

- унапређење образовања локалног становништва о постојећим и будућим индустријским постројењима
- **унапређење образовања локалног становништва о постојећим еколошким проблемима и њихово укључивање у акције за очување и унапређење животне средине**
- обезбеђење услова за примену и спровођење законских прописа из области заштите животне средине и законске регулативе која индиректно третира еколошку проблематику.

У области заштите природе и природних добара дефинисани су следећи приоритети:

- очување биолошке разноврстности подручја, тј. специјског, екосистемског и генетског диверзитета
- очување геолошке равнотежности кроз заштиту геолошких, геоморфолошких, хидролошких, педолошких и дендролошких вредних и значајних места
- очување посебно вредних природних простора, са специфичним пејзажним карактеристикама (планински делови Кукавице)
- ограничено и пажљиво коришћење локалитета са квалитетним шумским састојинама, посебно шумских састојина букве на планини Кукавици
- успостављање критеријума за ефикасно управљање посебним природним вредностима
- одговарајуће представљање и укључивање природних вредности у програме туристичког развоја Општине Владичин Хан.

Један од посебних циљева проистиче из констатације да на територији Општине Владичин Хан **не постоји довољно развијена еколошка свест**, па самим тим проистиче потреба да грађанима општине треба објаснити, тј. приближити конкретну ситуацију, постојеће дугогодишње проблеме и приступити њиховом заједничком решавању. У том смислу потребно је:

- покренути еколошки информациони систем
- спроводити јавне кампање за информисање становништва о еколошким проблемима, као и покушајима и начинима њиховог решења
- основати еколошку невладину организацију на територији Општине
- спроводити обуке и образовање по питању одржавања зелених површина
- образовати становништво по питању поступања са комуналним отпадом
- основати еколошке секције у основним и средњим школама
- покренути обавезну емисију из области еколошког свести на локалном радиу
- запослити стручњаке у предузећима која имају озбиљне проблеме у области заштите животне средине.

3.1.2 АНАЛИЗА СТАЊА

Још јуна 2001. године усвојена је одлука на седници Скупштине о уплаћивању такси за надокнаду за заштиту животне средине за одређене делатности које угрожавају животну средину. Касније је та одлука стављена ван снаге, да би 2010. године Скупштина Општине поново донела нову **Одлуку о накнади за заштиту и унапређење животне средине** број 06-62/15/2009-01. Почетком 2010. године Општина Владичин Хан је донела Програм коришћења средстава из буџетског Фонда за заштиту и унапређење животне средине Општине Владичин Хан, који је добио сагласност Министарства за животну средину и просторно планирање Републике Србије.

Општина Владичин Хан има инспектора за заштиту животне средине, али нема службу за заштиту животне средине, тако да самостални стручни сарадник за заштиту животне средине обавља послове који су дефинисане законом и има овлашћења да даје сагласности на студије утицаја на животну средину, интегралне дозволе у области управљања отпадом, сагласности на стратешку процену утицаја на животну средину, врши мониторинг животне средине и води катастар извора загађења.

Основан је буџетски Фонд за заштиту и унапређење животне средине на локалном нивоу. За спровођење ЛЕАП-а потребно је конкретно идентификовати изворе финансирања. Пре свега, Општина је та која финансира већину пројеката, а буџетом општине Владичин Хан предвиђено је за текуће субвенције (одржавање чистоће у граду) износ од 18.000.000 динара и капиталне субвенције 2.000.000. динара преко ЈКП „Водовод“, а за капиталне инвестиције преко ЈП „Дирекција“ 40.000.000 динара (за изградњу инфраструктурних објеката) у 2010. години. Поред ових средстава Фонд за заштиту животне средине општине Владичин Хан располаже са 1.500.000 динара, при чему је на почетку текуће године програмом предвиђена расподела средстава по пројектима из ЛЕАП-а. За учешће у реализацији пројеката из Стратешког развојног плана буџетом Општине Владичин Хан у Фонду за локални економски развој Општине Владичин Хан предвиђена су средства од 100.000.000 динара. Поред Општине рачуна се на следеће изворе финансирања: грантови, , невладине организације, инострани кредити, републички и локални фондови.

3.1.3 ПОСТУПАЊЕ СА ОТПАДОМ

Пошто су ЛЕАП и Локални план управљања отпадом Општине Владичин Хан рађени практично истовремено (ЛЕАП није претходио локалном плану што је логично и уобичајено у великој већини општина Србије), садржај поглавља које разматра поступање са отпадом је практично исти у оба документа. Он ће бити представљен у Локалном плану управљања отпадом Општине Владичин Хан у наредном поглављу јер му је то логично место. Овде су наведени само најзначајнији проблеми који су идентификовани ЛЕАП-ом, а односе се на управљање отпадом:

- сметлишта на крају скоро сваке улице

- сметлишта поред магистралних саобраћајница
- бацање комуналног отпада у регулисане речне токове у урбаном делу Општине
- непостојање могућности одлагања отпада на постојећој депонији, потреба за њеном санацијом и рекултивацијом
- непостојање санитарне депоније на територији Општине
- недостатак контејнера у сеоским срединама
- недостатак канти за отпатке на улицама
- велика количина прашине на улицама (општина се налази на раскрсници међународних путева)
- недовољно прање улица у центру града
- непостојање прања улица по насељима
- не постоје контејнери за сепарацију отпада (стакло, папир, пластика, метал), осим за пластичну ПЕТ амбалажу
- неуређена заштитна зона магистралних путева (нема канти за отпатке)
- нерегулисано питање отпада из пољопривредне производње у селима
- непостојање регионалне санитарне депоније
- непостојање фабрике за рециклажу отпада
- непоступање по принципима и плановима Националне стратегије управљања отпадом све до 2010. године.

3.1.4 АКТИВНОСТИ И МЕРЕ

У оквиру овог обимног документа, управљање отпадом је у делу планираних мера дефинисано као унапређење ефикасности службе за 60 % до краја 2011. године и кроз следеће активности:

1. повећање посла и ангажовање екипа на терену, чистији град, чисте улице, уредно одношење смећа, чисте канте за отпад ЈКП „Водовод“; носиоци активности: РВВ и ЈКП „Водовод“; извор финансирања буџет Општине и ЈКП са планираним резултатом подизања нивоа чистоће до краја 2010. године

2. набавка и постављање контејнера – 50 комада од 1,1 m³ у сеоским насељима, неопходни су и за постављање у приградским насељима, поред пута са очекиваним резултатом: уредне улице, уредно одлагање смећа, чистија сеоска насеља и прилазни путеви; носиоци активности РВВ Лесковац и Општина у износу 1.720.000 динара; извори финансирања – донације, Општина

3. набавка возила–четке за метење улицау циљу благовременог и механизованог чишења улица; носилац је ЈКП „Водовод“; планирани износ 20.000 евра из донација; планирана набавка треба да се изврши до 2015. године.

Више активности је планирано за **подизање нивоа еколошке свести грађана:**

1. покренут еколошки информациони систем због бољег протока информација; носилац активности је Општина и предвиђен износ од 1 000 евра са роком до 2013. године
2. јавне кампање за информисање становништва о еколошким проблемима; носилац је Општина, ЈКП „Водовод“, локална радио станица
3. **оснивање невладине организације** и покретање нових акција, предвиђен буџет од 1.000 евра из донација са роком 2012.
4. обуке о одржавању зелених површина; ЈКП „Водовод“; рок 2012. година
5. **образовање о поступању са комуналним отпадом** на трибинама на тему управљања отпадом и обука комуналне полиције од стране Општинске управе; рок 2011. година
6. увођење радио емисије на тему заштите животне средине и природних богатстава у Владичином Хану; говориће се о актуелним проблемима у Општини
7. запошљавање стручњака из области заштите животне средине – предузећа која имају значајне проблеме у тој области треба да активирају стручњаке јер су по закону у обавези да запосле стручно лице са високим степеном стручне спреме; рок 2012. година.

3.2 ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЛАДИЧИН ХАН

На проблемима из области заштите и унапређења животне средине активно почиње да ради тек 2005. године, тако да можемо рећи да је ово један од првих значајних докумената од стратешког значаја за ову општину који се бави проблемима животне средине. Локални план управљања отпадом донет је у мају 2010. године као један практичан документ који ће бити од помоћи у напорима да се сагледа постојећа пракса у овој области, као и да се побољша управљање отпадом. Поред тога, овај план идентификује проблеме и мањкавости у садашњем систему, а исто тако идентификује и могућности за његово побољшање. Он поставља приоритете у потребним акцијама у циљу решавања проблема и увођења побољшања. Овај план исто тако идентификује и потребне ресурсе за обезбеђивање буџета и редослед спровођења активности у складу са финансијским могућностима. **У његовој припреми учествовали су представници локалне самоуправе, јавних предузећа, привредних субјеката, удружења грађана, невладиног сектора и шире друштвене заједнице.**

Приликом израде овог документа примењивани су основни принципи :

- партнерство у процесу израде и примене плана
- заједничка одговорност и учешће

- транспарентност процеса – све активности у овом процесу су биле предмет јавних дискусија, а резултати су били предочени јавности. План се базирао на основним начелима хијерархије управљања отпадом, законодавству Републике Србије и правним прописима ЕУ у овој области.

3.2.1 ЦИЉЕВИ

План за интегрисано управљање отпадом у општини Владичин Хан урађен је на бази Националне стратегије управљања отпадом која одређује:

- основну оријентацију управљања отпадом за наредни период као резултат развоја економије и индустрије
- основну оријентацију управљања отпадом на бази стратешких планова Европске уније
- одређује хијерархију могућих опција управљања отпадом
- усмерава активности у усклађивању законодавства које је неизбежно у процесу приближавања ЕУ
- идентификује одговорност за отпад и значај и улогу власничког усмеравања капитала
- успоставља циљеве управљања отпадом за краткорочни и дугорочни период
- одређује улогу и задатке појединим друштвеним чиниоцима.

У складу са тим план поставља следеће циљеве:

- **развијање јавне свести на свим нивоима друштва у односу на проблематику отпада**
- рационално коришћење сировина и енергије и употреба алтернативних горива из отпада
- депоновани отпад не сме да представља опасност за будуће генерације
- у динамици система управљања отпадом мора се узети у обзир принцип максималног ефекта који проистиче из унете инвестиције
- **осигурање сталних финансијских ресурса и подстицајних механизма** за инвестирање и спровођење активности према принципима загађивач плаћа и/или корисник плаћа
- примена ефикасне административне и професионалне организације
- **континуално повећање броја људи обухваћених редовним сакупљањем комуналног отпада** и кућног отпада који садржи опасне материје као и континуално побољшање стандарда за третман отпада
- усмеравање материјалног тока отпада заснованог на поновном искоришћавању материјала и енергије са циљем редуковања количина, узимајући у обзир капацитете расположиве за искоришћење материјала из отпада, поштујући захтеве за заштиту квалитета пољопривредних области и ресурса подземне воде који представљају посебан национални интерес.

3.2.2 АНАЛИЗА СТАЊА

Владичин Хан је општина смештена у северозападном делу Врањске котлине, с обе стране тока реке Лужне Мораве, у непосредној близини Грделичке клисуре. Са својом просторно–утицајном сфером ова територија представља део целине и области територијалног језгра Балканског полуострва. Као једно у низу мањих градских насеља југоисточне Србије, Владичин Хан по актуелном просторном плану Републике Србије припада заједно са Босилеградом, Сурдулицом, Врањем, Бујановцем, Прешевом и Трговиштем функционалном подручју регионалног система насеља Врање. Удаљеност града од међународне државне границе са Македонијом на југу је 67 km, а са Бугарском на исток 52 km. Територија Општине Владичин Хан покрива **51 насељено место** у којима према последњим подацима живи **23.265 становника**, а карактеристично је то да се број становника у последњих петнаестак година стално смањивао (Републички завод за статистику Србије – Општине у Србији 2005. године – Становништво, стр. 111).

Што се тиче старосне структуре становништва, ту је ситуација нешто повољнија јер када се анализирају подаци о старосној структури може се доћи до закључка да је становништво општине Владичин Хан релативно младо јер се највећи број становника налази у категорији која је способна за рад. Општина Владичин Хан спада у ред најнеразвијенијих општина у Републици Србији (Републички Завод за статистику Србије–општине у Србији 2005 – Показатељи развијености општина – Народни доходак, стр.143 и 332). **Број градског становништва износи 8.316, мешовитог сеоског становништва је 15.336**, а у иностранству живи 1.024 људи. На територији Општине Владичин Хан зараде су испод републичког просека. Просечна нето зарада износи 17.809, у привреди 11.066 и у ванпривреди 33 997 динара у 2009. години.

Стање у индустрији Владичиног Хана у последњих пет година се драстично изменило, већина индустријских предузећа више не ради, а велики број радника у неколико протеклих година остао је без посла. **На територији општине Владичин Хан пословало је неколико великих индустријских предузећа. Она су запошљавала и до неколико хиљада људи, а данас готово да ниједно не ради, осим неколико са веома умањеним бројем радника.** Стање у индустрији овако је описано у плану:

1. „ФОПА“ ад Владичин Хан – Фабрика за производњу омотног папира и амбалаже,
приватизована је, већински власник је из Бугарске, али производња се одвија са застојима, са веома умањеним капацитетима и само у појединим погонима.
2. Дрвна индустрија „Слога“ ад Владичин Хан – фирма код које је покренут стечајни поступак а некада је запошљавала преко 500 радника.

3. Индустија грађевинског материјала „Балкан брик“ је основана још 1933. године, запошљавала и до 300 радника . Уговор о продаји закључен је 06.04.2006. године са купцем из Бабушнице. Не ради од марта 2009. године.
4. „Делишес“ Владичин Хан, предузеће основано још 1960. године, процес приватизације још није окончан, налази се у процесу реструктурирања од 04.01.2006. године. Поседује погоне за конзервирање воћа и поврћа, хладњачу, кланицу, фабрику сокова у Лепеници, млекару, а поседује и око 500 ха воћарских плантажа. Ради са јако умањеним капацитетима.
5. „Бетоњерка“ ад Владичин Хан, упошљава око 100 радника. Предузеће је приватизовано и бави се производњом бетонске галантерије (бетонске и армирано– бетонске цеви за фекалну канализацију, бетонске цеви за дренажу), бетонских елемената за путоградњу (бетонски ивичњаци, бетонски ригол) и грађевинарство (бетонски блок за зидање и вентилацију, сепарирани агрегат за бетон, бетон). Своје производе углавном пласира на домаће тржиште. Од 01.02.2005. године је у власништву ПЗП „Ниш“ ад.
6. Профитни центар „Јумко“ Владичин Хан упошљава углавном женску радну снагу и бави се производњом превасходно женске конфекције, мада је погон оспособљен за израду друге одеће. Упошљава 95 радника и ради са веома умањеним капацитетима.
7. „Техноградња“ доо Владичин Хан је приватна фирма и бави се грађевинарством (високоградњом), упошљава око 80 радника, а радове изводи како у земљи, тако и у иностранству.
8. „Ханпласт“ ад Владичин Хан је основан још 1973. године, приватизовано је предузеће и бави се производњом пластифицираног и импрегнираног платна, књиговезачког папира и платна, конфекције, ПЕ фолије и антикор амбалажног папира. Своје производе пласира на домаће тржиште. Од 22.07.2003. године власник је Драгиша Живковић из Јагодине, представник конзорцијума физичких лица.
9. „Јужна Морава“ ад Владичин Хан се бави производњом низа производа од обојених метала (алумунијумско–челична ужад, челичне ужади, алуминијумске ужади, све врсте ужади за пренос електричне енергије ниског и високог напона, челична спирална ужад за заштиту и уземљење далековаода), производњом неметала и дрвене амбалаже. Процес приватизације у овом предузећу био је неуспешан.
10. „ЕКО“ доо Владичин Хан запошљава око 50 радника и бави се производњом свих врста папирне амбалаже, а своје производе пласира како на домаће тако и на инострано тржиште.

11. Водопривредно акционарско друштво „Ерозија“ Владичин Хан бави се производњом камених производа, изградњом хидрограђевинских објеката, производњом парковских и зимзелених украсних садница. Од 31.10.2005. године постало је власништво Драгутина Милосављевића из Владичиног Хана.
12. Предузеће за производњу и обраду дувана „Владичин Хан“ је почело са радом још давне 1936. године и бави се производњом сировог дувана у листу, откупом и ферментацијом дувана.
13. „Владичин Хан“ ад из Владичиног Хана је од 18.12.2006. године постало власништво Предрага Ђорђевића из Владичиног Хана. Ово предузеће бави се сакупљањем и ферментацијом дувана.

У општини Владичин Хан радно активно становништво се опредељује све више на отварање трговинских и занатских радњи, с обзиром на велики број предузећа који стагнирају са радом.

3.2.3 ПОСТУПАЊЕ СА ОТПАДОМ

Посао сакупљања, одвожења и депоновања отпада који је био у надлежности ЈКП „Водовод“, сада је општина Владичин Хан уговором између Por Werner&Weber (у даљем тексту PWW) и Општине Владичин Хан **поверила поменутој фирми**. По склапању уговора о стратешком партнерству са приватним оператером из Лесковца, од октобра 2008. године врши се организовано сакупљање комуналног отпада и то на територији урбаног дела насеља и у приградским месним заједницама које су у равничарском рејону. Планира се сакупљање комуналног отпада и у осталим месним заједницама у којима саобраћајна инфраструктура то дозвољава. Поред комуналног отпада сакупља се и неопасан отпад из појединих предузећа на територији општине Владичин Хан при чему предузећа директно склапају уговоре са PWW (трговци, угоститељи, већа предузећа као „Ханпласт“, „ЕКО“, „Дуванска индустрија“, „Нектар“, „Делишес“, „Бетоњерка“ и др). „ЕКО“ Владичин Хан има склопљен уговор о преузимању комуналног отпада и за ту врсту услуге плаћа PWW Лесковац месечну надокнаду у износу од 15.000 динара а отпад из процеса производње који је класиран као чист папир некада је одвожен у предузеће „ФОПА“, а данас га преузима „УМКА“ из Београда. Друга врста отпада настаје од пластифицирања папира и преузима га „ВМ Пласт“ Милановац. Отпад са овог подручја сакупља се у контејнерима и кантама.

Појединости из уговора Општине Владичин Хан са стратешким партнером су и у овом документу пренете по свим важним тачкама и то:

- уговор је потписан на временски период од 25 година
- покретна и непокретна имовина из сектора чистоће која служи прикупљању, превозу и одлагању комуналног чврстог отпада без накнаде је уступљена наредних 25 година
- одлагање отпада врши се у Регионалном центру за селекцију комуналног чврстог отпада – Рециклажни центар Лесковац (центар за селекцију, компостиште, санитарна депонија и трансфер центар)

- цена прикупљања чврстог комуналног отпада за становнике Владичиног Хана је 70,40 динара по члану домаћинства, као и паушални износ од 50 динара по домаћинству за услугу третмана дворишног–вртног смећа. Цене које су дате уговором биће повећаване у складу са порастом индекса цена на мало у Србији
- цена одлагања комуналног чврстог отпада на Регионалну санитарну депонију, тј. Регионални центар за селекцију комуналног чврстог отпада Лесковац за Општину Владичин Хан је 1950,50 динара по тони сакупљеног отпада
- PWW се обавезује да ће вршити пласман секундарних сировина и да ће добит од продаје издвојених рециклираних материјала поделити са Општином у односу 50 : 50 %.
- PWW је у обавези да свој удео инвестиције у Општини Владичин Хан обезбеди преко инвестиција у посуде за сакупљање комуналног чврстог отпада
- PWW је у обавези да у уговору са наручиоцем предложи технологију за санацију, рекултивацију и затварање постојећих депонија на територији општине, као и да уговори начин заједничког учешћа у трошковима за поједине акције, као и за изградњу трансфер станице на територији Општине.

Количина сакупљеног комуналног отпада сваке године расте. 2007. године дневне количине отпада биле су 8.500 кг а 2010. су већ 12.378 кг. Количина сакупљеног отпада (по извештају PWW Лесковац од дана 01.03.2010. године):

- просечно у току дана 12.378 kg
- просечно у току недеље 74.268 kg
- просечно у току месеца 321.828 kg
- просечно у току године 3.861.936 kg.

Сакупљање комуналног отпада са територије општине Владичин Хан врши се за :

- индивидуална домаћинства помоћу судова запремине од 140 l, и 1100 l у зависности од локације и празни се једном недељно
- правна лица (индустрија и друга правна лица) помоћу судова запремине од 140 l, 240 l и 1100 l и индустријских посуда, која набављају правна лица у складу са одлуком о одржавању чистоће у Општини Владичин Хан. Пажњење судова врши се једном недељно или према потреби. На територији општине Владичин Хан до сада је **постављено 413 контејнера од 1.100 l, и 1116 канте од 140 l за сакупљање комуналног отпада.** Судови за одлагање чврстог комуналног отпада су распоређени према могућностима прилаза специјалних возила У ужем центру града је постављено 30 мањих канти приватног произвођача „Дане пласт“ из Житорађа, а такође 30 у Дому здравља Владичин Хан. Канте су мањих димензија и постављене су на прометним местима, намењене су сакупљању ситног комуналног отпада којег бацају пролазници. Поред месних заједница на територији Општине Владичин Хан у којима се врши сакупљање комуналног отпада, у наредном периоду планира се да се оно прошири и на месне заједнице Прибој, Мазараћ, део Врбова, Грамађе, Декутинце и део Мртвице.

Од октобра 2008. године врши се сакупљање отпада са територије општине Владичин Хан по унапред наведеном редоследу Количина сакупљеног отпада се разликује у зимском и летњем периоду. У летњем периоду је количина отпада већа за 40 %. Већи број предузећа користи судове који су постављени на јавним површинама тако да у количине сакупљеног отпада из домаћинства улази и количина отпада из одређених предузећа. Отпад настаје и од СУР, СТР, СЗР као предузетничких делатности. Медицински отпад који настаје обављањем делатности у Дому здравља Владичин Хан (шприцеви, газе и остало) одлаже се у посебним кесама. За сада оператер сакупља мање количине кабастог отпада. У Владичином Хану тренутно раде два возила и то МАН ТГА 26.350 запремине 22 m³ и ФАП 1380 запремине 8 m³. На сакупљању отпада ангажује се 8 комуналних радника и 2 возача комуналних возила. Чишћење јавних површина не врше јер се уговор односи само на сакупљање, одвожење и депоновање отпада.

Наплата услуга по домаћинствима износи 77,44 динара по члану домаћинства плус 55,00 динара по домаћинству за дворишно-вртно смећепаушално (ако у једном дворишту живе више домаћинства наплаћује се само један паушал за дворишно-вртно смеће). Наплата услуга по предузећима врши се по површини и категорији предузећа:

1. правна лица која се баве индустријском производњом.....	4,61 дин/m ²
1.а преко 1000m ² укупне површине за саобраћајнице, паркинг, тротоаре.....	2,32 дин/m ²
2. правна лица која се баве занатском производњом.....	6,92 дин/ m ²
3. правна лица која се баве угоститељством, трговином и услугама.....	8,57 дин/m ²
3.а преко 1000m ² укупне површине за саобраћајнице, паркинзи, тротоари.....	4,29 дин/m ²
4. факултети, школе, установе, војска.....	6,25 дин/m ²
5. јавна и јавна комунална предузећа, органи управе, држ. установе....	10,22 дин/m ²
6. банке, агенције, осигуравајућа друштва, предузетници	15,18 дин/m ²

Што се тиче селекције, **раздвајање и сакупљање отпада на месту настајања још увек се не врши**, али у градском језгру су постављени контејнери за сакупљање **ПЕТ амбалаже** предузећа „ЕКО-ПЛАСТ“ из Владичиног Хана. На овакав начин врши се смањење количине отпада и рециклажа ПЕТ амбалаже што указује да је свест о очувању и заштити животне средине подигнута на виши ниво у односу на претходне године.

Највећи проблем јесте отпад који је депонован годинама уназад и формирао је веома велики број дивљих депонија којих има готово на углу сваке улице, а нарочито на ободима насеља, у речним долинама, потоцима, на обалама реке Јужне Мораве, испод мостова и подвожњака. За потребе израде Локалног плана управљања отпадом комунална полиција Општинске управе Владичин Хан је изашла на терен и извршила преглед и попис стања дивљих депонија на терену. По сопственој процени дала је податке за сваку дивљу депонију о количини одложеног отпада која ће бити

представљена у даљем тексту. Још 2007. године на захтев Министарства урађен је катастар дивљих депонија за Општину Владичим Хан.

Центар града:

- Чудине њиве: шут 20 m³, камен 10 m³, отпадни грађевински материјал 5 m³
- пут од сточне пијаце према ветеринарској станици поред Мораве са обе стране: шут, земља, бетонске греде од срушеног новог моста као и остали отпадни материјал помешан са земљом и шутом целом дужином (велика количина)
- занатски центар испод локала на зеленој пијаци према реци Јужна Морава у дужини од око 100 m, разни отпадни материјал, а нарочито пластичне кесе и пластичне флаше

Кула:

- пут према споменику на првој кривини са леве стране: шут и земља 15 m³, остали отпадни материјал и гране 10 m³
- пут за Бојчинце у улици Пчињској преко пута куће број 1, земља и шут 7 m³, остали отпадни материјал и гране 5 m³
- Улица Ђуре Салаја на крају са леве стране према долини: шут 7 m³, и остали отпадни материјал 6 m³
- Улица Јужноморавских бригада на крају улице према долини са леве стране: шут 5 m³ и остали отпадни материјал 5 m³
- испод пружног прелаза код ветеринарске станице поред потока разни отпадни материјал 10 m³
- Орљак стара депонија
- испред првих ромских кућа према насељу Орљак, земља и други отпадни материјал 20 m³
- у улици Ратка Софијанића на првој кривини према потоку Топило са десне стране: шут, земља, камен, гране и остали отпадни материјал 15 m³

Пољана:

- изнад старог Дома здравља код црпне станице: разни отпадни материјал 30 m³
- Улица Вука Караџића после кућног броја 76 на крају према долини: земља, шут и остали отпадни материјал око 60 m³
- у улици Карађорђевој иза ромских кућа у потоку: разни отпадни материјал око 60 m³
- Улица Карађорђева-пут испод продавнице „Сони“ према долини: смеће и други отпадни материјал 10 m³
- Улица Карађорђева преко пута кућног броја 80 иза игралишта према долини: разни отпадни материјал 10 m³
- Улица Карађорђева преко пута кућног броја 88 према долини: разни отпадни материјал око 25 m³
- Улица Његошева на 10 m од почетка улице са десне стране: отпадни материјал 2 m³
- Улица Његошева 15 m пре раскрснице са Карађорђевом са леве и десне стране: шут и земља 35 m³

- на крају улице Јурија Гагарина – пут према селу Д. Јабуково са десне стране у дужини од око 100 m и према долини 100 m огромна количина шута, земље и осталог отпадног материјала
- код старог Дома здравља ка долини шут око 30 m³, остали отпадни материјал око 10 m³
- од Стругаре на реци Калиманки 100 m низводно: разни отпадни материјал
- од Полицијске станице па све до Репинског гробља: шут, пластичне флаше, грађевински материјал, гране и др. отпад у потоку Дулан (огромна количина, почев од гробља па низводно све до старог дома здравља у претходних четрдесет година то је била привремена депонија за становнике насеља Пољана)

Трач:

- од насеља Трач према селу Кржинце са леве стране према аутопуту: шут, гране, пластика, и остали отпадни материјал, смеће око 50 m³
- испод капеле 50 m са леве стране на кривини: гране, сува трава и пластика 2 m³
- пут од зграда у насељу Дуге њиве па према селу Прекодолце у дужини од око 500 m са леве стране на кривини: гране, сува трава и пластика 2 m³
- пут од зграда у насељу Дуге њиве па према селу Прекодолце у дужини од око 500 m са леве стране: гране, трина, стаклена амбалажа, тканина, шут, земља и други отпадни материјал (велика количина)

Остало:

- улица Моше Пијаде преко пута прве капије Балкан Брика: шут 2 m³
- у улици Димитрија Туцовића у дужини од око 50 m: шут, земља, пластична амбалажа кесе и др., количински преко 20 m³
- улица Ивана Милутиновића на почетку са леве стране посечено грање
- улица Милентија Поповића испод Дистрибуције шут, отпад, земља око 15 m³
- улица Антонија Аксентијевића код окретнице: шут и земља око 5 m³
- на перону железничке станице отпадни материјал

У оквиру анализе садашњег стања такође су детаљно приказане постојеће депоније у месним заједницама и то су:

МЗ Репинце

- депонија Репинска шума, на регионалном путу за Кукавицу, око 20 m³ амбалажног отпада

МЗ Сува Морава

- Индустриска зона код језера званог Црна лагуна, испод бетоњерке, око 60 m³
- Друго ФОПА језеро, око 50 m³

МЗ Лепеница

- на делу испод зграде за прихват избеглица, око 15 m³
- испод пруге поред пута за сокару и млекару „Делишес“, око 25 m³
- изнад школе, ромско насеље на споредном путу према реци око 50 m³
- пут према гробљу, око 5 m³
- испод Ветеринарске станице у Лепеници, око 5 m³
- испод моста на реци Морави према Грамађу
- Видинска долина пут за Бачвиште око 30 m³
- Видинска долина, циганска махала, око 15 m³

МЗ Стубал

- регионални пут Владичин Хан – Врање испод цркве у Стублу, око 5 m³
- Стубал, доњи прелаз преко пруге, Доња махала, од пруге према Морави и поред саме реке Мораве, око 100 m³
- Стубал, насеље „Река“, испод пруге поред Јовачке реке према Морави, око 80 m³

МЗ Мазараћ

- поред реке Мораве а испод регионалног пута, око 20 m³

МЗ Прибој

- поред реке Мораве, око 60 m³

МЗ Врбово

- иза моста преко реке Мораве, а испод надвожњака на ауто-путу, око 40 m³

МЗ Грамађе

- поред моста на Јелашничкој реци, око 20 m³

МЗ Декутинце

- код моста на ауто-путу и код шпирона на Декутинској реци, око 20 m³

МЗ Полом

- место звано Ширине, око 50 m³
- уз поток према махали Ширине, око 20 m³

МЗ Прекодолце

- од школе у Прекодолцу са леве и десне стране реке, узводно према Житорађу, око 80 m³

МЗ Житорађе

- махала „Дурићевци“, око 10 m³

- ромска махала поред реке, око 30 m³
- пут Житорађе–Влашки До, око 40 m³
- Мекино ливаче, пут према Козници, око 30 m³

МЗ Мртваца

- махала Долача, пут за Манастир, око 10 m³
- између моста на реци Морави и пружног прелаза, око 10 m³
- Млатачки поток, преко пута реке Мораве и железничке станице Џеп у атару МЗ Мртваца, око 40 m³

МЗ Џеп

- код железничке станице Џеп, око 15 m³
- састав реке, пут према Мањаку, око 10 m³
- изнад школе Џеп, пут према Мањаку, око 15 m³
- између школе и речног корита, око 10 m³

Владичин Хан

- Бувља пијаца, око 100 m³
- зелена пијаца, око 50 m³
- поред реке Мораве, према Ветеринарској станици, око 30 m³
- путем према насељу Орљак, око 50 m³
- Орљак, иза ромског насеља, око 50 m³

Поред ових мањих али итекако значајних дивљих депонија постоји депонија коју је Општина Владичин Хан користила за одлагање свог комуналног отпада преко ЈКП „Водовод“. Она се налази низводно од свих ових депонија, непосредно уз Јужну Мораву иза Шелинског моста, као и депонија испод „Нектар“ доо, поред Јужне Мораве где је вршено одлагање шута, бетонских конструкција и осталог материјала од моста на Јужној Морави који је порушен у НАТО бомбардовању. Депонија на којој је одлаган отпад протеклих деценија је затворена налогом републичке инспекције. Код ње није вршен поступак санације ни рекултивације, тако да се налази готово унепромењеном стању, само што је тренутно обрасла травом и често је плављена од Јужне Мораве. Општина Владичин Хан је конкурисала код Фонда за заштиту животне средине за средства за израду техничке документације за санацију и рекултивацију депоније али, због недостатка новчаних средстава техничка документација није ни одрађена. Након затварања депоније на обали Јужне Мораве ЈКП „Водовод“ је одлагало комунални отпад на санитарну депонију „Метерис“ у Врању уз одређену новчану надокнаду.

Слике 3.1 и 3.2 Депонија у Прекодолцу на обали реке Врле

Стара депонија која се више не користи називана је често и Летовишка река. На овој депонији почето је са депоновањем још од 1988. године. Димензије депоније су следеће : дужина 200 m, ширина 80 m, 16.000 m² , 19.200 m³. Удаљеност од депоније је 4 км од градског језгра. Поред ове велике депоније ту су и мање али незаобилазне дивље депоније у приградском насељу Кула и у селу Прекодолцу. На Кули на к.п.бр. 305, 306 и 307 КО Калиманце СО Владичин Хан које су спојене једна до друге, укупне површине 8.233 m² налази се депонован комунални отпад. Непосредно поред сметлишта налази се ромско насеље са око двадесетак кућа, а поред наведених катастарских парцела протиче и Јужна Мораве. Како је у непосредној близини центра града и насеље Кула, приликом samozапљивања ово сметлиште може да изазове уништавање целог насеља и околине. Општинској управи Владичин Хан обраћали су се мештани у нади да ће се очистити ово сметлиште и вратити првобитан изглед локацији. Иначе ова локација се простира са обе стране регионалног пута Р 214 који од Ниша на северу води ка граници са Македонијом на југ тако да наведено сметлиште у великој мери отежава и одвијање нормалног саобраћаја. Још једна велика депонија комуналног отпада налази се у приградском насељу Прекодолцу поред самог магистралног пута М 113 и на обалама реке Врле, лоцирана је на удаљености од 1 км од Владичиног Хана у близини ромског насеља. Насеље броји 2.153 домаћинства и отуда јако велика количина комуналног отпада на овом простору. На овој депонији одлагана је већа количина пластичних флаша, метала, пластике, тканина, као и већа количина грађевинског материјала и кућног смећа.

Слика 3.3 Депонија на обали реке Јужне Мораве, градска пијаца

На к.п.бр. 1386/2 КО Лепеница СО Владичин Хан налази се депонија на којој се одлаже отпад, ту је и депонија шљаке а на овој парцели се не одлаже отпад само „ФОПА“ која је власник овог земљишта, већ одлажу и други, као мештани МЗ Сува Морав, МЗ Лепеница, МЗ Репинце, као и привредни субјекти који су лоцирани у Сувој Морави: „Слога“, „Јужна Морав“, „Бетоњерка“, некад је и „Ханпласт“ ту довозио свој отпад. Годишње се просечно од стране „ФОПА“ одлагало и око 300 t неопасног чврстог отпада који настаје при рециклажи отпадног папира и картона.

Обзиром да је Општина Владичин Хан још 2008. године склопила уговор са РWW Лесковац, уговором је предвиђено да се поверавају послови санације и рекултивације затворене депоније и чишћење осталих дивљих депонија овој фирми. Ова врста послова је дефинисана посебним анексом уговора.

Поред управљања комуналним чврстим отпадом, општинске власти су такође одговорне за обезбеђење читавог низа инфраструктурних и социјалних услуга. Потребе и захтеви за управљањем комуналним чврстим отпадом морају бити одмерени и усклађени са приоритетима у овом сектору. Општинска управа Владичин Хан уређује и обезбеђује услове за обављање и развој комуналних делатности на територији Општине Владичин Хан. Она је оснивач ЈКП „Водовод“, преко својих органа и инспекцијских служби вршила је контролу и надзор над спровођењем закона и прописа у области поступања са отпадом **Сада је контрола над спровођењем уговора са**

предузећем PWW Лесковац сведена на Општинску управу која преко својих инспекцијских служби може да реагује у случају непоштовања или неизвршавања обавеза из уговора.

Општинска управа у складу са Законом о локалној самоуправи, Законом о заштити животне средине и Законом о управљању отпадом припрема нацрте прописа и других аката Скупштине Општине и председника Општине, решава у управном поступку у првом степену о правима и дужностима грађана, предузећа, установа и других организација из извесног делокруга општине, обавља послове управног надзора над извршавањем прописа и других аката Скупштине Општине и обавља стручне и друге послове које утврди Скупштина Општине и председник Општине. Послови из области заштите и унапређења животне средине обављају се у оквиру Одељења за урбанизам, имовинско-правне, комуналне и грађевинске послове Општинске управе Владичин Хан. Постоје две одлуке Скупштине општине Владичин Хан које регулишу предметну материју: „Одлука о Водоводу и канализацији“ бр. 06/8/3/2007-01 од 04.05.2007. године и „Одлука о комуналном уређењу општине Владичин Хан“ од 31.03.2009. (бр. 8/09 Сл.гл. Пчињског округа) и уговор са PWW од 01.10.2008. године који је у складу са Законом о комуналним делатностима (сл.гл. РС бр. 16/97 и 42/98).

Слика 3.4 PWW Лесковац

Утврђивање морфолошког састава отпада извршено је на начин што је обележено 8 контејнера запремине 1,1 m³, постављених у различитим деловима града и то:

1. контејнер 1, у улици Немањиној – централна стамбена зона (породичне куће)
2. контејнер 2, у улици Димитрија Митића – периферијска стамбена зона (породичне куће)
3. контејнер 3, у улици Светосавској – централна стамбена зона (стамбене зграде)
4. контејнер 4, у улици Моше Пијаде – централна стамбена зона (стамбене зграде и породичне куће)
5. контејнер 5, у улици Ђуре Јакшића – стара стамбена зона (породичне куће)

- 6. контејнер 6, у улици Николе Тесле – зона медицинске установе
- 7. контејнер 7, у улици Светосавској – Предузеће за прераду воћа и поврћа
- 8. контејнер 8, у улици Светосавској – Хотел Турист – центар града.

Маркирани контејнери су постављени дана 01.09.2007. године на предвиђеним локацијама и били су празни, а након два дана 03.09.2007. године из сваког контејнера извршено је издвајање компоненти. На основу извршених мерења добијени су следећи резултати.

Табела 3.1 Анализа састава сакупљеног комуналног отпада

број	врста (тип) отпада	маса (кг)	%
1	органске материје	190	18
2	папир	150	13,9
3	текстил	91,5	8,5
4	метал	32	2,9
5	пластика	82	7,6
6	гума	23	2,1
7	стакло	41	3,8
8	грађевински отпад	84	7,8
9	дрво	55	5,1
10	отпад са јавних површина	157	14,6
11	остали отпад	171	15,9
	УКУПНО	1076,5	100

Анализом морфолошког састава отпада који се ствара на територији општине Владичин Хан утврђено је да у структури отпада значајно место заузима **биодеградибилни отпад** (баштенски отпад, остаци од хране, папир, картон), који је погодан за анаеробну или аеробну разградњу. У овој анализи се констатује да компостирање може бити један од начина за третман биодеградибилног отпада, међутим, на територији општине Владичин Хан није покренуто компостирање.

На подручју општине Владичин Хан врши се рециклирање отпада, али је реч само о ПЕТ амбалажи која се одваја на месту настајања. **На територије Општине Владичин Хан постављено је тренутно 40 жичаних контејнера запремине 1 m³.**

Планира се постављање још 50 оваквих контејнера у догледно време. Постављање жичаних контејнера је извршило предузеће „ЕКО-ПЛАСТ“ из Житорађе, они такође врше сакупљање и одвожење ПЕТ амбалаже на локацију у Житорађи. Сакупљање ПЕТ амбалаже вршиће „ЕКО-ПЛАСТ“ све док се не стекну услови да РВВ преузме сакупљање пластичне амбалаже на територији Општине Владичин Хан.

РВВ је предузеће које заступа интегрални концепт управљања отпадом и увођење система примарног разврставања комуналног отпада (на извору – месту настанка код корисника) и то на суви и мокри (по систему два суда):

- суви обухвата папир и картон (амбалажни и остали), композитне материјале (амбалажни картон са воском и картон са алуминијумом), стакло (амбалажно и остало) метал (нарочито амбалажни – алуминијумске лименке), пластику (амбалажну и осталу), текстил, кожу, гуму итд.

- мокри обухвата компостабилни односно биоразградиви отпад (баштенски отпад, остаци од хране, и остали биоразградиви отпад) и неупотребљив отпад.

Планира се увођење система секундарног разврставања комуналног отпада, изградњом постројења за секундарно разврставање отпада на регионалним санитарним депонијама и укључивање у систем управљања амбалажним отпадом у сарадњи са СЕКОПАК-ом.

Као отпад који је могуће компостирати постоји онај настао у процесу производње сокова „Нектар“ доо из Бачке Паланке, у погону у Владичином Хану где долази до стварања значајне количине органског отпада насталог у процесу прераде воћа (цеђење). Отпад од цеђења воћних сокова припада категорији отпада прехранбене индустрије, налази се на листи отпада који није опасан и који има употребну вредност за производњу компоста. Према подацима добијеним из „Нектара“ доо, у сезони прераде воћа, која траје током лета и јесени (јун, јул, август, септембар, октобар и новембар), тј. око 150 дана годишње, ствара се око 6.100 t (13.555 m³) органског отпада.

Будућа трансфер станица је предвиђена Просторним планом Општине Владичин Хан и њена локација је на простору између Општине Владичин Хан и Општине Сурдулица.

3.2.4 АКТИВНОСТИ И МЕРЕ

На крају овог плана детаљно су разрађене активности, наведени носиоци, рокови и извори финансирања.

Циљ број 1. Спровођење законодавних мера						
Ред. бр.	Активност (кратак опис)	Резултати	Извршилац	Рок	Процењена вредност	Извор финансирања
1.	Усаглашавање просторног урб. плана са планом управљања отпадом	Одређивање локације за будућу трансфер станицу	Општинска управа Влад.Хан	2011.		PWW Лесковац Општина Влад.Хан
2.	Формирање посебне службе за заштиту животне средине при Општинској управи	Формирано одељење са троје запослених	Општина Владичин Хан	2011.		Општина Влад. Хан
3.	Израда општинског плана санације регистрованих неуређених одлагалишта отпада	Урађен план санације неуређених одлагалишта отпада	Општина Владичин Хан	2011.	100.000 дин.	Општина Влад.Хан

Циљ 2. Спровођење институционалних и организационих мера						
Ред. бр.	Активност	Резултати	Извршилац	Рок	Буџет	Извор финансирања

1.	Успостављање комуникације на релацији—грађани—општинска управа	Укључена јавност у одлучивању у складу са законом -предавања на тему управљања отпадом -трибине	Општинска управа	2010.		Општина Влад.Хан и РWW Лесковац
2.	Спровођење медијске кампање (локална радио станица, локална и регионална телевизија)	Информисање грађана о свим проблемима, догађајима који се тичу РWW Лесковац	РWW Лесковац, Општинска управа Владичин Хан	2011.		Општина Владичин Хан
3.	Успостављање боље и ефикасније сарадње са РWW Лесковац и доношење конкретних годишњих планова везаних за отпад	Поштовање уговорених обавеза и остваривање развојног плана РWW Лесковац	РWW Лесковац, Општина Влад.Хан ЈКП „Водовод“	2020.		

4.	Санација и рекултивација постојеће депоније комуналног отпада у Летовишкој реци	Простор рекултивисан и приведен намени	PWW JKP „Водовод“ општина Владичин Хан	2013.	100.000.00 €	PWW Лесковац
5.	Изградња сточног гробља	Проналажење локације за сточно гробље и изградња истог	Урбанистичка служба Општине Влад. Хан, JKP „Водовод“, Дирекција			
7.	1.Организовање акција чишћења и сређивања дворишта у школама-укључујући све разреде (април месец сваке године) 2.организовање акција чишћења насеља, како сеоских тако и градских у априлу месецу	1.Акције чишћења у основним школама у граду и селима и истуреним одељењима по месним заједницама. -акције чишења и у средњим школама 2. МЗ саме организују и спроводе своје акције.	-Општина -JKP „Водовод“ -PWW Лесковац -Основне школе -Средње школе	сваке године	Од сопствених средстава	Од сопствених средстава

Циљ број 3: Остваривање Развојног плана PWW Лесковац						
Ред. бр.	Активности	Резултати	Извршилац	Рок	Процењена вредност	Извор финансирања
1.	1.Вршиће се селекција секундарних сировина на РЦСКЧО санитарна депонија-Рециклажни центар Лесковац из целокупног довеженог комуналног чврстог отпада као и довежених сек. сировина и рециклираног материјала	Рециклиран отпад, -мања количина отпада за одлагање на депонију	PWW Лесковац	2011.		PWW Лесковац
2	Вршиће се пласман секундарних сировина	Добит од продаје селектовани секундарних сировина и рециклираних материјала биће подељени са општином Владичин Хан као наручиоцем у односу 50 % : 50 %	PWW Лесковац	2012.		PWW Лесковац

3.	Санирање, рекултивација и затварање старе депоније у Владичином Хану	Рекултивисан простор, Простор приведен намени, озелењен, уређена обала реке Јужне Мораве	PWW Лесковац	2014.		PWW Лесковац
4.	Формирање радног тела од представника PWW Лесковац и представника Локалне самоуправе Владичин Хан	Одржавање заједничких састанака на којима се разматрају сви захтеви, примедбе корисника комуналних услуга и поштовање и извршавање обавеза из уговора	PWW Лесковац			PWW Лесковац

Циљ 4. Спровођење Јавних радова на годишњем нивоу

Ред. бр.	Активности	Резултати	Извршилац	Рок	Буџет	Извор финансирања
1	Чишћење неуређених одлагалишта комуналног отпада: МЗ Владичин Хан, МЗ Репинце, МЗ С. Морава, МЗ Лепеница, МЗ Стубал, МЗ Мазараћ,	-Санирање већих одлагалишта, -- Одвојен отпад депонован или упућен на даљу рециклажу, - Уклоњен отпад са мањих неуређених	Национална Служба за запошљава Филијала Врање (незапошљ. лица)	Октобар 2010.	Национална служба за запошљавање 9.136.533 дин. Локална Самоуправа 1.500.000 дин.	Национална Служба Запошљавања Локална самоуправа

	МЗ Прибој, МЗ Грамађе, МЗ Врбово, МЗ Декутинце МЗ Полом МЗ Прекодолце МЗ Житорађе МЗ Мртвица МЗ Цеп	депонија				
2	Уређивање локалних путева и корита река и пошумљавање ерозивних површина	-Обновљена инфраструктура -одржавање инфраструктуре (37 локалних путева, 2реке, 1 насеље) -заштита животне средине	ЈП Дирекција за грађ. земљиште и путеве Владичин Хан	Октобар 2010.	НСЗ 5.772,661 дин. лок.самоупр. 403.000 дин.	национална служба за запошљавање локална самоуправа
3	Чишћење и одржавање обала река	Чиста корита река: Калиманка, Врла, Ј.Морав, Топило и Дулан	ЈКП „Водовод“	Октобар 2010.	НСЗ 3272.367 дин. лок.самоупр. 400.000 дин.	национална служба за запошљавање локална самоуправа
4	Уређење и чишћење гробља	Уређено гробље у Прекодолцу -у Житорађи -у С. Морави -у Лепеници -у Репинцу	ЈКП „Водовод“	Октобар 2010.	НСЗ 2612.908 дин. лок. самоупр. 200.000 дин.	национална служба за запошљавање локална самоуправа

		-у Полому -у Прибоју				
5.	Уређење објеката санитарне заштите око објеката водоснабдевања у Владичином Хану	Уређен и очишћен простор око црпне сатнице „Лепеница“, -„Полом“ фабрика воде -„Калиманце“ -„Пољана“, препумпна станица	ЈКП „Водовод“	Октобар 2010.	НСЗ 2.219.893 лок. самоупр 200.000 дин.	национална служба за запошљавање локална самоуправа
6.	Побољшање хигијенских услова живота и помоћи у кући социјално угроженим групама и корисницима материјалног обезбеђења породице	Владичин Хан, -с. Прекодолце, -с. Житорађе -с.Сува Морава -с.Лепеница, -с. Стубал -с. Џеп	Удружење Рома интелектуалаца	Октобар 2010.	НСЗ 2.104.293 дин. лок самоупр. 300.000 дин	национална служба за запошљавање локална самоуправа

Циљ број 5: Извођење радних акција у школама наредних десет година

Ред. бр.	Активност	Резултати	Извршилац	Рок	Буџет	Извор финансирања
1.	Радна акција у основним и средњим школама у -Влад.Хану	-Очишћена дворишта, - уређени паркови, - уређен и	-Основне и Средње школе -наставно особље -техничко особље -ученици	Једнодне вне акције		

	-у сеоским школама -у истуреним одељењима	освежен пејзаж				
Циљ бр 6: Изградња трансфер станице у Општини Владичин Хан						
Ред. бр.	Активност	Резултати	Извршилац	рок	буџет	Извор финансирања
1.	-израда техничке документације -одређивање локације -изградња трансфер станице	Трансфер станица у функцији	PWW Лесковац	2015.		PWW Лесковац

3.3 АНАЛИЗА ПЛАНОВА

Општина Владичин Хан, мала и неразвијена, сусреће са са бројним проблемима у области управљања отпадом. Ове послове поверила је приватној компанији почев од 2008. године за наредних 25 година. Приватни партнер сакупља и транспортује отпад на регионалну депонију у Лесковцу. Цене услуга су по члану домаћинства и још паушални износ по домаћинству. Компанија PWW је преузела обавезе у делу чишћења и санације дивљих депонија, санацију и рекултивацију доскорашње званичне општинске депоније, као и изградњу трансфер станице. Примарна селекција није заживела осим за ПЕТ амбалажу коју прикупља друга приватна компанија.

Локални план управљања отпадом и Локални еколошки акциони план донети су у мају 2010. године. Општина је ове планове донела ослањајући се на сопствени кадар. Планови добро осликавају реалну ситуацију што је добро јер је она логичан основ за сагледавање ове проблематике. Програми сакупљања комерцијалног отпада, опасног отпада из домаћинства, као и циљеви у погледу рециклаже нису развијени што је вероватно последица чињенице да су приватном партнеру поверили управљање отпадом. Једино се као препорука наводи могућност коришћења органских компоненти отпада у погледу компостирања. Општина види свој даљи развој кроз развој транзитног туризма па је у том погледу неопходно да приоритетне активности усмери на чишћење сметлишта и санацију и рекултивацију раније општинске депоније. То су по уговору обавезе приватног партнера и дефинисани су рокови за те активности (који још увек трају). Решавање проблема сметлишта у директној је вези са повећањем процента покривености мрежом сакупљања али се из навода уговора не виде обавезе приватне компаније у том смислу. Из процене трошкова за планиране активности такође се види, да највеће обавезе има приватни партнер. Један од планираних циљева је и јачање свести о овим проблемима, и с тим у вези наводи се као активност формирање невладине еколошке организације, што указује да на то да и у овој општини потребно јаче и организованије ангажовање цивилног сектора.

4. Ивањица

4.1 ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ИВАЊИЦА

Септембра 2008. усвојен је Локални план управљања чврстим отпадом на територији Општине Ивањица. Њега су израдили локални кадрови уз помоћ једног стручњака за факултета:

Мирјана Милосављевић, Општинска управа Општине Ивањица

Лидија Ристић, Општинска управа Општине Ивањица

Јадранка Караклајић, Општинска управа Општине Ивањица

Милка Каплановић, Канцеларија Локалног економског развоја

Луковић Небојша, ЈКП „Комунално“

Ивица Богдановић, Просвета

Ана Борисављевић, Факултет за примењену екологију „Футура“.

Садржај плана је следећи:

- ПРЕДГОВОР
- УВОД
- НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЈА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ
 - Циљеви општинског плана управљања комуналним отпадом
 - Развој акционог плана
- ПРОПИСИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
 - Законодавство ЕУ у области отпада
- ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ
 - Географски положај и локација
 - Надморска висина клима и падавине
 - Природни ресурси
 - Становништво
 - Општи историјски подаци
 - Саобраћајна инфраструктура
 - Комунална инфраструктура
 - Економија и привреда
 - Привредни субјекти
 - Пољопривреда
 - Туризам
- ПОСТОЈЕЋА ПРАКСА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ
 - Институционални оквир
 - Врсте количине и састав отпада
 - Интегрални план за управљање отпадом
 - Сакупљање и транспорт отпада
 - Рециклажа отпада
 - Друге опције третмана
 - Одлагање отпада
 - Индустријски, опасан биохазардни отпад
 - Цене и покриће трошкова

- СТРАТЕШКИ ОКВИР И ПОТРЕБНЕ ПРОМЕНЕ
 - Процена будућих количина отпада
 - Предлог организационе структуре система управљања отпадом
 - План сакупљања отпада (учесталост, врста и количина отпада, тип возила)
 - Претоварне станице за локално сакупљање у општини
 - Систем раздвајања и рециклаже отпада и друге опције третмана
 - Комерцијални и индустријски отпад
 - Посебни токови отпада
 - Регионална санитарна депонија
 - Препоруке за санацију сметлишта
- НАЈБОЉЕ ПРАКТИЧНЕ ОПЦИЈЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ
 - Пораст количина комуналног отпада
 - Превенција настајања отпада
 - Рециклажа
 - Компостирање
 - Друге технологије искоришћења отпада
 - Одлагање на депонију
 - Захтевана инфраструктура
- ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА И ПРОЦЕНА ТРОШКОВА
 - Инвестициони трошкови
 - Процена трошкова санације сметлишта
 - Процена трошкова трансфер станице
 - Наплата трошкова
- СОЦИО-ЕКОНОМСКИ АСПЕКТИ
 - Подизање јавне свести
 - Учешће јавности
- ЗАЉУЧАК СА ПРЕДЛОЗИМА ПРИМЕНЕ МЕРА ЗА ПОБОЉШАЊЕ УПРАВЉАЊА КОМУНАЛНИМ ОТПАДОМ
- ТИМ ЗА ИЗРАДУ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА
- ЛИТЕРАТУРА

Главни циљеви плана и виђење његовог развоја наведени су у следећим поглављима.

4.1.1 ЦИЉЕВИ ЛОКАЛНОГ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Циљеви општинског Плана за управљање отпадом су да се минимизира утицај отпада на животну средину и да се побољша ефикасност коришћења ресурса у општини. Кључни циљ општинског Плана за управљање отпадом је да допринесе одрживом развоју општине Ивањица кроз развој система за управљање отпадом који ће контролисати стварање отпада, смањити утицај производње отпада на животну средину, побољшати ефикасност ресурса, омогућити правилно одлагање, стимулисати инвестирање и максимизирати могућности које настају из отпада. Овај циљ је подржан следећим специфичним циљевима:

- реконструисати постојећу инфраструктуру и аранжмане за управљање отпадом, развити принципе и план за развој у управљању отпадом у средњорочном периоду и дугорочно достићи садашње и будуће законске захтеве и циљеве Националне стратегије управљања отпадом у Србији
- обезбедити да се систем управљања отпадом развије у складу са најприхватљивијим опцијама за животну средину које укључују принципе одрживог развоја и интегралног управљања отпадом и доносе највиши могући допринос смањењу утицаја друштва на животну средину при прихватљивим трошковима;
- омогућити заинтересованим странама да процене будући развој услуга управљања отпадом у општини Ивањици, да следе планове интегралног управљања отпадом локалних власти и одлуке за приватно инвестирање;
- обезбедити довољно флексибилности у плану да би се инкорпорирале побољшане технологије за третман отпада ради осигурања оптималног искоришћења;
- осигурати да процес планирања у општини нуди јасан, транспарентан и информативан прилаз локалним заинтересованим странама;
- подизање јавне свести за будуће изазове у спровођењу општинског плана отпада и промовисање активног учешћа свих заинтересованих страна ради задовољења циљева.

4.1.2 РАЗВОЈ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Локални план управљања отпадом подразумева усвајање интегралног приступа:

- осигурава да се сви токови отпада разматрају заједно и да се одабрана решења за поједине токове разматрају у светлу њиховог утицаја на управљање другим токовима ;
- разматра превенцију отпада, поновно коришћење, рециклажу, искоришћење енергије, одлагање, промоцију и образовање, развој локалног тржишта на кохерентан и плански начин;
- осигурава конзистенцију са другим областима и интеграцију општинског плана са Националном стратегијом управљања отпадом у Србији.

Најважније активности у области управљања отпадом које треба спроводити према плану наведена су у закључном поглављу.

4.1.3 ЗАКЉУЧАК СА ПРЕДЛОЗИМА ПРИМЕНЕ МЕРА ЗА ПОБОЉШАЊЕ УПРАВЉАЊА КОМУНАЛНИМ ОТПАДОМ

Да би се са мртве тачке покренули процеси побољшања у управљању комуналним отпадом и заштити животне средине, општина Ивањица би требала да што пре предузму следеће активности:

- модернизовати ЈКП „Комунално“ набавком: комбиноване смећаре која може да празни канте и контејнере од 1,1м³ и 5м³, набавком трактора са дуплом вучом која ће омогућити изношење смећа из појединих улица у зимском периоду, и другим потребним машинама;
- проширити круг изношења смећа путем канти или контејнера за сва насеља где постоји могућност;
- извршити санацију постојећих дивљих депонија;
- поставити уличне канте где постоји већа фреквенција људи;

- израда пројекта санације и рекултивације депоније „Грбавчевица“ у Бединој Вароши;
- изабрати локацију за изградњу трансфер станице;
- израдити пројекат изградње трансфер станице;
- извршити санацију депоније;
- изградити трансфер станицу;
- спровести целогодишње едукативне акције, упознавања појединаца и свих сектора локалног друштва са домаћом законском регулативом, и директивама ЕУ о потреби примене мера за побољшање управљања отпадом, и поступања у складу са смерницама овог плана.

Пошто је план урађен само локалним снагама и на основу врло скромних података из Општинске управе и ЈКП „Комунално“ њега треба схватити као неопходан почетни корак у процесу озбиљног унапређења управљања отпадом у Ивањици у оквиру новог регионалног концепта везаног за регионални центар за управљање отпадом „Дубоко“. Финансијска анализа и процена трошкова је преузета из главног пројекта и студије оправданости за поменути регионални центар. Следеће 2013. је законска обавеза за његово разматрање и, по потреби, ревидовање. Јасно је да је у овом случају ревизија неопходна у смислу усаглашавања са донесеним Законом о управљању отпадом и Регионалним планом управљања отпадом „Дубоко“, за који се надамо да ће бити коначно одобрен од надлежног министарства.

4.2 СТРАТЕГИЈА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ИВАЊИЦА 2009–2019.

Следећи документ је рађен током 2008. и 2009. уз помоћ Програма развоја општина у Југозападној Србији (ПРО) када је израђена Стратегија одрживог развоја Општине Ивањица 2009–2019. ПРО финансирају Европска Унија (ЕУ) преко Делегације Европске Уније и Влада Швајцарске преко Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC). ПРО реализује Програм Уједињених нација за развој (United Nations Development Programme – UNDP) у сарадњи са Владом Републике Србије. Локалну акциону групу за израду и имплементацију стратешких развојних пројеката у Општини Ивањици формирао је маја 2008. године тадашњи председник општине, Миломир Зорић, који је имао улогу координатора овог процеса, уз помоћ Вере Јовановић, асистента ПРО за Општину Ивањицу. Чланови групе, који су на стратегији радили волонтерски, су :

1. Анкица Мојсиловић, економиста, секретар Црвеног крста Ивањица
2. Дејан Манојловић, магистар пољопривредних наука, координатор за пољопривреду у Општини Ивањица
3. Добривоје Поповић, дипломирани правник, секретар ЈКП „Комунално“
4. Драгана Богдановић, средња стручна спрема, сарадник у Сектору за локални економски развој
5. Драгана Зечевић, дипломирани инжењер архитектуре, директор Дирекције за путеве, изградњу и грађевинско земљиште
6. Душан Јеротијевић, средња стручна спрема, приватник власник фирме за прераду дрвета „Грал“

7. Ивица Богдановић, дипломирани историчар уметности, професор уметности у Техничкој школи и у ОШ „Милинко Кушић“
8. Лидија Ристић, дипломирани хемичар, еколошки инспектор у Општини Ивањица
9. Милка Каплановић, економиста за менаџмент, заменик координатора Сектора за локални економски развој
10. Милоје Остојић, дипломирани инжењер за менаџмент, менаџер Туристичке организације Ивањице
11. Миљко Главинић, дипломирани инжењер архитектуре, руководиоца Одељења за урбанизам
12. Момчило Вратоњић, КВ машинбравар, пољопривредник, председник Удружења произвођача јагодастог воћа „Виламет“
13. Славица Даниловић, инжењер електротехнике, сарадник за комунална питања у дирекцији за путеве, изградњу и грађевинско земљиште
14. Стеван Давидовић, дипломирани физичар, директор ОШ „Милинко Кушић“
15. Светлана Јелић, дипломирани педагог, директор Центра за социјални рад
16. Владимир Главинић, дипломирани инжењер грађевине, стручни сарадник из области грађевинарства
17. Јелена Јовановић, дипломирани саобраћајни инжењер саобраћајни инспектор
18. Марица Кокошар, економиста, повереник за избеглице
19. Милош Рацић, економиста менаџер удружења предузетника
20. Немања Мирковић, средња стручна спрема, службеник за односе са грађанима
21. Зорица Крсмановић Михајловић, дипломирани инжењер електротехнике, директор Електросрбија д.о.о. Краљево, ЕД Чачак, погон Ивањица
22. Миладин Божовић, професор географије, директор ОШ „Сретен Лазаревић“, Прилике
23. Милан Васовић, лекар, специјалиста интерне медицине, директор Дома здравља, Ивањица.

Стратегија је 31.7.2009. једногласно усвојена на Скупштини Општине Ивањице, са следећим садржајем:

- зашто се ради стратегија одрживог развоја
- израда стратегије у Општини Ивањица
- локална акциона група (ЛАГ)
- графички приказ корака у изради стратешког плана
- остала документа на локалном, националном и глобалном нивоу са којима је усаглашена Стратегија одрживог развоја општине Ивањица
- SWOT анализа – Општина Ивањица
- **приоритет 1. Инфраструктурни развој Општине**
 - објективна процена стања инфраструктуре у Општини Ивањица – SWOT анализа
 - инфраструктурни развој општине (текст)
 - циљеви у оквиру приоритета Инфраструктурни развој Општине
- **приоритет 2. Подстицај развоју привреде**
 - подстицај развоју привреде (текст)
 - потприоритети у оквиру приоритета подстицај развоју привреде

- потприоритет 2.1. Подстицај развоју пољопривреде
 - објективна процена стања пољопривреде у Општини Ивањица – SWOT анализа
 - подстицај развоју пољопривреде (текст)
 - циљеви у оквиру потприоритета Подстицај развоју пољопривреде
- потприоритет 2.2. Подстицај развоју туризма
 - објективна процена стања туризма у Општини Ивањица – SWOT анализа
 - подстицај развоју туризма (текст)
 - циљеви у оквиру потприоритета Подстицај развоју туризма
- потприоритет 2.3. Подстицај развоју дрвнопрерађивачке индустрије
 - објективна процена стања дрвно-прерађивачке индустрије у Општини Ивањица – SWOT анализа
 - подстицај развоју дрвно-прерађивачке индустрије (текст)
 - циљеви у оквиру потприоритета Подстицај развоју дрвно-прерађивачке индустрије
- потприоритет 2.4. Подстицај развоју текстилне индустрије
 - објективна процена стања текстилне индустрије у општини ивањици – SWOT анализа
 - подстицај развоју текстилне индустрије (текст)
 - циљеви у оквиру потприоритета Подстицај развоју текстилне индустрије
- **приоритет 3. Заштита животне средине**
 - објективна процена стања заштите животне средине у Општини Ивањица – SWOT анализа
 - заштита животне средине (текст)
 - циљеви у оквиру приоритета Заштита животне средине
- **приоритет 4. Развој људских ресурса и подизање образовног, културног и спортског нивоа заједнице**
 - објективна процена стања образовања, културе и спорта у Општини Ивањица – SWOT анализа
 - развој људских ресурса и подизање образовног, културног и спортског нивоа заједнице (текст)
 - циљеви у оквиру приоритета Развој људских ресурса и подизање образовног, културног и спортског нивоа заједнице
- **приоритет 5. Изградња и унапређење локалних и институционалних ресурса неопходних за одрживи развој заједнице и имплементацију заједнице**
 - објективна процена стања локалних институција у Општини Ивањици – SWOT анализа
 - изградња и унапређење локалних и институционалних ресурса неопходних за одрживи развој заједнице и имплементацију заједнице (текст)
 - циљеви у оквиру приоритета Изградња и унапређење локалних и институционалних ресурса неопходних за одрживи развој заједнице и имплементацију заједнице

- **приоритет 6. Унапређење социјалне и здравствене заштите**
 - објективна процена стања социјалне и здравствене заштите у општини ивањици – SWOT анализа
 - унапређење социјалне и здравствене заштите (текст)
 - циљеви у оквиру приоритета Унапређење социјалне и здравствене заштите
- **Схема приоритета, циљева и пројеката**
- визија, мисија, схема приоритета и циљева
- приоритет 1. Инфраструктурни развој општине
- приоритет 2. Подстицај развоју привреде
 - потприоритет 2.1. Подстицај развоју пољопривреде
 - потприоритет 2.2. Подстицај развоју туризма
 - потприоритет 2.3. Подстицај развоју дрвно-прерађивачке индустрије
 - потприоритет 2.4. Подстицај развоју текстилне индустрије
- приоритет 3. Заштита животне средине
- приоритет 4. Развој људских ресурса и подизање образовног, културног и спортског нивоа заједнице
- приоритет 5. Унапређење локалних и институционалних ресурса
- приоритет 6. Унапређење социјалне и здравствене заштите
- **Листа пројеката**
- приоритет 1. Инфраструктурни развој општине
- приоритет 2. Подстицај развоју привреде
 - потприоритет 2.1. Подстицај развоју пољопривреде
 - потприоритет 2.2. Подстицај развоју туризма
 - потприоритет 2.3. Подстицај развоју дрвно-прерађивачке индустрије
 - потприоритет 2.4. Подстицај развоју текстилне индустрије
- приоритет 3. Заштита животне средине
- приоритет 4. Развој људских ресурса и подизање образовног, културног и спортског нивоа заједнице
- приоритет 5. Унапређење локалних и институционалних ресурса
- приоритет 6. Унапређење социјалне и здравствене заштите

4.2.1 SWOT АНАЛИЗА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• одређеност институција за заштиту животне средине • постојање обновљивих извора енергије (постојећи водни ресурси) • заштићена природна добра (парк природе, ваздушна бања, резерват биосфере, споменик природе) • очувана животна средина	• прекомерна експлоатација природних ресурса – шума • прекомерно загађење вода, земљишта и ваздуха услед лоше праксе управљања отпадом • прекомерно загађење ваздуха од саобраћаја у граду • прекомерно загађење ваздуха у граду у зимском периоду од индивидуалних

• биолошка разноврсност • значајни потенцијали природних ресурса (шуме, минералне воде) • генерални пројекат сакупљања, одвођења и пречишћавања • отпадних вода насеља Ивањице • израђен пројекат примарног вода гасовода • усвојен план управљања чврстим отпадом на територији Општине Ивањица	• ложишта • недостатак инфраструктуре у области животне средине (пречишћавање отпадних вода, третман и одлагање отпада и рециклажа) • недостатак подстицајних мера за смањење загађења и заштиту • животне средине • недовољан надзор над спровођењем прописа • непостојање ефикасног система финансирања заштите животне средине • бесправна градња
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
• политичка воља за спровођење законских реформи у политици заштите животне средине • приступ фондовима ЕУ и одређеност осталих донатора за улагање у пројекте заштите животне средине • подизање нивоа свести о потреби заштите животне средине • увођење нових технологија • гасификација	• успорени привредни развој и сиромаштво становништва • неодговорност у спровођењу закона, програма и планова • споро јачање институција и недовољна координација између институција • низак ниво еколошке свести • ненаменско коришћење средстава за заштиту животне средине

Објективна процена стања заштите животне средине у Општини Ивањица дата је кроз претходну SWOT анализу и наредно одређивање циљева и пројеката.

Животна средина је у Општини Ивањица релативно очувана. Ипак, социо-економска анализа указује на основне проблеме и на ризик да, уколико се не предузму потребне мере, стање животне средине у Општини Ивањица може бити озбиљно нарушено за релативно кратко време. Стога се **заштита животне средине** препознаје као један од стратешких приоритета развоја Општине Ивањица.

Због нерешених комуналних проблема који се односе на одлагање чврстог комуналног отпада на неадекватним местима (на обалама река Моравице, Грабовице и др, на обалама потока, поред путева и у шумама) и пречишћавање отпадних комуналних вода, постоји опасност да ова релативно здрава средина лако постане средина са одређеним степеном угрожености квалитета живота, а тиме и здравља људи, па један од циљева у оквиру овог приоритета представља **смањење количине отпада**.

Нарушавању здраве животне средине доприноси и загађење ваздуха у зимском периоду, које настаје као последица коришћења индивидуалних ложишта и конфигурације терена (нема природног проветравања). Акционим планом предвиђене су мере којима се може остварити други стратешки циљ – да до **2014. године загађујуће материје у ваздуху буду испод максималне дозвољене количине.**

Иако је у Ивањици углавном заступљена чистија индустрија, има и озбиљнијих загађивача животне средине. У веће загађиваче би могли да се уброје „ШПИК Иверица“, „Леденице“ и „Пролетер“. С обзиром на утврђено стање, неопходно је предузети одговарајуће мере како би се остварио циљ да **водотокови до 2014. године не буду загађени фекалном канализацијом и индустријским отпадним водама.**

Дакле, да бисмо одржали и побољшали стање животне средине, неопходно је предузети мере за смањење количине отпада и управљање отпадом. У насељима где не постоје, потребно је изградити канализационе мреже и системе за пречишћавање отпадних вода. С обзиром на природу загађења ваздуха, у градском језгру треба обезбедити могућност прикључивања на гас. Да би све ове активности дале планиране резултате, треба едуковати становништво и подићи ниво свести о значају здраве животне средине. Поред едукације, предвиђене су и активности које грађанима пружају додатну мотивацију да учествују у побољшању квалитета живота и околине. Те мере и активности воде до остварења четвртог стратешког циља у оквиру овог приоритета.

4.2.2 ЦИЉЕВИ У ОКВИРУ ПРИОРИТЕТА ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- 3.1. Смањење количине отпада (одлагање отпада на местима одређеним за ту намену)**
- 3.2. Смањење концентрација загађујућих материја у ваздуху на ниво испод максималне дозвољен еколичине**
- 3.3. Смањење загађености водотокова фекалном канализацијом и отпадним индустријским водама**
- 3.4. Подизање нивоа свести о значају очувања животне средине**

Потребно је напоменути да се појам смањење количине отпада у првом циљу првенствено односи на неопходност значајног смањења неконтролисаног бацања отпада у животну средину, као што је додатно објашњено у загради, а не на појам смањења количине отпада у значењу начела хијерархије отпада. Овом циљу би више одговарао назив унапређење контролисаног одлагања отпада.

У оквиру наведених циљева опредељени су следећи пројекти (уз одређивање специфичног циља, очекиваних резултата, одговорне установе и особе, трајање пројекта, вредност у еврима, извор финансирања и најзначајнији ризици):

Циљ 3.1. Смањење количине отпада

1. изградња трансфер станице
2. завршна фаза изградње регионалне депоније
3. набавка и постављање контејнера

4. санација градске депоније „грбавчевица“
5. набавка смећара
6. набавка трактора са предњом вучом
7. санација постојећих дивљих депонија

Циљ 3.4. Подизање нивоа свести о значају очувања животне средине

1. редовне периодичне емисије на локалним медијима посвећене значају очувања животне средине
2. израда и дистрибуција пропагандног материјала – плаката и флајера посвећених значају очувања животне средине
3. програм предавања ученицима основних и средњих школа о значају очувања животне средине
4. конкурс за најбољи писани и ликовни рад ученика основних и средњих школа на тему заштите животне средине
5. укључивање ученика основних и средњих школа у активности из области заштите животне средине – еколошки редари волонтери
6. избор најуређенијег школског дворишта
7. избор најлепше терасе и најлепшег дворишта
8. избор најуредније улице (месне заједнице Ивањица, Прилике и Буковица)
9. избор најуреднијег круга предузећа
10. избор најуреднијег центра месне заједнице
11. недеља заштите животне средине

4.3. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ОПШТИНЕ ИВАЊИЦА

Током 2011. на основу заштите животне средине као једног од приоритетних циљева Стратегије одрживог развоја Општине Ивањица 2009–2019. и захваљујући помоћи Програма подршке општинама ИПА 2007, који финансира Европска унија, урађена је Стратегија заштите животне средине Општине Ивањица. Зашто, уз чију помоћ и како најбоље је објашњено у уводном поглављу које следи.

4.3.1 СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ – СЛОР МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР

Одрживи развој, уз очување и унапређење квалитета животне средине један је од стратешких приоритета дефинисаних Стратегијом одрживог развоја општине Ивањица 2009-2014.

Иако се општина Ивањица може похвалити очуваном животном средином, природним богатствима и биодиверзитетом, ипак је, попут других локалних заједница, изложена бројним еколошким изазовима и проблемима који би, без стратешког приступа у решавању, за врло кратко време могли нарушити стање животне средине на територији општине.

Управо у циљу креирања стратешког приступа решавања проблема и изазова са којима се локална заједница сусреће у питањима животне средине, општина Ивањица

иницирала је процес израде Стратегије заштите животне средине за период од 2012-2022. године.

Процес израде стратегије заштите животне средине спроведен је у циљу изналажења одговора на питања какво је стање животне средине у Ивањици, са којим проблемима се општина у овом погледу суочава, како би требало да изгледа животна средина у периоду од десет година и које активности и на који начин треба спровести како би се одговорило на уочене проблеме и изазове.

Процес израде Стратегије спроведен је уз техничку помоћ Програма подршке општинама ИПА 2007, који финансира Европска унија. Меморандумом о разумевању који је потписан 15. децембра 2010. године између Општине Ивањица и Програма подршке општинама ИПА 2007 регулисани су детаљи техничке помоћи у процесу израде секторског плана за заштиту животне средине. На основу Меморандума консултант пројекта у пуној сарадњи са запосленима у општини пружали су помоћ у изради Стратегије заштите животне средине на основу СЛОП методолошког оквира.

СЛОП (Стратегија локалног одрживог развоја) методолошки је оквир креиран као резултат пројекта Exchange 2 (2008–2010. године) у циљу методолошке стандардизације процеса стратешког планирања за потребе Сталне конференције градова и општина и локалних самоуправа у Србији. Једна од основних карактеристика методологије јесте да је процес израде стратешких планова на локалном нивоу заснован на партиципативном приступу, што подразумева директну укљученост свих јавних и приватних заинтересованих страна у току трајања целокупног процеса. Партиципативни приступ у изради Стратегије се не односи само на заједничку израду стратешког документа и акционог плана, него омогућује шире учешће заједнице у идентификацији, активирању и координацију партнерстава за имплементацију појединих активности и пројеката.

Стратегија заштите животне средине општине Ивањица развијана је на основу постојећег законског и стратешког оквира на националном, регионалном и локалном нивоу. Стратегија је усклађена са Националним програмом за заштиту животне средине 2010.године, Националном стратегијом за укључивање Републике Србије у Механизам чистог развоја из 2010.године као и Националном стратегијом одрживог развоја из 2008.године, али и развијене Стратегије локалног одрживог развоја општине Ивањица 2009-2014.

Процес израде Стратегије заштите животне средине текао је у пет главних фаза приказаних сликом 1. Током припремне фазе Општинско веће општине Ивањица донело је одлуку о иницирању процеса израде Стратегије заштите животне средине; именовани су координатор и координациони тим; идентификоване су заинтересоване стране и формирана је и радна група.

Слика 4.1 Фазе процеса израде Стратегије

У другој фази израде профила сектора идентификовано је двадесет индикатора заштите животне средине и отпочео је процес прикупљања података за израду анализе сектора заштите животне средине. Радом радне групе идентификовани су приоритети, стратешки и специфични циљеви. Дефинисана је и визија сектора заштите животне средине. Након фазе израде стратешког оквира дефинисани су и пројекти и развијен је акциони план за реализацију Стратегије за период од наредних пет година. Приликом фазе припреме спровођења дефинисани су механизми мониторинга и евалуације.

Стратегија заштите животне средине Општине Ивањица обухвата како заштиту животне средине тако и одрживо управљање и заштиту природе и природних вредности, те је стање животне средине сагледано пратећи четири целине: Природу и биодиверзитет; Животну средину, здравље и квалитет живота; Отпад и Климатске промене.

Садржај Стратегије заштите животне средине општине Ивањица је следећи:

1. УВОДНИ ДЕО.....ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

1.1. ОБРАЋАЊЕ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

1.2. СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ – СЈОР МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР.....**ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

2. ОПШТЕ О ОПШТИНИ ИВАЊИЦАERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

2.1. ГЕОГРАФСКИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ПОЛОЖАЈ... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

2.2. ДЕМОГРАФСКА СЛИКА..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

2.3. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

2.3.1 Релјеф.....**Error! Bookmark not defined.**

2.3.2 Воде**Error! Bookmark not defined.**

2.3.3 Клима.....**Error! Bookmark not defined.**

2.3.4 Биљни и животињски свет**Error! Bookmark not defined.**

2.3.5	Руде.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.6	Пољопривредно земљиште	Error! Bookmark not defined.
2.4.	ПРИВРЕДА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.	ИНДИКАТОРИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.1.	ПРИРОДА И БИОДИВЕРЗИТЕТ.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.1.1	Заштићена подручја	Error! Bookmark not defined.
3.1.2	Диверзитет врста	Error! Bookmark not defined.
3.1.3	Промена наћина коришћења земљишта	Error! Bookmark not defined.
3.1.4	Површине деградираниог земљишта.....	Error! Bookmark not defined.
3.1.5	Потрошња минералних ђубрива и средстава за заштиту биља	Error! Bookmark not defined.
3.2.	ЖИВОТНА СРЕДИНА, ЗДРАВЉЕ И КВАЛИТЕТ ЖИВОТА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.2.1	Учестаност прекорачења дневних ГВ за SO ₂ , NO ₂ PM ₁₀	Error! Bookmark not defined.
3.2.2	Serbian Water Quality Index (SWQI)	Error! Bookmark not defined.
3.2.3	Квалитет воде за пиће	Error! Bookmark not defined.
3.2.4	Коришћење воде у домаћинству	Error! Bookmark not defined.
3.2.5	Проценат становника прикључен на јавни канализациону мрежу и водовод	Error! Bookmark not defined.
3.2.6	Постројења за пречишћавање отпадних вода	Error! Bookmark not defined.
3.2.7	Извори нејонизирајућег зрачења од посебног интереса	Error! Bookmark not defined.
3.3.	ПРИРОДНИ РЕСУРСИ И ОТПАД.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.3.1	Укупна количина произведеног отпада по врстама отпада	Error! Bookmark not defined.
3.3.2	Депоније отпада - сметлишта	Error! Bookmark not defined.
3.3.3	Количина прикупљеног, поново искоришћеног и одложеног отпада	Error! Bookmark not defined.
3.4.	КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.4.1	Моторна возила	Error! Bookmark not defined.
3.4.2	Интензитет туризма	Error! Bookmark not defined.
3.4.3	Емисија гасова са ефектом стаклене баште (укупна потрошња примарне енергије по енергентима)	Error! Bookmark not defined.
3.4.4	Успешност спровођења законске регулативе.....	Error! Bookmark not defined.
3.4.5	Инвестиције и текући издаци.....	Error! Bookmark not defined.
4.	СТАЊЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
4.1.	ПРИРОДА, БИОДИВЕРЗИТЕТ, ПРИРОДНИ РЕСУРСИ И ОТПАД	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
4.1.1	SWOT анализа.....	Error! Bookmark not defined.
4.2.	ЖИВОТНА СРЕДИНА, ЗДРАВЉЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
4.2.1	SWOT анализа.....	Error! Bookmark not defined.
5.	СТРАТЕШКИ ОКВИР	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.	АКЦИОНИ ПЛАН	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
7.	ОКВИР ЗА МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈУ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
8.	ПРИЛОЗИ.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
8.1.	ЛИСТА УЧЕСНИКА У ПРОЦЕСУ ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
8.2.	ЛИСТА ОПШТИНСКИХ ПЛАНОВА И РЕЛЕВАНТНИХ ДОКУМЕНАТА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
8.3.	ЛИСТА ИНДИКАТОРА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
8.4.	КОМЕНТАРИ ПОЈЕДИНАЧНИХ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

Поглавље 3.4.5 Инвестиције и текући издаци наводи да Општина Ивањица улагања у заштиту животне средине врши преко буџета општине, буџетског Фонда за заштиту животне средине и путем донација. Буџетски Фонд за заштиту животне средине општине Ивањица основан је 26.12.2009. у циљу обезбеђења финансијских средстава за подстицање заштите и унапређивање животне средине у општини Ивањица. Током 2010. прикупио је 4.900.000 динара, а 2011. (до децембра) 8.900.000 динара. Улагања у претходне две године била су усмерена на мониторинг квалитета ваздуха, субвенционирање набавке возила (камиона смећара) и учешће у изградњи регионалне санитарне депоније „Дубоко“. Поред средстава која су за ова улагања обезбеђена из буџетског Фонда, била су неопходна и улагања из буџета општине Ивањица, будући да су ова улагања на годишњем нивоу превазилазила приходе буџетског Фонда за заштиту животне средине, за више од 7.000.000 динара.

У поглављу 4. Стање заштите животне средине наведена је SWOT анализа природе, биодиверзитета, природних ресурса и отпада.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Евидентна разноврсност биљног и животињског света • Расположив катастар природних вредности • Релевантни подаци о угроженим биљним и животињским врстама • ПП Голија (просторни и мастер план) • Резерват биосфере, Хаџи – • Проданова пећина • Велика покривеност шумским површинама изузетног квалитета и вредности – 49 % од укупне површине • Адекватно поступање са „ мртвим дрветом“ у циљу очувања станишта • Примена планског приступа пошумљавању • Дефинисане шумске основе за државне шуме - опште и посебне • Примена правила мониторинга здравственог стања шума • Од укупне површине, 48 % је пољопривредно земљиште • Тенденција преласка на органску производњу и редукују потрошње минералних ђубрива и пестицида • Организовано и редовно одношење отпада у урбаним срединама	• Нису све угрожене врсте под заштитом • Присутни илегални токови сече и продаје шума • Недостатак мониторинга здравственог стања шума за специфична подручја у приватном и друштвеном власништву • Негативне тенденције промене намене земљишта – ливадског у шумско, пољопривредног у грађевинско, производног у непроизводно • Присутни ерозивни процеси и клизишта • Присуство загађених локалитета • Дивље депоније – велики притисак чврстог отпада на животну средину, речне обале... • Бомбардовање.... • Неплански приступ коришћењу пестицида и ђубрива • Недостатак релевантних база података • Недовољна примена органске производње • Неорганизовано одношење отпада у руралним подручјима – лоша инфраструктура, неповољна конфигурација терена, велика површина руралних области, недовољан возни парк и опрема (контејнери)

• Располагивши подаци о сакупљању отпада у урбаним срединама • Иницирано оснивање МСП-а која се баве сакупљањем отпада • Изградња Регионалне депоније „Дубоко“ - међуопштински ниво • Организовано сакупљање и транспорт медицинског отпада - инфективни и оштри предмети • Израда пројектне документације за депонију грађевинског материјала - предвиђена локација • Сертификат SCOBS програма за планирање и реаговање у кризним ситуацијама и јачање економске сигурности, као и сертификат у области шумарства • Основан Општински фонд за заштиту животне средине	• Недостатак примене одвајања сакупљања, транспорта и рециклаже отпада • Недостатак планског приступа санацији дивљих депонија • Недовољна средства у Општинском фонду за заштиту животне средине • Недовољно развијен НВО сектор који се бави заштитом животне средине • Недовољно изграђена свест свих учесника заштите животне средине
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
• Политичка воља за спровођење законских реформи у политици заштите животне средине • Унапређена законска регулатива и развојна национална документа у области заштите животне средине – развијени национални системи за управљање одређеним сегментима заштите животне средине • Усклађеност законске регулативе са стандардима ЕУ • Постоје национални фондови и могућност аплицирања општине • Приметна тенденција ефикасније сарадње на институционалном нивоу • Фондови ЕУ и других међународних донатора • Иницијални облици развоја МСП-а који се баве сектором заштите животне средине • Примена обновљивих извора енергије • Иницирани облици међуопштинске и регионалне сарадње - РРА	• Недовољно поштовање законске регулативе • Неусклађеност развојних докумената у примени на локални ниво • Надлежност – стручна служба ? • Декларативна усклађеност прописа са ЕУ стандардима – недовољни ресурси за примену прописа • Спор процес укључивања ЕУ • Недовољна примена знања и искустава у области приватног и јавног партнерства • Недовољно опредељена средства на републичком нивоу • Недовољна доступност информација у области заштите животне средине • Недовољна искоришћеност обновљивих извора енергије и расположивих ресурса • Економска криза и процеси транзиције и приватизације

Стратешки оквир у поглављу 5. представља визију и приоритете Општине Ивањица у области заштите животне средине.

4.3.2 ВИЗИЈА

Општина Ивањица

Уређена средина, оаза чисте природе, задовољних и одговорних грађана

4.3.3 ПРИОРИТЕТИ

1. Унапређење система управљања отпадом
2. Унапређење квалитета ваздуха
3. Адекватно управљање водама
4. Подизање нивоа свести грађана и капацитета локалне заједнице
5. Одржива експлоатација природних ресурса

ПРИОРИТЕТ 1. Унапређење система управљања отпадом

Постојећи проблеми

- 1) Недовољна територијална покривеност општине организованим одношењем отпада
- 2) Не постоји одвојено сакупљање и рециклажа отпада
- 3) Неадекватно одлагање отпада

Стратешки циљеви

1. Целокупна територија општине обухваћена организованим сакупљањем отпада
2. Организовано примарна селекција отпада
3. Одлагање отпада у складу са законским оквиром

ПРИОРИТЕТ 4. Подизање нивоа свести грађана и капацитета локалне заједнице

Постојећи проблеми

- 1) Неедуковано становништво
- 2) Непоштовање и неспровођење прописа
- 3) Недовољни капацитети јавног и цивилног сектора
- 4) Неадекватно праћење стања животне средине

Стратешки циљеви

- 1) Континуирана едукација становништва
- 2) Успостављен систем надзора над спровођењем прописа
- 3) Унапређени капацитети јавног и сектора
- 4) Адекватно праћење стања животне средине

Детаљан Акциони план је наведен у поглављу 6. са разрађеним стратешким и специфичним циљевима и одговарајућим пројектима уз одређивање партнера, рокова, износа и извора финансирања и индикатора.

Општина Ивањица
СЕКТОРСКИ ПЛАН ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Визија
Општина Ивањица – уређена средина, оаза чисте
природе, задовољних и одговорних грађана

Приоритет 1. Унапређење система управљања отпадом	Приоритет 2. Унапређење квалитета ваздуха	Приоритет 3. Адекватно управљање водама	Приоритет 4. Подизање нивоа свести грађана и капацитета локалне заједнице.	Приоритет 5. Одржива експлоатација природних ресурса.
Стратешки циљ 1.1. Обухваћено сво становништво	Стратешки циљ 2.1. Унапређен квалитет ваздуха у центру града	Стратешки циљ 3.1. Успостављен систем третмана отпадних вода	Стратешки циљ 4.1. Континуирана едукација становништва	Стратешки циљ 5.1. Успостављен систем адекватне експлоатације
Стратешки циљ 1.2. Организовавна примарна селекција и рециклажа	Стратешки циљ 2.2. Побољшана енергетска ефикасност објекта	Стратешки циљ 3.2. Комплетно изграђена и унапређена водоводна	Стратешки циљ 4.2. Успостављен систем надзора над спровођењем	Стратешки циљ 5.3. Подстицај развоја еко- туризма
Стратешки циљ 1.3. Одлагање отпада у складу са законским оквиром		Стратешки циљ 3.3. Комплетно изграђена и унапређена канализациона	Стратешки циљ 4.3. Унапређени капацитети јавног и цивилног сектора	

4.3.4 АКЦИОНИ ПЛАН

Општина Ивањица 	Стратегија заштите животне средине 2012-2022 АКЦИОНИ ПЛАН
--	--

Визија Општина Ивањица – уређена средина, оаза чисте природе, задовољних и одговорних грађана					
Приоритет 1. УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ					
Стратешки циљ 1.1. Ефикасно и организовано сакупљање отпада					
1.1.1. Специфични циљ : Обухваћено сво становништво организованим сакупљањем отпада до 2022. године					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
1.1.1.1.	Пројекат проширење услуга комуналног предузећа на територију читаве општине	ЈКП „Комунално“ Месне заједнице	2012-2016	15 000 + 5 000 + 100 000 = 120 000 евра Буџет општине 18% Фонд за заштиту животне средине 82%	набављено 20 5м3 и 20 1.1м3 контејнера возила – 1 камион смећар

1.1.1.2.	Унапређење ресурса ЈКП комунално – унапређење људских ресурса	ЈКП Комунално Општина Ивањица	2012-2016	40 000 евра Буџет општине 80% Донације 20%	Х нових радних места Х људи едуковано
1.1.2. Специфични циљ : До 2022.год. минимално 40% од укупно прикупљеног отпада представља секундарне сировине					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
1.1.2.1.	Пројекат постављања зелених острва	Општина Ивањица Јавно комунално предузеће	2012- 2014	26 000 евра Буџетски фонд за зжс 20% Донације 80%	Постављени контејнери за одвојено сакупљање отпада на 26 места у општини
1.1.2.2	Пројекат индивидуалне примарне селекције.	Општина Ивањица Јавно комунално предузеће	2013 -2015	50 000 евра Донације 50% Фонд за зжс 50%	Набављене индивидуалне посуде (кесе) Флајери 1 возило
1.1.3. Специфични циљ: Успостављен систем сакупљања опасног отпада из домаћинства до 2013.год.					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
1.1.3.1.	Увођење система за сакупљање опасног отпада из домаћинства	ЈКП Комунално Месне заједнице	2014 - 2016	20 000 евра Буџетски фонд за зжс 25% Фонд за зжс 75%	Организовано периодично сакупљање
1.1.3.2.	Изградња рециклажног дворишта	Општина Ивањица Фонд за зжс РС	2013	300.000 евра Фонд за заштиту животне средине РС	Изграђено рециклажно двориште

				и општински буџетски фонд за зжс	
Приоритет 1. УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ Стратешки циљ 1.2. Одлагање отпада у складу са законским оквиром					
1.2.1. Специфични циљ: Уклоњене све дивље депоније и рекултивисано земљиште до 2022.год					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
1.2.1.1.	Пројекат санације и рекултивације депоније Грбавчевица	Општина Ивањица ЈКП Министарство зжс	2013	950 000 евра Буџет општине 20% Фонд за зжс РС 80%	Санирана депонија према пројекту
1.2.1.2.	Уклањање и санација индустријске депоније Акон	ИТИ у стечају Општина Ивањица	2012	40.000 евра ИТИ у стечају Буџет општине	Санирана индустријска депонија Акон
1.2.1.3.	Организовање јавних радова за санацију и рекултивацију дивљих депонија и чишћење обала река	Општина Очистимо Србију	2012-2016	45 000 евра 9.000 евра годишње Општина Ивањица Министарство економије и регионалног развоја Очистимо Србију	Организовани јавни радови годишње за чишћење дивљих депонија и за чишћење река

1.2.2. Специфични циљ: Општина Ивањица до 2013.год. има организовано одлагање отпада на регионалној депонији „Дубоко“					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
1.2.2.1.	Изградња трансфер станице са постројењем за сепарацију	Општина Ивањица ЈКП Регионални центар „Дубоко“ Министарство зжс	2012-2013	250 000 евра Буџет општине донације	Изграђена трансфер станица и линија за сепарацију
1.2.2.2.	Пројекат унапређења система наплате	ЈКП	2012 - 2013	8 000 евра ЈКП	Промењен систем наплате са м2 на по члану домаћинства Анализа наплате по количини сакупљеног отпада, Сprovedен програм повећана наплате и увођење стимулативних мера
Приоритет 4. ПОДИЗАЊЕ НИВОА СВЕСТИ ГРАЂАНА И КАПАЦИТЕТА ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ Стратешки циљ 4.1. Континуирана едукација становништва					

4.1.1. Специфични циљ : Редовна континуирана едукација становништва у области заштите животне средине					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
4.1.1.1	Организација недеље заштите животне средине	Општина Ивањица ЈКП Локални медији школе	2012-2016	15000 евра Буџет општине	Саниране депоније, уређени простори, одржане радионице, анкете и конкурси
4.1.1.2.	Формирање еко- центра за еколошку едукацију становништва и волонтерске мреже за заштиту животне средине	Општина Ивањица Одред Извиђача, Планинарско друштво, Канцеларија за младе	2014	20 000 евра Буџетски фонд за жсдонације	Опремљен простор еко centa, спроведена кампања за волонтере и регрутовани волонтери
4.1.2. Специфични циљ : Увођење редовних едукација за децу предшколског и школског узраста					
Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
4.1.2.1.	Пројекат едукације ученика основних и средњих школа	Општина Ивањица Школе Канцеларија за младе	2012-2016	22 500 Буџет општине	Број предавања, радионица, трибина
4.1.2.2.	Подршка школским еколошким секцијама	Општина Ивањица Школе	2013-2016	15 000 евра Буџетски фонд за жс	Број основаних еколошких секција Набављен материјал за рад

Приоритет 4.
ПОДИЗАЊЕ НИВОА СВЕСТИ ГРАЂАНА И КАПАЦИТЕТА ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Стратешки циљ 4.2. Унапређени капацитети локалне самоуправе за планирање и анализу заштите животне средине

4.2.1. Специфични циљ : Ојачани капацитети службе за заштиту животне средине

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
4.2.1.1.	Кадровско и организационо јачање капацитета службе за заштиту животне средине	Општина Ивањица	2012	8.000 евра Буџет општине Ивањица	Једно радно место – надлежни орган за зжс
4.2.1.3.	Израда базе података за заштиту животне средине	Општина Ивањица Јавна предузећа и установе на локалном нивоу	2013	10.000 евра Буџет општине	Софтвер за прикупљање и анализу података зжс

4.2.2. Специфични циљ : Успостављен систем праћења индикатора

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
4.2.2.1.	Дефинисање подручја мониторинга и избор индикатора	Општина Ивањица Завод за јавно здравље Чачак	2012-2016	1000000 годишње 5000000 Буџетски фонд	Одабрани релевантни индикатори за мерење квалитета животне средине Извршена мерења на годишњем нивоу

Приоритет 4.
ПОДИЗАЊЕ НИВОА СВЕСТИ ГРАЂАНА И КАПАЦИТЕТА ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Стратешки циљ 4.3. Унапређена сарадња јавног, цивилног и приватног сектора

4.3.1. Специфични циљ : Подршка привреди у увођењу еколошких стандарда

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
4.3.1.1.	Јачање способносу локалне привреде за увођење еколошких стандарда	Општина Ивањица	2013-2016	3.000.000 год 12.000.000 Буџетски Фонд за зжс 25% Донације 75%	Додељена средства за суфинансирање увођења еколошких стандарда
4.3.1.2.	Информисање предузећа о обавезама и могућностима у области зжс	Општина Ивањица	2013	2.000 евра Буџет општине	Отварање линка на сајту и постављање релевантних информација

4.3.2. Специфични циљ : Унапређење активности НВО сектора

Број	Пројекат	ПАРТНЕРИ	Време	Износ и извор финансирања	ИНДИКАТОРИ
4.3.2.3.	Спровођење тренинга за чланове невладиних организација организација које се баве зжс	Општина Ивањица	2013	1500 евра Буџет општине	2 модула тренинга одржана
4.3.2.4.	Подршка НВО сектору одвајањем средстава за суфинансирање пројеката из буџета;	Општина Ивањица	2014	4.000 евра Буџет општине	Суфинансирање пројеката НВО сектора

4.4 ТРЕНУТНО СТАЊЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ У ОПШТИНИ ИВАЊИЦА

Током боравка у Ивањици 06.4.2012. и разговора са колегама Лидијом Ристић, еколошким инспектором у Општини Ивањица и Милојицом Чојбашићем, директором ЈКП „Комунално“ разматрано је споровођење пројеката наведених у Акционом плану Стратегије заштите животне средине Општине Ивањица.

За специфични циљ 1.1.1. Обухваћено сво становништво организованим сакупљањем отпада до 2022. године у оквиру стратешког циља 1.1. Ефикасно и организовано сакупљање отпада констатовано је да су сада 9 села из 8 месних заједница обухваћена организованим сакупљањем отпада, за наредне 2 године се планира укључивање још 2 или 3, док се за 5 година планира обухват свих центара месних заједница, односно већих села, тако да ће ван организованог система остати само удаљена мања села, односно засеоци. Тренутно је цена иста у Ивањици и селима, највећи проблем је, по очекивању, степен наплате, поготово у сеоским срединама које до скоро нису била у систему организованог сакупљања отпада и никада нису плаћала ту комуналну услугу. За пројекат 1.1.1.2. Унапређење људских ресурса ЈКП „Комунално“ највећи проблем је недостатак финансијских средстава због поменутог степена наплате, али и вишедеценијске неекономске цене комуналних услуга, односно њеног третмана као социјалне категорије.

Код специфичног циља 1.1.2. До 2022. године минимално 40 % од укупно прикупљеног отпада представља секундарне сировине одређен је концепт две канте или кесе (раздвајање рециклабилног дела комуналног отпада од преосталог, највећим делом органског дела отпада, негде названо концептом суво – мокро). Пројекат Индивидуална примарне селекције, као и специфични циљ 1.1.3. Успостављен систем сакупљања опасног отпада из домаћинства до 2013. године, који обухвата и пројекат Изградња рециклажног дворишта, морају да сачекају изградњу претоварне (трансфер) станице у оквиру Регионалног центра за управљање отпадом „Дубоко“. Исто важи и за пројекат санације и рекултивације тренутне званичне општинске депоније – сметлишта „Грбавчевица“. Код пројекта Уклањање и санације индустријске депоније „Акон“ договорено је одвожење индустријског отпада на спаљивање у цементаре при чему ће трошкове превоза заједнички сносити предузеће по начелу „загађивач, односно произвођач плаћа“, али и Општина.

Што се тиче најважнијег специфичног циља 1.2.2. Општина Ивањица до 2013. год. има организовано одлагање отпада на регионалној депонији „Дубоко“ његов кључни пројекат Изградња трансфер станице са постројењем за сепарацију касни због проблема са локацијом. Она је одређена (тврди се да је императив јер нема алтернативу), али није обезбеђена решавањем имовинско–правних односа, нити је усвојен план урбанистички план генералне регулације, неопходан за добијање локацијске дозволе у дугом и сложеном процесу градње објеката. План је тренутно у фази јавне расправе и очекују се његово скоро усвајање. Други пројекат у оквиру наведеног специфичног циља Унапређење система наплате је врло неизvestан, обзиром на своје осетљиве економске, социјалне и политичке аспекте. Он значајно зависи од економских и социјалних политика према комуналним делатностима и односа будућих власти на републичком,

регионалном и локалном нивоу, иако је цена комуналних услуга у надлежности само локалне власти. Нажалост, у актуелној изборној кампањи политичари, нарочито на локалним изборима, опет су обећавали да се цене комуналних услуга неће мењати, или ће мењати врло мало. При постојећим нереално ниским ценама то практично значи системско финансијско онемогућавање, чак и скромног, унапређења управљања отпадом, иако је потреба за брзим и значајним унапређењем више него очигледна и свима дуго позната.

У случају приоритета 4. Подизање нивоа свести грађана и капацитета локалне заједнице остваривање свих стратешких циљева и њихових пројеката је значајно лакше и захтева много мање финансијских средстава. Уз довољно добре воље и организационих способности све предвиђене активности се могу спроводити. Њих је најважније осмислити и спроводити као сталан процес, никако као једнократне догађаје и дешавања, јер се то брзо заборавља, не доводи до потребних промена у свести и понашању грађана, што значи и не даје готово никакве резултате осим симболичних. Треба тежити добро осмишљеним сталним, макар скромним активностима, поготово код деце, а не самодовољним, маркетиншки надуваним, али суштински празним, краткотрајним, често скупим догађањима којима је главни циљ медијска промоција, а не жељено образовање и подизање јавне свести.

Зачуђује чињеница да сектор НВО није ни у једном пројекту било ког специфичног циља није наведен као партнер, чак ни код Унапређења активности НВО сектора где је једини партнер Општина Ивањица, што је врло тешко разумети. Уколико у локалној средини нема озбиљних НВО у области заштите животне средине, у суседним градовима Чачку и Ужицу сигурно их има и могу се позвати на сарадњу.

4.5 РЕГИОНАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ЗА РЕГИОН „ДУБОКО“

Маја 2011. године конзорцијум страних инжењерско–консултантских компанија завршио је израду Регионалног плана управљања отпадом за регион Дубоко који још увек није добио сагласност надлежног министарства јер није урађена стратешка процена утицаја на животну средину за овај регионални план што је законска обавеза. Садржај плана је следећи:

- 1 УВОД
- 2 НАЦИОНАЛНИ ЗАКОНИ, ПРОПИСИ И РЕГУЛАТИВЕ
 - 2.1 Стратегија управљања отпадом
 - 2.2 Национални програм заштите животне средине
 - 2.3 Национално законодавство у управљању отпадом
- 3 САРАДЊА ИЗМЕЂУ ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА
 - 3.1 Правни основ за оснивање ЈКП Дубоко
 - 3.2 Обавезе ЈКП Дубоко
 - 3.3 Обавезе локалних самоуправа
- 4 ОСНОВНИ ПОДАЦИ О РЕГИОНУ
 - 4.1 Територија и становништво

- 4.2 Економске и комерцијалне активности у региону
- 4.3 Садашњи начин прикупљања и транспорта отпада
- 4.4 Активности у погледу рециклаже и друге опције за третман отпада
- 4.5 Одлагање отпада
- 4.6 Регионална санитарна депонија
- 5 ВРСТЕ И КОЛИЧИНЕ ОТПАДА
- 5.1 Подаци из Стратегије управљања отпадом
- 5.2 Врсте и количине отпада генерисаног у региону
- 5.3 Индустијски отпад
- 5.4 Опасан отпад
- 5.5 Специјални токови отпада
- 5.6 Искоришћен и одложен отпад
- 5.7 Отпад који ће се прихватити или отпремити у друге јединице локалне самоуправе
- 6 СТРАТЕШКИ ОКВИР
- 6.1 Усвајање принципа “нула отпад”
- 6.2 Понуда свеобухватних решења за управљање отпадом
- 6.3 Одговоран однос према отпаду
- 6.4 Економска оправданост
- 6.5 Повећано учешће приватног сектора у управљању отпадом
- 6.6 Повећана одговорност произвођача у управљању отпадом
- 6.7 Лидер у технологији
- 6.8 Локалне самоуправе као узор
- 7 УПРАВЉАЊЕ ТОКОВИМА ОТПАДА
- 7.1 Опште
- 7.2 Полазна тачка
- 7.3 Кампања за подизање јавне свести о отпаду
- 7.4 Сарадња са приватним предузећима
- 7.5 Кућни (комунални отпад)
- 7.6 Трансфер станице / ЕКО центри
- 7.7 Трансфер отпада
- 7.8 Органски отпад
- 7.9 Папир/Картон
- 7.10 Метали
- 7.11 Стакло
- 7.12 Пластика
- 7.13 Амбалажни отпад
- 7.14 Грађевински отпад и отпад од рушења
- 7.15 Специјални токови отпада
- 7.16 Одлагање
- 7.17 Испитивање нових опција у одлагању
- 7.18 Локалне самоуправе као узор
- 7.19 Комерцијални/индустијски отпад
- 8 РЕХАБИЛИТАЦИОНЕ МЕРЕ ЗА НЕРЕГУЛИСАНА СМЕТЛИШТА
- 9 ПРАЋЕЊЕ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И АКТИВНОСТИ
- 10 ПРОЦЕНА ТРОШКОВА И ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА
- 11 ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПЛАНИРАНИХ МЕРА И АКТИВНОСТИ

Регионални плана управљања отпадом (РПУО) је у потпуности испунио законом предвиђене обавезе у вези са садржином планова управљања отпадом, што је врло прегледно приказано следећом табелом.

	Национални закон прописује следеће захтеве у погледу садржаја Регионалног плана управљања отпадом	Поглавље у РПУО
1)	Очекиване врсте, количине и порекло укупног отпада на територији	5 5.1; 5.2; 5.3; 5.4; 5.5
2)	Очекиване врсте, количине и порекло отпада који ће бити искоришћен или одложен у оквиру територије обухваћене планом	5 5.6
3)	Очекиване врсте, количине и порекло отпада који ће се прихватити из других јединица локалне самоуправе	5 5.7
4)	Очекиване врсте, количине и порекло отпада који ће се отпремити у друге јединице локалне самоуправе	5 5.7
5)	Циљеве које треба остварити у погледу поновне употребе и рециклаже отпада у области која је обухваћена планом	6 7
6)	Програм сакупљања отпада из домаћинства	7.5
7)	Програм сакупљања опасног отпада из домаћинства	7.15
8)	Програм сакупљања комерцијалног отпада	7.19
9)	Програм управљања индустријским отпадом	7.19
10)	Предлоге за поновну употребу и рециклажу компонената комуналног отпада	6 7
11)	Програм смањења количина биоразградивог и амбалажног отпада у комуналном отпаду	7.8
12)	Програм развијања јавне свести о управљању отпадом	7.3
13)	Локацију постројења за сакупљање отпада, третман и одлагање отпада, укључујући податке о урбанистичко-техничким условима	7 7.6 11
14)	Мере за спречавање кретања отпада који није обухваћен планом и мере за поступање са отпадом који настаје у ванредним ситуацијама	7
15)	Мере санације неуређених депонија	8
16)	Надзор и праћење планираних активности и мера	9
17)	Процену трошкова и изворе финансирања за планиране активности	10
18)	Могућности сарадње између две или више јединица локалне самоуправе	3 5.7
19)	Рокове за извршење планираних мера и активности	7 11
20)	Друге податке, циљеве и мере од значаја за ефикасно управљање отпадом	

Закон о управљању отпадом чланом 14. прописује да регионални и локални планови управљања имају исту структуру садржаја наведену кроз 20 елемената у претходној табели. Не треба бити много паметан да би се схватило да је то непотребно понављање, односно дуплирање у плановима, што значи, најблаже речено, да то није добро решење. Очекивана последица тога је да израда локалних планови често представља преписивање, односно понављање елемената регионалног плана без неопходне детаљније и свеобухватније разраде оних елемената који су најбитнији за локални ниво (нпр. развој примарне селекције отпада, унапређење управљања опасним отпадом из домаћинстава, уклањање и санација дивљих депонија и сл). Логично је очекивати нешто слично и у случају предстојеће ревизије Локалног плана управљања отпадом Општине Ивањица која би требало да уследи 2013. године.

4.5.1 ПРИМЕНА ПЛАНИРАНИХ МЕРА И АКТИВНОСТИ

Aktivnosti	Odgovornost	Budžet 2011-2015 (Euro)	Budžet 2016-2031 (Euro)	Rok
KUĆNI (KOMUNALNI OTPAD)				
Primarna selekcija				
Uvođenje primarne selekcije u Užicu	JKP Užice			2011
Oprema - kontejneri	JKP Duboko	40,000		
Operacije	JKP Užice	100,000		
Proširivanje primarne selekcije u Užicu	JKP Užice			2021
Oprema - kontejneri	JKP Duboko		60,000	
Operacije	JKP Užice		150,000	
Uvođenje primarne selekcije u Čačku	JKP Čačak			2011
Oprema - kontejneri	JKP Duboko	25,000		
Operacije	JKP Čačak	100,000		
Proširivanje primarne selekcije u Čačku	JKP Čačak			2021
Oprema - kontejneri	JKP Duboko		30,000	
Operacije	JKP Čačak		150,000	
Uvođenje primarne selekcije u Ivanjici	JKP Ivanjica			2012
Oprema - kontejneri	JKP Duboko	20,000		
Operacije	JKP Ivanjica	75,000		
Proširivanje primarne selekcije u Ivanjici	JKP Ivanjica			2021
Oprema - kontejneri	JKP Duboko		25,000	
Operacije	JKP Ivanjica		100,000	
Proširivanje usluge prikupljanja otpada u regionu	JKP Duboko			
Oprema - kontejneri	JKP Duboko	120,000	180,000	2021
Operacije	JKP Arilje JKP Bajina Bašta	7,500 7,500	25,000 25,000	

Aktivnosti	Odgovornost	Budžet 2011-2015 (Euro)	Budžet 2016-2031 (Euro)	Rok
	JKP Čačak JKP Čajetina JKP Ivanjica JKP Kosjerić JKP Lučani JKP Požega JKP Užice	20,000 7,500 20,000 7,500 7,500 7,500 25,000	80,000 25,000 80,000 25,000 25,000 25,000 75,000	
Sortiranje				
Operacije	JKP Duboko	100,000	300,000	
Transfer statice				
Preprema pojedinačnih projekata za transfer stanice u svih 9 lokalnih samouprava	JKP Duboko	125,000		2011
Uspostavljanje primarnih transfer stanica	JKP Duboko	1,400,000		2011
Operacije	JKP Duboko	80,000	180,000	
Uspostavljanje sekundarnih transfer stanica	JKP Duboko	650,000		2015
Operacije	JKP Duboko	40,000	120,000	
Tercijarne transfer stanice – istraživanje potencijalnih lokacija	JKP Duboko		20,000	2017
Transfer otpada				
Kontejneri za transfer	JKP Duboko	300,000	80,000	2011
Operacije	JKP Duboko	1,000,000	3,000,000	
EKO Centri				
Priprema pojedinačnih projekata za Eko centre u svih 9 lokalnih samouprava	JKP Duboko	20,000		2011
Razvoj Eko centara	JKP Duboko	300,000	100,000	2011
Kontejneri za odvojeno prikupljanje otpada	JKP Duboko	150,000	40,000	2011
Operacije	JKP Duboko	50,000	150,000	

Aktivnosti	Odgovornost	Budžet 2011-2015 (Euro)	Budžet 2016-2031 (Euro)	Rok
Odvojeno prikupljanje pojedinačnih frakcija				
Staklo, Metal and plastika				
Postavljanje 3 kontejnera za odvojeno sakupljanje stakla, metala i plastike	JKP Anilje	5,000	5,000	2011
	JKP Bajina Bašta	5,000	5,000	2011
	JKP Čačak	15,000	15,000	2011
	JKP Čajetina	5,000	5,000	2011
	JKP Ivanjica	10,000	10,000	2011
	JKP Kosjerić	5,000	5,000	2011
	JKP Lučani	5,000	5,000	2011
	JKP Požega	5,000	5,000	2011
	JKP Užice	10,000	10,000	2011
Papir i karton				
Postavljanje kontejnera za odvojeno sakupljanje papira i kartona	JKP Anilje	5,000	5,000	2011
	JKP Bajina Bašta	5,000	5,000	2011
	JKP Čačak	15,000	15,000	2011
	JKP Čajetina	5,000	5,000	2011
	JKP Ivanjica	10,000	10,000	2011
	JKP Kosjerić	5,000	5,000	2011
	JKP Lučani	5,000	5,000	2011
	JKP Požega	5,000	5,000	2011
	JKP Užice	10,000	10,000	2011
Male baterije				
Postavljanje sistema kontejnera za odvojeno sakupljanje i rad sa malim baterijama	JKP Anilje	2,000	2,000	2014
	JKP Bajina Bašta	2,000	2,000	2014
	JKP Čačak	5,000	5,000	2014
	JKP Čajetina	2,000	2,000	2014
	JKP Ivanjica	4,000	4,000	2014
	JKP Kosjerić	2,000	2,000	2014
	JKP Lučani	2,000	2,000	2014
	JKP Požega	2,000	2,000	2014

Aktivnosti	Odgovornost	Budžet 2011-2015 (Euro)	Budžet 2016-2031 (Euro)	Rok
	JKP Užice	4,000	4,000	2014
Zeleni otpad				
Postavljanje kontejnera za probno kompostiranje - kućno	JKP Duboko	5,000	5,000	2012
Operacije (asistencija)		5,000	10,000	Kontinualno
Građevinski otpad i otpad od rušenja				
Određivanje lokacija za odlaganje ove vrste otpada	JKP Arilje	7,500	7,500	2011
	JKP Bajina Bašta	7,500	7,500	2011
	JKP Čačak	15,000	15,000	2011
	JKP Čajetina	7,500	7,500	2011
	JKP Ivanjica	15,000	15,000	2011
	JKP Kosjerić	7,500	7,500	2011
	JKP Lučani	7,500	7,500	2011
	JKP Požega	7,500	7,500	2011
	JKP Užice	15,000	15,000	2011
Operacije	JKP Arilje	5,000	5,000	2011
	JKP Bajina Bašta	5,000	5,000	2011
	JKP Čačak	10,000	10,000	2011
	JKP Čajetina	5,000	5,000	2011
	JKP Ivanjica	10,000	10,000	2011
	JKP Kosjerić	5,000	5,000	2011
	JKP Lučani	5,000	5,000	2011
	JKP Požega	5,000	5,000	2011
	JKP Užice	10,000	10,000	2011
Medicinski otpad				
Isporuca opreme i obuka za regionalni sistem prikupljanja otpada	JKP Duboko	20,000	30,000	2013
Opasan otpad				
Popis PCB-a	JKP Duboko	10,000		2011

Aktivnosti	Odgovornost	Budžet 2011-2015 (Euro)	Budžet 2016-2031 (Euro)	Rok
Prikupljanje i odlaganje ostalih vrsta opasnog otpada iz domaćinstava i od farmara	JKP Duboko	25,000	50,000	2011
Komercijalni / industrijski otpad				
Uspostavljanje sistema za odvojeno prikupljanje otpada	JKP Duboko / lokalne samouprave	20,000		2013
Monitoring				
Polazna tačka	JKP Duboko	10,000		2011
Praćenje implementacije i progressa	JKP Duboko	15,000	45,000	Godišnji nivo
Studije				
Testna proizvodnja RDF-a	JKP Duboko	5,000		2012
Studija o građevinskom otpadu i otpadu od rušenja	JKP Duboko	15,000		2013
Istraživanje tretmana za mokar otpad	JKP Duboko	20,000		2014
Biogas – Uraditi na osnovu studije koju je uradilo JKP Čačak	JKP Duboko	75,000		2014
Od otpada do energije (waste to energy) – uključujući i mogućnost uvođenja daljinskog grejanja	JKP Duboko	75,000		2014
Druge nove tehnologije	JKP Duboko		100,000	Kada budu identifikovane nove tehnologije
Privatna saradnja				
Ispitivanje gde je moguće ostvariti saradnju	JKP Duboko	10,000	20,000	Kontinualno
Promovisanje reciklažne industrije u regionu	JKP Duboko	30,000	30,000	2015
Podizanje svesti o otpadu				
Izrada strategije podizanja javne svesti (na svake dve	JKP Duboko	10,000	30,000	2011/godišnje

Aktivnosti	Odgovornost	Budžet 2011-2015 (Euro)	Budžet 2016-2031 (Euro)	Rok
godine)				
Implementacija aktivnosti iz strategije	JKP Duboko JKP Arilje JKP Bajina Bašta JKP Čačak JKP Čajetina JKP Ivanjica JKP Kosjerić JKP Lučani JKP Požega JKP Užice	30,000 5,000 7,500 30,000 5,000 10,000 5,000 5,000 7,500 20,000	30,000 5,000 7,500 30,000 5,000 7,500 5,000 5,000 7,500 20,000	2011/godišnje
Lokalne samouprave sprovode radionice i daju opremu	JKP Duboko JKP Arilje JKP Bajina Bašta JKP Čačak JKP Čajetina JKP Ivanjica JKP Kosjerić JKP Lučani JKP Požega JKP Užice	30,000 10,000 10,000 30,000 10,000 15,000 10,000 10,000 10,000 30,000	30,000 10,000 10,000 30,000 10,000 10,000 10,000 10,000 10,000 30,000	2015

5. Кикинда

5.1 ЛОКАЛНИ ЕКОЛОШКИ АКЦИОНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КИКИНДА

Општина Кикинда је једна од ретких општина која се проблематиком управљања отпадом озбиљно бавила у току предходне деценије. Одлуку о усвајању Урбанистичког пројекта санитарне депоније комуналног чврстог отпада за Град Кикинду донета је још 2002. године за локацији уз Теремијски пут. Пројектна документација за изабрану локацију на нивоу главних пројеката је урађена 2004. године. Још тада је закључено да је капацитет ове локације довољно велики да може да задовољи потребе и ширег региона, и тада је СО Кикинда као лидер приступила акцијама за формирање Региона за управљање отпадом. Иницијативу за формирање Региона подржале су и исказале изузетну заинтересованост општине: Бечеј, Нови Бечеј, Српска Црња и Кикинда.

Локални еколошки акциони план је урађен 2005. године уз помоћ Регионалног центра за животну средину за Централну и Источну Европу, Канцеларије у СЦГ, као веома озбиљан и квалитетан документ у чијој изради су поред стручних и одговорних лица из општне учествовали и национални експерти. Овај документ разматра интегрално управљање отпадом у општини и констатује да је то сложен систем који повезује све аспекте живота становништва, јавно здравље, животну средину, економски развој и даљи просперитет заједнице и даље наводи да интегрално управљање отпадом подразумева комплементарну употребу различитих поступака у циљу безбедног и ефективног руковања комуналним отпадом од момента сакупљања, транспорта, издвајања корисних компоненти, рециклаже, до коначног одлагања. Управљање отпадом се укључује у шири приступ управљања одрживим развојем општине, тј. не посматра се изоловано, већ као део ширег покрета ка стварању свести о заједници, животној средини и циљевима одрживости.

5.1.1 ЦИЉЕВИ

Истраживања на пољу управљања комуналним отпадом на територији Општине Кикинда обухватила су анализу тадашњег правног оквира и техничких услова за успостављање интегралног система управљања комуналним отпадом. Тада се дефинишу оквири система управљања комуналним отпадом из којих се види јасно сагледавање хијерархије управљања отпадом из којих су дефинисани практични приоритети кроз низ следећих активности:

- ▣ **утврђивање количина и карактеристика отпада на целој територији општине;**
- ▣ **организовање система прикупљања, транспорта и поступања са отпадом;**
- ▣ **организовање сепарације и сакупљања рециклабилних компоненти;**
- ▣ **рационализацију локација за коначно одлагање и у том циљу формирање трансфер станица и регионалних санитарних депонија;**
- ▣ **оснивање сабирних станица и рециклажних центара за прикупљање, сортирање и прераду секундарних сировина;**
- ▣ **увођење компостирања у сеоским и урбаним подручјима;**
- ▣ **санација, затварање и рекултивација постојећих сметлишта, као и уклањање и коначно решавање проблема дивљих, неконтролисаних сметлишта.**

5.1.2 АНАЛИЗА ПОСТУПАЊА СА ОТПАДОМ

У даљој разради овог документа детаљно је сагледано стање у управљању отпадом које је, на основу Одлуке о комуналном реду (Сл. лист Општине Кикинда бр. 5/94) додељено комуналном предузећу. Комунално предузеће се поред изношења смећа старало о коришћењу, одржавању и чувању депонија, и имало искључиво право коришћења смећа са депонија. Депоније су се уређивале према Програму уређивања грађевинског земљишта. О депонијама по насељима су се старале месне заједнице. Дирекција за изградњу града (раније Фонд комуналних делатности, грађевинског земљишта и путева) је задужена за санирање дивљих депонија на територији Општине Кикинда. На сметлиштима се није вршило издвајање секундарних сировина нити опасног отпада. Урађен је преглед насеља општине Кикинда и процењене просечне количине генерисаног (кућног и индустријског) отпада у насељима. ЈКП 6. „октобар“ је обављао делатност према програму за изношење смећа у коме су одређени број, тип и запремина контејнера као и време и начин изношења смећа.

Поред комуналног се прикупљао и отпад који има карактер инертног и неопасног отпада из индустријских погона у Кикинди, као и из установа, трговина и осталих комерцијалних и некомерцијалних објеката у граду, као и отпад из медицинских установа (који има карактер комуналног отпада). На територији која је обухваћена сакупљањем чврстог отпада постављено је 160 комада челичних контејнера запремине 5 m³, око 12.000 комада посуда од 50 l и 450 комада контејнера од 1,1 m³. За транспорт прикупљеног отпада од места сакупљања до места одлагања, комунално предузеће је располагало возним парком који се од 2 подизача, 6 аутосмећара, 1 трактора са приколицом и 2 булдожера. У Општини Кикинда као генератори медицинског отпада идентификовани су Здравствени центар и Завод за заштиту здравља Кикинда. На постојећем градском сметлишту се одлагао индустријски отпад из погона предузећа у Општини Кикинда. Индустријски отпад је сврстан у три групе:

- Група 1 – чврст индустријски отпад који се може одлагати на депонију индустријског отпада без претходног третмана
- Група 2 – отпадни материјал који се не може одлагати без претходног третмана
- Група 3 – чврст индустријски отпад који се може директно одлагати на депонију опасног отпада без претходног третмана.

Рециклажа индустријског отпада је заступљена у предузећима: „Ливница“ ад, МСК и „Хемик“ ад.

Сметлиште није задовољавало основне мере заштите, у смислу контролисаног одлагања и одређеног сабијања. Прекривање отпада инертним материјалом се вршило делимично, што је разлог ширења непријатног мириса и повремено дима и на великој удаљености (преовлађујући правац ветрова је од сметлишта према граду). Сметлиште је било неограђено и необезбеђено, што је све заједно омогућавало несметани приступ индивидуалним сакупљачима секундарних сировина, домаћим животињама, разним глодарима чиме су створени услови за разношење смећа по околини и ширења заразе преко животиња које су преносиоци заразних болести. На сметлишту није постојао

систем евакуације и контроле гасова. Техничка документација за санацију овог градског сметлишта је рађена 2000. и 2002. али није примењена, односно санација није извршена до тренутка израде ЛАЕП-а. У тренутку израде овог документа општина је чинила крајње напоре да на постојећој локацији уопште одлаже отпад јер више није било простора. Организовано сакупљање и прерада секундарних сировина није постојало, али постоје активности на сакупљању папира у количини од око 1.000 kg/дневно. Селекција рециклабилних материјала из отпада се обављала на самом сметлишту, ручно на примитиван и нехигијенски начин, при чему се углавном издвајају стари папир, метал, акумулатори и цигле (из грађевинског отпада). Из свих наведених разлога а у циљу решавања проблематике комуналног отпада, Скупштина Општине Кикинда је током 2002. године донела одлуку о изградњи нове санитарне депоније комуналног отпада на локацији уз Теремијски пут. У тренутку израде ЛЕАП-а, односно 2005.године завршене су следеће фазе: студија о избору локације, урбанистички пројекат и анализа утицаја на животну средину, као и израда главног пројекта. Даљом разрадом ове локације, учинили су се напори да локална депонија, иако је била предвиђена и намењена за потребе само Кикинде, прерасте оквире Општине Кикинда и постане регионална санитарна депонија. У том циљу, вршиле су се активности на стварању региона за управљање отпадом.

Нема поузданих података о количини генерисаног комуналног чврстог отпада по насељима, а његов састав и количина се само грубо процењивали. Сакупљање смећа није организовано, па становништво самостално износи смеће и то тракторима са приколицом или запрежним возилима. Сакупљени отпад се транспортује до полузваничних сметлишта које се налазе у самим или у близини насеља. Ова сметлишта су површине око 0.5–5 ha и у употреби су дужи низ година (и до 40). Сметлишта немају никакве мере техничке заштите. Не примењују се техничке мере одлагања отпада нити се отпад прекрива инертним материјалом. Сметлишта се једном годишње уређују утоваривачем. До тада нису предузете никакве активности на санацији постојећих сметлишта. Генератора индустријског отпада у насељима углавном нема. Не постоје сточна гробља за одлагање отпада анималног порекла, па се он закопава у приватној режији. Посебан проблем у насељу Мокрин представља непланско и недозвољено одлагање нафтне исплаке по целој територији насеља, у слободним депресијама, што представља велико загађење околине и опасност по здравље становника.

У Општини Кикинда се не спроводи интегрално управљање отпадом, већ се отпад само сакупља, транспортује и одлаже. Остали делови интегралног управљања који укључују акције на смањењу, поновном коришћењу, сепарацији и рециклажи отпада се примењују у врло рудиментарном и неорганизованом облику, без организоване мреже и базирани су на приватној иницијативи, легалног или нелегалног карактера. Анализе постојећег стања сакупљања, транспорта и одлагања отпада у Општини Кикинда показале су низ недостатака и многи поступци су у супротности са савременим схватањима и савременом праксом у поступању са комуналним отпадом. Сакупљање отпада се само делимично спроводи у општини Кикинда. (покривен цео град Кикинда и делом стамбени блокови у неким насељима). У осталим насељима се

отпад сакупља на добровољној основи, тј, становници сами доносе отпад, или месна заједница, делом и ЈКП (Мокрин) сакупљају у одређеном временском периоду. Усклађивање опреме за сакупљање није извршено.

5.1.3 АКЦИОНИ ПЛАН И МЕРЕ

Као резултат примењене методологије у изради ЛЕАП-а проистекле су конкретне активности и одређени носиоци тих активности.

Законодавно-политичке активности

- 1 Општина Кикинда Доношење одлуке о изради и усвајању Плана управљања отпадом и Усвајање плана за управљање отпадом
- 2 Општина Кикинда Доношење одлуке о забрани одлагања опасног отпада, нарочито исплаке на локалним сметлиштима и увођењу казни – елиминисање неконтролисаног одлагања опасног отпада
- 3 Општина Кикинда Доношење одлуке о формирању Радне групе за организацију региона за управљање отпадом – организација Региона за управљање отпадом у складу са националном стратегијом

Административне и инспекцијске активности

- 1 СО Кикинда План управљања комуналним отпадом у општини Кикинда и Усвајање Плана за успостављање интегралног система управљања отпадом и успостављање финансијске конструкције за реализацију
- 2 СО Кикинда, Месне заједнице, Фонд комуналних делатности – Програм затварања локалних сметлишта – усвајање програма за затварање локалних сметлишта, дефинисање приоритета и финансијска конструкција за спровођење
- 3 СО Кикинда, Комунална инспекција, Еколошка инспекција – Надзор над градским и локалним сметлиштима – побољшање одлагања отпада, заштита животне средине
- 4 Министарство науке и заштите животне средине – Сагласност за санацију локалних сметлишта – добијање сагласности на пројекте од стране Министарства
- 5 Општина Кикинда – Програм управљања животињским и кланичним отпадом – успостављање програма за управљање животињским отпадом и спречавање неконтролисаног одлагања
- 6 Општина Кикинда, Месне заједнице, Просвета, НВО – Програм едукације и обуке јавности у управљању отпадом – позитивне промене у управљању отпадом
- 7 Општина Кикинда, ЈКП – Програм развоја сортирања и рециклаже отпада – усвајање организације за успостављање сортирања и рециклажу

Техничко-технолошке активности

- 1 Општина Кикинда – Санација и рекултивација градске депоније – безбедно одлагање градског отпада, заштита животне средине
- 2 Месне заједнице – Санација, рекултивација и затварање сметлишта – елиминисање и одвожење отпада из месних заједница
- 3 Општина Кикинда – Уклањање дивљих сметлишта (град 4 и по месним заједницама) – елиминисање дивљих сметлишта
- 4 ЈКП, Фонд комуналних делатности – Набавка контејнера од 5 m³ – елиминисање дивљих сметлишта, побољшање сакупљања отпада
- 5 ЈКП, Фонд комуналних делатности – Набавка транспортних возила за сакупљање – проширење и побољшање сакупљања отпада
- 6 Општина – Изградња санитарне регионалне депоније – санитарно одлагање отпада на контролисан и безбедан начин
- 7 Општина – Изградња рециклажног дворишта – увођење издвајања корисних компоненти отпада

5.1.4 РЕЗИМЕ

Локални еколошки план општине Кикинда донет је 2005. године у потпуно транспарентном процесу у коме су од самог почетка активно учествовали грађани. Укључивању великог броја заинтересованих група и појединаца поклоњена је велика пажња у свим фазама његове припреме и израде. Проблеми који су идентификовани на основу анкете били су основ за одређивање приоритета којима се даље овај план веома озбиљно бавио. Управљање отпадом је приликом израде ЛЕАП-а, с разлогом, идентификовано као област чије је уређење од виталне важности за грађане Кикинде. Методолошки приступ који је том приликом коришћен базиран је на европском искуству и пракси. Такав приступ је резултирао јасним постављањем циљева који су у потпуности у складу са свим принципима и начелима управљања отпадом у ЕУ. Наравно, овако постављени циљеви довели су до добро и конкретно дефинисаних активности и носиоца њихове реализације.

5.2 ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ КИКИНДА

Општина Кикинда налази се у северном делу Баната на укупној површини од 782 km² у којој живи **67 002 становника**. Она обухвата **град Кикинду и 9 насељених места**: Банатска Тополу, Банатско Велико Село, Башаид, Иђош, Мокрин, Наково, Нове Козарце, Руско Село и Сајаан По последњем попису становништва у Општини Кикинда, који је обављен у априлу 2002. Године град Кикинда има 41.935 становника а 9 околних месних заједница има 25.067 становника, тако да цела општина Кикинда има 67.002 становника. (Подаци добијени од Завода за урбанизам – Кикинда).

План управљања отпадом припремио је Одсек за заштиту животне средине Секретаријата за инспекцијске послове и заштиту животне средине Општинске управе Кикинде. У припреми плана ослонили су се на домаћи кадар из редова запослених имајући у виду њихово стручно искуство и познавање реалне ситуације. Дугорочни циљ израде Локалног плана управљања отпадом је решавање проблема у области заштите животне средине и побољшање квалитета живота становништва остварењем жељених услова животне средине и очувањем природе засноване на одрживом управљању животном средином. Поред тима који је припремио предлог плана а на основу члана 58. Статута Општине Кикинда (Сл. лист Општине Кикинда бр.4/06, 2/08 19/08, 26/08, 7/09 и 18/09), Општинско веће Општине Кикинда на седници одржаној дана 15.03.2010. године донело је Решење о образовању и именовању комисије за утврђивање статуса депоније и израду Плана управљања отпадом. Наведена комисија образована је од представника Општинског већа Општине Кикинда, Секретаријата за инспекцијске послове и заштиту животне средине, Секретаријата за стамбено комуналне послове, грађевинарство и привреду, ЈП „Дирекција за изградњу града“ Кикинда, ЈКП „6. октобар“, Завода за јавно здравље Кикинда и приватног партнера „АСА Кикинда“ доо.

Задатак Комисије је био да на основу стања на терену, расположиве документације и обавеза у складу са Законом о управљању отпадом припреми предлог Плана управљања отпадом Општине Кикинда за период од 2010–2020 године. Ради израде Плана управљања отпадом Комисија за утврђивање статуса депоније и израду Плана управљања отпадом на седници одржаној дана 19.04.2010. године донела је предлог Одлуке којом Регионална санитарна депонија комуналног чврстог отпада у Кикинди на основу чињеничног стања и постојеће документације има статус општинске депоније. На седници Општинског већа одржаној дана 27.04.2010. године закључком је потврђен наведени статус исте.

5.2.1 УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Општи циљеви плана дефинишу основну оријентацију управљања отпадом за наредни период, као резултат развоја економије и индустрије наводећи као један од задатих **рециклажу и поновно коришћење отпада тј. очување еколошког капацитета средине уз поштовање хијерархије могућих опција управљања отпадом и идентификацију одговорности за отпад**. Планом се успостављају циљеве управљања отпадом за краткорочни и дугорочни период и одређују улоге појединих друштвеним факторима. Као кључни кораци наводе се прихватање веће појединачне одговорности за животну средину и активније учешће јавности у процесима доношења одлука.

Посебни циљеви у управљању отпадом Општине Кикинда су:

1. Рационално коришћење сировина и енергије и употреба алтернативних горива из отпада
2. Смањење опасности од депонованог отпада за будуће генерације

3. Ангажовање домаћег знања и домаћих економских потенцијала у успостављању
4. система управљања отпадом
5. Имплементација ефикасније административне и професионалне организације
6. Осигурање стабилних финансијских ресурса и подстицајних механизма за инвестирање и спровођење активности према принципима загађивач плаћа и/или корисник плаћа
7. Имплементација информационог система који покрива све токове, количине и локације отпада, постројења за третман, прераду и искоришћење материјала из отпада и постројења за одлагање отпада
- 8. Повећање броја становника обухваћених системом сакупљања комуналног отпада**
9. Успостављање стандарда за третман отпада
- 10. Смањење, поново коришћење, рециклажа и регенерација отпада**
11. Смањење опасности од отпада, применом најбољих расположивих техника и супституцијом хемикалија који представљају ризик по животну средину и здравље људи
- 12. Развијање јавне свести на свим нивоима друштва у односу на проблематику отпада**
- 13. Одрживо управљање отпадом**

5.2.2 НАЧИН ПОСТУПАЊА СА ОТПАДОМ

Организовано изношење комуналног отпада у Кикинди ЈКП „6. октобар“ врши од 1975. године. Одлагање се вршило према документацији на тада уређеној депонији стари Тополски пут. Од 2007. године поменута депонија је у поступку санације и рекултивације према постојећој пројектно техничкој документацији. Данас **услуге организованог изношења комуналног отпада врши „АСА Кикинда“ доо**, која је преузела од општине Кикинда обавезу Уговором број 01-18/31 од 12.12.2007. године.

Одлагање комуналног отпада са подручја целе општине врши се без третмана на Регионалну санитарну депонију комуналног чврстог отпада за коју је употребна дозвола број III-01-351-178/2008 добијена 07.07.2008. године од Секретаријата за стамбено, комуналне послове грађевинарство и привреду Општинске управе Кикинде. Управљање отпадом на подручју општине Кикинда врши се **према Програму којим је обухваћена Кикинда, насељена места општине Кикинда, индустрија и здравствене установе**. Програм се реализује кроз недељни распоред изношења смећа по данима и улицама. Одлагање отпада без претходног третмана (осим медицинског отпада) на месту настајања врши се на Регионалну санитарну депонију комуналног чврстог отпада у Кикинди. Локација депоније чврстог отпада за Кикинду, налази се на удаљености од центра града, у ваздушној линији, од око 5.5 km у правцу североистока. Локација се простире уз локални пут за Теремију (румунска граница) и заузима површину од 19 ha

11 ari i 42 m² укључујући пратеће садржаје, тело, саобраћајнице, заштитну зону, приступне путеве и објекте. Пројектовани капацитет депоније је 582,208m³, што одговара периоду одлагања од 21,3 године. Употребна дозвола добијена је за прву фазу реализације, док су пројектоване четири фазе изградње депоније.

Локација уз Теремијски друм се налази изван уже зоне заштите изворишта. Локација је удаљена више од 500 m од обала канала. Део заштићеног природног добра, који се налази на територији Општине Кикинда, удаљен је више од прописаних 1,5 km од разматране локације. Локација је такође је удаљена од аутобуске и железничке станице знатно више од 0,5 km, као и више од 2 km од здравствених објеката и прехранбене индустрије. Локација депоније се не налази у заштитном појасу магистралног или регионалног пута чија ширина износи 4 m. Граница комплекса санитарне депоније се скоро поклапа са ограђеним подручјем у коме се налазе сви садржаји у комплексу, укључујући и заштитни појас. Око границе комплекса, која је правоугаоног облика, налази се са једне стране пољски пут, са супротне стране Теремијски друм, док се са остале две стране налази пољопривредно земљиште. Ограда са источне стране до пољског пута, прати границу комплекса и у односу на њу је увучена минимум 2 m. Део ограде који се протеже дуж стране уз Теремијски друм, прати границу комплекса читавом дужином, на удаљености од минимум 2 m, изузев на улазу у депонију, где је ограда увучена дубље, а на тој површини ван ограде је предвиђен паркинг за путничка возила. На преостале две стране, граница комплекса је такође удаљена од ограде. У току 2008. године је укупно депоновано 11.960 m³ (период од шест месеци) а у току 2009. (период од једне године) 29.128 m³. Просечна дневна количина одложеног комуналног отпада је 100 t дневно, односно 130–150 m³ на основу измерених количина за период од шест месеци. Транспорт смећа врши шест специјализованих возила – ауто смећара и један ауто подизач.

У зонама колективног становања отпад се сакупља у контејнерима. У зонама индивидуалног становања свако домаћинство има своју посуду. Посуде за сакупљање кућног комуналног отпада су типизирани – капацитета 120 и 240 l. Укупан број посуда за сакупљање кућног комуналног отпада на територији општине Кикинда чија је запремина 120 l је 13.986, док је оних чија је запремина 240 l укупно 1.974. За потребе привреде ангажовано је укупно 82 контејнера. Медицински отпад се одлаже на депонију, претходно третиран, односно дезинфикован у аутоклаву, а чврсти делови отпада се самељу у млину и након тога се одлажу заједно са укупно генерисаним отпадом из Здравственог центра Кикинда и Завода за јавно здравље Кикинда. Одложени комунални отпад без издвајања секундарних сировина се компактира и застире слојем инертног материјала. До сада је у насељеним местима организованим начином одношења смећа обухваћено 84 % становника Кикинде и 67 % становника села. Укупна покривеност организованог одношења смећа за подручје Општине Кикинда је 78 %.

Услуге изношења смећа на Регионалну санитарну депонију комуналног чврстог отпада“ врши се према Решењу број V-38-13/2009, од 08.02.2010.године на које је локална самоуправа дала сагласност. **Начин наплате услуге одношења смећа је по**

члану домаћинства, за локације ван града Кикинде наплаћује се и одређена цена по километру а за поједине врсте отпада накнада је по тони преузетог отпада. Тренутни ценовник услуга изношења смећа је саставни део плана управљања отпадом. Проценат наплате је релативно висок, нарочито за отпад из домаћинства и у децембру 2009. године достигао је 93%.

На територији општине Кикинда тренутно има **27 дивљих сметлишта**, која су најчешће на местима уз локалне путеве и канале. Санација дивљих сметлишта безуспешно се обавља већ читав низ година, јер се саниране површине убрзо враћају у пређашње стање. Најчешћи састав овог отпада чине: гуме, комунални отпад из домаћинства (пелене за једнократну употребу, батерије, боцице од спрејева, амбалажа од кућне хемије...), бела техника, електрични уређаји, делови моторних возила (уљни филтери, акумулатори...), грађевински отпад, биоразградиви отпад (лишће, грање) и сл.

У општини Кикинда се одлаже комунални и индустријски отпад. Густине комуналног и инертног индустријског отпада израчунате су на бази процењеног морфолошког састава смећа. Морфолошки састав комуналног отпада за Кикинду одређен је као просечан на основу података за градове са сличним бројем становника, климатским условима, врстом привредне делатности и сличним степеном стандарда становништва, као и искуствених података добијених од комуналне организације која прикупља отпад.

Средња густина је један од основних параметара који дефинише величину простора за депоновање, као и остале прорачуне везане за одређивање броја и типова контејнера, транспортних средстава и механизације. За прорачун густине отпада у Кикинди коришћени су искуствени подаци о густинама појединих врста отпада. За Кикинду су усвојене средње густине несабијеног отпада за комунални и индустријски (нетачно наведено у плану као инертан) и оне редом износе $\rho_{cp} = 0,341 \text{ t/m}^3$ и $\rho_{cp} = 0,293 \text{ t/m}^3$.

Количина комуналног чврстог отпада, која се у просеку сакупи у општини Кикинда, износи око **55 t дневно**, док се индустријског отпада сакупи приближно **12 t дневно**. Укупна годишња количина чврстих отпада који ће се депоновати на санитарној депонији општине Кикинда, износиће 16.787t. Овај податак се односи на 2002. (нулту) годину и узет је као основица за даљи прорачун укупне количине отпада која ће се депоновати у предвиђеном периоду од 20–30 година. Капацитет и век експлоатације депоније израчунати су према укупној количини комуналног и неопасног индустријског отпада, по процени да ће број становника да стагнира на годишњем нивоу као и према величини расположивог простора. Према подацима из идејног решења, расположива запремина планиране санитарне депоније на изабраној локацији износи 582.008 m^3 , док се према прорачуну количине отпада и инертног материјала у сабијеном стању констатује се да ће век експлоатације санитарне депоније за Кикинду, када се укључи и завршни прекривни слој од 0,6 m на површини од 141.120 m^2 , износити 21,3 године.

Табела 5.1 Морфолошки састав комуналног отпада у Кикинди

Редни број	Компонента	Удео у укупној количини (%)
1.	Папир	14,1
2.	Текстил	4,8
3.	Метали	3,5
4.	Стакло и порцелан	4,5
5.	Гума и пластика	3,5
6.	Органске материје	19,9
7.	Пепео, шут, шљака	36,8
8.	Кости и месо	6,9
9.	Остало	6,0

План управљања отпадом ове општине само генерално описује поједине врсте и токове отпада а наводи као навеће генераторе индустријског отпада у Кикинди следеће привредне субјекте: „Прима продукт“ (нејестиви отпад поврћа), „Кикиндски млин“ ад (кукурузна и пшенична плева), „Агросеме“ (коров, семе, прашина), „Банини“ ад (отпадна пластична фолија), „Ливница Цимос“ ад и „Le Belier“ (ватросталне масе, шљака из електропећи, муљ, отпадни ливачки песак), „МСК“ (алумосиликати, уља за подмазивање, активни угаљ, песак са филтрационог поља, косорб), НИС Нафтагас (исплаке од бушења нафте), ИГМ „Тоза Марковић“ (хумус, отпадна глина, шкарт плочице). Предузеће „АСА Кикинда“ поред комуналног, прикупља и отпад који има карактер инертног и неопасног отпада из индустријских погона у Кикинди, као и из установа, трговина и осталих комерцијалних и некомерцијалних објеката у Општини Кикинда, такође и отпад из медицинских установа који има карактер комуналног отпада. **Издајање посебних токова опасног отпада као што су отпадна уља, акумулатори, електрична и електронска опрема се не врши.**

5.2.3 АКТИВНОСТИ И МЕРЕ

Локални план управљања отпадом општине Кикинда садржи детаљан програм активности од којих свакако треба издвојити намеру општине да **развија примарну селекцију, постави и отвори рецилажна дворишта и зелена острва, уклони дивља сметлишта и изврши рекултивацију старе депоније**. Програми подизања нивоа јавне свести су једини наведени као могуће одмах реализовани док је за све остале активности одложен почетак реализације.

Број	Активност	Одговорни субјекти	Период реализације
1.	Програм развоја сортирања и рециклаже - Увођење контејнера за рециклажу у административним зградама, банкама, школским и осталим установама	Општина Кикинда и „АСА Кикинда“ доо	Започети реализацију до 2 године, а реализовати од 5 година
2.	Пројектовање и отварање рециклажних дворишта и зелених острва - Отварање мин. 14 рециклажних дворишта - Отварање зелених острва на свим локацијама на којима се налазе продајно- прехранбени објекти	Општина Кикинда и „АСА Кикинда“ доо	Започети реализацију до 2 године, а реализовати од 5 година
	Програм едукације: - деце предшколске установе, - ученика основних и средњих школа - становника	Општина Кикинда и НВО	Започети реализацију одмах , а реализовати у континуитету
4.	Програм затварања локалних сметлишта	Општина Кикинда	Израда пројеката санације 2 године
6.	Рекултивација старе депоније	Општина Кикинда, ЈП „Дирекција за изградњу града“	3 године – према постојећој пројектној документацији
7.	Повећање броја становника обухваћених системом сакупљања отпада	Општина Кикинда и „АСА Кикинда“ доо	1 година
8.	Набавка нових контејнера	Општина Кикинда и „АСА Кикинда“ доо	2 године
9.	Набавка транспортних возила	Општина Кикинда и „АСА Кикинда“ доо	2 године
10.	2. фаза изградње депоније	Општина Кикинда и „АСА Кикинда“ доо	6 -10 година
11.	Отварање рециклажног центра	Општина Кикинда и „АСА Кикинда“ доо	8-10 година
12.	Унапређење система управљања посебним токовима отпада (отпадне гуме, отпадна уља...)	Општина Кикинда и „АСА Кикинда“ доо	У складу за обавезама из закона

На крају овај документ садржи Преглед послова из Плана управљања отпадом за подручје општине Кикинда у односу на постојеће стање управљања отпадом који се позива на раније описане врсте и количине отпада, наводи се могућност преузимања отпада из других општина и промена статуса депоније у складу са договорима са другим општинама. **Програм за сакупљање опасног отпада из домаћинстава не постоји**, али ће бити дефинисан и реализован кроз реализацију рециклажних дворишта и зелених острва. **Програм за сакупљање комерцијалног отпада из домаћинстава не постоји**, али ће бити дефинисан и реализован кроз реализацију рециклажних дворишта и зелених острва. **Програм управљања индустријским отпадом** обухватиће све сегменте управљања отпадом, кроз планове за управљање отпадом. **Предлог за поновну употребу и рециклажу компонената комуналног отпада** дефинисаће се по изградњи и пуштању у функцију рециклажних дворишта и зелених острва на подручју целе општине, а до тада ће се вршити спорадично и парцијално као до сада. **Програм смањења количина биоразградивог и амбалажног отпада у комуналном отпаду** може се дефинисати по изградњи и пуштању у функцију рециклажних дворишта и зелених острва на подручју целе општине, а до тада ће се вршити спорадично и парцијално као до сада. **Програм развијања јавне свести о управљању отпадом** предвиђен је у ЛЕАП-у Општине Кикинда и разрађен кроз акциони план истог. Постојеће неуређене депоније у 9 насељених места у овој општини ће се уредити за одлагање инертног отпада за потребе становништва.

На депонији у Кикинди која се до 2007. године користила за одлагање комуналног отпада, санација и рекултивација су започете према верификованој документацији. За остале депоније израдиће се пројектна документација у складу са прописима и у законском року.

Надзор и праћење планираних активности и мера врши надлежна инспекција министарства, покрајине и локалне самоуправе. **Процена трошкова није дефинисана, а као могући извори финансирања наведени су еколошки фондови републике, покрајине и локалне самоуправе, донације и други законом дозвољени извори**

5.3 РЕГИОНАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ЗА ОПШТИНЕ КИКИНДА, АДА И БЕЧЕЈ

Дана **29.07.2010.** закључен је Споразум о формирању регионалног система управљања комуналним отпадом, између општина: Кикинде, Аде и Бечеја. Чланом 5. Споразума дефинисана је обавеза израде Регионалног плана управљања отпадом и конституисање Комисије за израду истог у року од 30 дана. Комисија за израду предметног плана конституисана је Решењем о образовању и именовању комисије за израду регионалног плана управљања комуналним отпадом 30.08.2010. Општине Кикинда и Закључком Општинског већа Општине Бечеј III-501-170/10 од 14.09.2010. Комисију која је припремила план чинили су представници све три општине и то су:

1. Љиљана Милекић из Општине Кикинда

2. Мирослава Крнић из Општине Кикинда
3. Љубица Крунић из Општине Бечеј
4. Марко Ђапић из Општине Бечеј
5. Тибор Јухас из Општине Ада
6. Сима Сремчев из Општине Ада

Задатак комисије је да израде Регионални план управљања комуналним отпадом у складу са Законом и Споразумом, као и да предлог Плана доставе Општинском већу на разматрање, а након тога исти са добијеном сагласношћу надлежног покрајинског органа проследи и скупштинама на усвајање. Комисија је израдила регионални план следећег садржаја.

1.	УВОД
1.1.	Циљеви управљања отпадом
2.	ПРАВНИ ОКВИР У УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ
2.1.	Постојећи прописи у управљању отпадом
2.2.	Одговорности Локалне самоуправе у управљању отпадом
3.	РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА ТРАЈНО ОДЛАГАЊЕ ОТПАДА
4.	ПОДРУЧЈЕ ОБУХВАЋЕНО РЕГИОНАЛНИМ СИСТЕМОМ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ
4.1.	Општина Кикинда
4.1.1.	Положај општине Кикинда
4.2.	Општина Ада
4.2.1.	Општи географски подаци
4.2.2.	Демографски подаци
4.3.	Општина Бечеј
4.3.1.	Општи географски подаци
4.3.2.	Демографски подаци
5.	УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ У ОПШТИНИ КИКИНДА – садашње стање
6.	УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ У ОПШТИНИ АДА – садашње стање
7.	УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ У ОПШТИНИ БЕЧЕЈ – садашње стање
8.	ВРСТЕ ОТПАДА
8.1.	Индустријски отпад
8.2.	Неопасан отпад
8.3.	Опасан отпад
9.	ПОСЕБНИ ТОКОВИ ОТПАДА
10.	СИСТЕМ РАЗДВАЈАЊА И РЕЦИКЛАЖА ОТПАДА

5.3.1 ПИЉЕВИ И ПРАВНИ ОКВИР

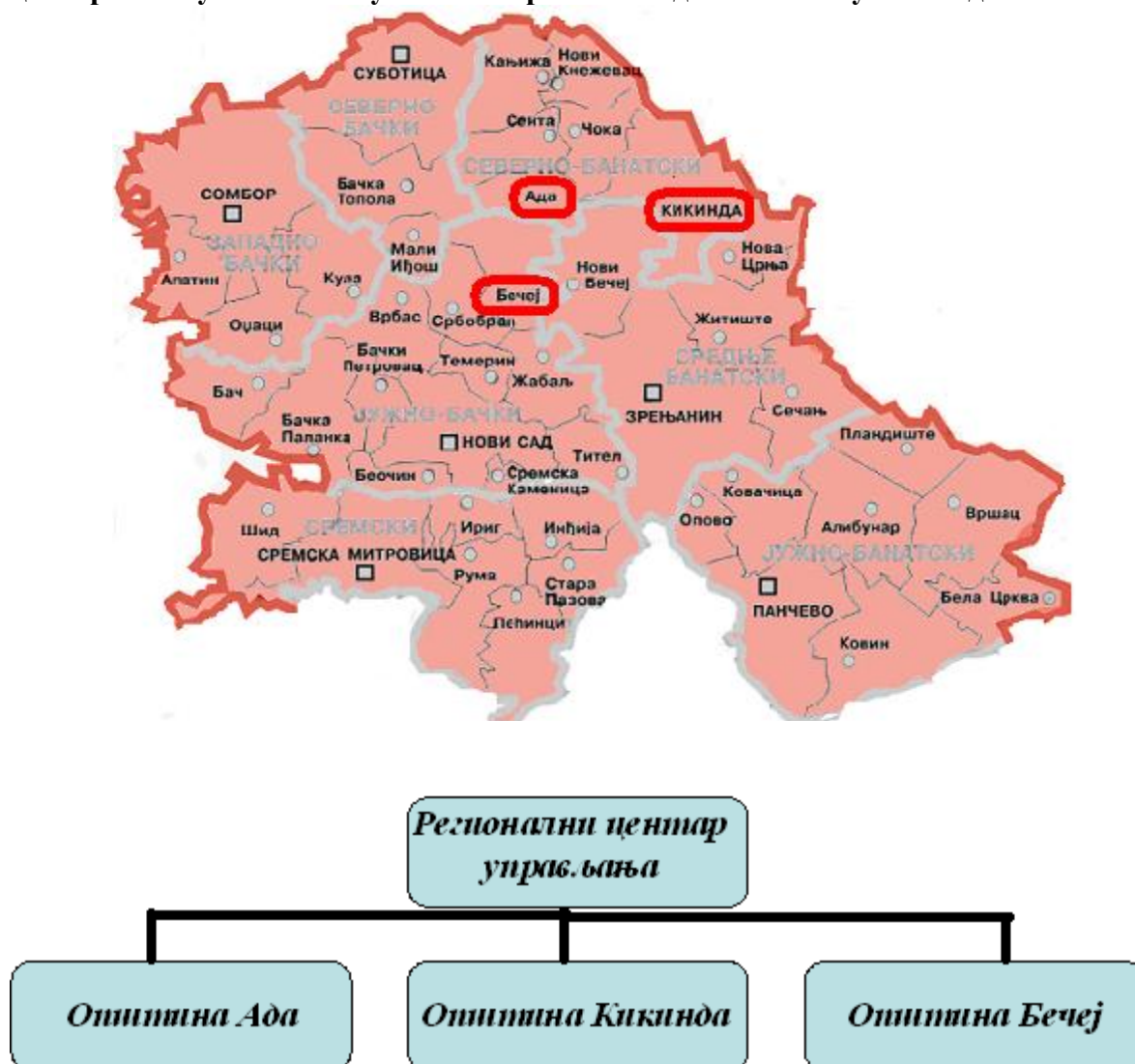
- Одлука о комуналном реду ("Сл. лист Општине Кикинда", бр. 18/2005)
- Одлука о одржавању чистоће и депоније ("Сл. лист Општине Кикинда", бр. 7/2007)
- Одлука о комуналним делатностима („Сл. лист Општине Бечеј“ , бр. 16/2006)
- Одлука о одржавању чистоће: („Сл. лист Општине Бечеј“ , бр. 7/2009)
- Одлука о поверавању обављања комуналне делатности сакупљања, одвожења и одлагања смећа и других природних и вештачких отпадака из стамбених, пословних и других објеката на територији општине Бечеј („Сл. лист Општине Бечеј“ , бр. 17/2008)
- Одлука о оснивању друштву „Потисје Бечеј“ доо за комуналне услуге („Сл. лист општине Бечеј“ , бр. 7/2009)
- Одлука о одређивању локације за одлагање грађевинског отпада и отпада од рушења објеката на територији Општине Бечеј („Сл. лист Општине Бечеј“, бр.8/10)
- Одлука о комуналним делатностима („Сл. лист општине Ада", бр. 7/2000)
- Одлука о одржавању чистоће на територији општине Ада („Сл. лист Општине Ада", број 11/10)
- Одлука о усвајању стратегије одрживог развоја Општине Ада 2010–2019. („Службени лист Општине Ада", бр. 16/09)
- Одлука о буџетском фонду за заштиту животне средине општине Ада („Сл. лист Општине Ада", бр. 5/10)
- Локални план управљања отпадом 2009 - 2013 („Сл. лист Општине Ада", бр. 11/10)
- Одлуку о заштити и мерама за заштиту животне средине од буке на територији Општине Ада („Службени лист Општине Ада", бр. 19/10)
- Одлуку о одређивању локације и оператера за одлагање грађевинског отпада и отпада од рушења објеката и осталог инертног неопасног отпада на територији Општине Ада – предлог

- Одлука о формирању ЈКП „Стандард“ Ада („Службени лист Општине Ада“, бр. 7/06 и 4/07).

5.3.2 МЕЂУОПШТИНСКИ СПОРАЗУМ

Количине комуналног отпада и пројекција 2020. године за општине потписнице Споразума о формирању регионалном систему управљања комуналним отпадом према подацима из Стратегије управљања отпадом Републике Србије за период од 2010-2019. године („Сл. гласник РС“, бр. 29/10).

Подручје обухваћено Регионалним планом чине општине: Севернобанатског округа: Кикинда и Ада и општина Бечеј која припада Јужнобачком округу. **Регионални центар за сакупљање комуналног чврстог отпада налази се у Кикинди**

Слика 5.1 Карта Војводине са приказом општина које чине

Регионални систем управљања комуналним отпадом

Табела 5.2 Општине потписнице Споразума регионалног система управљања отпадом

Назив општине	Површина (km ²)	Број становника	Број домаћинстава	Просечан број становника у домаћинству	Количина отпада (m ³ /години)
Кикинда	782	67.002	14.607	2.86	29.128
Ада	227	18.994	7.392		8.000
Бечеј	486	40.987	9.614	2.66	56.220
УКУПНО	1.495	126.983	31.613		93.348

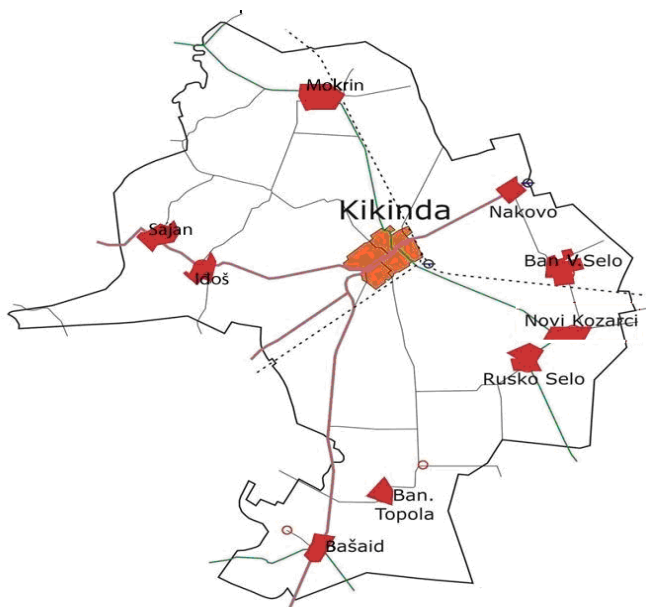
Потписивањем Споразума о формирању регионалног систему управљања комуналним отпадом, општине потписнице постављају заједничке задатке управљања комуналним отпадом. Према наведеном Споразуму Регионалним планом управљања отпадом се прописују услови за обављање делатности и рад постројења за управљање отпадом, права и обавезе оператера у обављању делатности оптимизације и рационализације трошкова, унапређења управљања, селекције и депоновања комуналног отпада, начин доношења одлука као и друга питања од значаја за организацију и спровођење управљања комуналним отпадом. **Учесници споразума појединачно потписују уговоре са оператером.**

Табела 5.3 Количине комуналног отпада у општинама региона

Локална самоуправа	Број становника према попису из 2002. године	Количина произведеног отпада 2009. године (t)	Пројекција количине произведеног отпада 2020. године (t)
Кикинда	67.002	16.384	23.265
Ада	18.994	3.988	5.663
Бечеј	40.987	10.015	14.221
УКУПНО	126.983	30.387	43.149

5.3.3 ОПШТИНЕ РЕГИОНА

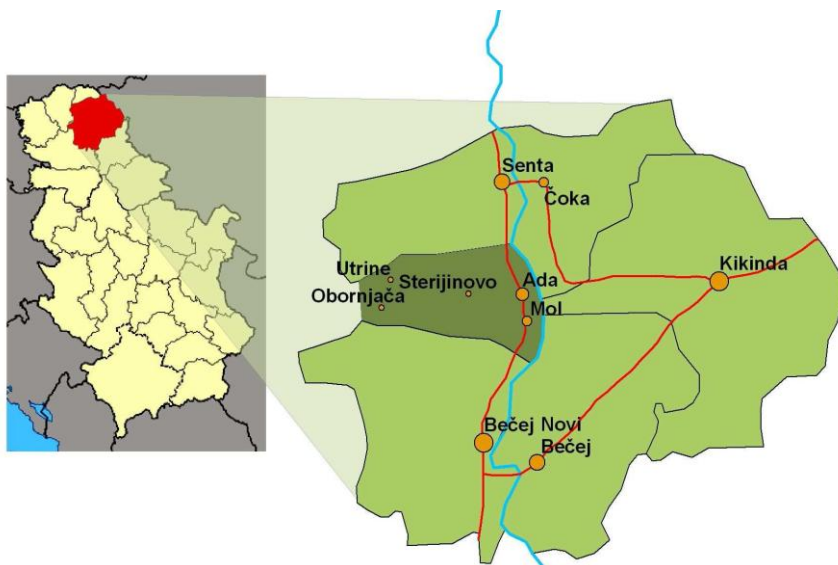
ОПШТИНА КИКИНДА

Слика 5.2 Територија Општине Кикинда

Општина Кикинда налази се у северном делу Баната на укупној површини од 782 km² у којој живи 67.002 становника. Обухвата Кикинду и 9 насељених места: Банатску Тополу, Банатско Велико Село, Башаид, Иђош, Мокрин, Наково, Нове Козарце, Руско Село и Сајан. Општина Кикинда је и седиште Севернобанатског округа који обухвата општине: Кикинда, Ада, Чока, Сента, Кањижа и Нови Кнежевац.

ОПШТИНА АДА

Слика 5.3 Територија Општине Ада

Општина Ада је смештена у средишњем делу источне Бачке, на десној обали Тисе. Окружена је општинама: Сента, Чока, Нови Бечеј, Кикинда, Бечеј и Бачка Топола. Заузима површину од 228,6 km² на којој живи око 18.994 становника у 5 насељених места: Ада, Мол, Стеријино, Утрине, Оборњача. У саобраћајном смислу путна мрежа је добро развијена. По осовини север–југ пролази регионални пут Р-122 од Новог Сада до Хоргоша односно државне границе са Републиком Мађарском. Према последњем попису становништва 2002. године, у 5 насеља општине Ада живи 18.994 становника, а у центру општине живи 55,5 % становника. Ако посматрамо заједницу насеља Ада и Мол, онда је концентарција становништва у ова два насеља екстремно висока, јер ту живи 91 % општинске популације.

ОПШТИНА БЕЧЕЈ

Слика 5.4 Општина Бечеј

Општина Бечеј налази се на средини војвођанског тока реке Тисе, мало северније од строгог географског средишта Војводине, а на самој граници Бачке и Баната. Општина има повољан географски положај јер кроз њу пролазе путеви према Новом Саду, Србобрану, Бачкој Тополи, Сенти и Новом Бечеју и повезују је са осталим делом Војводине. Општина Бечеј се састоји од 6 насеља, једног градског (Бечеј) и 5

сеоских (Бачко Градиште, Бачко Петрово Село, Радичевић, Милешево и Дрљан, Пољанице), а центар општине је насеље Бечеј. Укупна површина општине је 487 km², што чини 2,27 % укупне површине Војводине. Мрежа путева (регионалних и магистралних) у општини Бечеј је релативно добро развијена. По подацима из 2002. године у општини Бечеј живи 40.987 становника, од тога је 63 % представљало урбано становништво, док је 27 % представљало сеоско становништво.

5.3.4 НАЧИН ПОСТУПАЊА СА ОТПАДОМ

КИКИНДА

У општини Кикинда услуге организованог изношења комуналног отпада врши „АСА Кикинда“ доо, која је преузела од Општине Кикинда обавезу Уговором број 01-18/31 од 12.12.2007. године. Одлагање комуналног отпада са подручја целе општине без третмана (осим медицинског отпада) врши се на Регионалну санитарну депонију комуналног чврстог отпада за коју је употребна дозвола број III-01-351-178/2008 добијена 07.07.2008. године од Секретаријата за стамбено, комуналне послове грађевинарство и привреду Општинске управе Кикинде. Управљање отпадом на подручју Општине Кикинда врши се према програму којим је обухваћена Кикинда, насељена места Општине Кикинда, индустрија и здравствене установе. Програм се реализује кроз недељни распоред изношења смећа по данима и улицама. **Просечна дневна количина одложеног комуналног отпада је t 100 дневно, односно 130–150 m³** на основу измерених количина за период од шест месеци (начин поступања са отпадом је у потпуности преузет и Плана управљања отпадом општине Кикинда).

АДА

Комунална депонија на коју се још увек одлаже отпад у општини Ада налази се на северозападном делу насеља Ада. Удаљена је од првих стално насељених кућа око 300 m. Почела се користити 1983. године. Површина депоније је 8 ha. Обухваћено је 6.728 домаћинстава или 85 % од укупног броја домаћинстава на територији општине Ада. Запремина депоније је 280.000 m³. **Годишње се на њу депонује око 8.000 m³ комуналног отпада.** Ради санације и рекултивације депоније, у складу са тадашњим Законом о заштити животне средине, 2002. године је израђен Пројект санације и рекултивације са пројекцијом могућег периода коришћења депоније комуналног отпада, од стране овлашћеног инсититута из Новог Сада, на коју су прибављене све сагласности од надлежних институција и министарстава.

Депонијом управља ЈКП „Стандард“ Ада, који обавља делатност скупљања и транспорта комуналног отпада и који је инвеститор на радовима који се тренутно обављају. Депонија је опремљена у складу са прописима оградом, портирницом, биотрновима за дегазацију, булдожером за разастирање и набијање, ободним каналима за дренажу процедурне воде, дренажним системом и базенима за пречишћавање воде кроз и око депоније. Око депоније је посађен широк појас заштитног зеленила. На депонији се не врши селекција отпада. **Депонија комуналног отпада (постојећа општинска**

депонија у Ади) ће бити у функцији до успостављања региона и приступања општине Ада регионалној депонији у складу са условима предвиђеним законима и подзаконским актима. Након престанка коришћења општинске депоније потребно је извршити њену санацију и рекултивацију на основу пројектне документације. Укупан број становника општине Ада је 18.944 становника, од чега 16.333 чини градско и 2.611 чини сеоско становништво. Комунално предузеће опслужује 6.718 градских домаћинстава (90 %) и 673 сеоских (10 %).

Подаци о количинама сакупљеног отпада у општини су разнородни и базирају се на паушалним проценама, а не на егзактним мерењима и праћењу кроз дужи временски период, како прописују стандарди и норме. У циљу добијања валидних података о количинама отпада који настаје у општини, у овом Плану усвојена је методологија која се базира на утврђивању дневне продукције отпада на територији општине Ада. Опште је узето да се неселектованог комуналног отпада произведе по становнику 300 кг у току годину дана у растреситом стању.

Слика 5.5 Званична депонија Општине Ада

Табела 5.4 Могуће количине комуналног отпада према броју становништва

Општина Ада	Становништво (2002. године)	Количина отпада (kg/година)
Сеоско	1.661	498.300
Градско (Ада+Мол)	17.333	5.199.900
Укупно	18.994	5.698.200

Проблем одлагања индустријског отпада у општини Ада решава се на следеће начине:

- одлагањем на бивше јамуре и складишта или депоније у кругу фабрике
- одлагањем на комуналној депонији (неопасан индустријски отпад).

Медицински отпад из Дома здравља у Ади се раније одлагао на депонију комуналног отпада. Посебан третман медицинског отпада се врши у оквиру Дома здравља и односи у Суботицу где се прерађује. Отпад се одлаже у контејнере који су предвиђени за одлагање медицинског отпада и који су приступни свима.

Евиденција о посебним токовима отпада како су дефинисани у Закону о управљању отпадом углавном се не врши. Према расположивим подацима из индустријских постројења може се закључити следеће:

1. коришћени акумулатори – углавном се враћају испоручиоцу
2. неупотребљива возила – продају се предузећима за откупљивање
3. старе гуме – углавном се не складиште и овај проблем се мора решити у што краћем року
4. отпадна уља – складиште се у привременим складиштима која се налазе у фабричким круговима
5. РСВ отпад – нема података
6. опасан отпад – опасан отпад који се налази у комуналном отпаду из домаћинства завршава на општинској депонији, док се индустријски углавном продаје или извози
7. електронска опрема – нема података
8. муљ из постројења за третман отпадних вода – општина Ада нема постројење за третман отпадних вода.

У Општини Ада, услуге које се односе на уклањање комуналног отпада могу се сврстати у задовољавајуће. Поред отпада из домаћинства највише је заступљен комерцијални отпад то јест отпад из продавница, угоститељских објеката, пословних објеката итд. Наведени објекти одлажу отпад у контејнере предвиђене за отпад из домаћинства у централним деловима насеља у општини. На подручју сеоских насеља у Општини Ада, највеће активности су у домаћинствима и пољопривредном сектору, а најмања у комерцијалном и малој привреди. У складу са тим, поред отпада из домаћинства, највише је заступљен пољопривредни отпад. У удаљеним сеоским насељима у општини Ада нису организовани сакупљање и транспорт отпада. На територији Општине Ада ЈКП „Стандард” Ада располаже са 20 контејнера запремине 5м³ и 8 контејнера запремине 8м³. **Из досадашње праксе може се закључити да је ово недовољан број контејнера, да нису изграђени простори за постављање истих, да не постоје контејнери за раздвајање секундарних сировина, као ни контејнери за специјалне отпаде (уља, гуме) и контејнери за опасан отпад (медицинске установе). Мора се нагласити да се и кабасти отпад сакупља само једном у току године, у оквиру пролећне акције уређења града.**

ЈКП које врши сакупљање и транспорт отпада на територији општина Ада, располаже следећом опремом:

- аутосмеђар са потисном плочом

3 ком.

173

- трактор са приколицом	1 ком.
- трактор гусеничар (који се користи за рад на самој депонији)	1 ком.
- аутоподизач	1 ком.
- цистерна за пијаћу воду	1 ком.
- возило цистерна за чишћење септичких јама	1 ком.

Сакупљање отпада се врши једанпут седмично по улицама у складу са посебним Програмом, док се у осталим деловима насеља контејнери празне по потреби кад се напуне. Може се закључити да у сфери сакупљања и транспорта отпада у општини Ада постоји више недостатака:

1. сакупљање и транспорт отпада врши се само у Ади и Молу (што за последицу има стварање дивљих депонија)
2. недовољан број контејнера
3. непостојање контејнера за раздвајање секундарних сировина
4. непостојање контејнера за специјалне отпаде
5. непостојање контејнера за медицински и други опасан отпад
6. ретко сакупљање кабастог отпада.

БЕЧЕЈ

Општина Бечеј одлаже отпад на постојећу депонију комуналног чврстог отпада „Ботра“, која се налази у јужном делу насеља Бечеј, на удаљености од 150 m од првих кућа, 300 m од пута за Нови Бечеј и око 2000 m од реке Тисе. Депонија „Ботра“ се налази на земљишту у друштвеној својини, са носиоцем права коришћења Општином Бечеј укупне површине 6 ha 27 ag и 40 m², али је за одлагање отпада могуће користи око 3 ha, због ободних насипа и дела којим пролазе далеководи. Депонија је делимично ограђена жичаном оградом што до одређене мере умањује количину смећа коју разносе ваздушне струје и животиње, а њеним постојањем је и отежан приступ неовлашћеним лицима. **На депонији не постоји контрола одлагања отпада**, па се отпад одлаже на неадекватна места, а поред тога, одлаже се и животињски као и друге врсте отпада поред комуналног. Отпад је на локацији измешан са земљом и периодично се помоћу механизације разгрће и гура ка ивици депоније.

Скупштинском одлуком општине Бечеј основано је мешовито предузеће „Потисје–Бечеј“ д.о.о. Бечеј, којем су поверене комуналне делатности сакупљања, одвожења и одлагања смећа и других природних и вештачких отпадака из стамбених, пословних и других објеката на територији општине Бечеј, на време од 20 година, почев од 01.09.2008. године. Број запослених на управљању отпадом је 28 (26 мушкараца и 2 жене), а предузеће располаже са релативно новом механизацијом што се може видети у наредној табели.

Опрема за сакупљање отпада	Број јединица за сакупљање отпада (комада)	
Контејнери до 5 m ³	10	
Контејнери до 1100 l	58 (1.100 l) 64 (900 l)	
Канте до 50 l	-	
Канте до 80 l	700	
Канте од 120 l	4.500	
Кесе	-	
Остало	-	
Механизација за сакупљање отпада	Број возила	
Аутоподизачи	1	
Смећари	3	
Трактори са приколицом	1	
Остало	-	
Опис механизације (годиште, капацитет, исправан или неисправан)	Аутоподизач: 1. год: 1985. кап: 5-7m ³ , исправан Аутосмећар: 1. год: 2002. кап: 23 m ³ , исправан 2. год: 2004. кап: 10 m ³ , исправан 3. год: 2006. кап: 11 m ³ , исправан Трактор: 1. год: 1984. Приколица: 1. год:1984. носивост: 5t	
Механизација на депонији (врста и број)	Трактор гусеничар	1 Булдожер
Опис механизације (годиште, капацитет, исправан или неисправан)	1. Булдожер ТГ 110д, исправан	

Табела 5.5 Количина комуналног отпада у Општини Бечеј

Назив општине	Број становника 2002. године	Количина отпада m ³ /години
Општина Бечеј	40.987	56.220 m ³

Просечна количина комуналног отпада која се сакупи у растреситом стању износи 195 m³, који морфолошки највећим делом чини грађевински отпад 38 %, органски отпад 12 %, потом по 8 % отпада чине папир и отпад са јавних површина, док је удео осталих фракција мањи од 5 % (гума, стакло, метал, текстил, пластика итд.) Према подацима „Потисја–Бечеј“ доо, на територији Општине Бечеј се врши сакупљање секундарних сировина (ПЕТ), 700 kg месечно издвоји из ПЕТ–кавеза, а око 1.000 kg месечно се издвоји са депоније. Места издвајања секундарних сировина су распоређена на улици и на сметлишту.

На територији Општине Бечеј структуру привредне делатности чине: примарна пољопривредна производња, прерада пољопривредних производа, сточарство грађевинарство и производња грађевинског материјала, металопрерађивачка делатност, шумарство, нафтна индустрија, дрвно–прерађивачка, текстилна и услужна делатност. Најважније привредне субјекте у општини Бечеј представљају: „Сојапротеин“ ад, ПИК „Бечеј“ ад, „Линде Гас Србија“ ад, „Фадип“ Бечеј, „БАГ“ Бачко Градиште, „ФИТ – Фасадне облоге IGM“ Бечеј, „KNOTT – Аутофлекс“ доо. **Поступање са индустријским отпадом није адекватно**, нити је у складу са законским захтевима. Генератори отпада у општини принуђени су да проналазе решења која нису у складу са техничким нити нормама заштите животне средине и то одлагањем на привремена одлагалишта углавном у кругу предузећа и то врло често на неадекватан начин или на приватним и јавним површинама. Рециклажа отпада у индустријским оквирима се највећим процентом односи на рециклажу метала и папирног отпада (продајом предузећима која прерађују метал и папир) и рециклажу амбалаже (враћањем добављачу на даљу прераду).

Као у целој Србији, тако и у Општини Бечеј не постоји депонија или трајно складиште опасног отпада које се декларише као стално одлагалиште опасног отпада и које задовољава основне критеријуме безбедног одлагања. Дом здравља Бечеј броји 264 запослена лица (214 жена и 50 мушкараца) који је према достављеним подацима у поступку решавања финансијских питања набавке опреме, обезбеђења просторија и обуке кадрова за прикупљање инфективног и оштрог инфективног отпада и његове предаје институту за јавно здравље Војводине ради уништавања. Дом здравља поседује 7 контејнера од 1,1 m³ и 5 од по 5 m³ за одлагање медицинског отпада који се празне једном до два пута недељно и налазе се ван медицинске установе. Ова установа генерише дневно 2 m³, односно 0,04 t отпада, док дневна количина опасног медицинског отпада износи 1 m³, односно 0,02 t. Два запослена лица су обучена за управљање медицинским отпадом, а за одвајање појединих врста отпада извршиће се обука лица која раде на пословима хигијенских одржавања.

Општина Бечеј је општина која броји 40.987 становника, у којој се производе значајна количина отпада, међутим у претходном периоду нису се разматрале могућности било каквог третирања отпада.

На подручју општине Бечеј је урађен попис неуређених депонија и утврђено је да их има шест. У сваком насељеном месту (осим „Ботре“ у Бечеју) постоји по једна депонија, која се више не користи за одлагање отпада. Мањи број дивљих депонија се налази око насеља и у коридорима путева, уз канале, на ливадским површинама и ловним ремизама, на целој територији општине. Највећи део овог комуналног отпада је органског порекла који би се одговарајућим третманом (компостирањем) могао прерадити, односно користити као сировина за органско ђубриво.

5.3.5 АКТИВНОСТИ И МЕРЕ

Како је један од општих циљева овог плана смањење и контрола утицаја отпада на животну средину он даље у општој форми разматра могућности постављања рециклажних дворишта, зелених острва и изградње трансфер станице. У оквиру општинског рециклажног дворишта и центра, постоји могућност изградње општинске трансфер станице, где би се после издвајања комерцијалног отпада, извршило пресовање отпада који би се отпремао на регионалну депонију. Овако пресован отпад смешта се у специјалне контејнере који у многоструку појефтинијују транспортне трошкове од Аде и Бечеја до регионалне депоније. У пракси овако пресован отпад за одлагање који се транспортује у специјалном контејнеру је запремине 3 до 4 запремине обичног камиона смећара. Одвојено сакупљање биоотпада у општини Кикинда, Ада и Бечеј могуће је организовати постављањем обележених контејнера за одвајање биоотпада на зеленим острвима и рециклажним двориштима као и постављањем великих контејнера на локацијама у граду и селима у сезони када је количина биоотпада највећа (пролеће, јесен).

Акциони план практично садржи потпуно преузете активности Локалног плана управљања отпадом Општине Кикинда док за остале две општине није приказан.

5.3.6 РЕЗИМЕ

Очекиване врсте отпада за подручје региона дефинисани су појединачним Уговором са оператером. Потписивањем Споразума о формирању регионалног систему управљања комуналним отпадом, општине потписнице постављају заједничке задатке управљања комуналним отпадом. Према наведеном Споразуму Регионалним планом управљања отпадом се прописују услови за обављање делатности и рад постројења за управљање отпадом, права и обавезе оператера у обављању делатности оптимизације и рационализације трошкова, унапређења управљања, селекције и депоновања комуналног отпада, начин доношења одлука као и друга питања од значаја за организацију и спровођење управљања комуналним отпадом.

Очекиване врсте, количине и порекло отпада који ће бити искоришћен или одложен на подручју општине Кикинда дефинисане су Урбанистичким пројектом санитарне депоније комуналног чврстог отпада за град Кикинду, Институт „Кирило Савић“ ад Београд, 2001. године, и Програмом изградње санитарне депоније комуналног чврстог отпада за град Кикинду, Институт „Кирило Савић“ ад Београд 2003. године са могућношћу повећања количине у зависности од технологије одлагања. Све врсте отпада које нису комунални отпад решаваће се у складу са усвојеним Планом и количином наведеном у истом. **Програм сакупљања отпада из домаћинства** дефинисан је појединачним Уговорима са општинама Кикинда, Ада и Бечеј. **Програм за сакупљање опасног отпада из домаћинства** не постоји, али ће бити дефинисан и реализован кроз реализацију рециклажних дворишта и зелених острва. **Програм за сакупљање комерцијалног отпада** не постоји, али ће такође, бити дефинисан и реализован кроз реализацију рециклажних дворишта и зелених острва. **Програм управљања индустријским отпадом** обухватиће све сегменте управљања отпадом, кроз планове за управљање отпадом произвођача индустријског отпада.

Сви генератори индустријског отпада у Општини Бечеј дужни су да врше одвајање опасног од неопасног индустријског отпада, при чему се опасан отпад мора привремено складиштити у кругу фабрике. Такође, потребно је издвојити и рециклабилне материјале, што већина индустријских предузећа и чини. Потребно је размотрити модел формирања цене накнаде за овакве привредне субјекте на основу количине отпада који се произукује, а што би се огледало у потребном броју контејнера за одлагање отпада у кругу предузећа. Динамика сакупљања треба да се дефинише у зависности од количина отпада који се произукује, могућности комуналног предузећа за сакупљањем и положајем предузећа у односу на редовне трасе камиона аутосмећара. Узимајући у обзир наведене факторе потребно је прорачунати најоптималнију учесталост сакупљања која не сме бити већа од две недеље.

Предлог за поновну употребу и рециклажу компонената комуналног отпада дефинисаће се по изградњи и пуштању у функцију рециклажних дворишта и зелених острва на подручју општина, а до тада ће се вршити спорадично и парцијално као до сада. У Општини Ада планира се изградња центра за секундарно издвајање отпада, санитарног дворишта и трансфер станице. Планира се, ако је то оправдано, селекција отпада на извору и напомиње да су за њу потребна значајна средства за обезбеђивање посебних канти или џакова који би се делили домаћинствима. Такође је потребно на јавним површинама формирати тзв. зелена острва која би била опремљена одговарајућим контејнерима за одлагање раздвојеног отпада.

Слика 5.6 Шема рециклажног центра

За Општину Ада процењена је количина генерисаног отпада по врстама секундарних сировина.

Табела 5.5 Процењена количина отпада у Општини Ада

Врста отпада	Дневно		Седмично		Месечно	
	m ³	t	m ³	t	m ³	t
Папир	38,72	1,94	271,07	13,55	1200,47	60,02
Стакло	0,86	0,28	6,05	1,94	26,80	8,57
ПЕТ амбалажа	7,90	0,83	55,33	5,81	245,05	25,73
Остала пластика	7,90	0,83	55,33	5,81	245,05	25,73
Гума	0,92	0,14	6,45	0,98	28,55	4,34
Текстил	1,44	0,28	10,05	1,96	44,51	8,68
Метал	0,60	0,28	4,17	1,96	18,47	8,68
Укупно	58,35	4,57	408,46	32,01	1.808,90	141,76

После издвајања односно рециклаже комуналног отпада, остале количине ће одлазити на трансфер станицу, која ће бити у саставу рециклажног дворишта где ће се пресовати и отпремати на Регионалну депонију у Кикинди.

Локалним Планом управљања отпадом за Општину Бечеј предложене су две врсте сепарације отпада у зависности од даљег третмана односно његовог кретања :

- спровођење тзв. ручне сепарације односно ручног издвајања различитих врста отпада (папир, картон, пластика, метал и слично)
- коришћење савременог аутоматизованог постројења за сепарацију отпада због могућности да се отпад обради са много већим процентом издвајања различитих материјала

Програм смањења количина биоразградивог и амбалажног отпада у комуналном отпаду може се дефинисати по изградњи и пуштању у функцију рециклажних дворишта и зелених острва на подручју целе општине, а до тада ће се вршити спорадично и парцијално као до сада.

Програм развијања јавне свести о управљању отпадом предвиђен је у ЛЕАП-у Општине Кикинда и разрађен кроз акциони план истог док је програм развијања јавне свести о управљању отпадом у Општини Бечеј предвиђен је ЛЕАП-ом Општине Бечеј и Локалним Планом управљања отпадом за Општину Бечеј и који је разрађен кроз акциони план истих.

За подручје општине Кикинда, сачињен је списак неуређених и дивљих депонија и има их око 27. Свако насељено место Општине Кикинда поседује депонију (укупно 9). Оне углавном не одговарају прописима и воде се као неуређене. Преласком на организовано изношење смећа по насељеним местима, ове депоније ће се задржати и уредити (према документацији) за одлагање инертног отпада за потребе становништва. **За депонију у Кикинди која се до 2007. године користила за одлагање комуналног отпада, санација и рекултивација су започете према верификованој документацији.** За остале депоније израдиће се пројектна документација у складу са прописима и у законском року.

Израђена је и у процедури је доношење Одлуке одређивњу локације за одлагање грађевинског отпада и отпада од рушења објекта и осталог инертног и неопасног отпада на територији општине Ада, управљање и наплата услуге депоновања. Простор представља део некадашње циглане која је затворена и налази се на северном крају насеља Ада, тзв. Перњеш, у Општини Ада, а исти је удаљен од првих стално насељених кућа 50 m. Простор се састоји од правоугаоне касете дубине 6m, чије дно и ободне стране су од глине. Отпад из Одлуке одлагање, користити и наплаћивати услуге депоновања ЈКП „Стандард” Ада. Ову делатност наведени оператер ће обављати у складу са одредбама Закона о управљању отпадом, на начин који обезбеђује да настали производи не проузрокују штетни утицај на животну средину, а на основу дозволе за управљање и депоновање отпада издате од стране Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развоја, и уговора о обављању делатности од локалног значаја, који ће оператери појединачно закључити са Општином Ада.

У општини Бечеј идентификовано је 6 неконтролисаних депонија. За главну депонију „Ботра“ урађен је пројекат санације те је потребно извршити

радове санације, а за остале мале депоније потребно је спровести мере санације истих у циљу заштите животне средине које је могуће је извршити односно спровести премештањем депоније, делимичном санацијом и потпуном санацијом. Надзор и праћење планираних активности и мера врши надлежна инспекција министарства, покрајине и локалне самоуправе. **Процена трошкова није дефинисана а извори финансирања могу бити еколошки фондови републике, покрајине и локалне самоуправе, донације и други законом дозвољени извори.**

6. Краљево

6.1 ЛОКАЛНИ ЕКОЛОШКИ АКЦИОНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КРАЉЕВО

Локални еколошки акциони план (ЛЕАП) Општине Краљево израђен је 2005. године на иницијативу Општинске управе Општине Краљево, а посао око израде ЛЕАП-а је поверен Одсеку за инспекцијске послове, односно новооснованом Одсеку ЛЕАП-а. Израда ЛЕАП-а је захтевала разматрање сложене и разноврсне проблематике. Да би се добро интерпретирали сложени еколошки проблеми и нашла адекватна техничка решења било је потребно ангажовати много стручњака различитих профила у својству стручних сарадника. Одмах је уочена различитост еколошких проблема на урбаном и руралном подручју, што је резултирало израдом два документа: Основног документа ЛЕАП-а (који третира проблематику урбаног подручја) и ЛЕАП-а приградских и сеоских месних заједница.

Обиласком свих установа које се својом делатношћу дотичу проблематике заштите животне средине, извршен је одабир стручњака који су се волонтерски укључили у израду документа, тако да је сваки проблем третиран ЛЕАП-ом обрађен мултидисциплинарним приступом. Сарадници су разврстани у стручно-техничке тимове по областима (вода, ваздух, земљиште, бука, отпад, храна, шуме, зеленило, инфраструктура, биодиверзитет, здравље људи, туризам, урбанизам и одрживи развој, економија и одрживи развој, рад општинских инспекцијских органа, тим за контролу популације паса и мачака луталица, информисање и укључивање јавности и тим за сеоске месне заједнице), тако да је на изради ЛЕАП-а учествовало око сто стручњака различитог профила. Главна координаторка за израду ЛЕАП-а била је Љиљана Јемуовић, док је стручна координаторка била Нада Покимица.

Документ ЛЕАП-а је рађен по методологији Регионалног центра за животну средину за Централну и Источну Европу (REC), Канцеларије за Србију и Црну Гору коју је препоручила Управа за заштиту животне средине. Њихов стручни тим је одржао семинар о методологији израде ЛЕАП-а једном делу чланова стручно-техничких тимова. Пројекат израде ЛЕАП-а је подржан од стране Програма MSP, односно донаторске Агенције SDC, која помаже израду стратешких планова и у области заштите и унапређења животне средине, са половином потребних средстава, док је половину обезбедила локална самоуправа.

Садржај ЛЕАП-а за градско подручје је:

1. ПИСМО ЗАХВАЛНОСТИ
2. ПРЕДГОВОР
3. УВОД
4. КРАЉЕВО - ДАР ПРИРОДЕ И КРАЉА МИЛАНА ОВРЕНОВИЋА
5. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ КРАЉЕВА
6. ВОДА
7. ВАЗДУХ
8. ЗЕМЉИШТЕ

9. ХРАНА
10. БУКА
11. ОТПАД
12. ШУМЕ
13. ЗЕЛЕНИЛО
14. ИНФРАСТРУКТУРА
15. ЗДРАВЉЕ ЛЈУДИ
16. БИОДИВЕРЗИТЕТ И УПРАВЉАЊЕ ОВНОВЉИВИМ ПРИРОДНИМ
РЕСУРСИМА (рибарство, ловство, пчеларство и распрострањеност гљива)
17. КОНТРОЛА ПОПУЛАЦИЈЕ ПАСА И МАЧАКА ЛУТАЛИЦА
18. ПРОСТОРНО И УРБЕНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ И УПРАВЉАЊЕ
ЖИВОТНОМ СРЕДИНОМ
19. ЕКОЛОГИЈА И ОПШТИНСКА ИНСПЕКЦИЈА
20. ТУРИЗАМ И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ
21. ИНФОРМИСАЊЕ И УКЉУЧИВЉЕ ЈАВНОСТИ У ОДЛУКЕ
КОЈЕ СЕ ТИЧУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
22. ЕКОНОМИЈА И ЕКОЛОГИЈА
23. УПРАВЉАЊЕ ЖИВОТНОМ СРЕДИНОМ
24. ЗАКЉУЧАК
25. ПРИЛОЗИ
26. ЛИТЕРАТУРА

ЛЕАП наводи следећу визију управљања отпадом до 2015. године:

- успостављен интегрални систем за управљање отпадом од настајања до одлагања, како комуналног тако и осталих врста отпада
- изграђена регионална санитарна депонија која задовољава захтеве и стандарде ЕУ
- изграђене трансфер станице и станице за сакупљање рециклабилног отпада
- извршена санација и ремедијација старог сметлишта
- проширење услуга организованог одношења смећа на 80 – 90 % територије Општине Краљево
- уклоњене све дивље депоније
- решен проблем медицинског и анималног отпада
- формирана база података на основу законских прописа за класификацију и категоризацију опасног отпада
- опасни отпад из Магнохрама и других индустрија уклоњен или враћен у процес производње као секундарна сировина
- имплементирани чисте технологије у циљу спречавања стварања опасног отпада
- специјални индустријски отпади прописно сакупљени и збринути у складу са законом

- изграђено регионално постројење за инсинерацију комуналног отпада и постројење за третман опасног и специјалног отпада
- развијени економски инструменти управљања отпадом (плаћање такси, субвенције, стимулисање враћања отпада у производне процесе)
- едуковано становништво о начину поступања са отпадом
- елиминисана сва неексплодирана убојна средства на територији Општине Краљево.

Да би се спровело интегрално управљање отпадом на територији Општине Краљево ЛЕАП је уочио следеће проблеме које је неопходно решити:

- да Општина Краљево на регионалном нивоу реши овај проблем
- да се уради Регионални план управљања отпадом у складу са Националном стратегијом управљања отпадом
- да се уради Пројект за санацију и рекултивацију и проширење депоније под санитарним условима и да се приступи изградњи регионалне санитарне депоније
- да се изврши санација и ремедијација старе депоније у складу са Пројектом
- да се спроведе селекција отпада у смислу смањења количине отпада и да се приступи рециклажи
- да се изгради постојење за компостирање
- да се прошири услуга одношења смећа на сеоско подручје
- да се реши одлагање биохазардног отпада
- да се реши одлагање струготине из стругара у ушћанском и студеничком крају
- да се отклоне несексплодирана убојна средства на територији Општине Краљево.

Акционим планом за интегрално управљање отпадом предвиђене су активности које воде решавању наведених проблема локалне самоуправе.

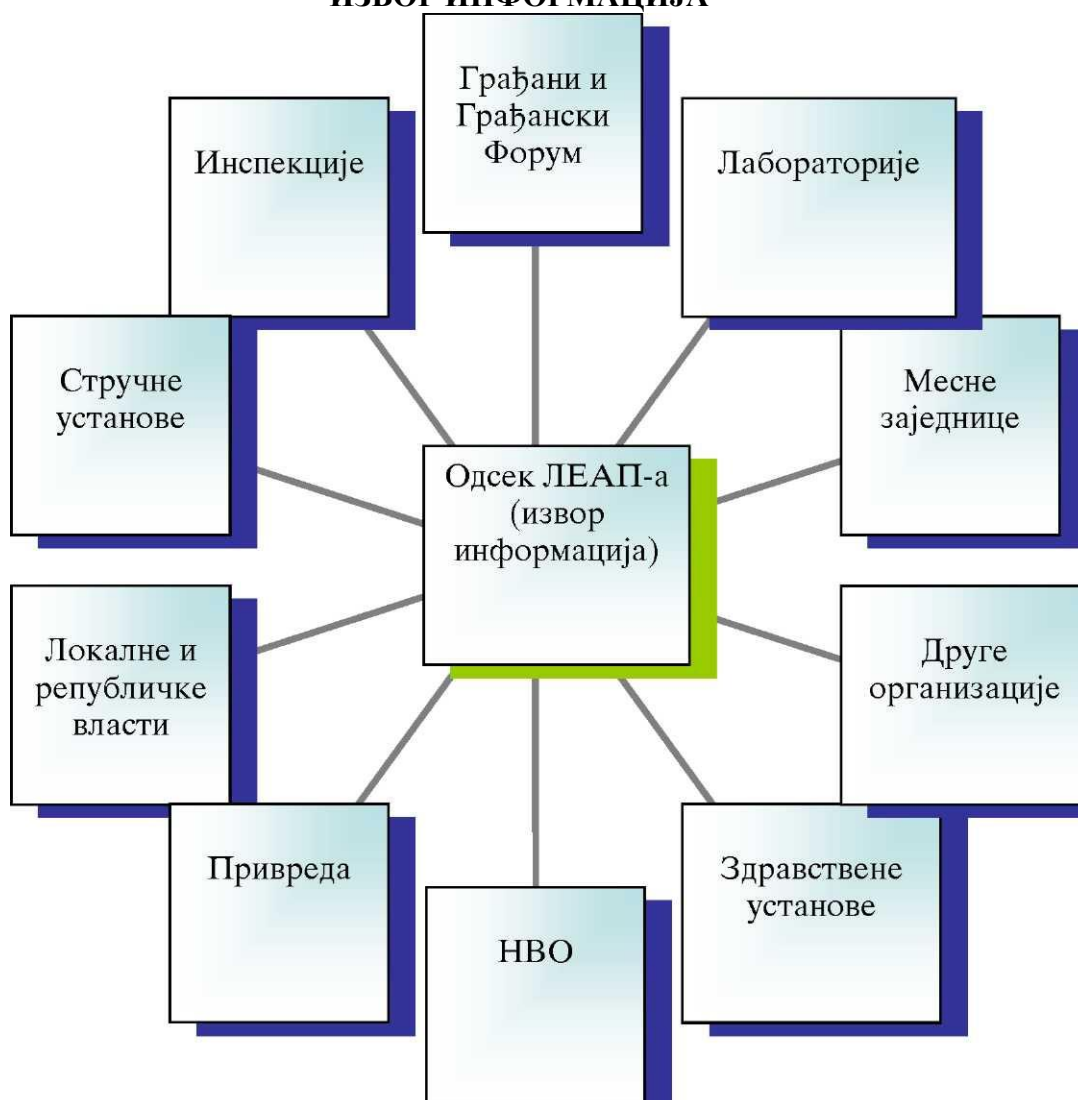
Што се тиче регионалног удруживања тада је било актуелно повезивање са Општином Врњачка Бања, што је приметно у предложеним активностима Акционог плана за интегрално управљање отпадом.

По питању информисаности и укључивања јавности у одлучивање о заштити животне средине визија ЛЕАП-а до 2015. године је:

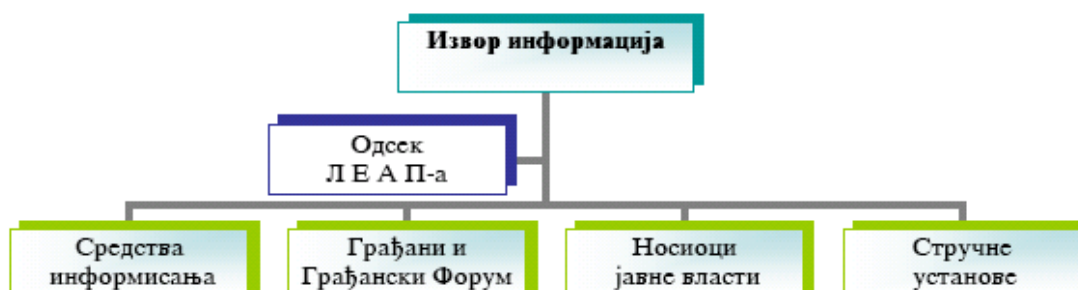
- појединци и заједница одлично познају елементарна људска права, имају потпуно поверење у тела јавне власти
- планови и одлуке су усаглашени; законски и други прописи су јасни и одговорно се приступа њиховом спровођењу
- средства јавног информисања су заинтересована за све што је везано за заштиту животне средине, а локалне власти дају пуну подршку имплементацији акција у том смеру.

Извори информисања и ток повратних информација је представљен на шемама приказаним на следећој страни.

ИЗВОР ИНФОРМАЦИЈА

ТОК ИНФОРМАЦИЈА

Слика 6.1 Извори и ток информација у вези са ЛЕАП-ом

6.1.1 АКЦИОНИ ПЛАН ЛЕАП-А ЗА ИНТЕГРАЛНО УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

ПРОБЛЕМ: Потреба израде Регионалног плана управљања отпадом			
Активности	Носилац активности	Опис и начин реализације	Критеријуми/ показатељи за успешност
1. Израда и усвајање Међуопштинског споразума о заједничком управљању отпадом	Скупштина општине Краљево; Скупштина општине Врњачка Бања	Доношење одлуке о приступању заједничком решавању управљања отпадом и израда Споразума	Усвојен Међуопштински споразум о заједничком управљању отпадом
2. Избор и именовање Одговорног тела за израду међуопштинског споразума о заједничком управљању отпадом и припрему израде Регионалног плана управљања отпадом, укључујући утврђивање одговорности, обавеза и рокова	Скупштина општине Краљево; Скупштина општине Врњачка Бања; ЈКП "Чистоћа"; ЈКП "Бели извор"	Заједничким договором општине Краљево и општине Врњачка Бања, ЈКП "Чистоћа" и ЈКП "Бели извор" оформљен заједнички тим стручњака одговорних за припрему израде Регионалног плана	Изабрано и именовано одговорно тело за припрему израде Регионалног плана
3. Израда и доношење нових општинских Одлука о комуналним делатностима ради усклађивања са Регионалним планом (поступак сакупљања и предаје посебних отпада и организација и начин селекције отпада ради рециклаже)	Скупштина општине Краљево; Скупштина општине Врњачка Бања ЈКП "Чистоћа" ЈКП "Бели извор"	Усаглашавање старе и доношење нових општинских Одлука о комуналним делатностима са потребом израде Регионалног плана управљања отпадом	Усаглашене Одлуке о комуналним делатностима са Регионалним планом

4. Израда и доношење разних програма: - сакупљања отпада из домаћинства; - опасног отпада из домаћинства; - смањење биодеграбилног и амбалажног отпада; - развијање јавне свести о управљању отпадом; - посебних програма за поједине токове отпада;	- Стручне службе -Скупштине општина - ЈКП "Чистоћа" - ЈКП "Бели извор" - медији	Успостављање међусекторске сарадње и усклађивање рада службе за управљање отпадом са радом осталих релевантних сектора у општинама	Донесени програми
5. Избор тима стручњака и избор методологије за израду Регионалног плана управљања отпадом	Скупштина општине Краљево; Скупштина општине Врњачка Бања; ЈКП "Чистоћа"; ЈКП "Бели извор"	Расписивањем тендера или избором и именовањем заједничког тима од стране Скупштине општине Краљево и Скупштине општине Врњачка Бања	Оформљен тим за израду Регионалног плана
6. Доношење Одлуке о усвајању Регионалног плана управљања отпадом и расписивање тендера од стране Одговорног тела за оснивање међуопштинског Регионалног предузећа, које ће вршити послове везане за спровођење Регионалног плана управљања отпадом	Скупштина општине Краљево; Скупштина општине Врњачка Бања;	На седницама Скупштина општина усвојен Регионални план и расписан тендер	Урађен и усвојен Регионални план управљања отпадом и изабрано на тендеру предузеће које ће водити послове везане за спровођење Регионалног плана управљања отпадом

ПРОБЛЕМ: Потреба izvođenja radova na sanaciji i reкултивацији starog сметлишта са проширењем депоније по санитарним условима за потребе региона

Активности	Носилац активности	Опис и начин реализације	Критеријуми/ показатељи за успешност
1. Ревизија и усаглашавање просторних и урбанистичких планова и докумената, као и доношење нових планова за локације постројења за управљање отпадом	Скупштина општине Краљево; Дирекција за планирање и изградњу града Краљева; ЈКП "Чистоћа" ЈКП "Бели извор"	Добијање сагласности Управе за заштиту животне средине и дозволе за локацију нове регионалне санитарне депоније	Добијена дозвола за санацију и рекултивацију и проширење депоније по санитарним условима
2. Израда Пројектне документације за санацију и рекултивацију и проширење депоније по санитарним условима за потребе општине Краљево и општине Врњачка Бања	Скупштина општине Краљево Скупштина општине Врњачка Бања ЈКП "Чистоћа" ЈКП "Бели извор" и овлашћена пројектантска кућа изабрана на тендеру	Одобреним средствима од стране Управе за заштиту животне средине поверити посао овлашћеној пројектантској кући уз консултације са ЈКП "Чистоћа" и ЈКП "Бели извор"	Урађена пројектна документација за санацију и рекултивацију и проширење депоније по санитарним условима
3. Приступање изградњи Регионалне санитарне депоније, по фазама	Инвеститор; Надзорни орган; Извођач радова (изабрани на тендеру)	После изналажења средстава и избора најбољег понуђача радова, приступа се првој фази изградње, итд.	Урађена Регионална депонија по санитарним условима

ПРОБЛЕМ: Потреба набавке специфичних возила за рад на санитарној депонији и за превоз од трансфер станице до депоније — компактора и семитрејлера

Активности	Носилац активности	Опис и начин реализације	Критеријуми/ показатељи за успешност
1. Набавка компактора и семитрејлера	Скупштина општине Краљево; Скупштина општине Врњачка Бања; ЈКП "Чистоћа"; ЈКП "Бели извор"	Обезбеђивањем средстава и расписивањем тендера извршити набавку неопходних специфичних возила	Набављен компактор и семитрејлер

ПРОБЛЕМ: Потребна интегралног приступа управљања отпадом на територији целе Општине Краљево			
Активности	Носилац активности	Опис и начин реализације	Критеријуми/ показатељи за успешност
1. Проширење услуге обухвата одношење отпада од 80 – 90 % на територији целе општине Краљево, одређеном годишњом динамиком	Скупштина општине Краљево; ЈКП "Чистоћа" и ПРИВатна комунална предузећа	Израдом Програма проширења услуге на сеоско подручје, по фазама	Покривено 80 – 90 % територије општине Краљево организованим одношењем смећа
2. Набавка нових контејнера по динамици из Програма за проширење услуге на сеоско подручје	Скупштина општине Краљево; ЈКП "Чистоћа" и приватна комунална предузећа; Месне заједнице	Куповином контејнера и постављањем по Програму	Покривено 80-90% територије општине Краљево организованим одношењем смећа
3. Доношење Одлуке о комуналном уређењу на сеоском подручју	Скупштина општине Краљево; Одељење за комуналне делатности; Одељење за инспекцијске послове и ЈКП "Чистоћа"	На основу договора између јавних предузећа и комуналне инспекције направити предлог Одлуке, а Нацрт Одлуке урађен од стране Одељења за комуналне делатности дати Скупштини општине на усвајање	Донесена Одлука о комуналном уређењу на сеоском подручју
ПРОБЛЕМ: Потребна за смањењем количине отпада примарном селекцијом и рециклажом			
Активности	Носилац активности	Опис и начин реализације	Критеријуми/ показатељи за успешност
1. Примарна рециклажа на месту настајања (на извору)	- ЈКП "Чистоћа" - Домаћинства	- поделити кесе у боји за различиту врсту рециклабилног отпада	- смањење количине одложеног отпада на депонији
2. Едукација становништва о потреби примарне рециклаже	- Одсек ЛБАП-а - ЈКП "Чистоћа" - медији	- едукацију вршити преко осмишљеног програма	- едуковано становништво о потреби примарне рециклаже
3. Постављање мреже контејнера за селекцију отпада	- ЈКП "Чистоћа" - Агенције за	- уз постојећу мрежу контејнера, поставити мрежу наменских контејнера за рециклажу	- смањење количине одложеног отпада на

	рециклажу отпада		депонији
ПРОБЛЕМ: Потреба за селекцијом отпада ван места сакупљања ("off side"), на линији			
Активности	Носилац активности	Опис и начин реализације	Критеријуми/ показатељи за успешност
1. Спровођење селекције отпада за рециклажу и компостирање на линији, ван места сакупљања.	- ЈКП "Чистоћа"	- пре одлагања на депонију извршити селекцију отпада на линији	- смањење количине одложеног отпада на депонији
2. Транспорт рециклираног отпада на постројење за рециклажу или компостирање	- ЈКП "Чистоћа" - Агенције за рециклажу	- специјалним возилима организовати превоз рециклабилног отпада на постројење за рециклажу или компостирање	- оптимална количина рециклабилног отпада

Одлука о вршењу селекције отпада (на месту настајања или на линији) треба да буде донесена на регионалном нивоу кроз изразу Регионалног плана управљања отпадом.

ПРОБЛЕМ: Потреба за смањењем количине отпада селекцијом рециклабилних компоненти на сеоском подручју			
Активности	Носилац активности	Опис и начин реализације	Критеријуми/ показатељи за успешност
1. Иградња прихватних платоа и опремање пунктова контејнерима за прикупљање комуналног и рециклабилног отпада	Скупштина општине Краљево; Месне заједнице; ЈКП "Чистоћа"; приватна комунална предузећа	На местима погодним за постављање ових пунктова и на основу препоруке од стране урбаниста опремити локације наведеним садржајима за прихват комуналног и рециклабилног отпада	Проширена услуга одношења смећа и рециклабилног отпада са сеоског подручја и непостојање дивљих депонија

ПРОБЛЕМ: Одлагање биохазардног отпада са градског и сеоског подручја			
Активности	Носилац активности	Опис и начин реализације	Критеријуми/ показатељи за успешност
1. Изналажење начина за збрињавање опасног медицинског отпада (игле и слично), у складу са законом	Скупштина општине Краљево; Дирекција; ЈКП "Чистоћа"; Здравствени центар "Студеница"; Ветеринарске станице	Организованим сакупљањем и транспортом биохазардног отпада са градског и сеоског подручја изнаћи начин његовог безбедног одлагања, у складу са законом	Опасан медицински отпад одложен у складу са законом
2. Организовати сакупљање опасног медицинског отпада из амбуланата са градског и сеоског подручја, специјалним возилом Здравственог центра, одређеном динамиком	ЈКП "Чистоћа"; Здравствени центар "Студеница"; Ветеринарске станице	Селекција и сакупљање медицинског отпада са места извора у специјалне вреће и организован транспорт специјалним возилом Здравственог центра до прихватног места	Контејнери без опасног медицинског отпада; На депонији комуналног отпада нема одлагања ове врсте отпада; Очишћене дивље депоније од ове врсте отпада
3. Угинуле животиње и продукти кланичне индустрије привремено збринуте одлагањем у избетонирану јаму — сточну гробницу, у кругу депоније	Скупштина општине Краљево; Дирекција; ЈКП "Чистоћа"; инспекција; кланице; Месне заједнице;	У кругу депоније направити избетонирану сточну гробницу и одложене остатке засипати кречом; У каснијој фази вршити уништавање у регионалном постројењу за спаљивање отпада; Са сеоског подручја угинулу стоку специјалним возилом ЈКП "Чистоће" одвозити до јаме-гробнице у кругу депоније	Лешеве угинулих животиња и конфискати збринуте у складу са прописима

ПРОБЛЕМ: Одлагање струготине из стругара у ушћанском и студеничком крају

Активности	Носилац активности	Опис и начин реализације	Критеријуми/ показатељи за успешност
1. Одређивање привремене локације за депонију струготине у ушћанском крају и чишћење дивљих депонија струготином	Скупштина општине Краљево; "Србија шуме"; Управа за заштиту животне средине; ЈКП "Чистоћа"	Договором Скупштине општине са "Србија шумама" регулисати правно коришћење од раније препознате потенцијалне локације за ову намену	Обезбеђена локација за привремену депонију за одлагање струготине и очишћене дивље депоније струготине
2. Разматрање алтернативних техника за збрињавање струготине (изградњом брикетарнице или компостирањем) -израдом физибилити студије	Скупштина општине Краљево;	Израдити физибилити студију која ће дати одговор који је начин збрињавања струготине најисплативији.	Трајно решено одлагање струготине и нема нових депоније струготине

ПРОБЛЕМ: Потреба деактивирања и уништавања НУС-а на територији општине Краљево

Активности	Носилац активности	Опис и начин реализације	Критеријуми/ показатељи за успешност
1. Израда Предлога пројекта и изнајажење донатора	Штаб Цивилне заштите	Израдом Предлога пројекта урадити план и на основу обезбеђених средстава расписати тендер за најбољег извођача радова	Обезбеђена средства и изабран најбољи извођач радова
2. Деактивирање и уништавање НУС-а	На тендеру изабран извођач радова	На евидентираној локацији извршити деактивирање и на лицу места уништавање или одношење на претходно урађен полигон за уништавање (левак)	Очишћена територија општине Краљево од НУС-а

6.1.2 АКЦИОНИ ПЛАН ЛЕАП-А ЗА ИНФОРМИСАЊЕ И УКЉУЧИВАЊЕ ЈАВНОСТИ

ПРОБЛЕМ: Формирање Грађанског форума за праћење реализације зацртаних акција у ЛЕАП-у			
Активности	Носилац активности	Опис и начин реализације	Критеријуми/показатељи за успешност
1. Израда Одлуке о формирању Грађанског форума	Одсек ЛЕАП-а, Одељење за стамбено-комуналне делатности и урбанизам, СО Краљево	На предлог Одсека ЛЕАП-а Одељење за стамбено-комуналне делатности и урбанизам, израђује Предлог Одлуке о формирању Грађанског Форума, а СО Краљево усваја	Усвојена Одлука о формирању Грађанског Форума
2. Усвајање Грађанског форума	СО Краљево	На предлог Одсека ЛЕАП-а усвојен списак учесника Грађанског Форума, права и обавезе	Оформљен Грађански Форум који прати реализацију ЛЕАП-а
ПРОБЛЕМ: Формирање центра за информисање јавности из области заштите животне средине у Одсеку ЛЕАП-а			
Активности	Носилац активности	Опис и начин реализације	Критеријуми/показатељи за успешност
1. Стављање Одсека ЛЕАП-а у функцију центра за информисање јавности у области заштите животне средине и повратно, у функцију примања информација од јавности	Одсек ЛЕАП-а, становници општине Краљево, медији	Одсек ЛЕАП-а представља центар за информисање јавности и повратно- место где ће грађани пласирати своје сугестије и учествовати у реализацији активности	Двосмерно-успостављено информисање и учешће јавности у имплементацији ЛЕАП-а

6.2 ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ГРАДА КРАЉЕВА

Логичан наставак процеса унапређења заштите животне средине значајније покренутог израдом и почетком примене ЛЕАП-а (сам ЛЕАП се мора схватити само као процес, никако као једнократна акција која чами у затвореним фиокама нечијих столова или у меморији нечијих рачунара) представљала је израда Локалног плана управљања отпадом Града Краљева 2007. године. На њему је радила фирма „Митеко“ (Miteco), позната у области инжењерства заштите животне средине кроз израду различите техничке и стручне документације у циљу подршке активностима на успостављању система заштите животне средине, са руководиоцем израде афирмисаним стручњаком др Христином Стевановић Чарапином, уз активну помоћ Одсека за заштиту животне средине Градске управе Краљева, на челу са шефицом Љиљаном Јемуовић. План су локални стручњаци из наведеног Одсека ревидовали и унапредили 2011. године са циљем усклађивања са Законом о управљању отпадом, као и низом подзаконских аката (уредби) из ове области који су донесени после 2007. године, тако да он данас представља изузетан документ потпуно прилагођен важећој законској регулативи.

Садржај плана је следећи:

УВОД

I. ПРАВНИ ОКВИР УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

I.1. Основи закони и прописи који уређују управљање отпадом

I.2. Директиве Европске Уније

II. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ГРАДУ КРАЉЕВУ

II.1. Географски положај и рељефне карактеристике града Краљева

II.2. Климатске карактеристике подручја

II.3. Становништво и насеља

II.4. Саобраћај

II.5. Природне карактеристике града Краљева

II.5.1. Хидрографија

II.5.2. Рељеф

II.5.3. Геолошке карактеристике

II.5.4. Педолошке карактеристике

II. 6. Инфраструктура

II.6.1. Водоснабдевање и канализациона мрежа

II.6.2. Даљинско грејање

II.6.3. Електродистрибутивна мрежа

II.6.4. Телекомуникације

II.7. Културно наслеђе

II.8. Привредне активности и економски развој

II.9. Школство

II.10. Здравство

II.11. Јавна предузећа и установе:

II.12. Туризам

III. САДАШЊА ПРАКСА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ У ГРАДУ КРАЉЕВО

III.1. Правни оквир управљање комуналним отпадом у Р Србији

III.2. Надлежност у управљању отпадом

III.3. Правни оквир за управљање отпадом у граду Краљево

III.3.1. Генерални план града Краљева 2000

- III.3.2. Просторни план града Краљева (2011 година)
- III.3.3. Студија развоја локалне економије
- III.3.4. Одлука о комуналном уређењу („Сл. лист општине Краљево“, бр.10/98)
- III.3.5. ЛЕАП – Локални еколошки акциони план
- III.4. Институционална организација управљања отпадом у граду Краљеву
- III.4.1. Градска управа
- III.4.2. Месне канцеларије
- III.5. Јавно комунално предузеће „Чистоћа“
- III.5.1. Организација предузећа
- III.5.2. Структура запослених и квалификациона структура
- III.6. Карактеристике отпада у граду Краљеву
- III.6.1. Испитивање количина и морфолошког састава отпада у Краљеву
- III.6.2. Средња густина чврстих отпадака
- III.6.3. Сакупљање отпада и транспорт
- III.6.4. Одлагање отпада
- III.6.5. Рециклажа отпада
- III.6.6. Компостирање отпада
- III.6.7. Остали процеси третмана отпада
- III.6.8. Посебни токови отпада
- III.6.9. Медицински, фармацеутски и биохазардни отпад
- III.6.10. Индустијски и опасан отпад
- III.6.11. Цене и наплата трошкова
- III.6.12. Регион за управљање отпадом

ИВ. ЕКОЛОШКИ НАЈПРАКТИЧНИЈЕ ОПЦИЈЕ ЗА КОМУНАЛНИ ОТПАД

- ИВ.1. Сакупљање и транспорт отпада
- ИВ.1.1. Тип система за сакупљање отпада
- ИВ.1.2. Оптималне руте
- ИВ.2. Селекција и рециклажа отпада
- ИВ.3. Постројење за компостирање отпада
- ИВ.4. Друге технологије третмана отпада
- ИВ.5. Одлагање на депонију
- ИВ.6. Трансфер станице

V. СТРАТЕШКИ ОКВИР И ПОТРЕБНЕ ПРОМЕНЕ

- V.1. Листа циљева
- V.2. Процена будуће количине отпада
- V.3. Институционалне промене
- V.3.1. Предлог организационе структуре система управљања отпадом
- V.4. План сакупљања и транспорт отпада у граду Краљеву
- V.5. Трансфер станице
- V.6. Систем
- V.7. Компостирање
- V.8. Медицински и индустријски отпад
- V.8.1. Процена будућих количина опасног отпада и начин одлагања
- V.8.2. Процена количина медицинског и ветеринарског отпада
- V.9. Посебни токови отпада
- V.9.1. Отпадна уља
- V.9.2. РСВ отпад
- V.9.3. Амбалажа и амбалажни отпад

- V.9.4. Ислужена возила
- V.9.5. Батерије и акумулатори
- V.9.6. Отпадне гуме
- V.9.7. Отпадна електрична и електронска опрема
- V.10. Регионална постројења за управљање отпадом
- V.11. Препоруке за санацију сметлишта

VI. РАД СА ЈАВНОШЋУ

- VI.1. Рад са јавношћу
- VI.2. Кампање
- VI.3. Рад са јавношћу за током изградње постројења

VII. СПЕЦИФИЦИРАНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ

- Прилог 1 - Попис свих сметлишта у граду Краљеву
- Прилог 2 - Број потребних канти по домаћинствима и годинама
- Прилог 3 - Потребан број контејнера у зависности од динамике сакупљања

VIII. АКЦИОНИ ПЛАН

IX. ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА И ПРОЦЕНА ТРОШКОВА

- IX.1. Инвестициони трошкови
- IX.2. Оперативни трошкови
- IX.3 Трошкови сакупљања, транспорта, одлагања и рециклаже отпада
- IX.4. Процена трошкова санације сметлишта
- IX.5. Процена укупних јединичних трошкова
- IX.6. Наплата трошкова

План управљања отпадом у Граду Краљеву је урађен у 9 поглавља.

Поглавље I даје правни оквир са листом закона који директно и индиректно уређују управљање отпадом у Републици Србији и правни оквир у Европској Унији за успостављање интегралног управљања отпадом.

Поглавље II представља специфичности и карактеристике Града Краљева које директно и индиректно утичу на могућност формирања интегралног система за управљање отпадом у граду. У том циљу су дати подаци о: географском положају, природним карактеристикама, климатским условима, становништву и насељима, инфраструктури и путној мрежи и привредном и економском развоју.

Поглавље III даје карактеристике садашњег стања у управљању отпадом у Граду Краљеву и дефинише: правни и институционални оквир за управљање отпадом у граду, надлежности и овлашћења у сектору отпада количине и типове отпада, начин њиховог сакупљања и третмана и цене постојећег третмана и степен наплате. У поглављу се идентификују проблеми и дају начелне препоруке

Поглавље IV даје преглед могућности за савремено поступање са отпадом и идентификује еколошки најпрактичније опције за Град Краљево.

Поглавље V дефинише стратешке промене које је потребно учинити у Граду Краљеву да би се увело интегрално управљање свим токовима отпада од момента настајања, преко сакупљања до коначног збрињавања и то: дефинише циљеве и потребне рокове за изградњу система, дефинише потребне услове за побољшање постојећег стања и проширење обухвата на цео град, дефинише услове и потребе за успостављање збрињавања специјалних токова отпада и дефинише инфраструктуру коју је потребно изградити.

Поглавље VI даје препоруке за укључење јавности и едукацију различитих циљних група за успостављање интегралног управљања отпадом у Граду Краљеву.

Поглавље VII даје оквирни преглед инвестиција за изградњу инфраструктуре потребне за успостављање управљања отпадом у Граду Краљеву

Поглавље VIII је Акциони план који дефинише листу потребних активности за успостављање система интегралног управљања отпадом, рокове за успостављање активности, одговорност за спровођење активности и индикаторе за контролу процеса.

Поглавље IX даје финансијску анализу предложеног целокупног система за интегрално управљање отпадом у Граду Краљеву.

Циљеви и предвиђени рокови за успостављање интегралног управљања отпадом наведени су следећој табели.

Бр.циља	Назив циља	Рок 2011-2021.
1.Интегрално управљање отпадом		
1.1.	Креирање система за интегрисано управљање отпадом на регионалном нивоу и успостављање веза са локалним јавним комуналним предузећима	2011.
1.2.	Смањење утицаја отпада на животну средину и здравље људи	100 % до 2021.
1.3.	Примена стандарда и прописа ЕУ у поступању са отпадом	40 % до 2015. 100 % до 2021.
2. Сакупљање и транспорт		
2.1.	Проширење обима сакупљања у свим месним заједницама	20 % до 2014. (непокривеног дела) 50% до 2017. 100 % до 2021.
3 .Смањење количине отпада успостављањем организоване сепарације и рециклаже		
3.1.	Папир	20 % до 2013. 50 % до 2016. 70 % до 2021.
3.2.	Стакло	10 % до 2013. 50 % до 2021.
3.3.	Пластика	30 % до 2014. 70 % до 2021.
3.4.	Издајање биодеграбилног отпада	30 % до 2014. 50 % до 2021.
3.5.	Издајање амбалажног отпада	30 % до 2014. 50 % до 2021.
4	Сакупљање неопасног индустријског отпада и обезбеђење одлагања	30 % до 2014.

5	Сакупљање и рециклажа отпадних уља и обезбеђење регенерације	10 % до 2013. 30 % до 2021.
6	Сакупљање старих акумулатора и батерија и обезбеђење повраћаја	10 % у односу на 2011. до 2013. 30 % у односу на 2011. до 2021.
7. Сакупљање електричне и електронске опреме и третман		
7.1.	Организовање сакупљања електронске опреме од рачунара и телефона	10 % до 2013. 50 % до 2021.
7.2.	Организовано сакупљање малих кућних апарата	10 % до 2013. 30 % до 2021.
7.3.	Организовано сакупљање електронских цеви	10 % до 2013. 20 % до 2012.
8.	Сакупљање медицинског отпада	50 % до 2021.
9	Сакупљање опасног комуналног отпада	10 % у поређењу са 2011. до 2014. 30 % у поређењу са 2011. до 2021.
10	Сакупљање ПОПс отпада	30 % у односу на 2011. до 2015.
11	Сакупљање и повраћај старих возила производње пре 1980.г	50 % до 2015.
12.	Сакупљање и третман гума	30 % до 2011.
13. Одлагање отпада		
13.1.	Смањење одлагања на депонијама	10 % до 2013. 30 % до 2018. 50 % ДО 2021.
13.2	Затварање и рекултивација локалних сеоских депонија по општинама	20 % до 2013. 50 % до 2018. 100 % до 2021.
13.3	Затварање и рекултивација општинске депоније до изградње регионалне депоније	100 % до 2014.
13.4	Израда пројеката регионалне депоније у циљу минимизирања загађења животне средине	100 % до 2014.

Послови управљања отпадом у Граду Краљеву обављају се у оквиру Одељења за урбанизам, грађевинарство и стамбено комуналне делатности и Одељења за инспекцијске послове, односно Одсека за заштиту животне средине. Он се бави пословима из области заштите животне средине и пословима управљања отпадом, као надлежни орган. Одсек броји девет запослених и задовољава бројем сарадника садашње обавезе.

Организација градске службе која се бави управљањем отпадом приоритетна је у функцији ефикасног спровођења закона и других прописа у сектору отпада, при чему треба имати у виду обавезе које Град Краљево очекују у складу са Законом о управљању отпадом, у процесу придруживања ЕУ. Град Краљево је дефинисао надлежне институције за нове одговорности и интегрисан приступ у доношењу и спровођењу одлука кроз Одсек за заштиту животне средине.

Списак послова за спровођење свих мера и поступака у успостављању система управљања отпадом у Граду Краљеву је:

1. праћење стања, припрема и предлагање локалног плана управљања отпадом и као и посебних планова и програма (сакупљања опасног и других отпада из домаћинства, смањења биоразградивог и амбалажног отпада у комуналном отпаду, поступања са отпадом за који су прописани посебни токови, развијања јавне свести и др.)
2. припрема и обраду података за одређивање локације постројења за привремено складиштење и чување отпада (трансфер станице), постројења за третман, односно одлагање отпада, укључујући техничке захтеве за пројектовање објеката и организовање активности
3. координација организације управљања отпадом између општинске управе, будућих регионалних органа и тела или предузећа, комуналних и других правних и физичких лица укључених у регионални или локални систем управљања отпадом
4. планирање буџета (изворе финансирања и процену трошкова), припрему, предлагање и извршење финансијских планова;
5. издавање одобрења, дозвола и других прописаних аката
6. сарадња са другим надлежним службама у општини, другим општинским управама укљученим у регионални план управљања отпадом, надлежним министарствима, агенцијама и др.
7. надзор и контрола, као и други послови у складу са законом и локалним, односно градским прописима.

У обимном и садржајном Акционом плану представљено је 16 проблема из области управљања отпадом са великим бројем активности које се предлажу у циљу њиховог решавања, или бар ублажавања. У виду напомена дати су обимни коментари и објашњења основних појмова и активности које су наведене, што је изузетно корисно за све који на било који начин учествују (или би требало да учествују) у спровођењу, односно примени овог свеобухватног и амбициозног Акционог плана.

6.2.1 АКЦИОНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Проблем 1. Увођење система интегралног управљања отпадом						
	Активност	Циљ	Рок	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
1.1	Доношење одлуке о усвајању Локалног плана управљања отпадом у граду Краљеву	1.1. 1.2 1.3	2011.	Град- Скупштина града	Доношење одлуке на бази усвајања концепције управљања отпадом презентираних кроз План	Усвојен план
1.2	Институционалне и организационе активности и мере у оквиру градске управе у складу са законским и подзаконском прописима и дефинисање нових одговорности (функционалне, кадровске и техничке промене, јачање надзора и контроле)	1.1.	2011.	Градска управа - Одсек за заштиту животне средине	Анализа постојеће структуре И могућности запослених лица у институцијама .	Дефинисање и именовање лица која ће приоритетно радити на питањима управљања отпадом
1.3	Успостављање и развој међусекторске сарадње и усклађивању рада Одсека за заштиту животне средине (управљање отпадом) са радом осталих релевантних одељења и сектора у општини (планирање и изградња, комунална делатност послови привреде, финансија и др.)	1.1.	2011. и даље	Градска управа : Одсек за заштиту животне средине	Успостављање међусекторске сарадње и усаглашавање међусобних обавеза и повезаности у циљу заједничког рада по питањима отпада. Сарадња између различитих инспекција поводом отпада (санитарна, ветеринарска, водопривредна, комунална, еколошка, грађевинска)	- Затворена и очишћена сметлишта - безбедно одлагање и третман биохазардног, медицинског, ветеринарског, кланичког отпада - регулисано одлагање отпада

1.4	Испитивање опција финансирања за управљање отпадом, укључујући учешће јавног и приватног сектора, ућност учешћа правног и физичког сектора како у делу управљања тако и по питању власничке структуре	1.1	2011-2012.	Град-градска управа Скупштина града ЈКП Заинтересовани предузетници Донатори Грађани	Јавна расправа са широким спектром заинтересованих лица која учествују или би желела да учествују у процесу управљања отпадом-изналажење могућности за финансирање сектора отпада Разматрање опција за учешће јавног и приватног сектора, могућност учешћа правног и физичког лица у делу управљања отпадом	Уведено интегрално управљање отпадом у општини Изабрана на тендеру предузећа која ће бити овлашћена и у систему управљања отпадом (као ППП или концесија и сл.)
1.5	Обезбеђивање реалног финансијског плана за покриће свих трошкова дефинисаних у Плану управљања отпадом	1.1.	2012-2021.	Градска управа ЈКП Цистоћа Приватан сектор ППП Концесионари Донације	Конструкција извора финансирања за покриће свих даљих захтева и обавеза, Одређивање тарифа потребних за одабрани степен финансијског повраћаја кроз приходе пројекта и потврда опште финансијске одрживости пројекта	Одређене тарифе које су адекватне захтеваним решењима око управљања отпадом
1.6	Успостављање сарадње и комуникације са грађанима, унапређење односа са јавношћу и припреме за укључивање и учешће јавности у одлучивању	1.1	2011-2012.	Градска управа : Одсек за заштиту животне средине Скупштина града ЈКП Цистоћа НВО Грађани	Јавна расправа по питању Плана управљања отпадом . презентација, оглашавање	Усвојен План и добијена сагласност од грађана
1.7	Стручне припреме за	1.1.	2011-	Градска	Едукација и обавештавање	Едукована лица за

	успостављање и развој односа јавног и приватног сектора (увођења јавног конкурса - тендера, поверавања послова уговором и других модела, обезбеђења подстицајних мера, вршења мониторинга и ефикасног надзора и др.)	1.2.	2012.	управа Скупштина града	референтних служби о новим могућностима и захтевима управљања отпадом	избор предузећа која ће под одређеним уговорима вршити услуге у сектору отпада.
1.8	Израда и доношење нове одлука о управљању чврстим отпадом у граду Краљеву	1.1. 1.2	2012.	Градска управа Скупштина града Грађани	Доношење одлуке сходно захтевима савременог управљања свим токовима отпада	Усвојена градска одлука
1.9	Израда и доношење одлуке о проширењу обухвата сакупљања и транспорта: набављање нових посуда за сакупљање	1.1. 2.1.	2012.	Градска управа Скупштина града ЈКП "Цистоћа" Грађани	Доношење одлуке са спецификацијом у којим ће се насељима ширити обим сакупљања, начином набавке посуда за сакупљање и условима за сакупљање, као и тарифама за достизање циља	-Усвојена градска одлука -остварено сакупљање отпада у целом граду
1.10	Издавање посебних дозвола којима се уређује поступак сакупљања и предаје посебних отпада (које није могуће одложити у контејнеру.)	1.1 1.2. 3 5 6 7 9 11 12	2011- 2012.	Градска управа Скупштина града Министарство животне средине	Дозвола у којој ће бити : дефинисани услови за сакупљање и предају гума, акумулатора, батерија, као и забрана одлагања на депонији. - начин сакупљања кабастог отпада и могућност за репарацију у циљу минимизације -дефинисање услова за рад и	- Сакупљен отпад који се не може одлагати у контејнере - Издате дозволе за рад оператерима за управљање отпадом

		13.1			добивање дозволе - дефинисање финансијских инструмената (таксе, стимулативне И казнене мере и др.)	
1.11	Израда и доношење посебне општинске одлуке којима се уређује: - организација и начин селекције отпада ради рециклаже;	1 3 7 13.1	2012.	Градска управа Скупштина ограда	Одлука у којој ће бити : -дефинисани услови за селекцију и сакупљање рециклабилног отпада. - начин сакупљања - власништво над посудама -обавезе сакупљача - дефинисани финансијски инструменти (таксе, стимулативне И казнене мере и др.)	-Рециклиран отпад - смањена количина отпада на депонијама
1.12	Доношење одлуке о приступању заједничком решавању управљања отпадом са градовима и општинама потписницама споразума о сарадњи	1 13.4	2011.	Јединице локалних самоуправа - потписнице споразуме, преко скупштина градова и општина	Доношење одлуке о заједничком решавану управљања отпадом у Региону	Донета одлука и усвојена на Скупштинама општина чланица региона
1.13	Израда и усвајање међуопштинских споразума о заједничком управљању отпадом	1 13.4.	2011.	Град Краљево и градови и општине потписнице споразума	Израда Споразума о сарадњи са општинама и градовима потписницама са јасно дефинисаним обавезама и правима	Усвојен Споразум на Скупштинама градова и општина потписница
1.14	Припреме за преузимање обавеза и одговорности у оквиру нове организације управљања	1	2011.	Градска управа ЈКП Цистоћа	Едукација сарадника у Градској управи и ЈКП „Чистоћи“ путем семинара,	Оформљен тим стручњака за управљање отпадом и

	отпадом, интегралне превенције и контроле, примене најбољих доступних техника, стандарда и техничких упутстава				обука, специјализација	примену IPPC као и најбоље доступних техника
1.15	Дефинисање организације међуопштинског, регионалног тела или предузећа одговорног за руковођење и спровођење активности око организовања будућег Регион,	1	2011.	Град Краљево и градови и општине потписнице Споразума и њихова јавна комунална предузећа	Организација тела које ће водити поступак формирања Региона за управљање отпадом у правном, организационом и техничком смислу, вршити координацију учесника и обезбеђење услова за његово функционисање и рад	Изабрано и именовано Регионално тело које ће руководити акцијама око формирања региона
1.16	Израда студије изводљивости пројекта регионалног управљања отпадом	1	2012.	Регионално тело Градови и општине учеснице Јавна комунална предузећа	Анализа потребних инвестиција и економска оправданост са становишта карактеристика региона за управљање отпадом - са детаљном економском и финансијском евалуацијом могућих опција	Урађена Студија изводљивости Пројекта региона за управљање отпадом
1.17	Израда Регионалног плана управљања отпадом	1 13.4	2011-2012.	Регионално тело Градови и општине учеснице Стручни консултант	Израда Плана на бази специфичних карактеристика општина Региона кроз препоруке за оформљење региона: правне, институционалне, техничке, економске	Усвојен Регионални план од стране свих градова и општина чланица региона.
1.18	Институционалне организационе активности и мере у оквиру ЈКП „Чистоћа“ у складу са новом општинском	1 2 3	2011-2012.	ЈКП "Чистоћа"	анализа постојећих ресурса, организације дефинисање потребних функционалних, кадровских, стручних и	ЈКП „Чистоћа“ реструктурирано као модерно предузеће

	одлуком и дефинисање нових одговорности (функционалне, кадровске и техничке промене, јачање надзора и контроле)				техничких промена. Организација нових послова као што је: - издавање услова за изградњу објеката - успостављање базе података - Успостављање компостирања отпада у РЈ „Зеленило“	
1.19	Послови надлежних органа у поступку издавања дозвола за отпад	1	2011.	Одсек за заштиту животне средине	У складу са Законом о управљању отпадом, Надлежни орган издаје дозволе за управљање отпадом и то за: - рад на сакупљању, транспорту, складиштењу, третману и одлагању.	Сви превозници, сакупљачи и постројења за третман поседују одговарајуће дозволе
1.20	Сакупљање опасног отпада из домаћинства	1 9	2011-2012.	СП „Чистоћа“ Оператери са дозволом	Организовано сакупљање опасног отпада	Опасан отпад се не одлаже на депоније

Напомена:

Усвајање Локалног плана за управљање отпадом града Краљева се врши на Скупштини града Краљева. Кроз процес усвајања потребно је спровести јавну расправу о Нацрту и обезбедити пуно учешће заинтересоване јавности.

Доношење Одлуке о управљању отпадом као нове градске одлуке (до сада је сегмент управљања отпадом био третиран кроз Одлуку о комуналном реду) је основни инструмент неопходан за имплементацију плана којом се дефинишу обавезе носиоца активности по свим сепаратним токовима отпада. Одлуком треба дефинисати обавезе:

- око проширења обухвата сакупљања на целокупној територији града Краљево
- обавезне сепарације и начин сакупљања рециклабила

- обавезе сакупљања и начин одлагања посебних токова отпада
- могућност учешћа правних и физичких лица и начин овлашћивања.

У процесу увођења интегралног управљања отпадом, морају се анализирати:

- потребне промене у правном смислу
- административни ресурси и капацитети града и осталих учесника
- могућности за финансирање плана и у склопу тога је потребно учешће свих заинтересованих страна а ли и доносиоца одлука.

С обзиром да је циљ доброг управљања отпадом рада Краљева успостављање Региона за управљање отпадом са градовима и општинама - потписницама Споразума, то се мора уз изградњу локалног система за управљање отпадом града Краљева радити на активностима потребним за успостављање Региона. Успостављање Региона више општина у циљу заједничког управљања отпадом изискује у првом кораку низ активности које се састоје пре свега од законодавних и административних инструмената:

- све општине из региона морају донети одлуку о приступању заједничком управљању отпадом;
- општине морају оформити заједничко предузеће које ће управљати целокупним системом управљања отпадом у региону и које ће водити све акције око изградње инфраструктуре и других потребних чиниоца
- мора се изградити Регионални план управљања за општине учеснице и одредити правни, административни, технички и финансијски захтеви

Како је ЈКП „Чистоћа“ носилац активности давања услуга у сакупљању и транспорту отпада у граду Краљеву, то сходно захтевима нове Одлуке о управљању отпадом, мора анализирати своју интерну организацију и кадровске капацитете како по структури, тако и по броју.

Проблем 2. . Сакупљање и транспорт отпада						
	Активност	Циљ	Рок	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
2.1	рада и доношење програма сакупљања отпада из	1	2011-2021.	ЈКП ППП	Постављање правила за сакупљање кабастог отпада са	- Количина сакупљеног отпада у општини

	домаћинства (кућни и кабасти),	2.1 13.1			планом ии терминима одношења као и локацијама за сакупљање	-и број покривених насеља Смањена количина отпада на одлагалишту
2.2.	рада и доношење програма сакупљања опасног отпада из домаћинства,	1 9	2012.	ЈКП Град ППП	Постављање правила за сакупљање опасног отпада са планом ии терминима одношења као и локацијама за сакупљање	-Количина сакупљеног опасног отпада и третираног на исправан начина
2.3	Проширење обухвата сакупљања и транспорта: набавка нових возила-сакупљача	1 2.1	2012-2021.	ЈКП Град Донације ППП	Набавка нових возила и замена амортизованих сходно поглављу VI	-Набављена возила - Нема отпада изван посуда за сакупљање
2.4	Набавка нових стандардизованих канти	1 2.1	2012-2021.	ЈКП Град Донације ППП	Набавка нових канти и замена сходно поглављу V и VI	-Набављене канте - Нема отпада изван посуда за одношење
2.5	правку старих посуда које се могу још користити	1 2.1	2011. и даље	ЈКП	Поправка и замена делова у радионици ЈКП	Побољшана ситуација са бројем посуда при садашњем обиму сакупљања
2.6	Набавка транспортних возила за претовар возила од трансфер станице до регионалне депоније	13.4	2013.	Град или Регионално предузеће	Набавка возила јавним тендером за транспорт отпада са трансфер станице на будућу регионалну депонију	Отпад одложен на регионалној депонији
2.7	Израда плана сакупљања за уже градско језгро и за територију где је организована услуга одношења отпада	2.1.	2012-2013.	ЈКП	План распореда посуда и оптимизација кретања возила сходно постављеним судовима	Побољшана организација сакупљања и одношења отпада Смањени трошкови сакупљања и одлагања

2.8	Успостављање базе података корисника из домаћинства и наплате	1 2.1	2012. и даље	ЖКП	Успостављање базе података корисника из домаћинства, евиденција наплате адекватне рачуноводствене и друге информационе подлоге за утврђивање свих трошкова по корисницима и врстама услуга управљања отпадом	побољшано функционисање ЖКП
2.9	Успостављање базе података осталих корисника самосталних радњи, евиденција посуда за сакупљање из домаћинства и наплате	1 2.1	2012. и даље	ЖКП	Успостављање базе података свих корисника: самосталних радњи, евиденција посуда за сакупљање код корисника, евиденција наплате адекватне рачуноводствене и друге информационе подлоге за утврђивање свих трошкова по корисницима и врстама услуга управљања отпадом	Побољшано функционисање ЖКП
	рада уговора са корисницима	2.1	2012. и даље	ЖКП	Израда посебних уговора са корисницима изван домаћинства са дефинисањем власништва над посудама за сакупљање сходно капацитетима отпада који производе	Побољшано одлагање отпад, а тиме и боље сакупљења отпада Смањена количина отпада који је нерегулисан

Повећање степена наплате услуга од корисника	2.1.	2012. и даље	ЈКП инспекција	Увести стално ажурирање стања корисника кроз рад инкасаната Повезати плаћање рачуна за одношење отпада са уплатницама за струју, воду, грејање - обједињена наплата услуга	Побољшање наплате
Поступно повећање тарифа за услуге у циљу достизања / приближавања пуног покрића трошкова и евентуална промена система наплате	1 2.1	2012. и даље	Град ЈКП	У тарифу за услуге увести све врсте активности које интегрално управљање подразумева -сакупљање, транспорт, третман, одлагање итд	Обезбеђено финансирање услуга ЈКП
Издавање услова за одлагање отпада у процесу изградње	1	2012. и даље	ЈКП	ЈКП треба да издаје посебне услове са захтевима о броју и локацијама посуда за објекте који ће се градити	Регулисање броја потребних посуда за одлагање
Издавање услова за одлагање отпада у процесу регистрације нових радњи, малих и средњих предузећа и допуна услова за регистрацију	1	2012. и даље	ЈКП АПР МС П	Успостављање механизма за регистрацију нових радњи којим се захтева да свака радња мора да обезбеди посуде за одлагање отпада пре почетка рада	Побољшано одлагање отпада и бројност посуда за одлагање
Запошљавање нових сарадника	1	2012. и даље	ЈКП	Сходно новим пословима као и у циљу побољшања постојећих услова за сакупљање и одлагање отпада потребно је запослити нове раднике	Боља организација ЈКП у циљу појачања капацитета

Напомена:

Опрема за сакупљање отпада

Стање постојеће опреме за сакупљање отпада у граду Краљеву је незадовољавајуће. Посуде за сакупљање су различитих димензија и карактеристика, што отежава транспорт јер захтева различита транспортна средства за пражњење. Контејнери су стари, изамортизовани, лоше су одржавани, нема резервних делова. У циљу ургентног побољшања постојеће ситуације потребно је извршити снимак стања постојеће опреме за сакупљање-контејнера и канти и извршити поправке, што се може интерно обавити ангажовањем сопствених ресурса, пре свега у радионици ЈКП-а и сл.

Због таквог стања, у циљу успостављања система управљања отпадом, већина опреме за сакупљање мораће да се замени у краткорочном периоду, при чему би као неопходан фактор била потреба њене стандардизације. Стандардизација опреме за сакупљање се мора урадити у циљу постизања компатибилности транспортних возила и контејнера. У највећем делу ЕУ, тренутно се користе контејнери од 1100 л и канте од 120 л.

У циљу хармонизације посуда, за потребе израде овог Плана, усвојено је сакупљање отпада у контејнерима од 1,1 м³ и кантама од 120 л (опција 4 -) и кесама. Контејнери од 5 м³ који се користе за посебне намене, претежно код индустријских генератора и на истуреним пунктовима тзв. Депоније по позиву. Сагледавајући структуру насеља у општини Краљево, предлаже се да се у вишестамбеним објектима у урбаним срединама користе контејнери од 1,1 м³, у индивидуалним домаћинствима канте од 120-140 л, а у селима канте од 120 л. и/или кесе. ЈКП „Чистоћа“ је реализовала пилот пројекат на успостављању кеса у неким сеоским срединама које до сада нису биле обухваћене и систем се показао неодржив због јако малог процента наплате кроз куповину кеса од стране сеоских домаћинстава.

У дугорочном периоду планира се постављање канти у индивидуалним домаћинствима, чиме ће се постојећи број контејнера прераспоређивати на средине које ће бити покривене проширењем обухвата. За потребе овог Плана, коришћено је претпоставка да ће у срединама које се буду обухватале одношењем отпада бити успостављене канте и то по једна за свако условно домаћинство.

Структура и заступљеност контејнера и канти су приказани су у поглављу VI и VII

Опрема за транспорт отпада

Сагледавајући стање возног парка који служи за транспорт отпада у граду Краљеву, закључује се да је стање возног парка задовољавајуће по капацитету, старости и амортизованости. Корисно би било заменити возила са новим возилима компатибилним са новим системом сакупљања. Типови возила за сакупљање треба да буду следећи: возила са задњим утоваром опремом за подизање контејнера од 1100 л, уз могућност мануелног руковања нестандардизованим контејнерима. Капацитет возила би требао да буде 11 м³, а носивост 5 т возила за рад са кантама. Капацитет возила би требао да буде 11 м³, а носивост 5 т. Број потребних возила је дат у поглављу VI и VII. Да би се надоградио постојећи систем управљања отпадом, потребно је урадити набавку довољног броја опреме за сакупљање отпада у периоду од 10 година.

Услови

У циљу регулисања сакупљања и одношења отпада за сваки новосаграђени објекат, као и за сваку нову делатност (радњу, предузеће), потребно је условити да ЈКП издаје услове које будући корисници морају да задовоље. За то је потребно запослити новог радника и оспособити га за обављање ове врсте услуга. (најпогодније је да је то ВСС, техничке струке). У циљу повећања броја и врста услуга, као и побољшања постојећих потребно је у дугорочном периоду запослити нових 30 сарадника.

Проблем 3. Индустијски неопасни и опасни отпад						
Активност		Циљ	Рок	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
3.1	Израда локалног регистра генератора отпада пореклом из индустрије	1 4 10	2012.	Градска управа Еколошка инспекција	Потребно је урадити локални регистар генератора опасног и неопасног индустријског отпада у складу са прописима о изради катастра. Потребно је укључити и генераторе ПОПс отпада	-урађен попис свих генератора индустријског отпада - утврђена количина опасног индустријског отпада у граду
3.2	Успостављање базе корисника из индустрије	1 4 2.1	2011- 2012.	ЈКП	Подаци о корисницима из индустрије прикључени бази података корисника ЈКП „Чистоћа“	-Познате количине индустријског отпада које индустрија одлаже на депонији -побољшана наплата од корисника из индустрије - побољшање рада ЈКП
3.3.	постављање и проширење обухвата сакупљања и транспорта: из индустријских постројења	1 4 2.1	2011- 2012.	ЈКП	Према подацима добијеним из регистра поставити посуде за сакупљање отпада код корисника који се може одлагати на депонији. Направити уговоре са условима коришћења и начином спровођења услуге	Познате количине индустријског отпада које индустрија одлаже на депонији -побољшана наплата од корисника из индустрије - побољшање рада ЈКП

3.4	рада уговора са корисницима	1 2.1	2011- 2012.	ЖКП	Уговор о начину пружања услуга одношења отпада и одлагања, и обавезе генератора и ЖКП у том циклусу	Смањена опасност од неконтролисаног одлагања отпада
3.5	Израда берзе за трговину секундарним сировинама	3	2012.	Агенција за заштиту животне средине Регионална привредна комора	Комора треба да бапрати базу података произвођача и корисника отпада и да успостави међусобне односе	Успостављено тржиште рециклажила

Процена будућих количина неопасног индустријског отпада и начин одлагања

Подаци о количинама индустријског отпада у граду Краљеву су доста ограничени. Преовладавајући метод третмана индустријског отпада је привремено складиштење унутар комплекса генератора или депоновање. Претпоставља се да ће количина индустријског отпада расти са економским развојем. У циљу унапређења стања управљања индустријским отпадом би било неопходно:

- идентификовати генераторе отпада а нарочито оне који поседују отпад који се може издвојити као секундарна сировина
- сакупити материјале које се могу рециклирати
- успоставити економске интересе на линији генератор-сакупљач-прерађивач
- успоставити берзу произвођач – корисник секундарних сировина.

Планом је предвиђено постављање посуда за сакупљање инертног и неопасног отпада у предузећима од стране самих предузећа, ЖКП и/или оператора са дозволом за сакупљање овакве врсте отпада.

Проблем 4.Селекција отпада						
	Активност	Циљ	Година	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
4.1	Израда и доношење програма за системско увођење селекције отпада	1 3 7 9 13.1	2012.	Град ЈКП	Програм који ће да садржи начин спровођења, судове за издвајање, начин сакупљања, периодичу одношења, за : - рециклабиле из домаћинства - издвајања биодеграбилног отпада - обавезе сакупљања амбалажног отпада из комуналног отпада,	количина рецикираног отпада количина сакупљених рециклабила Селектован отпад у складу са постваљеним циљевима
4.2	Набавка контејнера и транспортних средстава за рециклабиле	1 3	2012-2013.	Град ЈКП	Набавка потребне опреме у складу са планом (видети поглавље VII и VIII) Канте за рециклабиле Специјална возила за сакупљање Опертер са дозволом	Набављена опрема Селектован отпад у складу са постваљеним циљевима
4.3	Сабирни центри за рециклабилне материјале на које ће становници сами доносити отпад	1 3 13.1	2012-2021	Град ЈКП ППП	Избор локација израда урбанистичких услова израда пројектне документације изградња објекта	Изграђени сабирни центри

4.4.	Локалне станице за рециклабиле	1 3 13.1	2012- 2021.	Град ЈКП ПП П	Избор локације, израда урбанистичких услова израда пројектне документације изградња објекта	Изграђен објект локалних станице за рециклабиле
4.5.	Станица за прихват рециклабила по селима	1 3 13.1	2013- 2021.	Град ЈКП ППП	Избор локације, израда урбанистичких услова израда пројектне документације изградња објекта	Изграђене станице за рециклабиле по селима
4.6.	Регионално постројење за рециклажу отпада	1 3 13.1	2014.	Град ЈКП ППП	Избор локације, израда урбанистичких услова израда пројектне документације изградња објекта	Изграђено регионално постројења за рециклажу
4.7.	Увођење компостирања отпада	3.4	2013.	ЈКП	Компостирање зеленог отпада пореклом из градског зеленила Исечено дрвеће, трава, сакупљено зеленило Избор локације, израда урбанистичких услова израда пројектне документације изградња објекта	Изграђена компостана у Градском зеленилу
4.8.	Кућно компостирање баштенског отпада и отпада од хране	3.4.	2012.	Љани баштенске радње	Компостирање у индивид. кућама (дворишту) уместо бацања у контејнере.	Смањена количина биодеграбилног отпада за одлагање

Очекује се да се систем управљања отпадом у граду Краљеву развије у наредних десет година према следећој шеми:

- Организација и модернизација сакупљања 2011. - 2021.
- Проширење обухвата становништва 2011. - 2021.
- Сепарација коју врши корисник 2011. - 2021.
- Изградња првог регионалног постројења 2014.
- Изградња постројења за селекцију 2011.

Основни начин за сакупљање секундарних сировина је изградња мреже сакупљачких станица, сабирних центара и постројења за сепарацију и/или рециклажу. Најбоља опција је и сакупљање отпада директно на месту настајања којом би се сакупила највећа количина доступног папира, стакла, пластике и метала из отпада из домаћинства, комерцијале, индустрије и вратила назад у процес прераде. Градска постројења за сортирање морају бити изграђена за завршну обраду селективно сакупљених материјала. Ова постројења такође служе и за припрему материјала за транспорт (балиран отпад или издробљен).

Увођење селекције у насељима и градовима почиње одлуком локалних власти да се делови комуналног отпада који се могу рециклирати не одлажу више на санитарне депоније, него да се издвајају и користе као секундарне сировине, а што и Закон забрањује. Сами грађани врше сепарацију корисних фракција отпада на месту његовог настајања и потребна су нова возила за прикупљање и превоз отпада, са посебним боксовима за стару хартију, конзерве, стаклену амбалажу, пластику и друге рециклабилне компоненте отпада. Даље сортирање и компактирање ових материјала обавља се у централној станици за селекцију, одакле их преузимају оператери, који их користе као секундарне сировине у поступку рециклаже.

Корисно је размотрити и могућност да се на територији сеоских насеља припреме и одређени јавни платои где би грађани слободно довлачили и остављали веће количине материјала који се могу рециклирати и кабастог отпада односно кабасте предмете (старе уређаје из домаћинства, школке старих аутомобила, евентуално стаклену амбалажу, старе гуме, папир и слично). Ове локације је могуће оградити и опремити контејнерима који би служили за сакупљање рециклабилних компоненти.

Оваква организација би дала позитивне ефекте у руралним (сеоским) подручјима, пошто се може очекивати само отпад од разних металних предмета, евентуално стакло, пластика и папир. На сеоским подручјима се не може очекивати знатно смањена количина отпада органског порекла, отпад од хране и слично, јер се исти даље користи као сточна храна или као гориво.

Компостирање

За третман органског отпада потребно је изградити постројење за компостирање и/или постројење за механичко - биолошки третман на регионалном нивоу, а ускладу са претходном студијом оправданост. Органски отпад настаје у домаћинствима, радњама и

на зеленим градским површинама. С обзиром на структуру становању у граду Краљеву, где су највише заступљене индивидуалне куће, предлага се да се компостирање спроводи:

- у индивидуалним домаћинствима, компостирањем отпада у дворишту
- у комплексу „Градског зеленила“ где би се компостирао отпад са градских површина, који сакупља „Градско зеленило“.

У првој фази, становници региона би требали да се обуче како сами да праве компост у својим домаћинствима. Ово је нарочито потребно спровести у сеоским насељима, где постоји значајна количина и зеленог отпада од пољопривреде, кога је корисно прерадити у циљу поновне употребе. Финални производ - компост може да се користити у пољопривредним процесима као кондиционер земљишта. Отпад компостиран у „Градском зеленилу“ се може користити у интерне сврхе за прехрану расада у Краљеву, а вишак се може и продавати.

Проблем 5. Сакупљање и транспорт отпадних гума						
	Активност	Циљ	Рок	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
5.1	Издавање дозволе за сакупљање и транспорт отпадних гума	3 12 13.1	2009.	Одсек за заштиту животне средине и оператери са дозволом	Издавање дозвола за рад	Оператери са дозволом Отпадне гуме збринуте у складу са Законом

Надлежни орган у Градској управи издаје дозволе за сакупљање и транспорт отпадних гума у складу са Правилником о поступку управљања отпадним гумама по коме је забрањено одлагање гума на депоније. Сакупљене гуме се носе на третман од стране оператера са дозволом коју издаје Министарство, а алтернативни третман је коришћење отпадних гума као горива у цементарама.

Проблем 6. Управљање отпадним уљима						
	Активност	Циљ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
1	Успостављање система за прикупљање отпадних уља		2012.	Одсек за заштиту животне средине и оператери са дозволом	- утврдити поступак сакупљања и предаје	Успостављен систем Количине сакупљеног и

		3.1		Оператери са дозволом Републичка инспекција	отпадних уља - водјење дневне евиденције о насталој и прикупљеној количини - водјење Докумената о кретењу отпадних уља и отпада од јестивих уља - предаја оператерима са дозволом за третман ради поновне употребе и регенерације - појачати инспекцијски надзор	предатог уља
--	--	-----	--	---	--	--------------

Многа предузећа користе велики број врста уља у различите сврхе, па се као последице ствара велика количина отпадног уља, које је опасан отпад и подлеже одредбама Правилника о условима и начину поступања отпадним уљима. Град Краљево ће у наредном периоду успоставити систем за управљање отпадним уљима. Сакупљање и третман отпадних уља би требало размотрити у оквиру успостављања ППП.

Проблем 7. Сакупљање и рециклажа акумулатора и батерија						
	Активност	Циљ	рок	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
1.	Успостављање система сакупљања и поступања са отпадним акумулаторима и истрошеим батеријама	3.1	12.	Град Оператери са дозволом Продајни објекти	Успостављен систем сакупљања и предаје акумулатора и батерија Абрана одлагања на депоније Појачан инспекцијски надзор	Испоштована стопа сакупљања у процентима по годинама предвиђена Правилником

У складу са обавезама Правилника о начину и поступку управљања истрошеним батеријама и акумулаторима, батерије се преузимају од крајњег корисника у продајним објектима. Правилником су одређене стопе сакупљања по годинама. Овај опасан отпад се не сме одлагати на депонију.

Проблем 8. Сакупљање и третман отпадних возила						
	Активност	Циљ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
7.1.	Примена Правилника о начину и поступку управљања отпадним возилима на територији града Краљева у делу надлежности локалне самоуправе	11	2012.	Град П Чистоћа Оператери са дозволом	Организовање система сакупљање и предаје старих аутомобила и аутомобила непознатог власника	Уклоњени ауто-отпади са територије града
7.2.	Упућивање јавног позива оператерима за сакупљање или третман отпадних возила	11 13.1	2012.	Град Оператери са дозволом	Израда и објављивање јавног позива	забран оператер Број сакупљених возила

У складу са Правилником о начину и поступку управљања отпадним возилима („Сл. гласник РС", бр. 98/10), јединица локалне самоуправе је у обавези да сакупља и предаје стара и хаварисана возила уколико је власник непознат, у складу са Одлуком. На територији града Краљева за сад није регистрован оператер са дозволом за третман отпадних возила, а сви власници ауто-отпада су се изјаснили да ће затворити ауто-отпаде јер не могу да испуне услове за добијање дозволе за третман аутомобила, у складу са Правилником.

Проблем 9. Отпадна електрична и електронска опреме						
	Активно ст	Циљ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА

8.1	Успостављање система за сакупљање и третман отпадне електричне и електронске опреме	7 13.1	2012.	Град П „Чистоћа“ оператер са дозволом	Изградња сакупљачког центра са делом за складиштење отпадне електричне и електронске опреме Информисање јавности о успостављању система Инспекцијски надзор	До 31.12. 2015. године сакупљено на територији града 2 кг електричне и електронске опреме по становнику годишње До 31.12. 2018. године сакупљено на територији града 4 кг електричне и електронске опреме по становнику годишње
-----	---	-----------	-------	---	---	--

Правилником о листи електронских и електричних производа, мерама забране и ограничења коришћења електронског и електричног отпада у граду се мора успоставити систем сакупљања отпадне опреме и да се организује предаја оператеру са дозволом на третман.

Проблем 10. Управљање медицинским и биохазардним отпадом						
	Активност	Циљ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
	Примена Правилника о управљању медицинским отпадом и примена Правилника о управљању кланичним и биохазардним отпадом (очекује се доношење)	8	2011. и даље	Град Здравствени центар Студеница Републички санитарни и инспектор за заштиту животне средине Ветеринарска инспекција Пољопривредна	- Организовање сакупљања, разврставања и збрињавања медицинског и ветеринарског отпада у складу са Правилницима - Третирање аутоклавирањем и дробљењем и другим предвиђеним третманима - Забрана одлагања на депонију	Медицински, фармацеутски и ветеринарски отпад збринут у складу са Правилницима

				инспекција Кланичари и др.		
	Израда плана управљања медицинским отпадом	8	2011. и даље	Здравствени центар Студеница Републички санитарни и инспектор за заштиту животне средине	У складу са Правилником, Здравствени центар Студеница ради план управљања медицинским отпадом	Примењен план управљања медицинским отпадом кроз паковање, обележавање, унутрашњи транспорт, складиштење, чување, третман и одлагање
	узимање неупотребљених лекова од грађана, у складу са Правилником	8	2011. и даље	Апотекарска установа Краљево	Обезбеђен простор унутар апотекарских установа за прихват неупотребљених лекова	-количина сакупљених лекова

Управљање медицинским отпадом је делимично спроведено у појединим деловима Здравственог центра Студеница, који је добио аутоклав и дробилицу за технички третман одређене врсте медицинског отпада. Већина отпада се третира у складу са Правилником о управљању медицинским отпадом. Недостаје локација за привремено складиштење медицинског отпада и постројење на државном нивоу за третман опасног медицинског отпада. У целини, управљање медицинским и ветеринарским отпадом као и отпадом из кланица и месара у граду Краљеву није спроведено на задовољавајући начин.

Имајући у виду посебну опасност коју неконтролисани медицински и ветеринарски отпад представља, потребно је ХИТНО уложити напоре да се овај отпад уведе у контролисане токове.

Проблем 11. Сакупљање и привремено складиштење опасног отпада						
	Активност	Циљ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
11.1	Привремено складиштење опасног отпада у кругу	4 9 10	2011. и	Правна лица и предузетници -	Оперетари опредељују место за привремено складиштење опасног	Опасан отпад збринут у складу са законским и

	постројења у складу са Законом и правилницима до изградње привременог складишта на нивоу Републике Србије или постројења за третман опасног отпада		даље	оператери Републичка инспекција за заштиту животне средине	отпада у складу са Законом	подзаконским актима
11.2	рада Националног и Локарног регистра извора загађивања	4 9 10	2011. и даље	Агенција за заштиту животне средине Град - Одсек за заштиту животне средине Републичка и градска инспекција за заштиту животне средине	Републичка и градска инспекција налажу мониторинг отпада, отпадних вода и ваздуха, а резултати анализа се достављају Агенцији за заштиту животне средине или Одсеку за заштиту животне средине у регистар загађивача	Формирана база извора загађивача

Збрињавање опасног отпада који настаје у индустријским објектима сами загађивачи морају правилно ускладиштити у складу са законским прописима. Управљање азбестом и флуоресцентним цевима које садрже живу врши се у складу са Правилницима из 2010. год. по којима се на будућем постројењу Центра за селекцију отпада мора обезбедити простор за складиштење ове врсте специјалних токова отпада.

Регионална депонија и/или друга постројења за управљање отпадом ће се дефинисати Претходном студијом оправданости која ће се урадити у наредно м периоду за формирани регион од 12 градова и општина.

Препоруке за санацију сметлишта

Нелагална одлагалишта отпада у граду Краљеву се морају затворити, поготово и санирати, и не могу се даље користити за одлагање отпада. Санација се мора спровести у складу са стандардима. Стање већине постојећих одлагалишта је такво да постоји мали степен или не постоје никакве основне мере заштите да би се спречило цурење филтрата. Сваку локацију треба испитати да би се одредила укупна расположива површина локације за одлагање отпада. И сходно ризику по околину и постојање угрожених објеката одредити програм за њихово затварање. Постоје три прилаза санацији:

- уклањање целокупног отпада и загађујућих материја на санитарну депонију; ово је најбоље решење, али и најскупље и често неприменљиво

- затварање локација; неке локације ће бити потпуно попуњене, или ће бити толико ризичне да ће се морати моментално затворити, међутим, због различитих околности, уклањање отпада ће бити немогуће извести; због тога би, после идентификације алтернативних путева одлагања, требало заувек затворити локацију и санирати је
- затварање и санација старијих делова локације тамо где је потребно даље коришћење остатка депоније док се не замени са трансфер станицама које ће обезбедити транспорт до алтернативне депоније или регионалне санитарне депоније.

Немогуће је идентификовати детаљне специфичне захтеве за санацију локације док се не обезбеде детаљне информације о статусу локације и постојећим загађивачима, које се могу сакупити само (скупим) испитивањем локације. Ипак, основни принцип се може применити да би се смањило потенцијални утицај, чак и без детаљних сазнања. Санација би подразумевала:

- прекривање слабо пропустљивим материјалом и земљом на врху како би се омогућила рекултивација пољопривредним културама или формирање пољана.
- системи за евакуацију гасова подразумевају уграђивање бунара за сакупљање гасова и система пумпи.
- сакупљање процедних вода укључује уграђивање бунара за сакупљање процедних вода и систем пумпи; систем за третман укључује аерацију, преципитацију и биолошки третман.
- профилисање депоније да би се повећала стабилност путем скопавања и поновног сабијања.
- уграђивање потпорних зидова и баријера око и унутар депоније.

Проблем 13. Тренинг и изградња капацитета						
	Активност	Циљ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
13.1	Идентификација циљних група	1	2012.	Град	Избор циљних група. -доносиоци одлука -грађани, - деца различитог узраста -НВО - угрожене групе (Роми и сиромашни)	Изабране циљне групе
13.2	Обука о компостирању	3.4	2012.	Град НВО	Експертски курс	Обучена циљна група
13.3	Обука о селекцији и рециклажи	3 7	2012.	Град НВО	Експертски курс	Обучена циљна група
13.4	Обука о најбољим доступним техникама за управљање отпадом	3	2012.	Град НВО	Експертски курс	Обучена циљна група
13.5	Обука о депонијама и регионалном планирању	13	2012.	Град НВО	Експертски курс	Обучена циљна група
13.6.	Едукација свих инспекцијских служби по питању отпада а нарочито специјалним токовима отпада.	1-14	2014.	Град Министарство	Експертски курс	Обучена циљна група

Стратегија управљања отпадом у Србији јасно наводи да постоје потребе за развијањем јавне свести свих произвођача отпада. У изради кампање комунална предузећа могу увек да нађу додатне фондове за финансирање кампање, која је одржива са политиком и етиком града. Приватна предузећа могу бити заинтересована за спонзорство пројекта јер на тај начин могу да добију позитиван публицитет с обзиром да подржавају пројекте заштите животне средине.

Проблем 14. Инспекција и контрола

	Активност	Циљ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
14.1	спекцијска контрола генератора отпада и оператера за управљање отпадом	1	2011-2021.	Републичка еколошка и градска инспекција	Преиодични преглед	Индустријски отпад збринут и под контролом
14.2	спекција радњи и предузећа	1	2011-2021.	Комунална инспекција	Преиодични преглед	Отпад у МСПредузећима збринут и под контролом
14.3	спекција ветеринарских станица	1	2011-2021.	Ветеринарска инспекција	Преиодични преглед	Ветеринарски отпад збринут и под контролом
14.4	Инспекција медицинских установа	1	2011-2021.	Ссанитарна инспекција	Преиодични преглед	Медицински отпад збринут и под контролом

У циљу увођења интегралног управљања отпадом у граду потребно је спровести озбиљну инспекцијску контролу. Потребно је у процесу рада републичке и градске инспекције за заштиту животне средине као и комуналне инспекције, увести и пуну сарадњу са осталим инспекцијама као што ј ветеринарска, водопривредна, санитарна и сл.

Проблем 15. Локална база о отпаду

	Активност	Циљ	Рок	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
15.1	Израда и успостављање базе података о отпаду	1	2012.	Град	Израдити софтвер са свим потребним планским параметрима који омогућавају базу . корисника, посуда, рута, евиденцију сметлишта, евиденцију затворених сметлишта	Урађена база Побољшано пословање ЈКП
15.2	Пославање нових сарадника	1	2012.	ЈКП	Стручна лица за управљање отпадом	Запослен сарадник

Постојање поуздане базе података о отпаду која укључује , између осталог и податке о:

- количина отпада
- произвођачима - генераторима отпада
- количини рециклабилног материјала
- потражњи за рециклабилним материјама
- стању и бројности дивљих сметлишта
- стању затаварања сметлишта
- стању комуналних одлагалишта
- стању и бројности сакупљачких посуда и возила итд.
- стању и количини медицинског и биохазардног отпада
- стању и количини ветеринарског
- стању и количини индустријског опасног , неопасног и инертног отпада

Проблем 16. Трансфер станица						
	Активност	Циљ	РОК	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПОКАЗАТЕЉ УСПЕХА
16.1	Изградња трансфер станице	1	2014.	Град Регионално тело	Избор локације, израда урбанистичких услова израда пројектне документације изградња објекта	Употребна дозвола за трансфер станицу

Циљ имплементације овог плана у пракси, као и обавеза дефинисана Стратегијом за управљање отпадом, биће:

- проширење обухвата сакупљања отпада на целокупној територији града Краљева
- изградња интегралног система управљања отпадом
- изградња Регионалног система за управљање отпадом заједно са општинама потписницама међуопштинског споразума.

Да би се смањили трошкови транспорта, због удаљености санитарне депоније биће потребно да град Краљево изгради трансфер станицу. У циљу рационализације трошкова, трансфер станицу је корисно изградити тамо где већ постоји могућност адаптације неке постојеће зграде. Корисно би било трансфер станицу за град Краљево саградити на локацији депоније „Кулагића ада“, где се планира и изградња постројења за секундарну сепарацију отпада.

6.2.2 ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Финансијска анализа и процена трошкова рађена је на основу улазних параметара који су производ планског сагледавања и одмеравања оптималне поставке и нивоа управљања отпадом на нивоу града Краљева. Свакако да је утицај улазних параметара на финансијску анализу у директној међузависности са прецизношћу добијених резултата. Примењени концепт анализе је конструисани упрошћени модел трошкова, базиран на улазима који су негде резултат конкретних сагледавања стања у граду Краљеву, а делом се заснивају и на искуственим параметрима, литературним подацима и сопственим проценама приређивача. Анализа трошкова темељи се на следећим претпоставкама:

- планирани век пројекта за који се спроводи анализа трошкова је период од 2011–2021. године, односно 10 година
- основни метод анализе трошкова је анализа просечних додатних трошкова – average incremental cost (AIC) анализа,
- инвестиције (инвестирани капитал) су збир вредности инфраструктуре, објеката, опреме и др, алоцирани на услуге управљања отпадом
- резултати анализе приказани су упросечено, на нивоу града Краљева, вредносне величине исказане су у сталним ценама, у еврима (€).

У наредној табели дат је збирни преглед специфицираних инвестиционих трошкова у планском периоду изградње и успостављања система управљања комуналним отпадом у Граду Краљеву.

Табела 6.1 Инвестициони трошкови интегралног управљања отпадом у Краљеву

	Позиција	Вредност инвестиције (ЕУР)
1.	Унапређење и проширење обухвата сакупљања и транспорта (куповина нових смећара)	1.300.000
2.	Набавка нових стандардизованих канти	1.248.990
3.	Набавку транспортних возила за претовар возила од трансфер станице до регионалне депоније	250.000
4.	Изградњу трансфер станице	400.000
5.	Набавку транспортних средстава за рециклабиле	330.000
6.	Набавку канти за рециклабиле	3.568.000
7.	Набавка звонастих контејнера за рециклабиле	42.000
8.	Изградња "сабирних центара" за рециклабилне материјале	165.000

9.	Изградња станица за прихват рециклабила по селима	32.000
10.	Оснивање постројења за сепарацију отпада	1.100.000
11.	Санација постојеће депоније (Кулагића ада)	100.000
12.	Опрема за депонију	670.000
13.	Затварање и чишћење сметилишта	950.000
14.	Изградња компостане у Градском зеленилу	40.000
15.	Припремне радње за успостављање региона	400.000
16.	Изградња регионалне депоније	4.800.000
17.	Тренинзи	54.000
УКУПНО		15.449.990

Осим инвестиционих трошкова прорачунати, објашњени и детаљно представљени су и: оперативни трошкови; трошкови сакупљања, транспорта, одлагања и рециклаже отпада; процена трошкова санације сметлишта, процена укупних јединичних трошкова и наплата трошкова. Поред осталог, овако добро обрађено финансијско поглавље чини овај план садржајнијим и бољим у односу на већину локалних планова, па и на многе регионалне планове управљања отпадом.

6.3 ТРЕНУТНО СТАЊЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ У ГРАДУ КРАЉЕВУ

Ради спровођења Националне стратегије управљања отпадом и постизања веће одрживости регионализацијом и удруживањем општина у управљању отпадом Град Краљево је у марту 2011. године потписао Споразум о сарадњи са још 11 градова и општина (градови Крушевац и Нови Пазар, општине Врњачка Бања, Александровац, Брус, Варварин, Рашка, Трстеник, Тутин и Ћићевац и Параћин), који, нажалост, још увек није потврђен, односно усвојен на скупштинама градова и општина. Надлежности ће се у будућности расподелити на регионалном нивоу. Будући да институционални оквир чини структура, организација и капацитет одговорних институција и да институционално јачање и планирање представљају услов за развој система управљања отпадом и ефикасно спровођење закона, промене се односе на:

- поделу функција и одговорности између локалних (општинских), регионалних (међуопштинских) и републичких органа и организација
- усклађену организацију и повезаност институција одговорних за управљање отпадом, њихову координацију и повезаност са другим секторима, као и јачање њихових кадровских и техничких капацитета
- планирање управљања отпадом и финансијско управљање

- укључивање приватног сектора у организациону структуру управљања отпадом и могући облици партнерства.

Такође, у хијерархији надлежности, поред права надзора, неопходно је унапредити облике сарадње и координације републичких, регионалних и локалних власти у погледу свих мера и поступака управљања отпадом.

Организованим сакупљањем је покривено око 79.000 становника, од тога четири приградска насеља и неколико села на правцу ка Студеници. Није било набавке нове опреме и возила тако да тренутно није могуће проширење на непокривена села, али ни побољшање постојеће праксе сакупљања и превоза отпада на покривеном подручју. Као и свуда по Србији, веома је изражен проблем наплате комуналних услуга одношења отпада, поготово у приградским и сеоским насељима.

Што се тиче индустријског отпада страном донацијом финансира се пројекат идентификације и санирања свог индустријског отпада (неопасног и опасног) у индустријском предузећу „Магнохром“.

Постављено је 70 контејнера за издвајање ПЕТ амбалаже, а врши се и њено секундарно раздвајање на актуелној градској депонији. Присутно је и организовано сакупљање папирне и картонске амбалаже, али не и алуминијумских лименки. Издато је 2011. године 13 дозвола заинтересованима за сакупљање, превоз и привремено складиштење рециклабилних материјала из отпада, односно секундарних сировина – ПЕТ, папир, картон, стакло, лименке, метал. Њихов рад је у сукобу интереса са ЈКП „Чистоћа“, па не могу да постављају своје контејнере за сакупљање. Само један приватни оператер има потписан уговор о пословно-техничкој сарадњи са комуналним предузећем јер има пресу за ПЕТ амбалажу коју заједнички користе.

Добијена је дозвола за локацију за рециклажни центар и сада се ради главни пројекат, којим ће бити предвиђен и простор за посебне токове отпада. Тренутно се успешно сакупљају само акумулатори, док нема организованог прикупљања електричног и електронског отпада и отпадних уља као посебних токова, док је за отпадна возила урађен попис.

Управљање медицинским отпадом, укључујући и опасан, добро се спроводи у Здравственом центру „Студеница“. Проблем фармацеутског отпада је изражен, првенствено због недостатка одговарајућег простора за његово привремено складиштење, док је питање ветеринарског отпада потпуно без решења.

Пописано је 505 дивљих депонија које се постепено уклањају али и занављају, нарочито у селима, због поменутог недостатка опреме и возила који онемогућава проширивање организованог сакупљања комуналног отпада, тако да тренутно стање у тој области личи на зачаран круг без излаза. Врши се иновирање пројекта санације званичне градске депоније које финансира Фонд за заштиту животне средине.

Сарадња са НВО у области заштите животне средине (има их чак 24) је одлична у домену информисања, неформалног и формалног образовања (посебно у вртићима и школама) и подизања јавне свести у тој области. Пројекти се заједнички осмишљавају

од стране НВО и Одсека за заштиту животне средине, при чему је буџет за пројекте који обезбеђује Градска управа за 2012. годину 2.400.000 динара.

На основу наведеног може се закључити да је Град Краљево и поред одличног Локалног плана управљања отпадом, посебно његовог изузетно садржајног акционог плана и прецизне, поуздане финансијске анализе и процене трошкова, као и врло квалитетног и задовољавајуће бројног кадра у Одсеку за заштиту животне средине веома далеко од основног циља – интегралног управљања отпадом, што значи значајног смањења његовог негативног утицаја на јавно здравље и животну средину. Насупрот томе, Краљево, Крушевац и Крагујевац су једини регионални центри у Србији, предвиђени Националном стратегијом управљања отпадом из 2003. године, који нису успоставили регион (у марту 2011. је само потписан Споразум о сарадњи 12 градова и општина, али, нажалост, још увек није потврђен, односно усвојен на скупштинама градова и општина). Разлог за ово је врло јасан – локална самоуправа у протеклом периоду, поред објективних великих проблема (економска криза и земљотрес), најблаже речено, није имала довољно разумевања за област заштите животне средине, односно није улагала довољно финансијских средстава. И у овом случају, као скоро увек, важи стара народна изрека „Колико пара, толико музике!“. Зато се надамо да ће се постојеће стање врло брзо променити.

7 ЗАКЉУЧАК

Сprovedена анализа општинских, градских и регионалних докумената у области заштите животне средине – локалних еколошких акционих планова (ЛЕАП-а), локалних планова управљања отпадом и регионалних планова управљања отпадом јасно указује да је у питању дугогодишњи процес, који је део најширег стратешког задатка значајног унапређења здравља становништва (јавног здравља) и заштите животне средине. Прво су израђени и усвојени ЛЕАП-и, па је, као једна од најважнијих активности предвиђених њиховим акционим плановима, уследила израда и усвајање локалних планова управљања отпадом и затим израда регионалних планова управљања отпадом, од којих, нажалост, у пет одабраних средина још ниједан није усвојен (Киkinда, Бор и Ивањица) или није ни урађен (Краљево и Владичин Хан). Локални планови усвојени пре Закона о управљању отпадом, донесеног 2009. године и допуњеног 2010. године, усаглашени су с њим или ће бити приликом предстојеће ревизије, јер је законска обавеза њихово разматрање и, по потреби, ревидирање сваких пет година. Израђени регионални планови морају бити усклађени с наведеним законом јер у противном не могу добити потребну сагласност надлежног министарства, што је неопходан услов за њихово усвајање у општинским и градским скупштинама.

Закон о управљању отпадом чланом 14. прописује да регионални и локални планови управљања имају исту структуру садржаја наведену кроз 20 елемената. Не треба бити много паметан да би се схватило да је то непотребно понављање, односно дуплирање у плановима, што значи, најбоље речено, да то није добро решење. Очекивана последица тога је да израда локалних планови често представља преписивање, односно понављање елемената регионалног плана без неопходне детаљније и свеобухватније разраде оних елемената који су најбитнији за локални ниво (нпр. развој примарне селекције отпада, унапређење управљања опасним отпадом из домаћинства, уклањање и санација дивљих депонија и сл). Логично је очекивати нешто слично и у случају предстојећих ревизија локалних планова.

Пет полудириговано одабраних средина (да буду различитих величина, различитих статуса у смислу носиоца активности или учесника регионалног удруживања и да покрију све делове Србије, осим њене јужне покрајине Косова и Метохије) показало је потпуну различитост у већини анализираних аспеката, тако да је сваки случај веома специфичан и има врло мало сличности са било којим другим. Најбољи пример за то је регионално удруживање и изградња регионалног центра чија је основа регионална депонија за комунални неопасни отпад. Киkinда је регионално удружена, изградила је 2008. године санитарну депонију у јавном–приватном партнерству са страним предузећем, којем је поверила управљање комуналним отпадом уз врло неповољан уговор, али она још увек није регионална, првенствено због финансијских и организационих проблема са осталим општинама из региона. Бор је регионално удружен од 2007. године, са локацијом регионалне депоније има много организационих и техничких проблема, израда планско–техничке документације значајно касни, а оснивање регионалног предузећа за управљање отпадом није ни на далеком видуку. Краљево није ни образовало регион, тек је марта 2011. потписан

Споразум о сарадњи региона Краљева и Крушевца (11 градова и општина) у заједничком организовању и управљању комуналним отпадом, што је ниво писма о намерама. Ивањица је од 2005. године укључена у регионални центар „Дубоко“, основано је његово регионално јавно предузеће чија је регионална депонија почела са радом 2011. године, али због кашњења изградње претоварне (трансфер) станице она још увек не користи регионалну депонију већ и даље досадашње неусловно сметлиште. Владичин Хан је променио регион, из Враћа је прешао у Лесковац који је у јавном–приватном партнерству са другим страним предузећем (у односу на Кикинду) изградио регионалну санитарну депонију, и поверио му управљање комуналним отпадом. Тренутно је Лесковац иницирао потписивање споразума о регионалном удруживању општина које гравитирају његовој регионалној санитарној депонији.

Једине заједничке карактеристике Бора, Краљева и Ивањице (не узимајући у обзир Кикинду и Владичин Хан због јавног–приватног партнерства са страним предузећима) су недовољно разумевање локалних власти и проблем наплате комуналних услуга. Прво се, пре свега, односи на обезбеђивање потребних материјалних и финансијских средстава за унапређење управљања комуналним отпадом, што је најизраженије у случају Краљева, где се из тих разлога од 2007. године не усваја одличан Локални план управљања отпадом (по нашем мишљењу најбољи у пет посматраних средина). Унапређење система наплате је врло неизвесно, обзиром на своје осетљиве економске, социјалне и политичке аспекте. Оно значајно зависи од економских и социјалних политика према комуналним делатностима и односа будућих власти на републичком, регионалном и локалном нивоу, иако је цена комуналних услуга у надлежности само локалне власти. Нажалост, у актуелној изборној кампањи политичари, нарочито на локалним изборима, опет су обећавали да се цене комуналних услуга неће мењати, или ће мењати врло мало. При постојећим нереално ниским ценама то практично значи системско финансијско онемогућавање, чак и скромног, унапређења управљања отпадом, иако је потреба за брзим и значајним унапређењем више него очигледна и свима дуго позната.

Што се тиче начина, тј. модела организовања регионалног предузећа за управљање отпадом у досадашњој пракси постоје четири варијанте. Прва је регионално (међуопштинско) јавно предузеће које оснивају општине региона. Пример за то је регион „Дубоко“, где се овај модел показао организационо тромим, управљачки превише сложеним и недовољно ефикасним. Иако директор годишње има најмање 50 састанака у скупштинама општина, општинским већима и општинским јавним комуналним предузећима у циљу усаглашавања и убрзавања потребних активности, врло sporo се одвија припрема локалних планова управљања отпадом и изградња претоварних станица неопходних за устројство регионалних центара за управљање отпадом (регионалних санитарних депонија са пратећим постројењима за рециклажу и третман отпада). Најбољи опис тога је народна изрека „Много бабица, дете килаво!“. Други модел је јавно–приватно партнерство који је такође показао низ мана, пре свега озбиљно занемаривање јавног интереса, односно јасно изражену доминацију приватног интереса већ при склапању уговора, посебно омогућену корупцијом, нажалост, врло присутном у Србији. Трећа опција је регионално предузеће чији је оснивач једна општина или град, где је основна мана традиционално неповерење, суревњивост, неслагање и несарадња комшијских општина и градова у нашој прошлости, нажалост и садашњости, што је веома ружна навика која се врло sporo мења. Већина стручне јавности сматра да је четврти начин – заједничко привредно друштво, најчешће у

облику друштва са ограниченом одговорношћу (д.о.о), најприхватљивији и најефикаснији облик организовања регионалног управљања комуналним отпадом.

Јасно је уочљив и проблем неодговарајуће и недовољне сарадње локалних самоуправа са надлежним министарством по питању његовог обавештавања о урађеним и усвојеним локалним плановима управљања отпадом, као и израђеној и усвојеној планско–техничкој документацији за изградњу инфраструктурних и других постројења за управљање отпадом. Иако нема законске обавезе за извештавање о наведеном, сасвим је очигледан интерес локалних самоуправа да надлежно министарство има што више информација о њиховој ситуацији, пре свега због могуће значајне помоћи у обезбеђивању потребних финансијских средстава на разне начине. Посебно је после добијања кандидатуре за чланство у ЕУ значајно што боље и ефикасније коришћење могућности претприступних фондова намењених овој области. Велика шанса је пријављивање пројеката свих локалних самоуправа у унапређени информациони систем СЛАП развијен у Сталној конференцији градова и општина. Њега треба схватити као свеобухватан, трајан и изузетно важан процес идентификације, вредновања и обавештавања о свим аспектима локалних и регионалних пројеката у многим областима, а никако као обичну базу података.

У већини средина НВО су дале мањи или већи допринос у процесу израде и усвајања локалних и регионалних планова управљања отпадом. Сада њихова активност треба да буде посебно наглашена у смислу захтева за што бржом и потпунијом применом акционих планова тих докумената, односно обезбеђивањем неопходних материјалних и финансијских средстава од стране локалних самоуправа да би се то спроводило. Што се тиче сарадње у подизању нивоа свести грађана и васпитно–образовним активности у области управљања отпадом, и шире заштите животне средине, досадашњи резултати у већини средина су задовољавајући, понекад и одлични. Ту је увек ситуација значајно лакша и захтева много мање финансијских средстава. Уз довољно добре воље и организационих способности многе предвиђене активности се могу спроводити. Њих је најважније осмислити и спроводити као сталан процес, никако као једнократне догађаје и дешавања, јер се то брзо заборавља, не доводи до потребних промена у свести и понашању грађана, што значи и не даје готово никакве резултате осим симболичних. Треба тежити добро осмишљеним сталним, макар скромним активностима, поготово код деце свих узраста, а не самодовољним, маркетиншки надуваним, али суштински празним, краткотрајним, често скупим догађањима којима је главни циљ медијска промоција, а не жељено васпитање, образовање и подизање јавне свести.

Најважнији задатак озбиљних и одговорних НВО у области заштите животне средине је да наметну значајну промену у досадашњем понашању већине НВО у овој области, а то значи да уместо досадашњег преовлађујућег негаторског, врло површног, неаргументованог и букачког приступа многим проблемима, крену уз помоћ струке са упорним, доследним, афирмативним и промотивним активностима у вези са многим задацима који стоје као озбиљне препреке на стратешком путу значајног унапређења здравља становништва и заштите животне средине. Просто речено, треба се много више залагати за нешто, него против нечега. То значи да морају, заједно са струком, да осмисле, покрену и доследно спроводе сталан, снажан и аргументима добро поткрепљен притисак на политичаре који одлучују на свим нивоима власти.

8 ЛИТЕРАТУРА

1. Закон о управљању отпадом (Сл. гласник РС бр. 36/09 и 88/10)
2. Стратегија управљања отпадом за период 2010–2019. године, Влада Републике Србије, 2010.
3. В. Павићевић, Р. Шеровић, М. Соврлић, „Регионалне санитарне депоније у Србији“, Међународна конференција Отпадне воде, комунални чврсти отпад и опасан отпад, Нишка Бања, 2011.
4. Локални еколошки акциони план Општине Бор, 2003.
5. Локални план управљања отпадом Општине Бор, 2010.
6. Регионални план управљања отпадом за Тимочки регион, 2009.
7. Локални еколошки акциони план Општине Владичин Хан, 2010.
8. Локални план управљања отпадом Општине Владичин Хан, 2010.
9. Локални план управљања отпадом Општине Ивањица, 2008.
10. Стратегија одрживог развоја Општине Ивањица, 2009.
11. Регионални план управљања отпадом у региону „Дубоко“, 2011.
12. Стратегија заштите животне средине Општине Ивањица, 2011.
13. Локални еколошки акциони план Општине Кикинда, 2005.
14. Локални план управљања отпадом Општине Кикинда, 2010.
15. Регионални план управљања отпадом Општина Кикинда, Ада и Бечеј, 2010.
16. Локални еколошки акциони план Општине Краљево, 2005.
17. Локални план управљања отпадом Град Краљево, 2007/2011.